



**Nr. 8 – 2001**  
**Side 1027 - 1192**

# **NORSK LOVTIDEND**

**Avd. I**

**Lover og sentrale forskrifter mv.**

**Nr. 8**  
**Utgitt 26. juli 2001**

## Innhold

	Side
<b>Lover og ikrafttredelser. Delegering av myndighet</b>	
<b>2000</b>	
Des.	15. Ikrafttr. av lov av 15. desember 2000 nr. 99 om endringer i lov 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler (Nr. 1685)..... 1027
<b>2001</b>	
Juni	1. Ikrafttr. av lov av 1. juni 2001 nr. 29 om endring i lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven) (Nr. 625) ..... 1033
Juni	15. Ikrafttr. av lov av 18. mai 2001 nr. 23 om endringer i lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet (forvalterordning for statens direkte økonomiske engasjement) (Nr. 636) ..... 1051
Juni	15. Delvis ikrafttr. av lov av 15. juni 2001 nr. 37 om endringer i barnelova, forskotteringsloven og i enkelte andre lover (nye regler for beregning av barnebidrag m.m.) (Nr. 640)..... 1052
Juni	15. Ikrafttr. av lov av 15. juni 2001 nr. 33 om endringer i lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. (virksomhetsoverdragelse m.m.) (Nr. 641) ..... 1052
Juni	15. Ikrafttr. av lov av 15. juni 2001 nr. 40 om endringer i lov om innskuddspensjon i arbeidsforhold og i lov om foretakspensjon (Nr. 653) ..... 1087
Juni	15. Deleg. av myndighet til Finansdepartementet etter lov av 15. juni 2001 nr. 41 om endringer i innskuddspensjonsloven, lov om foretakspensjon og enkelte andre lover (parallele ordninger mv.) (Nr. 654)..... 1087
Juni	15. Deleg. av myndighet til Finansdepartementet etter lov av 15. juni 2001 nr. 42 om endringer i lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel (regulering av handel med varederivater) (Nr. 655) ..... 1087
Juni	15. Deleg. av myndighet til Finansdepartementet etter lov av 15. juni 2001 nr. 43 om endringer i lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel (tiltak mot ulovlig innsidehandel mv.) (Nr. 656) ..... 1087
Juni	15. Deleg. av myndighet til Finansdepartementet etter lov av 15. juni 2001 nr. 48 om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond mv. (Nr. 657) ..... 1087
Juni	15. Ikrafttr. av lov av 15. juni 2001 nr. 67 om endring i lov 26. april 1985 nr. 21 om utdanningsstøtte til elever og studenter (Nr. 658)..... 1088
Juni	15. Ikrafttr. av lov av 15. juni 2001 nr. 68 om endringer i kirkeloven, gravferdsloven og lov om Opplysningsvesenets fond (Nr. 659)..... 1088
Juni	15. Ikrafttr. av lov av 15. juni 2001 nr. 77 om endringer i lov 17. juni 1932 nr. 6 om kvalitetskontroll med landbruksvarer m.v. (Hjemmel for norsk merkeordning for landbruksprodukter) (Nr. 660) ..... 1088
Juni	15. Delvis ikrafttr. av lov av 23. juni 2000 nr. 52 om endringer i åndsverkloven og lov om avgift på offentlig framføring av utøvende kunstners prestasjoner m.v. (Nr. 661) ..... 1088
Juni	15. Ikrafttr. av lov av 15. juni 2001 nr. 32 om endring i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse (Nr. 662)..... 1088
Juni	15. Ikrafttr. av lov av 15. juni 2001 nr. 34 om endringer i lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. (Nr. 663) ..... 1089
Juni	15. Ikrafttr. av lov av 15. juni 2001 nr. 85 om endringer i lov 22. november 1996 nr. 65 om statens postselskap og i lov 22. november 1996 nr. 66 om statens jernbanetrafikkselskap (Nr. 664) ..... 1089
Juni	15. Delvis ikrafttr. av lov av 15. juni 2001 nr. 94 om endringer i apotekloven og legemiddeloven (Nr. 665) ..... 1089
Juni	15. Deleg. av myndighet til Sosial- og helsedepartementet etter lov av 15. juni 2001 nr. 94 om endringer i apotekloven og legemiddeloven (Nr. 666) ..... 1089
Juni	15. Ikrafttr. av lov av 15. juni 2001 nr. 73 om organisert kampaktivitet som tillater knockout (Nr. 667) ..... 1089
Juni	15. Ikrafttr. av lov av 15. juni 2001 nr. 92 om endring i lov 2. april 1993 nr. 38 om framstilling og bruk av genmodifiserte organismer (genteknologiloven) (Nr. 668)..... 1089
Juni	15. Delvis ikrafttr. av lov av 15. juni 2001 nr. 93 om helseforetak m.m. (helseforetaksloven) (Nr. 669) ..... 1089
Juni	15. Ikrafttr. av lov av 15. juni 2001 nr. 54 om endringer i politiloven mv. (overvåkingstjenestens oppgaver mv.) (Nr. 670) ..... 1090

Juni	15.	Ikrafttr. av lov av 15. juni 2001 nr. 55 om endring i midlertidig lov 17. september 1999 nr. 73 om begrenset innsyn i overvåkingspolitiets arkiver og registre (innsynsloven) – unntak fra innsynsrett (Nr. 671).....	1090
Juni	15.	Ikrafttr. av lov av 15. juni 2001 nr. 57 om endring i straffeloven § 262 (rettslig vern av kodede tjenester) (Nr. 672) .....	1090
Juni	15.	Ikrafts. av lov av 15. juni 2001 nr. 61 om endringer i lov 3. februar 1961 om ansvar for skade som motorvogn gjer (Nr. 691) .....	1117
Juni	15.	Ikrafts. av lov av 15. juni 2001 nr. 70 om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser (inndelingslova) (Nr. 692) .....	1117
Juni	15.	Endr. i ikrafttredelse av lov 21. juni 1985 nr. 82 om kredittkjøp m.m. Delegering av myndighet (Nr. 693) .....	1117
Juni	15.	Ikrafttr. av lov av 15. juni 2001 nr. 66 om endringer i svalbardloven m.m. (innføring av lokaldemokrati i Longyearbyen) (Nr. 695) .....	1118
Juni	22.	Ikrafttr. av lov av 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap (Nr. 698) .....	1119
Juni	22.	Ikrafttr. av lov av 21. desember 2000 nr. 125 om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover (Nr. 699) .....	1119
Juni	22.	Overføring av myndighet fra Nærings- og handelsdepartementet til Barne- og familiedepartementet etter pakkereiseloven kapittel 11 (Nr. 703) .....	1120
Juni	15.	Ikrafttr. av lov av 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell (Nr. 711) .....	1132
Juni	15.	Ikrafttr. av lov av 15. juni 2001 nr. 76 om endring i lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern (Nr. 712) .....	1132
Juni	15.	Delvis ikrafttr. av lov av 15. juni 2001 nr. 63 om endringer i straffeprosessloven mv. (gjenopptakelse) (Nr. 713) .....	1132
Juni	15.	Ikrafts. av lov av 15. juni 2001 nr. 78 om endringar i lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. og i einskilde andre lover (Nr. 714) .....	1132
Juni	15.	Ikrafttr. av lov av 15. juni 2001 nr. 74 om endringer i lov 21. januar 2000 nr. 7 om kornforvaltning m.v. (Nr. 715) .....	1133
Juni	15.	Ikrafts. av lov av 15. juni 2001 nr. 71 om endringer i lov 8. desember 1950 nr. 3 om norsk riksborgarrett (Nr. 716).....	1133
Juni	29.	Ikrafttr. av lov av 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven) (Nr. 720) .....	1135
Juni	29.	Deleg. av myndighet til Forsvarsdepartementet etter sikkerhetsloven § 12 andre ledd, § 15 fjerde ledd, § 16 andre ledd og § 29 (Nr. 721).....	1135
Feb.	2.	Deleg. av myndighet til Justis- og politidepartementet etter lov om gjennomføring av nordiske konvensjoner om visse internasjonal-privatrettslige forhold § 1 (Nr. 725).....	1148
Juni	28.	Kunngjøring om at overenskomst, undertegnet i Stockholm 6. februar 2001, mellom Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om endring av konvensjonen mellom Norge, Danmark, Finland, Island og Sverige inneholdende internasjonal-privatrettslige bestemmelser om ekteskap, adopsjon og vergemål undertegnet i Stockholm den 6. februar 1931, gjelder med lovs kraft her i riket for Norges forbindelser med Finland og Sverige (Nr. 740) .....	1160
Juni	29.	Ikrafttr. og overgangsbestemmelser til lov av 15. juni 2001 nr. 42 om endringer i lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel (regulering av handel med varederivater) (Nr. 741) .....	1162
Juni	29.	Ikrafttr. av lov av 15. juni 2001 nr. 41 om endringer i innskuddspensjonsloven, lov om foretakspensjon og enkelte andre lover (parallele ordninger mv.) (Nr. 742) .....	1163
Juni	29.	Ikrafttr. av lov av 15. juni 2001 nr. 43 om endringer i lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel (tiltak mot ulovlig innsidehandel mv.) (Nr. 743) .....	1163

#### **Kunngjøring av stortingsvedtak**

Juni	15.	Endr. i vedtak om merverdiavgift og avgift på investeringer mv. for budsjetterminen 2001 (Nr. 727) .....	1149
Juni	15.	Endr. i vedtak om særavgifter til statskassen for budsjetterminen 2001 (Nr. 728) .....	1149
Juni	15.	Vedtak om tollavgifter for budsjetterminen 2001 (Nr. 729) .....	1149

#### **Forskrifter**

Juni	14.	Forskrift om opplysningsplikt til folke- og bolig telling 2001 (Nr. 631) .....	1039
Juni	14.	Forskrift om regulering av fiske etter lodde ved Grønland, Island og Jan Mayen i sesongen 2001–2002 (Nr. 632).....	1039
Juni	15.	Forskrift om opplæring for fører av kjøretøy som transporterer farlig gods og om ADR-kompetansebevis (Nr. 633) .....	1040

Juni	15.	Forskrift om forenklet forelegg i fritids- og småbåtsaker (Nr. 634) .....	1042
Juni	15.	Forskrift om svangerskapsavbrudd (abortforskriften) (Nr. 635).....	1044
Mai	22.	Forskrift om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos lege og i private medisinske laboratorie- og røntgenvirksomheter (Nr. 651) .....	1052
Juni	6.	Forskrift om tilbaketrekking av betalingsmidler mv. (Nr. 675).....	1092
Juni	8.	Forskrift om individuelle planer etter helselovgivningen (Nr. 676) .....	1092
Juni	14.	Forskrift om fastsetting av seneste dato for påsetting av kontrollmerker på bil i 2001 (Nr. 679) .....	1094
Juni	15.	Forskrift om fastsetting av faktor i fisket etter lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen i sesongen 2001–2002 (Nr. 681).....	1112
Juni	15.	Forskrift (Nr. 119) om avgrensning av merverdiavgiftsunntaket for omsetning av helsetjenester (Nr. 682).....	1113
Juni	15.	Forskrift (Nr. 120) om redusert merverdiavgiftssats for næringsmidler (Nr. 683) .....	1113
Juni	15.	Forskrift (Nr. 121) om merverdiavgift ved kjøp av tjenester fra utlandet (Nr. 684).....	1114
Juni	15.	Forskrift om særskilte beskyttelsestiltak ved innførsel av ferskt kjøtt av klauvdyr fra Uruguay (Nr. 689).....	1117
Juni	15.	Forskrift om stopp i fangst av vågehval i Svalbardsonen i 2001 (Nr. 690).....	1117
Juni	22.	Forskrift om overgangsbestemmelser til lov av 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap (Nr. 700) .....	1119
Juni	22.	Forskrift om åremålsstillinger i politiet (Nr. 704).....	1121
Juni	13.	Forskrift om gebyr for luftfartens offentlige forretninger (Gebyrregulativet) (Nr. 705).....	1121
Juni	29.	Forskrift om personellsikkerhet (Nr. 722) .....	1135
Juni	29.	Forskrift om sikkerhetsadministrasjon (Nr. 723) .....	1142
Juni	25.	Forskrift om særskilte beskyttelsestiltak ved innførsel av levende svin og sæd, egg og embryo av svin fra Spania (Nr. 736).....	1155
Juni	26.	Forskrift om tilvirkning av legemidler i apotek (Nr. 738) .....	1156
Juli	1.	Forskrift om informasjonssikkerhet (Nr. 744) .....	1163

#### Endringsforskrifter

Feb.	1.	Endr. i forskrift for arbeid med ioniserende stråling (Nr. 622) .....	1027
Mai	4.	Endr. i forskrift til lov om fri rettshjelp (Nr. 623).....	1032
Juni	6.	Endr. og gjeninnføring av forskrift (Nr. 1) om regnskapsplikt og bokføring for næringsdrivende som går inn under bestemmelsene i merverdiavgiftsloven og investeringsavgiftsloven (Nr. 626).....	1033
Juni	6.	Endr. og gjeninnføring av forskrift (Nr. 2) om innhold av salgsdokumenter m.v. (Nr. 627).....	1035
Juni	8.	Endr. i forskrift om avlsfremmende tiltak på bier (Nr. 629).....	1037
Juni	12.	Endr. i kvalitetsforskrift for fisk og fiskevarer (Nr. 630).....	1038
Juni	15.	Endr. i forskrift om rasjonering av matvarer (Nr. 638).....	1051
Juni	15.	Endr. i forskrift om meklingsnemnda for arbeidstakeroppfinnelser (Nr. 639).....	1052
Juni	5.	Endr. i forskrift om særskilte beskyttelsestiltak overfor innførsel fra områder i EU med utbrudd av munn- og klauvsjuka (Nr. 652).....	1086
Juni	21.	Endr. i forskrift om ikrafttredelse av og overgangsregler til lov av 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven) (Nr. 673) .....	1090
Juni	22.	Endr. i forskrift om postforkynning (Nr. 674) .....	1090
Juni	15.	Endr. i forskrift om materialer og gjenstander i kontakt med næringsmidler (Nr. 680).....	1094
Juni	15.	Endr. i forskrift (Nr. 24) vedrørende omsetning av varer og tjenester til bruk i utlandet m.v. (Nr. 685) .....	1115
Juni	15.	Endr. i forskrift (Nr. 12) om beregning og oppkreving av merverdiavgift ved innførsel (Nr. 686) .....	1115
Juni	15.	Endr. i forskrift om godkjente (reinavla/registrerte) dyr av hestefamilien (Nr. 687).....	1116
Juni	15.	Endr. i forskrift etter rettsgebyrloven m.m. (rettsgebyrforskriften) (Nr. 688).....	1116
Juni	18.	Endr. i forskrift om avgift på sjokolade- og sukkervarer m.m. (Nr. 696) .....	1118
Juni	18.	Endr. i forskrift om vektårsavgift (Nr. 697).....	1119
Juni	15.	Endr. i forskrift om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere (Nr. 706) .....	1130
Juni	15.	Endr. i forskrift om aspirantordning for kunstnere i etableringsfasen (Nr. 707).....	1131
Juni	15.	Endr. i forskrift om støtteordningen for fri scenekunst (Nr. 708) .....	1131
Juni	15.	Endr. i forskrift om tilskudd fra Norsk kassetavgiftsfond (Nr. 709).....	1131
Juni	15.	Endr. i forskrift om tilskudd fra Norsk kulturfond (Nr. 710).....	1132
Juni	18.	Endr. i forskrift om dagpenger ved permittering utover 52 uker når arbeidstakeren deltar i arbeidsmarkedstiltak (Nr. 717) .....	1133

Juni	19.	Endr. i forskrift om særskilte beskyttelsestiltak overfor innførsel fra områder i EU med utbrudd av munn- og klauvsjuka (Nr. 718).....	1133
Juni	20.	Endr. i forskrift om maksimumsgrenser for restmengder av veterinærpreparater i næringsmidler av animalsk opprinnelse (Nr. 719).....	1134
Juni	29.	Endr. i forskrift om førstehåndsomsetning av råfisk (Nr. 724).....	1148
Juni	16.	Endr. i forskrift om kvalifikasjonskrav, utstedelse av sertifikater og om sertifikatrettigheter for personell på norske skip (Nr. 730).....	1149
Juni	20.	Endr. i forskrift om forbud mot innførsel av dyr og smitteførende gjenstander (Nr. 731)...	1151
Juni	20.	Endr. i forskrift om stønad til dekning av utgifter til ortopediske hjelpemidler, brystprotese, ansiktsdefektprotese, øyeprotese og parykk (Nr. 732).....	1151
Juni	20.	Endr. i forskrift om omsetningsavgift på jordbruksvarer, og om overproduksjonsavgift på mjølk (Nr. 733).....	1153
Juni	21.	Endr. i forskrift om stønad til dekning av utgifter til viktige legemidler og spesielt medisinsk utstyr (Nr. 734).....	1153
Juni	22.	Endr. i forskrift (Nr. 17) om avgiftsforvaltningen og avgiftskontrollen og om klagenemndas organisasjon og saksbehandling (Nr. 735).....	1154

#### Diverse

Mai	4.	Opph. av forskrift om egenandel (Nr. 624).....	1033
Juni	6.	Instruks til tilsynsveterinæren/det kommunale næringsmiddeltilsynet for kartlegging av og tiltak mot campylobacter i fjørfe og ferskt fjørfekjøtt i fjørfekjøttlakterier (Nr. 628).....	1036
Juni	15.	Ikrafttr. av forskrift av 15. oktober 1999 nr. 1093 om rasjonering av matvarer (Nr. 637)...	1051
Juni	8.	Ikrafttr. av forskrift om fastleigeordning i kommunene (Nr. 677).....	1093
Juni	13.	Opph. av 12 forskrifter til lov av 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap (Nr. 678).....	1093
Juni	15.	Opph. av diverse forskrifter til kredittkjøpsloven (Nr. 694).....	1118
Juni	22.	Endr. i reglement for forberedelse av rekvirering av bygninger til Totalforsvaret ved beredskap og i krig (Nr. 701).....	1119
Juni	22.	Endr. i reglement for rekvisisjoner til sivile formål ved beredskap og i krig (Nr. 702).....	1120
Mai	21.	Endr. i nærmere regler for ordinasjon og tilsetning av personer som ikke er cand. theol. (Nr. 726).....	1148
Juni	25.	Endr. i instruks om overvåking av og tiltak mot bovin spongiform encefalopati (BSE) ved nødslaktning og slaktning av storfe som avviker fra det normale samt ved slaktning av importert storfe og avkom etter importerte kyr (Nr. 737).....	1155
Juni	26.	Opph. av forskrift om tilvirkning av legemidler i apotek (Nr. 739).....	1160

#### Rettelser

	Nr. 2/2001	(i diverse BSL C-forskrifter av 20. desember 2000).....	1191
	Nr. 2/2001 s. 100	(i forskrift av 20. desember 2000 nr. 1644 om ICAO flyteknikersertifikat i avionikk – Xf (C 7–12a)).....	1192
	Nr. 5/2001 s. 557, 565 og 577	(i forskrift av 20. desember 2000 nr. 1673 om generelle bestemmelser om utstedelse av luftfartssertifikater (BSL C 1– 1a)).....	1192
	Nr. 5/2001	(i diverse BSL C-forskrifter av 20. desember 2000).....	1192
	Nr. 5/2001 s. 584	(i forskrift av 20. desember 2000 nr. 1675 om instrumentbevis for fly og helikopter (IR-A/H) (BSL C 2–6a)).....	1192
	Nr. 7/2001 s. 905	(i lov av 15. juni 2001 nr. 78 om endringer i lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. og i einskilde andre lover).....	1192

Oversikt over rettelser

3. omslagsside

Bestillinger, adresseendringer m.v.

4. omslagsside

# NORSK LOVTIDEND

## Avd. I Lover og sentrale forskrifter mv.

Utgitt i henhold til lov 19. juni 1969 nr. 53.

---

---

**Utgitt 26. juli 2001**

---

---

**Nr. 8**

### 15. des. Nr. 1685 2000

#### **Ikrafttredelse av lov av 15. desember 2000 nr. 99 om endringer i lov 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler.**

Fastsatt ved kgl.res. 15. desember 2000. Fremmet av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet. Kunngjort 22. juni 2001.

Lov av 15. desember 2000 nr. 99 om endringer i lov 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler § 37, § 40 og § 49 trer i kraft fra 1. januar 2001, og vil gjelde for opptaket til studieåret 2001/2002. Det gis anledning til at utdanningsinstitusjoner etter eget ønske kan praktisere lovens bestemmelser allerede fra våren 2001.

Lovendringen i § 44 trer i kraft fra 1. januar 2001.

### 1. feb. Nr. 622 2001

#### **Forskrift om endring i forskrift for arbeid med ioniserende stråling.**

Fastsatt av Direktoratet for arbeidstilsynet 1. februar 2001 med hjemmel i lov av 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø § 7 nr. 2, § 8 nr. 4, § 14 siste ledd, § 21 annet og siste ledd og § 22 siste ledd. Kunngjort 19. juni 2001.

#### *I*

I forskrift av 14. juni 1985 nr. 1157 for arbeid med ioniserende stråling gjøres endringer og forskriften lyder i sin helhet etter dette:

#### *Forskrift om arbeid med ioniserende stråling*

##### **§ 1. Virkeområde**

Forskriften gjelder for arbeid under forhold der arbeidstakerne kan utsettes for ioniserende stråling. Denne forskrift gjelder for virksomhet på områder som nevnt i arbeidsmiljøloven § 7 nr. 2, § 8 nr. 4, § 14 siste ledd, § 21 annet ledd og § 22 siste ledd og på områder som nevnt i forskrift om arbeidervern og arbeidsmiljø i petroleumsvirksomheten § 1 med unntak av forskrift om arbeidervern og arbeidsmiljø i petroleumsvirksomheten § 1 andre ledd.

Med unntak av § 6 gjelder forskriften ikke for arbeidstakere som arbeider under forhold der bestrålingen ikke kan medføre en effektiv dose på mer enn 6 mSv i løpet av 12 måneder.

##### **§ 2. Definisjoner**

Med ioniserende stråling menes stråling bestående av fotoner eller partikler som direkte eller indirekte er i stand til å danne ioner.

Med effektiv dose menes en sum av doseverdiene til de mest strålefølsomme enkeltorganer i kroppen multiplisert med en vektfaktor mellom 0 og 1 som angir organets relative strålefølsomhet.

##### **§ 3. Generelt krav**

Arbeidsgiver skal påse at all stråleeksponering blir holdt så lavt som mulig.

##### **§ 4. Dosegrenser**

Ingen skal settes til arbeid med ioniserende stråling hvor den effektive dose kan overstige 20 mSv i løpet av 12 måneder.

Ved bestråling av enkeltorganer skal dosene ikke overstige:

Øyelense: 150 mSv/år.

Hud, hender og føtter: 500 mSv/år.

Ved bestråling av hud gjelder gjennomsnittlig dose til et areal på 1 cm<sup>2</sup> uansett hvor stort hudområde som er eksponert.

#### § 5. Helseundersøkelse

Arbeidsgiver skal sørge for at arbeidstakere som skal arbeide med ioniserende stråling, gjennomgår helseundersøkelse før de settes til slikt arbeid. Helseundersøkelsen skal ta sikte på å avgjøre om det er medisinske grunner til hinder for at arbeidstakeren sysselsettes med ioniserende stråling eller om det er nødvendig med spesielle tiltak.

Arbeidstakere som utsettes for en effektiv dose på mer enn 6 mSv i løpet av 12 måneder eller en ekvivalent dose på mer enn 3/10 av dosegrensene gitt i § 4, skal ha helseundersøkelse hvert 3. år, eller oftere om det tilrås av lege.

Helseundersøkelse skal også foretas dersom arbeidstakeren har vært utsatt for overeksponering med stråledoser utover dosegrensene gitt i § 4, dersom arbeidstakeren av spesielle grunner ønsker dette, eller dersom lege har bestemt at arbeidstakeren skal undersøkes.

Helseundersøkelsen skal utføres av kompetent lege.

Arbeidsgiveren skal sørge for at legen har alle eksponeringsopplysninger som kan være av betydning for helseundersøkelsen.

Arbeidstakeren skal underrettes om resultatet av helseundersøkelsen.

Arbeidstakere med legeattest om at de ikke kan arbeide med ioniserende stråling, skal overføres til strålefritt arbeid.

#### § 6. Omplussing av gravide

Gravid arbeidstaker skal overføres til arbeid uten yrkesmessig eksponering for ioniserende stråling.

#### § 7. Samtidig arbeid med cytostatika og ioniserende stråling

Virksomhet som har arbeidstakere som arbeider med ioniserende stråling og som også regelmessig arbeider med cytostatika, skal utarbeide arbeidsinstruks om hvordan arbeidet skal utføres og hvilke sikkerhetstiltak som skal iverksettes for at arbeidstakerne ikke skal bli utsatt for stråling og cytostatika.

Arbeidsinstruksen skal behandles i virksomhetens arbeidsmiljøutvalg.

Arbeidstakerne skal gis opplæring og instruksjon slik at arbeidet kan utføres i samsvar med arbeidsinstruksen.

Arbeidsgiver skal sørge for regelmessig tilsyn med at arbeidet foregår på fullt forsvarlig måte.

#### § 8. Måleinstrumenter

Arbeidstakere som arbeider med ioniserende stråling, skal bære persondosimeter eller på annen måte få kontrollert eksponeringen.

Arbeidstakerne skal gjøres kjent med resultatene av dosemålingene.

#### § 9. Varsel ved overskridelse

Hvis det ved individuelle målinger påvises at arbeidstaker er blitt utsatt for en stråledose utover dosegrensene gitt i § 4, skal arbeidstakeren henvises til lege, og Arbeidstilsynet varsles snarest.

#### § 10. Varsel ved uhell

Ved uhell skal arbeidsgiveren straks varsle Arbeidstilsynet.

#### § 11. Leges meldeplikt

Dersom lege finner tegn til sykdom eller skade som følge av stråling, skal legen straks sende melding om dette til Direktoratet for arbeidstilsynet.

#### § 12. Registrering

Arbeidsgiveren skal føre kartotek eller lister (arbeidstakerregister) over personer som arbeider med ioniserende stråling med opplysninger om navn, adresse, personnummer, nåværende arbeid, tilsettingstid og individuelt målte stråledoser.

Direktoratet for arbeidstilsynet kan kreve utskrift av arbeidstakerregisteret. Dersom virksomheten nedlegges skal registeret overføres til Direktoratet for arbeidstilsynet.

#### § 13. Kostnader ved legeundersøkelse

Kostnader ved legeundersøkelsene som ikke dekkes av folketrygden, bæres av virksomheten.

#### § 14. Straffansvar

Brudd på forskriften er straffbart, jf. arbeidsmiljøloven kap. XIV.

#### § 15. Dispensasjon

Direktoratet for arbeidstilsynet kan dispensere fra forskriftens krav der dette finnes forsvarlig.

Uttalelse fra arbeidsmiljøutvalg, eventuelt verneombud hvis arbeidsmiljøutvalg ikke finnes, skal følge søknaden som framlegges for Arbeidstilsynet.

#### § 16. Ikrafttreden

Disse forskriftene trer i kraft straks.

Fra samme dato oppheves forskrifter av 31. mars 1978<sup>1</sup> om særlige vernetiltak ved arbeid med ioniserende stråling.

<sup>1</sup> Ikke tidligere kunngjort i Norsk Lovtidend.

## II

Endringene trer i kraft 1. juli 2001.

### *Kommentarer til forskriften*

#### *Generelt*

Ioniserende stråling over et visst nivå (dose) kan gi helseskader, både akutt og som senskader. Ioniserende stråling kan også virke inn på forplantningsevnen.

I radiologien er begrepet *dose* definert som absorbert stråleenergi pr. masseenheter av absorbatoren. SI-enheten for dose er gray (Gy): 1 Gy = 1 J/kg.

Det har lenge vært kjent at arbeid med ioniserende stråling kan føre til helseskade. I strålevernssammenheng kan slike skader inndeles i tre kategorier:

A. *Akutte stråleskader*. Slike helseskader oppstår hvis den mottatte stråledose overstiger terskelverdier, og skadens omfang øker med økende stråledose. Skadene opptrer relativt kort tid etter bestrålingen (dager, uker). Akutte stråleskader kan bare forekomme ved alvorlige uhell med strålekilder.

B. *Senskader*. Slike helseskader kan oppstå etter en latenstid og kan være ulike former for kreft eller skade på arvestoffet. Skadene kan opptre flere år etter bestrålingen, og skader på arvestoffet hos foreldre kan gi arvelige sykdommer.

For strålevernformål antar en at det ikke er noen nedre terskelverdi for slike skader. Skadens omfang avhenger ikke av stråledosens størrelse, men risiko for at skader skal oppstå øker med økende stråledose.

C. *Fosterskader*. Et foster er spesielt følsomt for ioniserende stråling. Strålefølsomheten er størst i perioden 8.–16. svangerskapsuke. Risiko for skade og skadens omfang øker med økende stråledose.

For å hindre akutte helseskader og begrense senskader er det gitt grenser for bestråling. Grensene er gitt i enheter av ekvivalent dose for akutte stråleskader og effektiv dose for senskader, slik disse enhetene er definerte av ICRP (International Commission on Radiological Protection).

Størrelsen *ekvivalent dose* tar hensyn til at den biologiske virkningen er ulik for ulike typer stråling, selv om stråledosen er den samme. Størrelsen fremkommer ved å multiplisere dosen med en vektfaktor mellom 1 og 20 for å bestemme dosens betydning med hensyn til strålevern. SI-enheten for ekvivalent dose er Sievert (Sv): 1 Sv = 1 J/kg.

Begrepet *effektiv dose* tar i tillegg hensyn til at risikoen for stråleskade ikke er den samme for de ulike organer i kroppen som bestråles. Med effektiv dose menes en sum av doseverdiene til de mest strålefølsomme enkeltorganer multiplisert med en vektfaktor mellom 0 og 1 som angir organets relative strålefølsomhet.

Den effektive dose kan sees på som en gjennomsnittlig helkroppsdose. Den gir et mål for den samlede risikoen for senskader som bestrålingen innebærer, uansett hvordan denne fordeles seg over kroppen. Den kan ikke måles direkte, kun beregnes dersom en rekke fysiske og geometriske forhold ved bestrålingssituasjoner er kjent. Verdien som avleses på persondosimeteret vil vanligvis være høyere enn den effektive dose, og i praksis vil man være på den sikre siden dersom de tiltak som foreskrives baseres på persondosimeteravlesningen.

Statens strålevern fører kontroll med målinger av persondoser.

Forskriften om arbeid med ioniserende stråling inneholder bestemmelser om dosegrenser, helseundersøkelser, dosimetri, særvern for visse grupper og melde- og registreringsplikt. De må sees i relasjon til strålevernsslovgivningen og de regler om kontroll, tilsyn og arbeidsrutiner som er utgitt av Statens strålevern.

#### *Til § 1*

Forskriftens formål er å hindre at arbeidstakere utsettes for ioniserende stråling som kan gi en skadelig effekt.

Med ioniserende stråling menes stråling bestående av fotoner eller partikler som direkte eller indirekte er i stand til å danne ioner. Slik stråling kan være røntgen-, alfa-, beta-, gamma- og nøytronstråling. Arbeid med ioniserende stråling inkluderer også arbeid med radionuklider. Se § 2.

Paragrafen innebærer at strålingsarbeidet må ha et visst omfang for at forskriftens bestemmelser skal gjelde. Forskriften vil komme til anvendelse ved arbeid hvor en med foreskrevne vernetiltak og god yrkeshygienisk arbeidsmetode vanligvis bare vil motta en effektiv dose på f.eks. 1–2 mSv pr. år, dersom det er en risiko for å motta en effektiv dose på mer enn 6 mSv pr. år på grunn av f.eks. en strålehygienisk ugunstig arbeidsmetode eller uhell.

Forskrift av 30. april 1998 nr. 551 om arbeid av barn og ungdom har bestemmelser om unges arbeid med ioniserende stråling, jf. best.nr. 554.

#### *Til § 2*

Den effektive dose kan sees på som en gjennomsnittlig helkroppsdose. Den gir et mål for den samlede risikoen som bestrålingen innebærer, uansett hvordan denne fordeles seg over kroppen. I rutinemessig praksis kan avlest verdi på persondosimeteret nyttes som et mål på effektiv dose, og en vil være på den sikre siden dersom de tiltak som foreskrives baseres på persondosimeteravlesningen, jf. innledningen til kommentarene.

*Til § 3 og § 4*

Forskriften fastsetter en øvre grense for bestråling, men også innenfor denne grensen pålegges plikten til å holde all stråleeksponering så lav som mulig. Dette bør inngå som en del av virksomhetens systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid, jf. forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften), best.nr. 544. For å sikre at all stråleeksponering blir holdt så lav som mulig, bør arbeidsgiver utpeke en stedlig ansvarshavende for strålevernet. Den strålevernansvarlige skal ha de nødvendige kvalifikasjoner for å kunne utføre sine oppgaver på en tilfredsstillende måte.

Strålenivåer under dosegrensen kan ikke betraktes som risikofrie, og en viss reduksjon av bestrålingen vil alltid medføre en tilsvarende reduksjon i risikoen for senskader.

Ved svært lokalisert eksponering som f.eks. at bare hendene bestråles, kan i prinsippet terskelen for akutte stråleskader overskrides uten at den effektive dosen overstiger 20 mSv. Det foreligger derfor egne akutt-doser for enkelte kroppsdeler.

For arbeidstakere mellom 16 og 18 år er det fastsatt strengere dosegrenser i forskrift om arbeid av barn og ungdom, best.nr. 554. Den effektive dosen må for disse ikke overstige 5 mSv i løpet av 12 måneder. Dosegrensen ved bestråling av enkeltorganer må ikke overstige 50 mSv pr. år for øyelense og 150 mSv pr. år for hud, hender og føtter.

Bestrålingen fra umodifiserte naturlige strålekilder (naturlig bakgrunnsstråling) kommer ikke inn under disse forskrifter. Bidrag fra såkalt forhøyet naturlig bakgrunnsstråling, som f.eks. bestrålingen fra radondøtre i gruveatmosfæren, regnes derimot som yrkesmessig bestråling.

*Til § 5*

Helseundersøkelsen skal ta sikte på å avgjøre om det er medisinske grunner til hinder for at arbeidstakeren kan arbeide med ioniserende stråling eller om det er nødvendig med spesielle tiltak eller forholdsregler for slikt arbeid.

- Arbeidstakere med hudlidelser som kan gi økt hudopptak, og som kan vanskeliggjøre rengjøring av huden, bør ikke arbeide med radionuklider i løsningsmiddel. Det kan ev. vurderes om spesielle vernetiltak, f.eks. tildekking av huden, vil gi tilstrekkelig beskyttelse.
- Arbeidstakere med thyreoidealidelser bør unngå å arbeide med radioaktivt jod.
- Arbeidstakere som tidligere er behandlet for kreftsykdommer eller sykdommer i de bloddannende organer (maligne og myeloproliferative lidelser) bør vurderes nøye. Hvis det ikke er andre grunner til hinder for det, vil arbeidstakeren som oftest kunne arbeide med ioniserende stråling uten at det medfører vesentlig økt risiko for helseskade. Det enkelte tilfelle må imidlertid vurderes omhyggelig, der det tas hensyn til prognose, andre helseforhold, type arbeid og arbeidstakerens ønsker.
- Arbeidstakere med uttalt nyresykdom som kan medføre endret opptak og utskillelse av radionuklider, bør vurderes i forhold til arbeid med åpne radioaktive kilder.

Andre indikasjoner på at arbeidstakere ikke kan arbeide med ioniserende stråling, eller at det kan være nødvendig med spesielle tiltak, kan f.eks. være:

- manglende fysiske eller psykiske forutsetninger for at arbeidstakeren kan anvende beskyttelsesutstyr
- psykiske forstyrrelser som kan utgjøre en fare for sikkerheten
- medfødte misdannelser hos tidligere fødte barn, planlagt graviditet etter tidligere aborter eller andre fertilitetsproblemer, jf. forskrift om forplantningsskader og arbeidsmiljø, best.nr. 535.

Helseundersøkelsen må foretas i samsvar med gode arbeidsmedisinske prinsipper og praksis og bør omfatte minst følgende:

- Registrering av arbeidstakerens yrkeshistorie med tidligere eksponeringer, og eksponering i det aktuelle arbeidet, inkl. uhell.
- Registrering av tidligere sykehistorie (inkl. familieanamnese) og nåværende helsetilstand, med vurdering av ev. arbeidsrelaterte symptomer.
- I helt spesielle tilfeller kan det være aktuelt å foreta undersøkelser for påvisning av økt mottakelighet for skade eller tidlige skadevirkninger. Foreløpig finnes det imidlertid ikke undersøkelser som er egnet for rutineovervåking av den enkelte arbeidstaker.

Medisinsk overvåking av arbeidstakere som er eksponert for stråling kan ikke tjene til å bekrefte effektiviteten av et strålevernopplegg.

Med overeksponering menes situasjoner som har medført eller har kunnet medføre eksponering for stråledoser ut over de årlige dosene gitt i § 4. Så snart en mistenker at overeksponering kan ha funnet sted, er det viktig å utrede hvilke stråledoser arbeidstakeren er blitt utsatt for. Arbeidstakeren skal informeres om stråledosene og mulige helseeffekter av disse.

Undersøkelse og behandling etter overeksponering vil variere, avhengig av eksponeringens type og nivå. Ved hudforurensetning med radionuklider må dekontaminering skje så raskt som mulig.

Eksponering for doser nær dosegrensen vil sannsynligvis ikke forårsake helseskade, og det vil normalt ikke være nødvendig med spesiell undersøkelse eller behandling, men det er viktig at arbeidstakeren får informasjon og råd fra verne- og helsepersonale eller andre sakkyndige.

Ved eksponering for doser som ligger vesentlig over dosegrensen, bør det også vurderes om det er nødvendig å kontrollere biomarkører (f.eks. lymfocyt-tall, kromosomforandringer) for å bekrefte doseberegningene, og ev.

overvåke den kliniske utviklingen. Arbeidstakeren bør få informasjon og råd med hensyn til senere arbeid og risiko for mulige langtidsvirkninger.

Legen som skal foreta helseundersøkelsen, skal være kompetent når det gjelder vurdering av helserisiko ved arbeid med ioniserende stråling. Det er også en forutsetning at legen er godt kjent med forholdene på arbeidstakerens arbeidsplass.

Arbeidsgiveren skal sørge for at legen som foretar helseundersøkelsen har alle måledata og eksponeringsopplysninger som kan være av betydning for undersøkelsen. Dette innebærer bl.a at legen skal ha underretning om det strålenivå arbeidstakeren kan forventes å bli utsatt for før første helseundersøkelse og kopi av individuelle dosimetrirapporter før senere helseundersøkelser.

Dersom arbeidstakeren ønsker det, kan helseundersøkelsen foretas av annen lege enn virksomhetens, men dette må i så fall skje på en slik måte at forskriftens krav blir oppfylt. Det bør derfor skje i samarbeid med virksomhetens verne- og helsepersonale eller en arbeids-/yrkesmedisinsk avdeling. Arbeidsgiver er ikke forpliktet til å dekke ekstra omkostninger som arbeidstakers valg av spesiell lege måtte medføre.

For resultatene av helseundersøkelsen gjelder vanlige bestemmelser om taushetsplikt, jf. lov om leger (legeloven) av 13. juni 1980 nr. 42 og forskrift om leges og helseinstitusjons journal for pasient (journalforskriften), fastsatt av Sosial- og helsedepartementet 17. mars 1989 nr. 277.

I henhold til journalforskriften § 15 skal journalen oppbevares så lenge det ut fra legevirkosomhetens karakter kan tenkes å bli bruk for den, dog i minst 10 år etter siste innføring. Opplysninger om arbeidstakere som arbeider med ioniserende stråling, bør oppbevares i minst 60 år fordi det kan være lang latenstid fra eksponering til ev. utvikling av sykdom. Journalene skal overføres fylkeslegen for oppbevaring i tilfelle virksomheten innstilles, jf. journalforskriften § 18.

På anmodning skal den enkelte arbeidstaker få adgang til sin personlige helsejournal, jf. legeloven § 46.

#### *Til § 6*

Bestemmelsen presiserer arbeidsgivers plikt til å omplassere gravide kvinner til arbeid hvor de ikke utsettes for yrkesmessig eksponering for ioniserende stråling.

Overføring til annet arbeid bør skje så tidlig som mulig. Omplassering er ikke nødvendig der skjerminstiltakene er dimensjonert slik at den yrkesmessige tilleggsbestrålingen ligger innenfor variasjonene i bakgrunnsstrålenivået.

Arbeidsgiver skal sørge for at arbeidstakerne gis nødvendig informasjon om risiko for forplantningsskade, jf. § 9 i forskrift om forplantningsskader og arbeidsmiljø (best.nr. 535).

#### *Til § 7*

Med arbeidstakere som regelmessig arbeider med cytostatika menes arbeidstakere som har som en fast del av sine arbeidsoppgaver å håndtere stoffene, eller som fast utfører arbeid hvor de blir utsatt for disse stoffene (f.eks. renhold av spesialrom, vask av sengetøy). Arbeidet med cytostatika trenger ikke foregå kontinuerlig, men som en del av en tilbakevendende arbeidsrutine. Se også forskrift om håndtering av cytostatika, best.nr. 402.

Med arbeid med ioniserende stråling forstås arbeid hvor forholdene er slik at den effektive dose kan overstige 6 mSv i løpet av 12 måneder.

Ioniserende stråling har lignende skadevirkning på kroppen som cytostatika. Det er også mulig at eksponering for begge deler ikke bare summerer skadevirkningene, men at den ene påvirkning kan forsterke effekten av den andre.

Kravene til arbeidsmiljøet må derfor skjerpes der slikt samtidig arbeid forekommer. Det er viktig at man unngår samtidig påvirkning der dette er mulig, f.eks. ved at sprøyter klargjøres av arbeidstakere som ikke er utsatt for ioniserende stråling. Rutinene skal gjennomgås nøye med tanke på uhellsprofilakse.

Arbeidstakere som utsettes for cytostatika og ioniserende stråling må sikres en god opplæring og informasjon om skadevirkninger og forebyggelsen av dem.

#### *Til § 8*

Hensikten med persondosimetri er å kontrollere at den individuelle stråleeksponeringen holdes så lavt som mulig, og innenfor de gjeldende dosegrenser. Det er derfor nødvendig med persondosimetri ved doser som er vesentlig lavere enn 6 mSv/år (dosegrensen for forskriftens virkeområde), jf. kommentaren til § 1. Se også Statens stråleverns «Persondosimetri for yrkeseksponerte – ioniserende stråling fra eksterne strålekilder» – Strålevernhefte 8. (1995).

Persondosimetre er ikke egnet til å måle all eksponering for ioniserende stråling. I visse tilfeller må den yrkesmessige eksponering bestemmes på annen måte. Ved stråleeksponering av hender bør overvåking av fingerdoser vurderes. Opptak av radioaktive stoffer i kroppen må bestemmes ved spesialmålinger, likeledes målinger av radon i luft i anlegg under jord. Innehaver av anlegg under jord plikter å sørge for at resultatet av målinger rapporteres til Statens strålevern og til Arbeidstilsynet. Se Statens stråleverns «Radon på arbeidsplasser under jord og bergrom» – Strålevernhefte 23 (2000) og «Anbefalte tiltaksnivåer for radon i bo- og arbeidsmiljø» – Strålevernhefte 5 (1998).

Måleresultater bør oppbevares like lenge som journalen, jf. kommentar til § 5 og journalforskriften.

#### *Til § 10*

Med uhell menes enhver unormal hendelse der arbeidstakere mottar eller risikerer å motta stråledoser ut over den årlige dosegrense.

I bestemmelser for ulike typer bruk av stråling gitt av Statens strålevern, er også plikten til å varsle om uhell spesifisert. Se f.eks. «Vilkår for strålevern ved industriell radiografi» – Strålevernhefte 20 (1999) og «Strålevernsbestemmelser for bruk og behandling av åpne radioaktive kilder» utgitt i 1981.

#### Til § 15

Det kan søkes om dispensasjon for enkeltpersoner der det av hensyn til arbeidets art ikke er mulig å fastsette en årlig dose på 20 mSv pr. år. Den effektive dose skal ikke overstige 100 mSv i en fortløpende femårsperiode med en maksimal effektiv dose på 50 mSv for det enkelte år.

*Referanse til andre aktuelle lover og forskrifter:*

*Lover:*

Lov av 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø

Lov av 12. mai 2000 nr. 36 om strålevern og bruk av stråling

*Forskrifter med hjemmel i lov om arbeidervern og arbeidsmiljø:*

<i>Best.nr.</i>	<i>Tittel</i>
402	Forskrift av 18. desember 1980 nr. 9418 om håndtering av cytostatika
524	Forskrift av 24. mai 1993 nr. 1425 om bruk av personlig verneutstyr på arbeidsplassen
529	Forskrift av 16. februar 1995 nr. 170 om arbeidsplasser og arbeidslokaler
535	Forskrift av 25. august 1995 nr. 768 om forplantningsskader og arbeidsmiljø
544	Forskrift av 6. desember 1996 nr. 1127 om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)
554	Forskrift av 30. april 1998 nr. 551 om arbeid av barn og ungdom

*Publikasjoner utgitt av Statens strålevern:*

Strålevernsbestemmelser for bruk og behandling av åpne radioaktive kilder, utgitt i 1981

Dosegrenser for yrkeseksponerte – ioniserende stråling – Strålevernhefte 4 (1995)

Anbefalte tiltaksnivåer for radon i bo- og arbeidsmiljø – Strålevernhefte 5 (1998)

Persondosimetri for yrkeseksponerte – Strålevernhefte 8 (1995)

Vilkår om strålevern ved industriell radiografi – Strålevernhefte 20 (1999)

Radon på arbeidsplasser under jord og i bergrom – Strålevernhefte 23 (2000)

## 4. mai Nr. 623 2001

### Forskrift om endring i forskrift til lov om fri rettshjelp.

Fastsatt av Justis- og politidepartementet 4. mai 2001 med hjemmel i lov av 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp § 8 og § 9. Kunngjort 19. juni 2001.

#### I

I forskrift av 22. oktober 1996 nr. 1001 til lov om fri rettshjelp gjøres følgende endringer:

§ 1–1 skal lyde:

Med mindre annet er bestemt i medhold av lov av 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp § 10 første ledd, må den som får fri rettshjelp ha en bruttoinntekt eller tilsvarende næringsinntekt, og nettoformue som på årsbasis ikke overstiger følgende grenser:

	<i>Bruttoinntekt/Næringsinntekt</i>	<i>Nettoformue</i>
a) Person uten forsørgelsesbyrde	kr 200.000,–	kr 100.000,–
b) Person som faktisk forsørger barn, ektefelle eller andre	kr 210.000,–	kr 100.000,–

§ 2–2 skal lyde:

Egenandelen består av en grunnandel på kr 300,– og en tilleggsandel som utgjør 25% av de totale rettshjelpskostnader fratrukket merverdiavgift.

§ 2–7 skal lyde:

Dersom salæravregning foretas på grunnlag av stykkprissatser og det faktisk medgatte antall arbeidstimer er lavere enn det timetall som ligger til grunn for stykkprissatsen, beregnes egenandelen ut fra det timetall advokaten faktisk har arbeidet med saken.

*II*

Endringene trer i kraft 1. juli 2001, og får anvendelse i saker hvor søknad om fri rettshjelp er kommet inn etter ikrafttredelsestidspunktet.

**4. mai Nr. 624 2001****Forskrift om opphevelse av forskrift om egenandel.**

Fastsatt av Justis- og politidepartementet 4. mai 2001 med hjemmel i lov av 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp § 9. Kunngjort 19. juni 2001.

Forskrift av 22. oktober 1996 nr. 1002 om egenandel oppheves med virkning fra 1. juli 2001.

**1. juni Nr. 625 2001****Ikrafttredelse av lov av 1. juni 2001 nr. 29 om endring i lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven).**

Fastsatt ved kgl.res. 1. juni 2001. Fremmet av Kommunal- og regionaldepartementet. Kunngjort 19. juni 2001.

Lov av 1. juni 2001 nr. 29 om endring i lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven) gjelder fra 1. juni 2001.

**6. juni Nr. 626 2001****Forskrift om endring og gjeninnføring av forskrift (Nr. 1) om regnskapsplikt og bokføring for næringsdrivende som går inn under bestemmelsene i merverdiavgiftsloven og investeringsavgiftsloven.**

Fastsatt av Finansdepartementet 6. juni 2001 med hjemmel i lov av 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift § 75. Kunngjort 19. juni 2001.

*I*

Forskrift (Nr. 1) av 20. august 1969 nr. 1 om regnskapsplikt og bokføring for næringsdrivende som går inn under bestemmelsene i merverdiavgiftsloven og investeringsavgiftsloven slik den lød pr. 1. juli 1999 gjeninnføres. Samtidig gjøres det følgende endringer:

§ 8 nytt første ledd skal lyde:

Næringsdrivende som har omsetning som avgiftsberegnes med forskjellige merverdiavgiftssatser, skal legitimere sin kontantomsetning med kassaapparat, terminal eller annet likeverdig system, eller ved gjenpart av daterte forhåndsnummererte salgsbilag. Omsetningen må registreres på en slik måte at det klart fremgår hvilke beløp som skal avgiftsberegnes med de forskjellige satsene.

§ 8 første ledd blir annet ledd.

§ 8 annet ledd første punktum skal lyde:

Næringsdrivende som ikke kommer inn under første ledd og som ikke legitimerer sin daglige kontantomsetning på tilfredsstillende måte ved daterte forhåndsnummererte paragongjenparter (eller lignende salgsbilag) eller daterte summeringsstrimler fra kassaapparat, skal føre en bok for utregning av hver dags kontantomsetning.

*II*

Endringene gjelder fra 1. juli 2001.

Forskriften lyder i sin helhet etter dette:

### I. Om plikt til å føre regnskap.

§ 1. Næringsdrivende med omsetning som nevnt i kapittel IV i lov om merverdiavgift av 19. juni 1969, skal føre regnskap i samsvar med regnskapslovens bestemmelser. Regnskapet skal innrettes slik at avgiftsmyndighetene til enhver tid kan kontrollere at merverdiavgiften og investeringsavgiften er riktig beregnet.

### II. Forskrift som spesielt vedrører merverdiavgiften og investeringsavgiften.

§ 2. Næringsdrivende som har både avgiftsfri og avgiftspliktig omsetning må føre den avgiftsfrie omsetning atskilt fra den pliktige. Det avgiftsfrie salget må kunne legitimeres etter kontrollmyndighetenes nærmere bestemmelse.

§ 3. De næringsdrivende må enten opprette egne konti for de poster som skal oppgis på omsetningsoppgavene eller føre hjelpebøker eller utarbeide oversikt som tydelig viser hvordan tallene på omsetningsoppgavene kan gjenfinnes i regnskapet. Skal investeringsavgift beregnes med forskjellige satser, må grunnlagsbeløpene for hver sats registreres særskilt så vel enkeltvis som samlet. Kontoføringen eller den tilsvarende oversikt må innrettes slik at det klart fremgår av regnskapsmaterialet hvorvidt omsetning og egne uttak av varer og tjenester er avgiftsberegnet, om den inngående avgift er ført til fradrag, om det er beregnet investeringsavgift og ellers hvordan den utgående og inngående avgift samt investeringsavgiften er fremkommet.

§ 4. Før utløpet av oppgavefristen for vedkommende termin skal det foretas et avgiftsoppgjør hvor de konti eller oversikter som korresponderer med tallene på omsetningsoppgaven, avstemmes.

Denne avstemming innføres i egen bok såfremt tallene ikke direkte fremgår av bokføringskontiene.

For hvert år skal det føres en oversikt over utgående og inngående merverdiavgift, og investeringsavgift fordelt på de konti i regnskapet avgiftene refererer seg til. Oversikten skal avstemmes mot de innsendte terminoppgaver og oppbevares i 10 år.

§ 5. Omsetningsoppgavene utskrives med gjenparter som oppbevares samlet.

§ 6. Uttak av varer og tjenester til bruk i egen næringsvirksomhet og som det skal betales avgift av etter lovens kap. IV, eller som det skal betales investeringsavgift av, skal etter hvert enten posteres eller føres inn i egen bok.

### III. Alminnelig forskrift.

§ 7. Regnskapsbøkene skal være tilfredsstillende à jour til enhver tid i samsvar med hva som anses å stemme med god regnskapsskikk.

Kontante inn- og utbetalinger skal så vidt mulig føres i kassaboken samme dag de finner sted.

§ 8. Næringsdrivende som har omsetning som avgiftsberegnes med forskjellige merverdiavgiftssatser, skal legitimere sin kontantomsetning med kassaapparat, terminal eller annet likeverdig system, eller ved gjenpart av daterte forhåndsnummererte salgsbilag. Omsetningen må registreres på en slik måte at det klart fremgår hvilke beløp som skal avgiftsberegnes med de forskjellige satsene.

Næringsdrivende som ikke kommer inn under første ledd og som ikke legitimerer sin daglige kontantomsetning på tilfredsstillende måte ved daterte forhåndsnummererte paragongjenparter (eller lignende salgsbilag) eller daterte summeringsstrimler fra kassaapparat, skal føre en bok for utregning av hver dags kontantomsetning. Boken skal være innbundet og paginert før den tas i bruk. Den skal føres med blekk eller kopiblyant og skal for hver dag inneholde følgende opplysninger:

Opptellet kassabeholdning ved dagens slutt		kr
+ dagens utbetalinger, spesifisert		
eksempelvis i følgende hovedposter:		
Utbetalinger til leverandører	kr	
Kontante varekjøp	kr	
Lønninger, frakter og andre omkostninger	kr	
Avbetaling på lån	kr	
Privat uttak	kr	kr
– Kassebeholdning ved dagens begynnelse		kr
Innbetalt i alt i løpet av dagen		kr
– innbetalinger som ikke skyldes kontantsalg,		
spesifisert eksempelvis i følgende hovedposter:		
Innbetalinger fra kunder på kredittsalg	kr	
Innehaverens innbetalinger og utlegg		
for forretningen	kr	
Innbetalinger av husleie eller annet		
som ikke angår forretningen	kr	
Dagens kontantomsetning		kr

Også i tilfelle hvor det brukes daterte forhåndsnummererte paragongjenparter og/eller daterte summeringsstrimler fra kassaapparat, må det foretas en daglig kasseavstemming med innføring av resultatet i en oppgjørsbok for at

kontantomsetningen kan sies å være legitimert på tilfredsstillende måte.

Oppgavene skal dateres og signeres av den som har foretatt kasseopptellingen.

**§ 9.** Det skal føres kontobok eller nyttes annet betryggende system for registrering av mellomværender med fordringshavere og skyldnere. Også ved kontant oppgjør for leveranser mellom næringsdrivende skal registrering skje slik at det enkeltvis og samlet vises hvor meget som er mottatt fra eller levert til enhver annen næringsdrivende i løpet av året.

**§ 10.** Det skal føres særskilt bok eller nyttes annet betryggende system for registrering av varer og tjenester til privat bruk som næringsdrivende tar ut av virksomheten. Dette gjelder også ytelser som leveres som vederlag for mottatte varer og tjenester.

Varer/tjenester til privat bruk skal for hvert uttak angis med dato, hvilke varer/tjenester som er tatt ut med angivelse av art, mengde og pris. Registreringen skal foretas samme dag uttaket skjer og skal månedlig krediteres omsetningskonto og debiteres privatkonto.

**§ 11.** Det skal føres kontobok eller nyttes annet betryggende system for registrering av omsetning til funksjonærer som har en ledende stilling i firmaet. Dette gjelder også for omsetning til aksjonærer i selskaper med 10 eller færre aksjonærer. Det skal føres egen konto for hver aksjonær/funksjonær.

Omsetningen skal være legitimert med bilag eller ved innføringen i egen bok, og skal vise dato for levering, dato for betaling og hvilke ytelser som er levert med angivelse av art, mengde og pris.

**§ 12.** Foregår bytte av varer eller tjenester, skal det skje postering fortløpende. Verdien av de mottatte ytelser debiteres innkjøpskonto og krediteres vedkommende kundes eller leverandørs konto. Verdien av de leverte ytelser krediteres omsetningskonto og debiteres vedkommende kundes eller leverandørs konto.

**§ 13.** Avgift av tap på utestående fordringer som tidligere er avgiftsberegnet, kan bare føres til fradrag på omsetningsoppgaven hvis tapet er avskrevet på den enkelte kundes konto. Det må føres liste over de avskrevne fordringer med angivelse av dato, navn og henvisning til eventuelt kontonummer. Hvis bare en del av det samlede tilgodehavende er avskrevet, regnes den eldste del av fordringen som først avskrevet.

Det må føres liste med angivelse av navn, dato og henvisning til mulig kontonummer over innbetalinger på tidligere avskrevne fordringer.

## 6. juni Nr. 627 2001

### Forskrift om endring og gjeninnføring av forskrift (Nr. 2) om innhold av salgsdokumenter m.v.

Fastsatt av Finansdepartementet 6. juni 2001 med hjemmel i lov av 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift § 75. Kunngjort 19. juni 2001.

#### I

Forskrift (Nr. 2) av 14. oktober 1969 nr. 1 om innhold av salgsdokumenter slik den lød pr. 1. juli 1999 gjeninnføres. Samtidig gjøres det følgende endring:

§ 6 skal lyde:

Dersom et salgsdokument omfatter både avgiftspliktig og avgiftsfri omsetning samt omsetning som faller utenfor bestemmelsen i merverdiavgiftsloven kap IV, skal slik omsetning fremgå hver for seg og summeres særskilt. Det samme gjelder dersom avgiftspliktig omsetning avgiftsberegnes med forskjellige satser.

#### II

Endringen gjelder fra 1. juli 2001.

Forskriften lyder i sin helhet etter dette:

**§ 1.** Registrerte næringsdrivende skal ved omsetning av varer og tjenester til andre næringsdrivende utstede salgsdokument (faktura, nota eller regning). Som salgsdokument regnes også sluttseddel, avregningsseddel, bilag m.v. som mottaker av varen eller tjenesten utsteder. Plikt til å utstede salgsdokumenter gjelder også når forskudd eller delbetaling bokføres som omsetning.

**§ 2.** Et salgsdokument skal være nummerert, datert og angi:

- a) Navn og adresse til den næringsdrivende som leverer varen eller yter tjenesten.
- b) Organisasjonsnummer som er tildelt i henhold til lov av 3. juni 1994 nr. 15 om Enhetsregisteret etterfulgt av bokstavene MVA.
- c) Navn og adresse til den næringsdrivende som mottar varen eller tjenesten.
- d) En klar beskrivelse av varen eller tjenesten.
- e) Kvantum eller omfang av det som er levert eller ytet.
- f) Vederlaget for varen eller tjenesten.
- g) Stedet der varen er levert eller tjenesten ytet.

Del av virksomhet som etter merverdiavgiftsloven § 12 annet ledd anses som én særskilt avgiftspliktig, skal

benytte den samlede virksomhets organisasjonsnummer som er tildelt i henhold til enhetsregisterloven etterfulgt av bokstavene MVA. Virksomhet som inngår i en fellesregistrering etter merverdiavgiftsloven § 12 tredje eller fjerde ledd skal benytte virksomhetens eget organisasjonsnummer som er tildelt i henhold til enhetsregisterloven etterfulgt av bokstavene MVA.

Ved salg av beltemotorsyklar som nevnt i Finansdepartementets forskrift av 25. oktober 1971 nr. 2 om avgrensning av uttrykket «personkjøretøyer» § 3, skal beltemotorsykkelenes kjennemerke angis i salgsdokumentet. Det samme gjelder ved salg av tjenester til vedlikehold, reparasjon, påkostning og ombygging av slike samt omsetning av varer ved utføring av slike tjenester.

Skattedirektoratet kan samtykke i at kravene i første, annet og tredje ledd kan fravikes når særlige forhold foreligger.

**§ 3.** Ved omsetning av varer og tjenester mellom registrerte næringsdrivende skal salgsdokumentet angi vederlaget uten avgift og selve avgiftsbeløpet dersom ikke annet er bestemt i disse forskrifter.

Ved omsetning til kommuner som har krav på kompensasjon for merverdiavgift etter lov om kompensasjon for merverdiavgift til kommuner og fylkeskommuner ved kjøp av visse tjenester fra registrerte næringsdrivende, skal salgsdokumentet angi vederlaget uten avgift og selve avgiftsbeløpet.

**§ 4.** For omsetning fra detaljist til annen registrert næringsdrivende kan salgsdokumentet angi vederlaget inklusive avgift og selve avgiftsbeløpet.

Ved salg fra registrert næringsdrivende til detaljist kan skattedirektøren for den enkelte bransje samtykke i at vederlaget angis inklusive avgift og selve avgiftsbeløpet.

Skattedirektøren kan videre samtykke i at bestemmelsen i første ledd gis tilsvarende anvendelse for varetransport.

**§ 5.** En registrert næringsdrivende kan alltid kreve at salgsdokumentet skal angi vederlaget uten avgift og selve avgiftsbeløpet, jfr. § 3.

**§ 6.** Dersom et salgsdokument omfatter både avgiftspliktig og avgiftsfri omsetning samt omsetning som faller utenfor bestemmelsen i merverdiavgiftsloven kap IV, skal slik omsetning fremgå hver for seg og summeres særskilt. Det samme gjelder dersom avgiftspliktig omsetning avgiftsberegnes med forskjellige satser.

**§ 7.** Forhåndsavtalte, men betingede rabatter, kommer til fradrag i grunnlaget for utgående og inngående avgift i den utstrekning de er blitt effektive.

**§ 8.** Ved bytte, jfr. merverdiavgiftsloven § 3 nr. 1, er det tilstrekkelig at den ene av partene i handelen utsteder salgsdokument så fremt salgsdokumentet også inneholder opplysninger om art, omfang og pris for det som er mottatt i bytte. I det felles salgsdokument, skal merverdiavgift anføres særskilt for hver parts salgssum i byttehandelen, forutsatt at det pliktes svart merverdiavgift av det som er levert eller mottatt i bytte.

**§ 9.** Næringsdrivende som ikke er registrert i avgiftsmanntallet må ikke anføre utgående avgift i sine salgsdokumenter dersom ikke annet er bestemt.

**§ 10.** Salgsdokument skal utstedes i minst 2 eksemplarer hvorav den ene oppbevares av leverandøren.

**§ 11.** Salgsdokument skal være skrevet med tydelig skrift. Det skal sammen med andre dokumenter oppbevares ordnet her i landet i minst 10 år etter utløpet av vedkommende regnskapsår.

For den som er regnskapspliktig etter regnskapsloven, kan Handelsdepartementet fritta for plikten til oppbevaring eller fastsette kortere oppbevaringstid. Det samme kan Skattedirektoratet for den som ikke er regnskapspliktig etter regnskapsloven.

## 6. juni Nr. 628 2001

### **Instruks til tilsynsveterinæren/det kommunale næringsmiddeltilsynet for kartlegging av og tiltak mot campylobacter i fjørfe og ferskt fjørfekjøtt i fjørfekjøttlakterier.**

Fastsatt av Statens næringsmiddeltilsyn 6. juni 2001 med hjemmel i forskrift av 21. mars 1995 nr. 265 om hygiene og kontroll m.v. ved produksjon og frambud av ferskt fjørfekjøtt § 63 og § 67. Kunngjort 19. juni 2001.

#### 1. *Definisjoner*

I denne instruks forstås ved

1.1 *Slaktekylling*: kylling yngre enn 50 dager.

1.2 *Campylobacter*: termostabile species innenfor bakterieslekten campylobacter.

1.3 *Positiv flokk*: slaktekyllingflokk hvorfra det foreligger en positiv besetningsprøve med hensyn til campylobacter.

1.4 *Negativ flokk*: slaktekyllingflokk hvorfra det foreligger en negativ besetningsprøve med hensyn til campylobacter.

1.5 *Flokk med ukjent status*: slaktekyllingflokk hvorfra det ikke foreligger resultat av besetningsprøve med hensyn til campylobacter.

2. *Omfang*
- 2.1 Denne instruks gjelder kartlegging og tiltak mot campylobacter i fjørfe og fjørfeslakt ved slakting av slaktekylling i virksomheter som omfattes av fjørfekjøttforskriften. Instruksen retter seg til det kommunale næringsmiddeltilsynet (KNT) ved tilsynsveterinæren.
3. *Rutiner for slakting av positive og flokker med ukjent status*
- 3.1 Virksomheten skal pålegges å slakte positiv flokk særskilt og på slutten av dagen, dersom virksomheten ikke på eget initiativ gjør dette, jf. fjørfekjøttforskriften § 63 (Særlige tiltak).
- 3.2 Slakt fra flokk med ukjent status skal arresteres og prøvetas.
- 3.3 Virksomheten skal pålegges å slakte flokk med ukjent status særskilt og på slutten av dagen, eventuelt etter negative, men før positive flokker, dersom ikke virksomheten på eget initiativ gjør dette.
4. *Prøveuttak i slakteri*
- 4.1 Det skal tas ut prøver for campylobacter-undersøkelse fra alle partier av kylling ved slakting.
- 4.2 Prøvene skal uttas etter bedøving og avliving og før skoldekar.
- 4.3 Prøvene skal bestå av kloakksvaber.
- 4.4 Fra hver flokk tas 10 bomullssvaberprøver fra kloakk fordelt på 10 enkeltdyr. Prøvene må ikke tas så raskt etter hverandre at kun et fåtall transportkasser prøvetas.
- 4.5 Bomullssvabrene roteres godt rundt i kloakken, de 10 svabrene plasseres umiddelbart i 5 ml peptonvann og pinnene brytes slik at lokket på beholderen kan skrues på.
- 4.6 Prøvene settes i kjøleskap inntil de transporteres til laboratoriet, jf. pkt. 5.2, så raskt som mulig, senest slik at utsæd skjer samme dag.
- 4.7 *Alternativ prosedyre dersom prøveuttak og utsæd ikke kan skje i løpet av samme dag:* Svabrene plasseres i 5 ml transportmedium (Cary Blair). Prøvene settes i kjøleskap inntil de transporteres til laboratoriet. Det skal maksimalt gå tre døgn fra prøveuttak til utsæd dersom transportmedium benyttes.
5. *Laboratorieundersøkelse av prøver, krav til laboratorier og verifisering av resultater*
- 5.1 Prøver skal oppbevares, fraktes til laboratoriet og analyseres slik det fremgår av Campylobacter sp. hos slaktekylling – handlingsplan juni 2001. Handlingsplanen er gjort tilgjengelig på SNTs intranett (Medulla).
- 5.2 Laboratoriene skal oppfylle kravene som stilles til laboratorier i kategori I, jf. rundskriv nr. 4043 R, «Krav til laboratorier vedrørende analyser i offentlig kontroll og i virksomhetenes særskilte kontrolltiltak/egenkontroll». Det kommunale næringsmiddeltilsynet bestemmer hvor prøvene skal analyseres.
- 5.3 Analysene bør påbegynnes samme dag som prøven er tatt.
- 5.4 Dersom avstanden eller transportmuligheter mellom det kommunale næringsmiddeltilsynet og laboratoriet gjør det vanskelig å påbegynne analysen samme dag, kan alternativ prosedyre benyttes jf. punkt 4.7.
- 5.5 Prøvene skal analyseres ved hjelp av metoden som oppgis i handlingsplanen.
- 5.6 Campylobacter-mistenkelige isolater fra kyllingslaktene skal sendes Statens institutt for folkehelse for verifisering.
6. *Tiltak*
- 6.1 Virksomheten skal pålegges å varmebehandle eller fryse (–18 °C eller kaldere i minst 5 uker) samtlige godkjente slakt fra en positiv flokk i virksomheten, jf. § 63, dersom ikke virksomheten på eget initiativ gjør dette.
- 6.2 Virksomheten skal pålegges å legge godkjente slakt fra flokk med ukjent status på kjøle- eller fryselager i påvente av at analyseresultatene foreligger, dersom ikke virksomheten på eget initiativ gjør dette. Alternativt kan slaktene varmebehandles i virksomheten før videre frambud.

Ved positivt analyseresultat skal partiet (flokken) behandles som nevnt under pkt. 6.1. Ved negativt analyseresultat kan slaktene frambys uten ytterligere tiltak.
7. *Rapportering*
- 7.1 Tilsynsveterinæren/KNT skal løpende rapportere alle resultater til Norsk zoonosesenter på prøvetakingsskjemaet som følger hver flokk.
- 7.2 Tilsynsveterinæren/KNT skal rapportere alle resultater som fraviker resultatet fra besetningsprøvene samt resultater fra flokker med ukjent status til distriktsveterinær og slakteri.
8. *Ikrafttredelse*
- 8.1 Denne instruks trer i kraft straks.

## 8. juni Nr. 629 2001

### Forskrift om endring i forskrift om avlsfremmende tiltak på bier.

Fastsatt av Landbruksdepartementet 8. juni 2001 med hjemmel i lov av 4. desember 1992 nr. 130 om husdyravl. Kunngjort 19. juni 2001.

#### I

I forskrift av 18. april 2001 nr. 426 om avlsfremmende tiltak på bier gjøres følgende endringer:

Overskriften til vedlegg II skal lyde:

*Godkjente reinavlsområder for bier i Norge pr. 8. juni 2001*

Vedlegg II femte ledd skal lyde:

*Reinavlsområdene for krainerbier (A.m. carnica) i Buskerud* omfattes av Flesberg kommune. Godkjenningen gjelder fram til 31. desember 2005.

## II

Endringene trer i kraft straks.

### 12. juni Nr. 630 2001

#### **Forskrift om endring i kvalitetsforskrift for fisk og fiskevarer.**

Fastsatt av Fiskeridepartementet 12. juni 2001 med hjemmel i lov av 28. mai 1959 nr. 12 om kvalitetskontroll med fisk og fiskevarer o.a. og kgl.res. av 8. april 1960 nr. 9602. Kunngjort 19. juni 2001.

## I

I kvalitetsforskrift av 14. juni 1996 nr. 667 for fisk og fiskevarer gjøres følgende endringer:

§ 1–2 nr. 1 punkt 20 skal lyde:

20) klippfisk, saltfisk som er foredlet ved tørking,

§ 1–3 nr. 1 og 2 skal lyde:

1. Virksomhet skal være godkjent av Fiskeridirektøren eller den han bemyndiger eller av Statens næringsmiddeltilsyn, jf. § 1–4, etter at godkjenningsmyndigheten har forvisset seg om at virksomheten oppfyller bestemmelsene i denne forskriften. Fiskeridirektøren eller den han bemyndiger og Statens næringsmiddeltilsyn fører register over godkjente virksomheter som tildeles særskilte godkjenningsnummer.

2. Søknad om godkjenning sendes på fastsatt skjema til den stedlige tilsynsmyndighet. Godkjenning må foreligge før tilvirkning tar til.

§ 1–4 nr. 1 andre ledd skal lyde:

Fiskeridirektoratets regionkontorer er Fiskeridirektørens organ for administrasjon og utøvelse av kontrollvirksomheten.

§ 1–6 nr. 1 skal lyde:

1. Klageinstans for vedtak fattet ved et av Fiskeridirektoratets regionkontorer er Fiskeridirektøren. Klageinstans for vedtak fattet av Fiskeridirektøren er Fiskeridepartementet.

§ 1–10 nr. 1 bokstav M skal lyde:

M. har høyere innhold av marine biotoksiner enn angitt i § 11–8 nr. 3, bokstav C, D og E,

§ 1–12 overskriften skal lyde:

*Attest fra Fiskeridirektøren og fra Fiskeridirektoratets regionkontor*

§ 1–12 nr. 2 skal lyde:

2. For varer som ikke er beskrevet i forskriften, kan det gis slik attest som Fiskeridirektøren eller Fiskeridirektoratets regionkontor anses dekkende.

§ 1–13 nr. 4 bokstav C skal lyde:

C. komme fra virksomhet/fartøy som er oppført på liste utarbeidet av Fiskeridirektøren,

§ 1–13 nr. 5 skal lyde:

5. Ved import av fisk og fiskevarer plikter importøren å stille tilfredsstillende lokaler til disposisjon etter spesifikasjoner fastsatt av Fiskeridirektøren.

§ 3–3 nr. 3 bokstav C romertall IV skal lyde:

IV. Fiskefartøy som ilandfører fangst til folkemat i tank skal være oppført i Fiskeridirektørens særskilte register for slike fartøy. Fiskeridirektoratets regionkontorer kan delegeres myndighet til å føre registeret over fiskefartøy som ilandfører fangst til folkemat i tank.

§ 3–6.6. nr. 1 skal lyde:

1. Fartøy som driver innfrysing og fryselagring av fisk om bord og som ikke er fabrikkfartøy, skal være oppført i Fiskeridirektørens særskilte register over slike fartøy. Fiskeridirektoratets regionkontorer kan delegeres myndighet til å føre registeret over frysefartøy.

§ 9–1 nr. 1 og 2 skal lyde:

1. Oppdretter plikter å underrette vedkommende regionkontor i Fiskeridirektoratet i god tid før opptak, senest når fisken er satt til sulting. Underretningen skal skje skriftlig på skjema fastsatt av Fiskeridirektøren, jf. § 9–2.
2. Pakker plikter å underrette vedkommende regionkontor i Fiskeridirektoratet snarest mulig før pakking.

§ 10–2 nr. 1 skal lyde:

1. Fartøy som koker skalldyr om bord, uten frysing eller annen bearbeiding/foredling, skal være oppført i Fiskeridirektørens særskilte register for slike fartøy. Fiskeridirektoratets regionkontorer kan delegeres myndighet til å føre registeret over fartøy som koker skalldyr om bord.

## II

Endringene trer i kraft straks.

### 14. juni Nr. 631 2001

#### **Forskrift om opplysningsplikt til folke- og bolig telling 2001.**

Fastsatt av Statistisk sentralbyrå 14. juni 2001 med hjemmel i lov av 16. juni 1989 nr. 54 om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå (statistikkloven) § 2–2, jf. kgl.res. av 16. juni 1989 nr. 387 og delegeringsvedtak av 13. februar 1990 nr. 1228. Kunngjort 19. juni 2001.

##### **§ 1. Opplysningsplikt**

Alle personer registrert bosatt i Norge 3. november 2001 omfattes av tellingen og har plikt til å gi opplysninger til Statistisk sentralbyrå på fastsatt skjema.

Tellingen gjennomføres ved postalt skjema. Det kan også benyttes elektronisk skjema etter nærmere anvisning.

##### **§ 2. Tvangsmulkt**

Statistisk sentralbyrå kan ilegge tvangsmulkt etter statistikkloven § 2–3 for den som har overtrådt opplysningsplikten, jf. forskrift av 13. februar 1990 nr. 105 om gjennomføring og utfylling av lov om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå (statistikkloven) kapittel 3.

##### **§ 3. Ikrafttredelse**

Denne forskrift trer i kraft straks.

### 14. juni Nr. 632 2001

#### **Forskrift om regulering av fiske etter lodde ved Grønland, Island og Jan Mayen i sesongen 2001–2002.**

Fastsatt av Fiskeridepartementet 14. juni 2001 med hjemmel i lov av 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. § 4, § 5, § 6 og § 11. Kunngjort 19. juni 2001.

##### **§ 1. Virkeområde**

Det er forbudt for norske fartøy å fiske lodde i det nordøstlige Atlanterhav.

Uten hensyn til forbudet i første ledd, kan norske fartøy med ringnottillatelse fiske inntil 112.315 tonn lodde i fiskerisone ved Jan Mayen, i Grønlands fiskerisone nord for 64° 30' N og i islandsk økonomisk sone nord for 64° 30' N. Herav kan det fiskes inntil 46.054 tonn lodde i islandsk økonomisk sone.

Denne forskrifts § 12 gjelder også for utenlandske fartøy som driver fiske og fangst i fiskerisone ved Jan Mayen.

##### **§ 2. Åpningsdato**

Fisket åpnes den 20. juni 2001.

##### **§ 3. Påmelding**

Fartøy som skal delta i fisket, må være påmeldt til Norges Sildesalgslag, Harstad, innen torsdag 14. juni 2001 kl. 24.00.

Fiskeridirektoratet kan dispensere fra siste påmeldingsdato.

##### **§ 4. Utseiling**

Ingen påmeldte fartøy kan foreta utseiling uten på forhånd å ha meldt fra til Norges Sildesalgslag, Harstad.

##### **§ 5. Utseilingsstopp**

Fiskeridirektoratet kan fastsette utseilingsstopp.

##### **§ 6. Fartøykvote**

Fartøyene tildeles fartøykvote basert på følgende basiskvoter:

1.500 hl	+ 40% av konsesjonskapasiteten fra	0 – 4.000 hl
	+ 30% av konsesjonskapasiteten fra	4.000 – 6.000 hl

+ 20% av konsesjonskapasiteten fra	6.000 –10.000 hl
+ 10% av konsesjonskapasiteten over	10.000 hl

Kvoten til det enkelte fartøy fremkommer ved å multiplisere basiskvoten for fartøyet med den faktoren en får ved å dividere totalkvoten med summen av basiskvotene. Faktoren fastsettes av Fiskeridirektoratet.

Fiskeridirektoratet kan fastsette en egen faktor for fiske i islandsk økonomisk sone.

Fiskeridirektoratet kan endre faktorer fastsatt etter denne paragraf.

Basiskvoten blir omregnet slik at 1 hektoliter = 0,1 tonn (100 kilo)

#### § 7. *Lastekapasitet*

Det kan i fisket nyttes faktisk lastekapasitet tillatt for løsført fangst.

#### § 8. *Fiskestopp*

Fiskeridirektoratet kan stoppe fisket når kvoten nevnt i § 1 er beregnet oppfisket.

Fiskeridirektoratet kan stoppe fisket selv om det enkelte fartøy ikke har fisket sin fartøyskvote.

#### § 9. *Refordeling*

Fiskeridirektoratet kan oppheve alle fartøyskvoter etter 10. august 2001.

#### § 10. *Forbud mot overføring av kvote og forbud mot leie av fartøy*

Det enkelte fartøys kvote kan ikke overføres til annet fartøy, men må fiskes og leveres av det kvoteberettigede fartøy.

Det er forbudt å benytte leid fartøy.

#### § 11. *Dumping og neddreping*

Det er forbudt å kaste ut fangst eller avfall av fangst. Det er også forbudt å slippe fangst som er død eller døende.

#### § 12. *Stenging av fiskefelt*

For å begrense fisket av lodde under minstemål kan Fiskeridirektoratet forby loddefiske i visse områder i fiskerisonen ved Jan Mayen.

#### § 13. *Bemyndigelse*

Fiskeridirektoratet kan fastsette nærmere reguleringsbestemmelser, herunder slike endringer som er nødvendige for å oppnå en hensiktsmessig avvikling av fisket.

Norges Sildesalgslag kan bestemme hvilke tidsrom det enkelte fartøy kan drive fiske etter lodde i Islands økonomiske sone.

#### § 14. *Straff*

Forsettlig eller uaktsom overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne forskrift, straffes i henhold til lov av 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. § 53.

#### § 15. *Ikrafttredelse*

Denne forskrift trer i kraft straks.

Samtidig oppheves Fiskeridepartementets forskrift av 14. juni 2000 nr. 576 om regulering av fiske etter lodde ved Grønland, Island og Jan Mayen i sesongen 2000–2001.

### 15. juni Nr. 633 2001

#### **Forskrift om opplæring for fører av kjøretøy som transporterer farlig gods og om ADR-kompetansebevis.**

Fastsatt av Samferdselsdepartementet 15. juni 2001 med hjemmel i vegtrafikklov av 18. juni 1965 nr. 4 § 18 første ledd og kgl.res. av 16. desember 1977 nr. 9 del VIII og IX. Jf. EØS-avtalen vedlegg VII del A punkt 1a (Rdir. 1992/51/EØF) og vedlegg XIII punkt 17e (Rdir. 1994/55/EF endret ved Kdir. 1996/86/EF, Kdir. 1999/47/EF og Europaparlaments- og Rdir. 2000/61/EF). Kunngjort 19. juni 2001.

#### *Kap. 1. Virkeområde*

##### § 1. *Forskriftens virkeområde*

Forskriften gjelder kompetansegivende opplæring av motorvognførere for internasjonal og nasjonal transport i henhold til forskrift av 8. mai 2001 nr. 472 om transport av farlig gods på veg og jernbane § 3–2.

#### *Kap. 2. Kompetansebevis*

##### § 2. *Krav til opplæring av førere mv.*

Enhver som skal ha ADR-kompetansebevis må gjennomføre grunnkurs hos godkjent kursarrangør. I tillegg kreves spesialisingskurs for at kompetansen skal omfatte transport av farlig gods i tank og transport av eksplosivt og radioaktivt materiale. Læreplanene fastsettes av Vegdirektoratet med utgangspunkt i ADR-avtalens bilag B kap. 8.2.

Ved førstegangsopplæring skal grunn- og spesialisingskurs, utenom tid for praktisk øving, bestå av til sammen

minimum 46 timer dersom kursene avholdes som separate enheter. Grunnkurset skal da bestå av 18 timer undervisning, spesialiseringkurs klasse 1 skal bestå av 8 timer undervisning, spesialiseringkurs klasse 7 skal bestå av 8 timer undervisning og spesialiseringkurs tank skal bestå av 12 timer undervisning. Timetall for kombinerte kurs skal fastsettes av vegkontoret. Det fastsatte timetall for grunn- og spesialiseringkurs tank skal opprettholdes, men vegkontoret kan fastsette kortere tid for spesialiseringkurs klasse 1 og spesialiseringkurs klasse 7. Ved grunnkurs og spesialiseringkurs tank skal det legges til nødvendig antall timer for gjennomføring av undervisning i brannvern, førstehjelp og opptreden ved uhell. Elev som kan dokumentere å ha gjennomgått annen tilsvarende opplæring i løpet av de siste 5 årene kan fritas fra undervisning i brannvern, førstehjelp og opptreden ved uhell.

Oppfriskningskurs for fornyelse av kompetanse skal bestå av minimum 8 timer undervisning. Oppfriskningskurs skal inneholde nødvendig antall timer for gjennomføring av undervisning i brannvern, førstehjelp og opptreden ved uhell.

### § 3. *Prøve for erverv av ADR-kompetansebevis*

Elev skal etter fastsatt mønster melde seg opp til prøve for erverv av ADR-kompetansebevis. Prøve etter gjennomført grunn- og spesialiseringkurs skal avholdes av vegkontoret.

Person som ikke består prøve innen 1 år etter fullført førstegangsopplæring mister retten til å avlegge prøve. For å kunne avlegge prøve må opplæring gjennomføres på nytt.

### § 4. *Begrenset rett til begrunnelse og klage*

Kandidat som ikke består prøve etter § 3 kan kreve muntlig begrunnelse for avgjørelsen. De skjønsmessige sider ved avgjørelsen kan ikke påklages.

### § 5. *Utstedelse av ADR-kompetansebevis for transport av farlig gods*

ADR-kompetansebevis utstedes av vegkontoret på forlangende til person som har gjennomført fastsatt opplæring og bestått tilhørende prøve etter § 3.

Kompetansebeviset gis gyldighet i 5 år regnet fra dato for utstedelse. I tilfeller hvor det er mer enn 1 år mellom dato for bestått prøve og utstedelse av kompetansebevis, regnes gyldighetstiden fra dato for bestått prøve. Gyldighetsperioden skal følge dato for utstedt kompetansebevis etter grunnkurset.

Kompetansebeviset fornyes når oppfriskningskurs er gjennomført og prøven bestått i henhold til ADR 8.2.1.5. Oppfriskningskurs og prøve må være gjennomført og bestått i løpet av det siste år før kompetansebevisets utløp. Den nye gyldighetsperioden skal regnes fra dato for utløp på det beviset som fornyes. Krav om oppfriskningskurs og prøve gjelder også ved fornyelse av kompetansebevis utstedt etter denne paragraf på grunnlag av bevis omhandlet i § 7.

På grunnlag av dokumentert bedriftsintern opplæring for transport av eksplosive varer fra produsent av eksplosiv vare for salg eller sprengningssertifikat klasse A eller B utstedt av Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern, kan person etter første gangs grunnkurs og bestått prøve få utstedt ADR-kompetansebevis til også å gjelde for transport av farlig godsklasse 1 uten spesialiseringkurs eller prøve. På tilsvarende måte kan personer med bevis utstedt av Statens strålevern etter godkjent kurs i strålevern ved industriell radiografi få utstedt kompetansebevis for transport av farlig godsklasse 7 etter grunnkurs og bestått prøve.

Kompetansebeviset skal utstedes i henhold til ADR 8.2.2.8.3. Beviset skal angi innehavers kompetanse med hensyn til farlige godsklasser og transport av stykk gods og/eller transport i tank i samsvar med ADR-avtalens bestemmelser.

ADR-instruktør kan få utstedt ADR-kompetansebevis med tilsvarende innhold som instruktørgodkjenningen gjelder for. Kompetansebeviset gis gyldighet i 5 år regnet fra dato for utstedelse.

Dersom beviset ødelegges, mistes eller går tapt på annen måte, kan nytt bevis utstedes av vegkontoret.

### § 6. *Gebyr*

For hver prøve og utstedelse av kompetansebevis hos vegkontoret betales det gebyr etter førerkortforskriften, jf. forskrifter av 23. februar 1979 nr. 4 om førerkort og førerprøve m.v. § 41.

### § 7. *Innbytte av bevis, overgangsregler o.l.*

Gyldig ADR-kompetansebevis utstedt av annen EØS-stat kan uten ny opplæring eller prøve byttes til kompetansebevis etter § 5 for transport av de klasser, eventuelt for transport i tank, som fastsatt i det beviset som byttes inn. Gyldighetsdato regnes fra tidspunkt for utstedelsesdato på det beviset som byttes inn. Gyldig ADR-kompetansebevis utstedt av stat utenfor EØS-området kan etter bestått prøve byttes på tilsvarende måte.

## *Kap. 3. Kursarrangør*

### § 8. *Godkjenning av kursarrangør*

Kursarrangør skal være godkjent av et vegkontor. Søknad sendes vegkontoret minst 3 uker før kursstart ved første gangs gjennomføring av kurs. Søknad med vedlegg må inneholde alle opplysninger som følger av ADR 8.2.2.6.3. Vegkontoret utsteder godkjenningsdokument som følger av ADR 8.2.2.6.5 og 8.2.2.6.6.

### § 9. *Kursarrangørens plikter*

Kursarrangør skal nytte undervisningspersonell som tilfredsstillt kravene i § 11. Kursarrangør skal melde fra til vegkontoret minst 1 uke før kurs starter.

Kursarrangør må disponere lokaler og materiell som er nødvendig for å kunne gjennomføre kurset og følge læreplanen, samt for å kunne utstede attest etter fastsatt mønster for gjennomført opplæring.

Kursarrangør skal føre elevfortegnelse som viser elevens navn, adresse og tidspunkt for opplæringen. Elevfortegnelsen skal oppbevares i minst 5 år. Oppbevaringen kan skje ved elektronisk lagring i et datasystem eller ved papirutskrift for arkivering. Ved elektronisk lagring må det etableres tilstrekkelige sikkerhetsrutiner mot tap av data.

#### § 10. Tilsyn og sanksjoner

Vegkontoret kan gi pålegg som anses nødvendig for at opplæringen skal skje i samsvar med Vegdirektoratets læreplan. Ved vesentlig mangelfull opplæring kan vegkontoret tilbakekalle kursarrangørs godkjenning. Det samme gjelder hvis påpekte mangler ved opplæringen ikke blir rettet.

#### Kap. 4. Instruktører

#### § 11. Krav til instruktører

Den som skal undervise ved opplæring etter § 2, må i forhold til de kurs som det skal undervises i, ha gjennomført kurs for instruktører ved Statens trafikklærerskole og ha bestått tilhørende prøve, eller ha tilegnet seg tilsvarende kvalifikasjoner i annen EØS-stat gjennom utdanning eller yrkeserfaring som etter Rdir. 1992/51/EØF gir yrkeskompetanse som ADR-instruktør i Norge. Det kan stilles krav om prøveperiode eller egnethetsprøve i samsvar med direktivets art. 7 før godkjenning som ADR-instruktør i Norge gis. Godkjenning som ADR-instruktør på bakgrunn av utdanning og praksis fra utlandet gis av Vegdirektoratet.

For å opprettholde undervisningsretten som ADR-instruktør må oppdateringsprøve være bestått innen utløpet av 5-årsperioden regnet enten fra dato for utstedt kursbevis for grunnkurs for instruktører fra Statens trafikklærerskole, dato for tidligere oppdateringsprøve eller dato for godkjenning gitt av Vegdirektoratet. ADR-instruktør godkjent forut for 23. januar 1997 anses for å ha siste godkjenning 23. januar 1997.

#### Kap. 5. Utfyllende bestemmelser, ikrafttredelse m.m.

#### § 12. Utfyllende bestemmelser, unntak

Vegdirektoratet kan fastsette utfyllende bestemmelser til gjennomføring av denne forskrift.

Vegdirektoratet kan ved enkeltvedtak gjøre unntak i særlige tilfelle fra kravene i denne forskrift.

#### § 13. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft 1. juli 2001. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift av 23. januar 1997 nr. 84 om opplæring av fører av kjøretøy som transporterer farlig gods og om ADR-kompetansebevis.

### 15. juni Nr. 634 2001

#### Forskrift om forenklet forelegg i fritids- og småbåtsaker.

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter § 42. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 19. juni 2001.

#### § 1. Forseelser ved bruk av fritids- og småbåter som kan botelegges ved forenklet forelegg

01 – Overtredelse av Lov om fritids- og småbåter § 23, § 27 og § 28:

Manglende rednings- og flyteutstyr under bruk av fritids- og småbåter:

01A –	Mangler vest for en person	– kr	500
01B –	Mangler vester for to personer	– kr	1.000
01C –	Mangler vester for tre personer	– kr	1.500
01D –	Mangler vester for fire personer	– kr	2.000
01E –	Mangler vester for fem personer	– kr	2.500
01F –	Mangler vester for seks personer	– kr	3.000
01G –	Mangler vester for syv personer	– kr	3.500
01H –	Mangler vester for åtte personer	– kr	4.000
01I –	Mangler vester for ni personer	– kr	4.500
01J –	Mangler vester for ti personer eller flere	– kr	5.000

02 – Overtredelse av straffeloven § 418 første ledd nr. 1, jf. sjøloven § 506 nr. 1 og 2, jf. sjøveisreglene regel 20–30:

Ført fartøy i strid med reglene om lanterneføring fra solnedgang, samt utenfor dette tidsrom under nedsatt sikt.

02A –	Påbudte lanterner helt eller delvis ikke montert	– kr	2.000
02B –	En eller flere monterte lanterner virker ikke	– kr	1.500
	Monterte lanterner ikke tent		

- 03 – Overtredelse av straffeloven § 424, jf. lov om sertifikatpliktige stillinger § 3, jf. forskrifter om minstealder mv. for førere av visse maskindrevne fartøy under 25 registertonn § 1, § 2 og § 5: – kr 500
- Person under 16 år som fører båt under 25 registertonn med større motor enn 10 HK eller båt som kan oppnå større fart enn 10 knop/18,5 km/t eller båt som har større lengde enn 26,6 fot/8 meter
- 04 – Overtredelse av straffeloven § 424, jf. lov om sertifikatpliktige stillinger § 3, jf. forskrifter om minstealder mv. for førere av visse maskindrevne fartøy under 25 registertonn § 1, § 3 og § 5: – kr 1.500
- Båteier eller annen rådighetshaver som lar person under 16 år føre båt under 25 registertonn med større motor enn 10 HK eller båt som kan oppnå større fart enn 10 knop/18,5 km/t eller båt som har større lengde enn 26,6 fot/8 meter
- 05 – Overtredelse av straffeloven § 418 første ledd nr. 2, jf. sjøloven § 512 første ledd, jf. forskrift om begrenset fart ved passering av badende og om forbud mot ferdsel mv. innenfor oppmerkede badeområder § 1, § 3 og § 5: – kr 2.000
- Føring eller ankring av maskindrevne fritids- og småbåter og seilfartøy (herunder seilbrett) innenfor merkebøyer utlagt ved offentlige badeplasser, samt fortøyning i slike bøyer
- 06 – Overtredelse av straffeloven § 418 første ledd nr. 2, jf. sjøloven § 512 første ledd, jf. forskrift om begrenset fart ved passering av badende og om forbud mot ferdsel mv. innenfor oppmerkede badeområder § 1, § 2 og § 5: – kr 1.500
- Føring av fritids- og småbåter og seilfartøy (herunder seilbrett), med større fart enn 5 knop/9,2 km/t, innenfor en avstand av 50 meter fra steder hvor bading pågår
- 07 – Overtredelse av lov om havner og farvann mv. § 6 og § 28, jf. III, jf. forskrift om fartsbegrensning i sjøen § 3, jf. lokal forskrift om fartsbegrensning fastsatt av kommunestyret, Kystdirektoratet eller andre: – kr 1.500
- Føring av fritids- og småbåter og seilfartøy (herunder seilbrett), med større fart enn den hastighet som er fastsatt ved lokale forskrifter
- 08 – Overtredelse av straffeloven § 418 første ledd nr. 2, jf. sjøloven § 512 første ledd, jf. § 506, jf. sjøveisreglene regel 40, jf. lokal forskrift om fartsbegrensning fastsatt av Sjøfartsdirektoratet: – kr 1.500
- Føring av fritids- og småbåter og seilfartøy (herunder seilbrett), med større fart enn den hastighet som er fastsatt ved lokale forskrifter

## § 2. Fellesbot

Foreligger det flere overtredelser som alle kan avgjøres med forenklet forelegg, kan disse avgjøres ved en fellesbot. Den høyeste enkeltbot gis fullt ut, og summen av de øvrige bøter reduseres med 50%. Forenklet forelegg skal likevel ikke i noe tilfelle utferdiges når fellesboten etter disse bestemmelser vil overstige kr 5.000.

## § 3. Subsidiær fengselsstraff

Ved bøtelegging fastsettes følgende fengselsstraff dersom boten ikke blir betalt

1. Ved bot til og med kr 500: 3 dagers fengsel
2. Ved bot til og med kr 1.000: 5 dagers fengsel
3. Ved bot til og med kr 1.500: 7 dagers fengsel
4. Ved bot til og med kr 2.000: 11 dagers fengsel
5. Ved bot over kr 2.500: 15 dagers fengsel

## § 4. Unntak

Forenklet forelegg kan ikke utferdiges dersom:

1. Siktete nekter å vedta forelegget.
2. Det foreligger mistanke om flere straffbare overtredelser som ikke alle kan avgjøres ved forenklet forelegg.
3. Overtredelsen fremtrer som særlig graverende eller har fremkalt betydelig fare eller forholdet av andre grunner vil føre til betydelig høyere straff ved vanlig straffeprosessuell forfølgning.
4. Det foreligger særdeles formildende omstendigheter som medfører at bøteleggingen vil fremstå som svært urimelig.

#### § 5. *Formkrav*

Forenklet forelegg utferdiges på nærmere fastsatt blankett og undertegnes av tjenestemann med myndighet til å gi forenklet forelegg. Siktetes vedtakelse skjer ved dennes underskrift. Er siktete under 18 år, må også vedtakelse fra verge(r) innhentes.

Forenklet forelegg etter denne forskrift kan unntaksvis utferdiges i ettertid.

#### § 6. *Kontrollmyndigheter*

Politiet gis myndighet til å utferdige forenklet forelegg etter denne forskrift.

#### § 7. *Ikrafttredelse mv.*

Denne forskrift trer i kraft straks.

### *Merknader til forskriftens bestemmelser*

#### *Til § 1*

I denne bestemmelsen er de forskjellige overtredelsene som kan avgjøres med forenklet forelegg listet opp med fastsatt bøtesats. Etter departementets oppfatning bør det reageres strengt ved brudd på sikkerhetsbestemmelsene til sjøs. Ved føring av småbåt i strid med minstealder, jf. kode 03, er bøtesatsen fastsatt til kr 500. I disse tilfellene må også siktetes verge vedta det forenklede forelegget, jf. § 5. I et flertall av disse tilfellene vil det i tillegg foreligge mistanke om overtredelse av kode 04, «overlatelsesmedvirkning» mot foreldrene eller andre foresatte. Håndheving av bestemmelsene om minstealder bør derfor primært skje gjennom en reaksjon mot foreldrene eller annen rådgivningshaver over båten, og bøtesatsen her er fastsatt til kr 1.500.

#### *Til § 2*

I utkastet § 2 er det gitt bestemmelse om fellesbot, som regulerer tilfeller der det foreligger flere overtredelser som kan avgjøres med forenklet forelegg. Den høyeste enkeltbot skal gis fullt ut og summen av de øvrige bøter reduseres med 50%. Forenklet forelegg skal ikke utferdiges når fellesboten etter disse bestemmelsene overstiger kr 5.000.

#### *Til § 3*

Bestemmelsen fastsetter subsidiær fengselsstraff for de tilfellene der boten ikke blir betalt.

#### *Til § 4*

Bestemmelsen angir grunnleggende vilkår for i hvilke tilfeller forenklet forelegg ikke kan anvendes. Forenklet forelegg kan ikke utstedes dersom siktete nekter å vedta forelegget, dersom det er mistanke om straffbar overtredelse som ikke kan avgjøres ved forenklet forelegg, dersom overtredelsen fremstår som særlig graverende eller har fremkalt betydelig fare eller dersom det foreligger særdeles formildende omstendigheter som medfører at bøtelegging vil fremstå som svært urimelig.

#### *Til § 5*

Ved bruk av forenklet forelegg må visse formkrav være oppfylt. Siktete skal vedta forelegget på fastsatt blankett som undertegnes av tjenestemann med myndighet til å gi forenklet forelegg. Dersom siktete er under 18 år, må vedtakelse fra verge(r) innhentes. Rent unntaksvis kan forenklet forelegg utferdiges i ettertid.

#### *Til § 6*

Politiet gis myndighet til å utferdige forenklet forelegg. Den enkelte tjenestemann må være tildelt foreleggsmyndighet.

## 15. juni Nr. 635 2001

### **Forskrift om svangerskapsavbrudd (abortforskriften).**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 13. juni 1975 nr. 50 om svangerskapsavbrudd § 12. Fremmet av Sosial- og helsedepartementet. Kunngjort 19. juni 2001.

### *Kapittel 1. Om fremsettelse og behandling av begjæring om svangerskapsavbrudd*

#### § 1. *Fremsettelse av begjæring om svangerskapsavbrudd*

Begjæring om svangerskapsavbrudd fremsettes overfor lege, sykehus eller institusjon som er godkjent for å

utføre svangerskapsavbrudd.

Den skriftlige utformingen av begjæringen skal foretas av lege i samråd med kvinnen, dersom dette ikke er gjort av kvinnen selv.

Dersom kvinnen er alvorlig sinnslidende eller psykisk utviklingshemmet i betydelig grad, kan begjæring fremsettes av verge.

Ved begjæring om svangerskapsavbrudd der inngrepet ikke kan utføres før etter utgangen av 12. svangerskapsuke, plikter legen i samråd med kvinnen å utforme en skriftlig redegjørelse for hennes grunner til avbrytelse, dersom dette ikke er gjort av kvinnen selv. I redegjørelsen skal det også gis opplysninger om de observasjoner som legen har gjort, herunder kvinnens helsetilstand og livssituasjon for øvrig.

Denne bestemmelsen gjelder tilsvarende for primærnemnd dersom kvinnen har fremsatt begjæring direkte overfor en slik nemnd.

## § 2. Informasjon og veiledning til kvinnen

Dersom en kvinne fremsetter begjæring om svangerskapsavbrudd skal legen/nemnda sørge for at hun får opplysninger om inngrepets art og medisinske virkninger.

Legen/nemnda skal også opplyse kvinnen om at hun kan få informasjon og veiledning om den bistand samfunnet kan tilby henne. Dersom kvinnen ønsker slik informasjon og veiledning skal legen/nemnda sørge for at hun får det. Veiledningen kan skje i samarbeid med sosionom, helsesøster, jordmor eller annen sakkyndig person.

Dersom kvinnen ønsker annen rådgivning for selv å kunne treffe det endelige valg, kan legen/nemnda informere henne om andre sakkyndige instanser.

## § 3. Kompetanse til å treffe vedtak om svangerskapsavbrudd

Når svangerskapsavbruddet kan utføres før utgangen av 12. svangerskapsuke, tar kvinnen selv den endelige avgjørelse om svangerskapsavbrudd.

Kan avbruddet ikke utføres før etter utgangen av 12. svangerskapsuke, treffes vedtak om avbrudd av en nemnd, i samråd med kvinnen.

Dersom utførelsen av avbruddet må utsettes i kortere tid av hensyn til forsvarlig medisinsk praksis, endrer ikke dette kvinnens kompetanse etter første ledd.

Klage på vedtak i primærnemnd behandles av klagenemnd ved regionsykehus. Klage på vedtak fattet av primærnemnd ved regionsykehus, behandles av klagenemnd ved et annet regionsykehus.

## § 4. Saksgang når avbruddet kan utføres før utgangen av 12. svangerskapsuke

Legen skal foreta en vurdering av svangerskapets varighet. Finner legen at inngrepet kan utføres før utgangen av 12. svangerskapsuke skal legen straks henvise kvinnen til den sykehusavdeling hvor inngrepet skal utføres.

Det samme gjelder for nemnda dersom kvinnen har henvendt seg direkte til denne.

Sykehus eller annen institusjon som er godkjent for å utføre svangerskapsavbrudd skal behandle begjæringer om svangerskapsavbrudd og eventuelt utføre inngrepet så raskt som mulig.

## Kapittel 2. Saksbehandlingsregler for primær- og klagenemnd

### § 5. Saksforberedelsen i primær- og klagenemnd

Saken skal behandles hurtigst mulig.

Nemnda skal sørge for at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes. Dersom det er av betydning for avgjørelsen, kan det innhentes rapport om kvinnens livsforhold. Opplysninger om kvinnens helse-, sosial- og trygdeforhold vil i regelen være underlagt taushetsplikt, og kan bare innhentes dersom kvinnen samtykker til det, jf. abortloven § 11 første ledd. Kvinnen må i tilfelle gjøres kjent med sin rett til å nekte innhenting av opplysninger.

Kvinnen skal gis anledning til å uttale seg til nemnda skriftlig eller muntlig. Hun har rett til å møte i nemnda med fullmektig eller annen person.

Mener nemnda at kvinnens uttalelse er nødvendig for å få saken tilstrekkelig opplyst, skal saken som regel utsettes dersom de foreliggende opplysninger tilsier at begjæringen må avslås. Tilsier de foreliggende opplysninger at begjæringen vil bli innvilget, må nemnda ved sin vurdering veie hensynet til en rask avgjørelse mot hensynet til at avgjørelsen blir truffet på et mest mulig fullstendig grunnlag.

Er kvinnen under 16 år eller psykisk utviklingshemmet, skal den eller de som har foreldreansvar eller vergen gis anledning til å uttale seg med mindre særlige grunner taler mot det.

### § 6. Vedtak og begrunnelse i primær- og klagenemnd

Vedtak skal treffes snarest mulig etter at saken er ferdig forberedt.

For at primærnemnd skal kunne treffe vedtak om å innvilge svangerskapsavbrudd, må det foreligge enstemmighet.

Vedtak i klagenemnd treffes med enkelt flertall.

Vedtak skal være skriftlig og begrunnes samtidig med at det treffes.

Ved innvilgelse av svangerskapsavbrudd skal begrunnelsen gis ved henvisning til abortloven § 2 tredje ledd bokstav a), b), c), d) og/eller e).

Ved avslag skal begrunnelsen kort gjengi de faktiske forhold som har vært bestemmende for vedtaket. I den utstrekning det er nødvendig for å sette kvinnen i stand til å forstå vedtaket, skal begrunnelsen gjengi innholdet av de

lovregler og den problemstilling vedtaket bygger på. Det skal opplyses om vedtaket var enstemmig. I tilfelle av dissens skal dissenterende begrunnelse gjengis.

#### **§ 7. Underretning om vedtaket**

Nemnda skal straks gi kvinnen eller den som handler på hennes vegne skriftlig underretning om vedtaket og begrunnelsen for vedtaket.

Hvis begjæringen avslås i primærnemnda, kan underretningen i særlige tilfeller gis muntlig, jf. abortloven § 8 første ledd. Kvinnen skal da etterfølgende skriftlig underretning.

Ved avslag i primærnemnd skal underretningen også opplyse om reglene om automatisk klage etter abortloven § 8, jf. forskriften § 8.

I underretningen skal det videre opplyses om retten til å se sakens dokumenter etter forvaltningsloven § 18, jf. § 19, og at kvinnen kan gi ytterligere opplysninger om hun ønsker det.

Ved innvilgelse av svangerskapsavbrudd skal underretningen opplyse om innleggingssted og dato.

#### **§ 8. Automatisk klageordning**

Dersom primærnemnda avslår søknaden om svangerskapsavbrudd, skal nemnda sende vedtaket og sakens dokumenter til fylkeslegen i kvinnens hjemfylke. Hvis kvinnen ikke har trukket begjæringen tilbake innen 3 dager etter at hun ble underrettet om vedtaket, skal fylkeslegen i samråd med henne legge saken frem for en klagenemnd ved et regionsykehus til ny behandling.

#### **§ 9. Overføring av kvinnen til annen sykehusavdeling ved dissens i klagenemnd**

I de tilfellene hvor klagenemnda innvilger søknad om svangerskapsavbrudd, men medlemmet som nevnt i § 11 andre ledd har stemt mot innvilgelse, skal sykehuset sørge for at kvinnen blir overført til en annen sykehusavdeling hvor inngrepet foretas.

#### **§ 10. Fornyet behandling etter avslag i klagenemnd**

Dersom kvinnen har fått avslag i klagenemnd, kan fylkeslegen etter anmodning fra kvinnen bestemme at saken skal behandles på nytt i primærnemnd dersom det foreligger nye opplysninger.

### **Kapittel 3. Oppnevning av primær- og klagenemnd m.m.**

#### **§ 11. Oppnevning og sammensetning av primærnemnd**

Ved sykehus eller institusjoner der svangerskapsavbrudd kan foretas, skal det være minst en primærnemnd bestående av to leger, for behandling av begjæringer om svangerskapsavbrudd.

Det ene medlem skal være lege ved den avdeling hvor svangerskapsavbrudd foretas.

Det andre medlemmet oppnevnes av fylkeslegen og må ikke være tilsatt ved den avdeling hvor svangerskapsavbrudd foretas.

Minst ett av medlemmene bør være kvinne.

Det skal oppnevnes varamedlemmer med tilsvarende kvalifikasjoner.

Hvis det ikke er mulig å oppnevne medlem eller varamedlem med de kvalifikasjoner som nevnt i tredje ledd, skal fylkeslegen for et tidsrom av inntil et år om gangen oppnevne annen lege.

Leger som av samvittighetsgrunner er fritatt fra å utføre eller assistere ved svangerskapsavbrudd etter § 15, kan ikke sitte i nemnda.

#### **§ 12. Oppnevning av et tredje medlem ved klagebehandling**

Fylkeslegen oppnevner et tredje medlem som skal tiltre den nemnd som skal behandle klagen. Vedkommende bør fortrinnsvis være jurist.

Medlemmene i klagenemnda må ikke ha behandlet begjæringen i primærnemnd.

I klagenemnda skal det minst være én kvinne.

Helsepersonell som av samvittighetsgrunner er fritatt fra å utføre eller assistere ved svangerskapsavbrudd etter § 15, kan ikke sitte i klagenemnda.

#### **§ 13. Nemndsmedlemmenes funksjonstid mv.**

Fylkeslegens oppnevning av nemndsmedlemmer skjer for 4 år om gangen. Fylkeslegen kan etter søknad frita et oppnevnt medlem fra vervet i løpet av perioden og oppnevne nytt medlem for den resterende tid.

Oppnevnt medlem av nemnda fratrer senest ved fylte 70 år.

#### **§ 14. Godtgjørelse til nemndsmedlemmer**

Medlemmer av nemnda har rett til slik godtgjørelse som departementet fastsetter.

Nemndsmedlem har rett til dekning av reiseutgifter etter statens regulativ i den utstrekning disse ikke er dekket på annen måte.

### **Kapittel 4. Fritak av samvittighetsgrunner m.m.**

#### **§ 15. Fritak av samvittighetsgrunner**

Helsepersonell som av samvittighetsgrunner ønsker det, skal fritas fra å utføre eller assistere ved svangerskapsavbrudd. Retten til fritak gjelder ikke for helsepersonell som gir kvinnen stell og pleie før, under og

etter svangerskapsavbruddet.

Fritaket må gjøres generelt og gjelde for alle former for svangerskapsavbrudd.

Ved medikamentell abort gjelder retten til fritak for helsepersonell som assisterer ved eller utfører avbruddet, herunder forskriver eller administrerer medikamenter i forbindelse med svangerskapsavbruddet. Dette gjelder selv om kvinnen selv inntar medikamentene.

#### **§ 16. Melding om antall personer som har fritak**

Sykehus og institusjoner som er godkjent for å utføre svangerskapsavbrudd skal hvert år underrette eier av institusjonen om det antall personer innen hver gruppe av helsepersonell som er gitt fritak av samvittighetsgrunner. Underretningen skal videre angi antall personer innen hver gruppe som til enhver tid står til rådighet ved utførselen av svangerskapsavbrudd, samt antall ubesatte stillinger innen hver gruppe.

#### **§ 17. Stillingsutlysning og opplysning om reservasjonsrett**

For å sikre sykehuseiers plikter etter abortloven § 14, kan det ved utlysning av stillinger for helsepersonell fastsettes i ansettelsesvilkårene at de som ansettes må være villige til å påta seg de plikter og oppgaver som påhviler avdelingen/institusjonen, herunder svangerskapsavbrudd. Helsepersonell som søker stilling ved sykehus eller annen institusjon hvor svangerskapsavbrudd vil kunne bli utført, skal på anmodning oppgi om de ønsker seg fritatt fra å utføre eller assistere ved svangerskapsavbrudd.

#### **§ 18. Fosterets levedyktighet**

Tillatelse til svangerskapsavbrudd kan ikke gis dersom det er grunn til å anta at fosteret er levedyktig, jf. abortloven § 2 sjettede ledd i.f. Et foster skal antas å være levedyktig dersom det ville vært i stand til å overleve utenfor mors liv på det tidspunkt et eventuelt avbrudd ville vært utført. Ved vurderingen skal det tas hensyn til eksisterende muligheter for behandling etter forløsning.

### *Kapittel 5. Protokollføring og meldinger*

#### **§ 19. Protokoll**

Sykehus eller institusjoner hvor svangerskapsavbrudd foretas, skal føre særskilt protokoll over svangerskapsavbrudd. Protokollen føres på skjema utarbeidet av departementet og skal inneholde nærmere angitte data om kvinnen, svangerskapet, tidligere svangerskap og fødsler, begjæringen om svangerskapsavbrudd, inngrepet og prevensjon.

Ved nemndbehandling skal vedtaket med begrunnelse innføres i protokollen med datoangivelse og nemdsmedlemmenes underskrift.

Kopi av protokollen skal sendes den lege som har henvist kvinnen. Statens helsetilsyn eller fylkeslegen kan til enhver tid kreve protokollen innsendt til seg.

Protokollen og dokumentene i saken skal oppbevares nedlåst i vedkommende sykehus/institusjon i minst 10 år.

#### **§ 20. Meldinger**

Ved utløpet av hvert år skal alle sykehus, sykehusavdelinger og godkjente institusjoner hvor det kan foretas svangerskapsavbrudd, sende fylkeslegen melding på særskilt skjema utarbeidet av departementet. Meldingen skal inneholde nærmere bestemte data fra protokollene og om utførelsen av det enkelte inngrep.

Statens helsetilsyn kan til enhver tid kreve innsendt opplysninger som nevnt i første ledd, samt opplysninger om forhold som framgår av saksdokumenter og protokoll.

### *Kapittel 6. Forholdet til annen lovgivning*

#### **§ 21. Forholdet til forvaltningsloven**

Forvaltningslovens regler gjelder for behandling og avgjørelse av saker om å tillate eller avslå svangerskapsavbrudd, for så vidt forholdet ikke er uttømmende regulert i lov om svangerskapsavbrudd eller i denne forskrift.

#### **§ 22. Forholdet til pasientrettighetsloven**

Pasientrettighetslovens regler gjelder for behandling og avgjørelse av saker om å tillate eller avslå svangerskapsavbrudd, for så vidt forholdet ikke er uttømmende regulert i lov om svangerskapsavbrudd eller i denne forskrift.

### *Kapittel 7. Endringsbestemmelse, ikrafttredelse, overgangsregler m.m.*

#### **§ 23. Endringsbestemmelse**

Departementet kan foreta mindre vesentlige endringer i denne forskrift.

#### **§ 24. Virkeområde**

Denne forskriften skal også gjelde for Svalbard.

#### **§ 25. Overgangsbestemmelse**

Saker hvor begjæring om svangerskapsavbrudd er fremsatt før 1. september 2001, men hvor endelig avgjørelse

ikke vil foreligge før etter denne tid, skal behandles etter bestemmelsene som gjaldt før 1. september 2001.

### § 26. *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft 1. september 2001. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift av 1. desember 1978 nr. 2 til gjennomføring av lov av 13. juni 1975 nr. 50 om svangerskapsavbrudd med endringer i lov av 16. juni 1978 nr. 66 jf. lovens § 12.

### *Merknader til de enkelte bestemmelser i forskrift om svangerskapsavbrudd*

#### *Til kapittel 1. Om fremsettelse og behandling av begjæring om svangerskapsavbrudd*

##### *Til § 1*

Bestemmelsen presiserer at kvinnen kan fremsette begjæring om svangerskapsavbrudd direkte overfor et sykehus eller nemnd uten henvisning fra primærlege. Dersom kvinnen fremsetter begjæring direkte overfor et sykehus, skal sykehuset sørge for at en av dets leger oppfyller pliktene etter bestemmelsens andre og tredje ledd. I henhold til pasientrettighetsloven § 2–4 om fritt sykehusvalg, kan kvinnen selv bestemme ved hvilket sykehus begjæringen skal behandles og inngrepet eventuelt skal foretas.

I følge abortloven § 4 annet ledd kan vergen fremsette begjæringen når kvinnen er alvorlig sinnslidende eller psykisk utviklingshemmet i betydelig grad.

Med utgangen av 12. svangerskapsuke menes 12 fullgatte uker, dvs. 84 dager. Dersom svangerskapets varighet bedømmes med ultralyd, vil følgende mål være veiledende for å bestemme når fosteret er 12 fullgatte uker:

BPD (biparietaldiameter) ytre/ytre 26 mm

BPD ytre/indre 23 mm

CRL (crown, rump, length) 66 mm

FL (femur length) 12 mm

Det er utarbeidet en blankett for begjæring om svangerskapsavbrudd. Bruk av blanketten er frivillig.

##### *Til § 2*

Den lege eller nemnd som kvinnen fremsetter begjæringen overfor skal gi kvinnen opplysninger om inngrepets art og virkninger. Denne opplysningsplikten følger av abortloven § 5 andre ledd. Dersom begjæringen er fremsatt av vergen etter abortloven § 4 andre ledd, skal opplysningene gis til vergen. Dersom begjæringen er fremsatt direkte overfor et sykehus, skal sykehuset sørge for at opplysningene gis av en lege. Opplysningene skal være nøkterne og saklige, og skal ikke være hverken skremmende eller bagatelliserende.

Legen og nemnda har også plikt til å informere kvinnen om at hun kan få informasjon og veiledning om den bistand samfunnet kan tilby henne dersom hun velger å fullføre svangerskapet. Dersom hun ønsker slik informasjon og veiledning, skal legen/nemnda sørge for at hun får det. Det er opp til kvinnen å avgjøre om hun skal motta denne informasjonen og veiledningen. Informasjonen vil omfatte aktuelle økonomiske ytelser som kvinnen vil ha rett til, og eventuelle andre aktuelle sosiale hjelpetiltak. Opplysningsplikten følger av abortloven § 5 andre ledd, jf. § 2 første ledd. Veiledningen overfor kvinnen skal hjelpe henne slik at hun kan treffe sitt valg. Formålet skal være å bistå kvinnen slik at hun kan komme frem til hva hun selv mener er den beste løsningen for seg.

Er begjæringen fremsatt overfor et sykehus påhviler det sykehuset å sørge for at denne opplysningsplikten oppfylles.

##### *Til § 3*

Bestemmelsene i første og andre ledd følger av abortloven § 2 andre ledd og § 7 andre ledd.

Tredje ledd regulerer tilfeller der selve inngrepet blir utsatt av medisinske grunner. Dersom nødvendige undersøkelser eller behandling av kvinnen gjør at en må utsette selve inngrepet i kortere tid slik at 12 ukers grensen overskrides, medfører det ikke at begjæringen må nemndbehandles, dersom legen i utgangspunktet fant at 12 ukers fristen ikke var oversittet. Hva som ligger i «kortere tid» må vurderes konkret ut fra bakgrunnen for utsettelsen og fosterets graderte vern. Nemndbehandling kan vanskelig unnlates dersom det er snakk om utsettelse av inngrepet i over en uke etter at grensen for selvbestemt abort er overskredet.

Etter fjerde ledd skal klager på vedtak i primærnemnd behandles og avgjøres av klagenemnd ved regionsykehus. Dersom begjæringen ble behandlet i primærnemnd ved regionsykehus, skal klagen avgjøres i klagenemnd ved et annet regionsykehus.

##### *Til § 4*

Lege, nemnd, og sykehus som mottar henvisning og begjæring om svangerskapsavbrudd pålegges å behandle saken raskt. Legen og nemnda må foreta en vurdering av svangerskapets lengde for å kunne avgjøre om et eventuelt avbrudd vil kunne utføres før utgangen av 12. svangerskapsuke. Dette vil være en medisinskfaglig vurdering som må foretas etter de til enhver tid eksisterende metoder. Utgangspunktet for beregningen vil være siste menstruasjons første dag. Legen må i sin medisinske vurdering ta hensyn til en rekke faktorer, herunder livmorens størrelse og beregnet tidspunkt for befruktning. Ved tvil kan ultralydundersøkelser være til hjelp, se merknad til forskriften § 1.

## *Til kapittel 2. Saksbehandlingsregler for primær- og klagenemnd*

### *Til § 5*

Bestemmelsens siste ledd regulerer tilfeller der kvinnen er under 16 år eller psykisk utviklingshemmet. Foreldre eller verge skal i slike tilfeller gis anledning til å uttale seg med mindre særlige grunner taler mot det. Dette følger av abortloven § 4 første ledd. Ved en eventuell motstrid med de generelle reglene om samtykke og informasjon til foreldre i pasientrettighetsloven, vil abortloven gå foran som en særlov på området.

Pasientrettighetsloven § 4-4 gir foreldre rett til å samtykke til helsehjelp for pasienter under 16 år. Denne bestemmelsen må leses i sammenheng med pasientrettighetsloven § 3-4 om informasjon når pasienten er mindreårig. Unntak fra informasjon til foreldre kan forekomme når pasienter mellom 12 og 16 år, «av grunner som bør respekteres», ikke ønsker at foreldrene skal informeres. Adgangen til å unnlate å informere foreldre etter pasientrettighetsloven er etter dette videre enn etter abortloven hvor det kreves særlige grunner.

Det er den lege som eventuelt skal utføre avbruddet eller nemnda som skal vurdere om foreldre eller verge skal gis anledning til å uttale seg. Dersom kvinnen motsetter seg at foreldre eller verge gis anledning til å uttale seg eller blir orientert om begjæringen om svangerskapsavbrudd, må legen/nemnda vurdere forholdet til taushetspliktsreglene i helsepersonelloven og om det foreligger særlige grunner i henhold til abortloven. Legen må her foreta en konkret helhets- og rimelighetsvurdering av det enkelte tilfellet der relevante hensyn blant annet vil være kvinnens alder og modenhet, hennes forhold til sine foreldre, om hun bor utenfor hjemmet og om hun forsørger seg selv. Dersom kvinnen aktivt motsetter seg at foreldrene skal få uttale seg, hun har nådd en viss grad av modenhet og det er gode grunner for hennes ønske, for eksempel fordi informasjon til og uttalelse fra foreldrene vil kunne skape alvorlige konflikter mellom kvinnen og foreldrene, bør hennes ønske respekteres.

### *Til § 6*

Bestemmelsen inneholder regler og formkrav vedrørende primær- og klagenemndas vedtak. Det skal gis skriftlig begrunnelse for nemndas vedtak. Dersom svangerskapsavbrudd innvilges, skal det i begrunnelsen henvises til den eller de bestemmelser i abortloven som gir adgang til å tillate svangerskapsavbrudd.

### *Til § 7*

Utgangspunktet er at underretning om vedtaket med begrunnelse skal gis skriftlig til kvinnen eller den som handler på hennes vegne. Dette følger av abortloven § 8. Vedtaket kan i særlige tilfeller gis muntlig først, for eksempel hvis det er behov for å spare tid eller kvinnen ber om det.

Ved nemndbehandling skal vedtaket med begrunnelse innføres i protokollen. Kopi av protokollen og sakens dokumenter skal sendes den lege som har henvist kvinnen, jf. § 19 andre og tredje ledd.

Inngrepet bør utføres så tidlig som mulig.

### *Til § 8*

Reglene om automatisk klage følger av abortloven § 8 annet ledd. Som det fremgår av forskriften § 3 fjerde ledd skal klager på vedtak fattet i primærnemnd behandles i klagenemnd ved et regionsykehus. Dersom saken ble behandlet i primærnemnd ved et regionsykehus, skal klagen behandles i klagenemnd ved et annet regionsykehus. Fylkeslegen i kvinnens hjemfylke skal i samråd med kvinnen legge saken fram for en klagenemnd. I henhold til pasientrettighetslovens bestemmelse om fritt sykehusvalg kan kvinnen selv velge ved hvilket regionsykehus klagebehandlingen skal foretas. Kvinnen har anledning til å supplere behandlingen i klagenemnd med ytterligere opplysninger.

### *Til § 9*

Det kreves ikke enstemmighet for å fatte vedtak i klagenemnda. Avgjørelsen kan treffes med enkelt flertall, jf. forskriften § 6 tredje ledd. Dersom nemndsmedlemmet som er lege ved den avdelingen hvor svangerskapsavbruddet skal utføres (jf. § 11 annet ledd) har stemt imot et vedtak om innvilgelse, skal inngrepet foretas ved en annen sykehusavdeling.

### *Til § 10*

Fylkeslegen avgjør, etter anmodning fra kvinnen, om det foreligger nye opplysninger som gjør at saken kan behandles på nytt.

Klagenemnda må ved underretning om sitt vedtak informere kvinnen om denne adgangen til fornyet behandling på spesielle vilkår.

## *Til kapittel 3. Oppnevning av primær- og klagenemnd m.m.*

### *Til § 11*

Bestemmelsen regulerer oppnevning og sammensetning av primærnemnd som skal finnes ved alle sykehus og andre institusjoner hvor svangerskapsavbrudd kan foretas. Primærnemnda skal bestå av to leger hvor minst en bør være kvinne. Fylkeslegen oppnevner det medlem som ikke skal arbeide ved den avdeling hvor svangerskapsavbrudd utføres.

Leger som av samvittighetsgrunner har benyttet seg av retten til å reservere seg mot å utføre eller assistere ved abortinngrep jf. abortloven § 14 og forskriften § 15, kan ikke sitte i nemnda.

*Til § 12*

Bestemmelsen i § 12 gir regler om sammensetningen av klagenemnder. Klagenemnda består av to leger jf. forskriften § 11, samt et tredje medlem som ikke skal være lege, jf. abortloven § 8 annet ledd. Fylkeslegen skal oppnevne det tredje medlem som fortrinnsvis bør være jurist. Dette innebærer ikke et absolutt krav, men fylkeslegen bør oppnevne en jurist dersom det er mulig. Undersøkelser har vist at abortnemndene har tolket lov og forskrift noe forskjellig. Med en jurist i klagenemnda ønsker man å oppnå en mer ensartet praktisering av regelverket.

Av siste ledd følger det at helsepersonell som av samvittighetsgrunner er fritatt fra å delta eller assistere ved svangerskapsavbrudd etter abortloven § 14 og forskriften § 15, ikke kan sitte i klagenemnda.

*Til § 13*

Fylkeslegens kompetanse til å frita oppnevnte medlemmer fra vervet som nemndsmedlem gjelder de oppnevnelser som er tillagt fylkeslegen.

*Til § 14*

Bestemmelsen gir regler om godtgjørelse og reisedekning for nemndsmedlemmene.

*Til kapittel 4. Fritak av samvittighetsgrunner**Til § 15*

Utgangspunktet er at reservasjonsretten gjelder uansett hvilken abortmetode som anvendes. Retten til fritak avhenger imidlertid av hvilke oppgaver helsepersonell utfører i forbindelse med svangerskapsavbruddet.

Når aborten utføres ved hjelp av medikamenter, både ved avbrudd tidlig i svangerskapet og ved avbrudd sent i svangerskapet, omfatter reservasjonsretten bare helsepersonell som deltar ved selve avbruddet. Ved medikamentelt utført abort sent i svangerskapet vil det gjelde helsepersonell som gir kvinnen riestimulerende medikamenter. Reservasjonsretten omfatter også det å forskrive og administrere/utlevere medikamentene til kvinnen.

*Til § 16*

For at eier av sykehus og institusjoner som utfører svangerskapsavbrudd skal ha oversikt over hvor mange ansatte som har reservert seg og hvor mange som deltar ved svangerskapsavbrudd, skal sykehuset eller institusjonen årlig underrette eier om denne situasjonen.

*Til § 17*

Bestemmelsen har sammenheng med retten til å reservere seg mot å assistere og utføre svangerskapsavbrudd, samt rapporteringen av antall personell som har reservert seg. For å opprettholde en reell adgang for kvinner til å få utført svangerskapsavbrudd, kan det ved ansettelse av helsepersonell tas hensyn til om vedkommende søker er villig til utføre eller assistere ved svangerskapsavbrudd.

*Til § 18*

Denne bestemmelsen regulerer nærmere hva som ligger i abortlovens bestemmelse om levedyktighet i § 2 siste ledd siste setning. Forståelsen av levedyktighetsbegrepet er sentralt i forhold til adgangen til å innvilge abort sent i svangerskapet. Med unntak av nødrettssituasjonene etter abortloven § 10 fastsetter levedyktighetsbegrepet den øvre grensen for når abort kan innvilges.

Vurderingen av fosterets levedyktighet skal være en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle. Det er det konkrete fosterets levedyktighet som skal vurderes. Vurderingstemaet er om fosteret ville vært i stand til å overleve utenfor mors liv på det tidspunkt inngrepet vurderes utført. I denne vurderingen skal det legges vekt på hvilke eventuelle muligheter det til enhver tid er for behandling etter forløsning. Dersom fosteret vil være i stand til å overleve med intensiv behandling, er det å anse som levedyktig.

Normalt vil fosteret måtte ansees levedyktig rundt utgangen av 22. svangerskapsuke. På dette tidspunktet vil fosteret normalt være kommet så langt i sin utvikling at det vil kunne være i stand til å overleve utenfor livmoren dersom det ble for tidlig forløst. Dersom fosteret har tilstander som er såkalt uforenelig med liv slik at det aldri vil bli i stand til å overleve utenfor livmoren, som for eksempel fostre uten hjerne, er det ingen øvre tidsgrænse for når aborten kan utføres.

Som en veiledende grense knyttes levedyktighetsbegrepet opp mot utgangen av 22. svangerskapsuke. Med utgangen av 22. svangerskapsuke menes 22 fullgatte uker av svangerskapet, dvs. 154 dager (22 x 7), regnet fra og med siste menstruasjons første dag. Der hvor siste menstruasjons første dag er usikker, eller hvor fastsettelsen av svangerskapets varighet med ultralydmåling av fosteret rundt 18. uke gir et avvik på mer enn 7 dager, bør ultralydmåling legges til grunn ved vurderingen av svangerskapets varighet.

*Til kapittel 5. Protokollførsel og meldinger**Til § 19*

Bestemmelsen regulerer den plikt sykehus og andre institusjoner hvor svangerskapsavbrudd kan utføres har til å protokollføre svangerskapsavbrudd på særskilt skjema utarbeidet av departementet.

*Til § 20*

Fylkeslegen skal etter denne bestemmelsen få tilsendt årlige meldinger om alle utførte svangerskapsavbrudd i fylket.

*Til kapittel 6. Forholdet til annen lovgivning**Til § 21*

Denne bestemmelsen regulerer forholdet til forvaltningsloven 10. februar 1967.

*Til § 22*

Det følger av pasientrettighetsloven § 1–3 bokstav c og forarbeidene at lovens bestemmelser gjelder ved abortinngrep, jf. Ot.prp.nr.12 (1998–1999) side 126. Pasientrettighetsloven gir generelle regler som vil gjelde sammen med reglene i abortloven med mindre de strider mot abortlovens bestemmelser. Ved en eventuell motstrid vil abortlovens bestemmelser sette til side de generelle reglene i kraft av å være spesiallov.

Pasientrettighetsloven § 2–4 om fritt sykehusvalg gjelder både vurdering og behandling. Denne bestemmelsen gir kvinnen rett til å velge hvilket sykehus eller institusjon godkjent for svangerskapsavbrudd som skal foreta avbruddet, eventuelt hvilken nemnd som skal behandle abortbegjæringen. Ved avslag i primærnemnd kan kvinnen, i samråd med fylkeslegen, velge hvilket regionsykehus hun ønsker begjæringen skal klagebehandles ved.

*Til kapittel 7. Endringsbestemmelse, ikrafttredelse, overgangsregler m.m.**Til § 23*

Bestemmelsen gir departementet adgang til å foreta mindre vesentlige endringer i denne forskriften.

*Til § 24*

Av denne bestemmelsen følger det at denne forskriften også skal gjelde for Svalbard.

*Til § 25*

Det er tidspunktet for fremsettelse av begjæring om svangerskapsavbrudd som er avgjørende for hvilke regler begjæringen skal behandles etter. Med fremsettelse menes her fremsettelse både overfor en primærlege, nemnd eller direkte overfor et sykehus. Er begjæringen fremsatt før de nye reglene trer i kraft, skal saken behandles etter de gamle reglene. Dette vil først og fremst få betydning for reglene om hvilke nemnder som har kompetanse til å avgjøre saken.

**15. juni Nr. 636 2001****Ikrafttredelse av lov av 18. mai 2001 nr. 23 om endringer i lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet (forvalterordning for statens direkte økonomiske engasjement).**

Fastsatt av Olje- og energidepartementet 15. juni 2001 med hjemmel i kgl.res. av 18. mai 2001 nr. 516. Kunngjort 19. juni 2001.

Lov av 18. mai 2001 nr. 23 om endringer i lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet (forvalterordning for statens direkte økonomiske engasjement) trer i kraft 17. juni 2001.

**15. juni Nr. 637 2001****Ikrafttredelse av forskrift av 15. oktober 1999 nr. 1093 om rasjonering av matvarer.**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 14. desember 1956 nr. 7 om forsynings- og beredskapstiltak og kgl.res. av 5. september 1986 nr. 1801. Fremmet av Nærings- og handelsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2001.

Forskrift av 15. oktober 1999 nr. 1093 om rasjonering av matvarer trer i kraft fra 1. juli 2001.

**15. juni Nr. 638 2001****Forskrift om endring i forskrift om rasjonering av matvarer.**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 14. desember 1956 nr. 7 om forsynings- og beredskapstiltak og kgl.res. av 5. september 1986 nr. 1801. Fremmet av Nærings- og handelsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2001.

*I*

I forskrift av 15. oktober 1999 nr. 1093 om rasjonering av matvarer gjøres følgende endring:

§ 10 nytt andre ledd skal lyde:

Nærings- og handelsdepartementet kan bestemme at også andre rasjoneringslegitimasjoner kan benyttes, for eksempel elektroniske.

*II*

Endringen trer i kraft fra 1. juli 2001.

**15. juni Nr. 639 2001****Forskrift om endring i forskrift om meklingsnemnda for arbeidstakeroppfinnelser.**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 17. april 1970 nr. 21 om retten til oppfinnelser som er gjort av arbeidstakere § 13. Fremmet av Nærings- og handelsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2001.

*I*

I forskrift av 6. april 1973 nr. 9740 om meklingsnemnda for arbeidstakeroppfinnelser gjøres følgende endring:

§ 6 første punktum skal lyde:

Formannen oversender begjæringen i rekommandert brev, eller ved bruk av elektronisk kommunikasjon dersom det er benyttet en betryggende metode for å sikre at begjæringen er mottatt av motparten med rimelig frist for denne til å fremkomme med sin redegjørelse for tvisten.

*II*

Endringen trer i kraft fra 1. juli 2001.

**15. juni Nr. 640 2001****Delvis ikrafttredelse av lov av 15. juni 2001 nr. 37 om endringer i barnelova, forskotteringsloven og i enkelte andre lover (nye regler for beregning av barnebidrag m.m.).**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001. Fremmet av Barne- og familiedepartementet. Kunngjort 19. juni 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 37 om endringer i barnelova, forskotteringsloven og i enkelte andre lover (nye regler for beregning av barnebidrag m.m.), romertall I, endring i lov av 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) § 44 b og § 54 andre ledd, siste punktum, og endringsloven romertall VI gjelder fra 1. januar 2002.

**15. juni Nr. 641 2001****Ikrafttredelse av lov av 15. juni 2001 nr. 33 om endringer i lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. (virksomhetsoverdragelse m.m.).**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001. Fremmet av Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 33 om endringer i lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. (virksomhetsoverdragelse m.m.) trer i kraft fra 1. juli 2001.

**22. mai Nr. 651 2001****Forskrift om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos lege og i private medisinske laboratorie- og røntgenvirksomheter.**

Fastsatt av Sosial- og helsedepartementet 22. mai 2001 med hjemmel i lov av 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 5–4 fjerde ledd, § 5–5 fjerde ledd og § 22–2 andre ledd, lov av 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer § 6–2, lov av 2. juli 1999 nr. 63 om pasientrettigheter § 5–1 siste ledd og lov av 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. § 6–9 nr. 1 og nr. 2. Kunngjort 22. juni 2001.

*Kapittel I*

§ 1. Trygden yter stønad dersom lege er søkt for sykdom eller mistanke om sykdom, for skade eller lyte, for veiledning i familieplanlegging, ved svangerskap og ved fødsel. Det ytes ikke stønad til kosmetiske inngrep som ikke er overveiende medisinsk indisert. Det samme gjelder ved påregnelige følgetilstander etter slike inngrep.

Det ytes også stønad i forbindelse med cervixcytologiske undersøkelser som utføres etter innkalling som ledd i et fastsatt screeningprogram.

**§ 2.**

1. Utgifter til legehjelp hos allmennpraktiserende lege og privatpraktiserende spesialist dekkes etter takstene i kapittel II.

Utgifter til undersøkelse og behandling i privat medisinsk laboratorie- og røntgenvirksomhet dekkes etter takstene i kapittel IV.

Stønad ytes etter de takstene som gjelder på behandlingstiden.

2. Trygdekontoret kan inngå avtale med legen om direkte oppgjør med trygden. Stønaden utbetales i så fall direkte til legen. Legen har da ikke rett til å kreve av medlemmet den delen av legehonoraret som trygden dekker. Rikstrygdeverket fastsetter nærmere regler for direkte oppgjør. Når lege, herunder turnuslege, mottar lønn fra kommunen for pasientbehandling i kontorpraksis eller ved legevakt, utbetales stønaden direkte til kommunen. Rikstrygdeverket kan også inngå avtale med Den norske lægeforening om direkte oppgjør mellom trygdekontorene og medlemmer av Legeforeningen. Slik avtale erstatter med kollektiv virkning individuelle avtaler med medlemmer av Legeforeningen.
  3. Med Rikstrygdeverkets samtykke kan trygdekontoret inngå avtale med lege om stønad til legehjelp for medlemmene innenfor et bestemt område/distrikt eller for en bestemt gruppe. Stønad som nevnt i punkt 1, jf. punkt 2, faller da bort. De nærmere regler for gjennomføring av ordningen fastsettes av trygdekontoret med Rikstrygdeverkets godkjenning.
  4. Trygden yter ikke stønad til legehjelp som utføres av en bedriftslege i den fastsatte arbeidstiden. Utgifter til laboratorieprøver og røntgenundersøkelser som bedriftslegen rekvirerer fra utenforstående laboratorie- og røntgenvirksomhet dekkes likevel ved konkret mistanke om sykdom.
- § 3.** Trygden yter stønad etter honorartakstene:
1. Ved kontrollundersøkelser under svangerskap, ved fødsel og ved behandling for sykdom i forbindelse med svangerskap og fødsel, og for en undersøkelse etter fødselen.
  2. Ved behandling av skade eller sykdom som går inn under folketrygdloven kapittel 13, jf. lovens § 5–25, og under lovene om krigspensjonering. For militærpersoner er det likevel et vilkår at legehjelpen ikke gis av militærlege.
  3. Ved behandling av et medlem som er innsatt i fengselsvesenets anstalter eller som forpleies privat i medhold av straffelovens § 39 pkt. 1 litra d, dersom legehjelpen gis ved annet personell enn det som er knyttet til fengselshelsetjenesten.
  4. Ved behandling hvor pasientens tilstand er til hinder for at legen kan innkreve egenandelen, f.eks. ved alvorlige sinnslidelser, akutte større skader, bevisstløshet og dødsfall. Legen må kort begrunne kravet overfor trygdekontoret. I tillegg til behandlingstaksten dekkes også utgifter til bandasjemateriell, infusjonsvæsker, oksygen og medikamenter som medgår ved behandlingen etter egen spesifisert regning. Dette gjelder ikke når hjelpen gis ved tilkalt ambulanse.
  5. Ved psykoterapeutisk behandling av barn og ungdom under 18 år.
  6. Ved behandling av barn under 7 år.
  7. Ved undersøkelse, behandling og kontroll for allmennfarlige smittsomme sykdommer. Med allmennfarlige smittsomme sykdommer menes følgende sykdommer (se forskrift av 1. januar 1995 nr. 100 om allmennfarlige smittsomme sykdommer):
    - Botulisme
    - Chlamydiainfeksjon, genital
    - Difteri
    - Flekktufus
    - Gonoré
    - Gulfeber
    - Hemoragisk feber
    - Hepatitt A-virusinfeksjon
    - Hepatitt B-virusinfeksjon
    - Hepatitt C-virusinfeksjon
    - Hepatitt E-virusinfeksjon
    - HIV-infeksjon
    - Kikhoste
    - Kolera
    - Legionellose
    - Lepra
    - Meningokokksykdom
    - Miltbrann
    - Paratyfoidfeber
    - Pest
    - Poliomyelitt
    - Rabies
    - Shigellose
    - Syfilis
    - Tilbakefallsfeber
    - Tuberkulose
    - TyfoidfeberSykdom forårsaket av enteropatogen E. coli (enterohemoragisk E. coli/EHEC, enteroinvasiv E. coli/EIEC, enteropatogen E. coli/EPEC, enterotoksigen E. coli/ETEC, enteroaggregativ E. coli/EAggEC)

Sykdom forårsaket av meticillin-resistente gule stafylokokker

Sykdom forårsaket av multiresistente pneumokokker

Sykdom forårsaket av vancomycin-resistente enterokokker

Det ytes stønad etter honorartakstene dersom

- a) en pasient har grunn til å anta seg smittet med allmennfarlig smittsom sykdom og oppsøker lege for nødvendig undersøkelse etter smittevernloven § 5–1, eller
- b) en lege under konsultasjon får mistanke om at pasienten har en allmennfarlig smittsom sykdom og etter samtykke fra pasienten setter i verk nødvendig undersøkelse etter smittevernloven § 3–5, eller
- c) legen har oppfordret eller pålagt pasienten å møte til konsultasjon for allmennfarlig smittsom sykdom for å foreta undersøkelse som ledd i smitteoppsporing etter smittevernloven § 3–6, eller
- d) det er behov for behandling eller kontroll for allmennfarlig smittsom sykdom.

Det ytes ikke stønad til dekning av utgifter til undersøkelser etter denne bestemmelsen uten at pasienten har grunn til å anta seg smittet eller legen får mistanke om at pasienten har en allmennfarlig smittsom sykdom.

Legen skal i pasientens journal begrunne at et eller flere av vilkårene for stønad etter honorartakstene er oppfylt.

Det ytes stønad etter denne bestemmelsen til den som oppholder seg i Norge, selv om vedkommende ikke er medlem i folketrygden.

**§ 4.** Ved krav om stønad til legehjelp skal medlemmet legge fram spesifisert og kvittert regning fra legen senest førstkommande måned etter behandlingsdagen. Regningen må i tillegg til kontaktform, diagnose, tariffnummer, dato og klokkeslett for de utførte legebehandlingene, inneholde alle opplysninger som er nødvendige for å avgjøre stønadskravet.

Legen plikter å utstede regning på blankett fastsatt av Rikstrygdeverket.

**§ 5.** Trygdekontoret skal revidere og kontrollere legeregning som medlemmet har levert, og utbetale stønaden til medlemmet snarest mulig og senest en måned etter at regningen er mottatt. Stønaden kan ikke innkasseres gjennom legen, ved transport eller ved fullmakt på annen måte. Hvis et medlem overfor legen har erklært seg ute av stand til å betale den delen av honoraret som stønaden vil utgjøre, kan trygdekontoret etter å ha undersøkt forholdet, utbetale stønaden direkte til legen.

**§ 6.** (Opphevd)

**§ 7.** Når et medlem blir erklært arbeidsufør plikter legen å sende sykmeldingsattest direkte til trygdekontoret samme dag som legesøkningen har funnet sted. Gjenpart av sykmeldingen skal leveres til medlemmet. Legen skal på sykmeldingsattesten bekrefte at medlemmet har vært arbeidsufør. Vanligvis skal sykmeldingsattest gis etterskuddsvis og ikke for lengre tidsrom enn 14 dager om gangen. Når det er på det rene at sykdommen vil medføre arbeidsuførhet i lengre tid, kan sykmeldingsattesten utskrives for et lengre tidsrom enn 14 dager. Legen skal bygge utstedelse av sykmeldingsattesten på en personlig undersøkelse av pasienten. Sykmeldingsattest og legeerklæring ved arbeidsuførhet skal utstedes på blankett fastsatt av Rikstrygdeverket og skal være fullstendig utfylt. Hvis arbeidsuførheten varer lenger enn 8 uker, plikter legen uoppfordret å sende sykmeldingsattest og legeerklæring ved arbeidsuførhet til trygdekontoret i pasientens bostedskommune innen dette tidspunkt.

**§ 8.** Kan medlemmet på grunn av sin helsetilstand ikke møte fram på behandlingsstedet, har legen rett til skyssgodtgjørelse etter forskrift fastsatt med hjemmel i folketrygdloven § 5–19 tredje ledd. Reisetillegg og skyssgodtgjørelse utbetales direkte til legen mot innsending av spesifisert regning, se § 4.

Hvis ikke nærmeste lege eller medlemmets fastlege i kommunen/samarbeidende kommune er tilkalt, er merutgiftene trygden uvedkommende. Dette gjelder ikke ved øyeblikkelig hjelp hvis vakthavende lege ved kommunalt organisert legevaktordning er tilkalt, eller hvis nærmeste lege eller medlemmets fastlege ikke kan nyttes.

**§ 9.** Ved uenighet mellom lege og trygdekontor om beregning av stønad til legehjelp, reisetillegg eller skyssgodtgjørelse kan både trygdekontoret og legen bringe tvisten inn for fylkestygdekontoret, hvis tilfellet ikke hører inn under loven om anke til Trygderetten.

**§ 10.** Tvist om forståelsen av de enkelte punkter i avtale om stønad til dekning av utgifter til legehjelp kan, hvis bestemmelser om behandling av tvister ikke er tatt inn i avtalen, bringes inn for Rikstrygdeverket til avgjørelse hvis begge parter er enige om det.

**§ 11.** Rikstrygdeverket kan i særlige tilfelle for et enkelt trygdekontor eller for flere trygdekontorer gjøre unntak fra denne forskriften.

### Kodeforklaringer

Blå tekst betyr at takstene er forbeholdt spesialistpraksis (ikke spesialist i allmenntilleggsmedisin og samfunnsmedisin). Øvrige takster kan benyttes av alle leger, jf. dog eventuelle merknader om godkjenningskrav eller lignende.

Bokstavene *d* eller *k* i takstnummerkoden står for dagtakst eller kvelds-, natt- og helgedagstakst. For takster uten disse bokstavene skilles det ikke mellom dag og kveld/natt/helgedag.

*Ugyl.t.k.* Betyr ugyldig takstkombinasjon. Takstene kan følgelig ikke benyttes på samme regningskort, dvs. for samme prosedyre/undersøkelse/behandling.

*Repetisjon*

- 0 betyr at taksten ikke kan repeteres på samme regningskort, dvs. at prosedyre/undersøkelse/behandling refunderes én gang selv om den gjentas.
- 50% betyr at taksten kan repeteres én gang med halvparten av takstbeløpet
- rep betyr at taksten kan repeteres flere ganger på samme regningskort. Står det et tall, kan taksten repeteres dette antall ganger.
- rep 50% betyr at taksten kan repeteres flere ganger på samme regningskort, men at det for hver av repetisjonene bare kan beregnes halv takst.
- 50% x [antall] betyr at taksten kan repeteres det angitte antall ganger med halvparten av takstbeløpet.
- Merkn angir hvilken merknad som gjelder for taksten.

*Kapittel II. Takster for allmennpraktiserende lege og privatpraktiserende spesialist*

Takster fra 1. juni 2001

*A. Enkle pasientkontakter/konsultasjoner**B. Sykebesøk**C. Reisetillegg, ledsagelse av pasient og skyssgodtgjørelse**D. kvelds-, natt- og helgedagstillegg**E. Prosedyretakster**F. Laboratorieundersøkelser og prøver**G. Radiologi**A. Enkle pasientkontakter*

Takstene for enkle pasientkontakter innbefatter skriving av resept, utfylling av sykmeldingsattest Del 1, rekvisisjoner til røntgen og fysioterapi og henvisning til spesialist på skjema 2.06.

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egenand.	Merkn.	Rep.
1ad	Enkel pasientkontakt, forespørsel, rådgivning ved personlig fremmøte og ved bud Ugyl.t.k: 1ak, 1b, c, d, f, 2, 3, 4, 6, 11, 12, 13, 14, 15, 21, 22, 217c, 612, 621, 622, 623, 624	35,-	0,-	35,-	A1	0
1ak	Enkel pasientkontakt, forespørsel, rådgivning ved personlig fremmøte og ved bud Ugyl.t.k: 1ad, 1b, c, d, f, 2, 3, 4, 11, 12, 13, 14, 15, 21, 22, 217c, 612, 621, 622, 623, 624	45,-	10,-	35,-	A1	0
1bd	Enkel pasientkontakt, forespørsel, rådgivning ved brev eller telefon Ugyl.t.k: Alle	35,-	35,-	0,-	A1	0
1bk	Enkel pasientkontakt, forespørsel, rådgivning ved brev eller telefon Ugyl.t.k: Alle	45,-	45,-	0,-	A1	0
1cd	Enkel pasientkontakt, forespørsel, rådgivning ved personlig fremmøte og ved bud hos godkjent spesialist i fysikalsk medisin og rehabilitering, indremedisin/kirurgi med tilhørende subspecialiteter, nevrologi, pediatri, psykiatri (barnpsykiatri), revmatologi og yrkesmedisin Ugyl.t.k: 1a, 1ck, 1d, 1f, 2, 3, 4, 11, 12, 13, 14, 15, 21, 22, 217c, 612, 621, 622, 623, 624	50,-	15,-	35,-		0
1ck	Enkel pasientkontakt, forespørsel, rådgivning ved personlig fremmøte og ved bud hos godkjent spesialist som nevnt under 1cd Ugyl.t.k: 1a, 1ck, 1d, 2, 3, 4b, 11, 12, 13, 14, 15, 21, 22, 217c, 612, 621, 622, 623, 624	76,-	41,-	35,-		0
1dd	Enkel pasientkontakt, forespørsel, rådgivning ved brev eller telefon, hos godkjent spesialist i fysikalsk medisin og rehabilitering, indremedisin/kirurgi med tilhørende subspecialiteter, nevrolog, pediater, psykiater (barnpsykiater) Ugyl.t.k: Alle	35,-	35,-	0,-	A1	0
1dk	Enkel pasientkontakt, forespørsel, rådgivning ved brev eller telefon, hos leger som nevnt under takst 1dd Ugyl.t.k: Alle	61,-	61,-	0,-	A1	0
1ed	Taking og undersøkelse av, hemoglobin, blodsenkning og	35,-	0,-	35,-		0

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egenand.	Merkn.	Rep.
	telling av hvite blodlegemer og mikroskopering av urinsediment Ugyl.t.k: 1b, 1c, 1d, 1ek, 1f, 2, 3, 4, 6, 11, 12, 13, 14, 15, 21, 22, 701a, 217c, 603, 612, 621, 622, 623, 624					
1ek	Taking og undersøkelse av hemoglobin, blodsenkning og telling av hvite blodlegemer og mikroskopering av urinsediment Ugyl.t.k: 1b, 1c, 1d, 1ed, 1f, 2, 3, 4, 6, 11, 12, 13, 14, 15, 21, 22, 701a, 217c, 603, 621, 621, 622, 623, 624	45,-	10,-	35,-		0
1f	Telefonsamtale eller skriftlig kommunikasjon om enkeltpasienter med fysioterapeuter, kommunal helse- og sosialtjeneste (pleie- og omsorgstjeneste, helsestasjon, skolehelsetjeneste og sosialkontor), og bedriftshelsetjeneste Ugyl.t.k: Alle	60,-	60,-	0,-	A2	0
1g	Enkel pasientkontakt, forespørsel, rådgivning per telefon mellom kl 2300 og 0800. Taksten kan bare benyttes under legevakt i vakt-distrikt uten vaktsentral Ugyl.t.k: Alle	100,-	100,-	0,-	A1	0

*Merknad A1*

Ved henting av resept/sykmelding/henvisning/rekvisisjon som følge av telefonkontakt kan det ikke kreves egenandel (takst 1a) av pasienten. Taksten kan ikke benyttes ved:

- telefonhenvendelser om timeavtale eller sykebesøk
- ved enkel beskjed om prøveresultat
- telefonsamtale med kolleger
- ved innringing av resept til apotek.

*Merknad A2*

Legen må på anmodning oppgi med hvem/hvilken instans det har vært kontakt med.

*A. Konsultasjoner*

Takstene for konsultasjon innbefatter:

Laboratorieundersøkelser av:

- hemoglobin, blodsenkning, hematokrit
- telling av hvite og røde blodlegemer
- enkel urinundersøkelse og mikroskopi av urin.

Enkle behandlinger som:

- intramuskulære og intravenøse injeksjoner av vanlige medikamenter
- fjerning av overflatiske fremmedlegemer i hud og slimhinne
- enklere bandasjeringer av ribbebrudd o.l.
- åpning av overflattisk abscess
- skriving av resept
- utfylling av sykmeldingsattest Del 1
- henvisninger og rekvisisjoner.

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egenand.	Merkn.	Rep.
2ad	Konsultasjon hos allmennpraktiserende lege Ugyl.t.k: 1, 2ak, 3, 4, 11, 12, 13, 14, 15, 21, 22, 217c, 621, 622, 623, 624	110,-	0,-	110,-	A3	0
2ak	Konsultasjon hos allmennpraktiserende lege Ugyl.t.k: 1, 2ad, 3, 4, 11, 12, 13, 14, 15, 21, 22, 217c, 621, 622, 623, 624	168,-	0,-	168,-	A3	0
2bd	Tillegg ved konsultasjon hos fastlege for pasient som ikke er tilknyttet fastlegeordningen. Taksten refunderes ikke av trygden. Taksten kan ikke kreves ved øyeblikkelig hjelp, jf. helsepersonelloven § 7 Ugyl.t.k: 1, 2ak, 2ck, 3, 4, 11, 12, 13, 14, 15, 21, 22, 621, 622, 623, 624	110,-	0,-	110,-		0
2cd	Tillegg for tidsbruk ved konsultasjonsvarighet utover 20 min. per påbegynt 15 min. Ugyl.t.k: 1, 2ak, 2ck, 3, 4, 11, 12, 13, 107j, 213, 215, 217c, 609, 612, 615, 621, 622, 623, 624	95,-	95,-	0,-		rep

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon.</i>	<i>Ref.</i>	<i>Egenand.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
2ck	Tillegg for tidsbruk ved konsultasjonsvarighet utover 20 min. per påbegynt 15 min. Ugyl.t.k: 1, 2cd, 3, 4, 11, 12, 13, 107j, 213, 215, 217c, 609, 612, 615, 621, 622, 623, 624	100,-	100,-	0,-		rep
2dd	Tillegg for spesialist i allmenntidmedisin, Allm.pr. Dnlf Ugyl.t.k: 1, 2dk, 3, 4, 11, 12, 13, 14, 15, 217c, 621, 622, 623, 624	51,-	51,-	0,-	A3	0
2dk	Tillegg for spesialist i allmenntidmedisin, Allm.pr. Dnlf Ugyl.t.k: 1, 2dd, 3, 4, 11, 12, 13, 14, 15, 217c, 621, 622, 623, 624	64,-	64,-	0,-	A3	0
2ed	Gruppebehandling. Per pasient for veiledning, instruksjon i egenbehandling og bygging av selvhjelpsnettverk innen en gruppe av pasienter med kroniske sykdommer eller funksjonshemninger. Varighet 3/4–1 time for gruppe m/inntil 6 pasienter Ugyl.t.k: 1, 2c, 3, 4, 11, 12, 13, 14, 15, 21, 217c, 621, 622, 623, 624	119,-	9,-	110,-	A3	5
2fk	Konsultasjon og tillegg for utrykning til kontor ved øyeblikkelig hjelp under legevakt når skyssmiddel er benyttet. For første pasient. Det kan i tillegg beregnes reisetillegg og skyssgodtgjørelse Ugyl.t.k: 1, 2ad, 2ak, 2cd, 2ed, 3, 4, 11, 12, 13, 14, 15, 217c, 621, 622, 623, 624	223,-	55,-	168,-		0
2gd	Tillegg ved konsultasjon hos fastlege for fornyet vurdering (second opinion) av pasient tilknyttet fastlegeordningen. Det er en forutsetning for å benytte taksten at legen sender skriftlig rapport (journalnotat) til pasientens fastlege. Ugyl.t.k: 1, 2ak, 2ck, 3, 4, 11, 12, 13, 14, 15, 21, 22, 217c, 621, 622, 623, 624	150,-	150,-	0,-	A3	0
2hd	Tillegg ved konsultasjon hos fastlege for pasient som er tilmeldt annen fastlege. Taksten kan ikke kreves: – der legen og pasientens lege er i samme gruppepraksis/kontorfellesskap – der legen vikarierer for pasientens lege – der legen mottar pasienten under avtalt kollegial fraværdeknning eller annen samarbeidsordning med pasientens lege – under kommunalt organisert legevakt Ugyl.t.k: 1, 2ak, 2ck, 3, 4, 11, 12, 13, 14, 15, 21, 22, 621, 622, 623, 624	50,-	50,-	0,-	A3	0
3ad	Konsultasjon hos spesialist Ugyl.t.k: 1, 2, 3ak, 11, 12, 13, 14, 15, 217c, 622, 623, 624	194,-	1,-	193,-	A3, A4	0
3ak	Konsultasjon hos spesialist Ugyl.t.k: 1, 2, 3ad, 11, 12, 13, 14, 15, 217c, 621, 622, 623, 624	255,-	5,-	250,-	A3	0
3bd	Tillegg for tidsbruk ved konsultasjon hos spesialist utover 20 min per påbegynt 15 min. Taksten kan bare benyttes av spesialister som er oppført under takstene 4a1, 4a2 og 4c Ugyl.t.k: 1, 2, 4, 11, 12, 13, 107j, 213, 215, 217c, 603, 609, 612, 615, 621, 622, 623, 624, 651	75,-	75,-	0,-		rep
3c	Tillegg for pasient som ikke har henvisning fra lege. Taksten refunderes ikke av folketrygden Ugyl.t.k: alle unntatt 3a	170,-	0,-	170,-	A4	rep

*Merknad A3*

For bestilt time som ikke benyttes, dvs. at pasienten uteblir uten varsel eller avbestiller senere enn 24 timer før avtalt tid, kan pasienten avkreves konsultasjonshonorar. Dette dekkes ikke av folketrygden.

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon.</i>	<i>Ref.</i>	<i>Egenand.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
4a1	Tillegg for fullstendig undersøkelse ved godkjent spesialist i anestesilogi, fysikalsk medisin og rehabilitering,	315,-	315,-	0,-	A4, A5	0

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egenand.	Merkn.	Rep.
	indremedisin/kirurgi med tilhørende subspesialiteter, nevrologi, pediatri, psykiatri (barnepsykiatri), revmatologi, yrkesmedisin (etter henvisning) Ugyl.t.k: 1, 2, 3b, 4a2, 4b, 4c, 11, 13, 14, 15, 217c, 621, 622, 623, 624					
4a2	Tillegg for fullstendig undersøkelse hos godkjent spesialist som nevnt under takst 4a1 (ved kontroll) Ugyl.t.k: 1, 2, 3b, 4a1, 4b, 4c, 11, 13, 14, 15, 217c, 621, 622, 623, 624	190,-	190,-	0,-	A4, A5	0
4b1	Tillegg for fullstendig undersøkelse ved andre godkjente spesialister (etter henvisning) Ugyl.t.k: 1, 2, 3b, 4a, 4b2, 4c1, 4c2, 11, 13, 14, 15, 217, 621, 622, 623, 624	215,-	215,-	0,-	A4, A5	0
4b2	Tillegg for fullstendig undersøkelse ved andre godkjente spesialister (ved kontroll) Ugyl.t.k: 1, 2, 3b, 4a, 4b1, 4c1, 4c2, 11, 13, 14, 15, 217, 621, 622, 623, 624	105,-	105,-	0,-	A4, A5	0
4c1	Tillegg for fullstendig undersøkelse ved øyeblikkelig hjelp hos pediater Ugyl.t.k: 1, 2, 3b, 4a, 4b, 4c2, 6, 7, 11, 13, 14, 15, 621, 622, 623, 624	180,-	180,-	0,-	A4, A5	0
4c2	Tillegg for fullstendig undersøkelse ved øyeblikkelig hjelp hos øvrige spesialister Ugyl.t.k: 1, 2, 3b, 4a, 4b, 4c1, 6, 7, 11, 13, 14, 15, 621, 622, 623, 624	20,-	20,-	0,-	A4, A5	0
4da	Genetisk veiledning og utredning ved spesialist. For første halvtime takst nr. 3a og 4b1					
4db	Genetisk veiledning og utredning ved spesialist. For hver påbegynt halvtime etter første Ugyl.t.k: 1, 2, 3b, 4, 6, 11, 12, 21, 22, 217c	124,-	124,-	0,-		rep

*Merknad A4*

Ved konsultasjon med pasient som ikke har henvisning fra lege, kan spesialisten ikke innkreve takster ut over 3a og 3c. Det gjelder også ved psykoterapi. Det kreves ikke henvisning ved øyeblikkelig hjelp og nødvendig oppfølging av denne tilstanden. Med øyeblikkelig hjelp menes arbeid innenfor spesialiteten som ikke kan utsettes til neste dag. En henvisning gjelder til behandling for den aktuelle sykdomstilstanden er avsluttet, men maksimalt i ett år, regnet fra første konsultasjon. Henvisningen skal følge første regningskort for behandlingen. Kravene til henvisning gjelder ikke for leger som omfattes av overgangsordningen etter § 2 pkt. 1 i forskrift om rett til trygderefusjon (dvs. leger som er over 65 år per 1. juli 2001) Overgangsordning: For behandling påbegynt før 1. juni 2001 kreves fram til 30. juni 2002 ikke henvisning for å benytte takster ut over 3a og 3c.

*Merknad A5*

Det må foreligge henvisning fra lege. Henvisningen skal følge regningskortet til trygdekontoret. Undersøkelsen skal omfatte nøyaktig opptak av sykehistorie samt fullstendig status presens for den respektive spesialitet. Spesialisten skal sende skriftlig rapport (epikrise) til henvisende lege og under forutsetning om tilsagn fra pasienten eller dennes verge, også til pasientens faste lege. Rapporten skal redegjøre for diagnose, behandling og vurdering. Takstene kan for den respektive sykdom/skade/tilstand kun benyttes inntil to ganger per år, regnet fra første konsultasjon, men for indremedisiner, nevrolog, pediater og psykiater inntil 3 ganger per år (inkludert 1. gangs undersøkelse). Takstene 4a1 og 4b1 kan benyttes én gang per år per henvist pasient for samme sykdom/skade/tilstand. Det kreves ikke henvisning for å benytte takst 4c ved øyeblikkelig hjelp. Ved øyeblikkelig hjelp må problemstillingen anføres på regningskortet til trygdekontoret. Regelen om fullstendig undersøkelse og rapport til pasientens faste lege forutsettes fulgt.

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egenand.	Merkn.	Rep.
5	Utskrift/kopiering av pasientjournal Taksten refunderes ikke av folketrygden Ugyl.t.k: Alle	70,-	0,-	70,-		
6k	Tillegg ved konsultasjon/sykebesøk under legevakt organisert av kommunen. Taksten kan bare benyttes etter kl. 1600 og på lør-, søn-, helge- og høytidsdager Ugyl.t.k: 1, 4, 11bd, 12b, 13, 14, 15	21,-	21,-	0,-		0
7	Tillegg for undersøkelse/behandling av døve, språksvake	180,-	180,-	0,-		0

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon.</i>	<i>Ref.</i>	<i>Egenand.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
	og fremmedspråklige i de tilfeller det er nødvendig med tolk Ugyl.t.k: 1, 2c, 3b, 11c, 12c					

### B. Sykebesøk

Legen har krav på takst for sykebesøk, reisetillegg og skyssgodtgjørelse dersom pasienten på grunn av sin helsetilstand ikke kan møte frem på behandlingsstedet, se folketrygdloven § 5–19.

Når legen må rykke ut fra hjemmet til kontoret for øyeblikkelig hjelp, benyttes konsultasjonstakst tillagt takst 2fk for første pasient.

Ved sykebesøk hvor flere pasienter tilses samtidig i samme:

- husstand
- pensjonat
- fartøy
- aldershjem mv.

beregnes honorar/refusjon som sykebesøk og i eventuelle reisetillegg og skyssgodtgjørelse bare for én pasient. For de øvrige godtgjøres det som for konsultasjoner.

Ved besøk hos pasienter i det hus hvor legen bor, har kontor eller arbeider og på fartøy hvor legen oppholder seg eller arbeider, beregnes konsultasjonstakst.

I større bygninger gjelder sistnevnte regel for sykebesøk bare i den oppgang hvor legen bor.

Det beregnes honorar som for sykebesøk for hver pasient ved behandling av trygdet som er innsatt i fengsel, dersom legehjelpen gis ved annet personell enn det som er knyttet til fengselshelsetjenesten, se forskriftens § 3 nr. 3.

Takstene for sykebesøk innbefatter: Laboratorieundersøkelser av:

- hemoglobin, blodsenkning, hematokrit
- telling av hvite og røde blodlegemer
- enkel urinundersøkelse og mikroskopi av urin.

Enkle behandlinger mv. som:

- Intramuskulære og intravenøse injeksjoner av vanlige medikamenter
- anestesi med pensling, inndrypping eller frysing
- fjerning av overflatiske fremmedlegemer i hud og slimhinne
- provisoriske bandasjeringer
- åpning av overflattisk abscess
- resepskriving
- utfylling av sykemeldingsattest Del 1
- henvisninger og rekvisisjoner.

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon.</i>	<i>Ref.</i>	<i>Egenand.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
11ad	Sykebesøk ved allmennpraktiserende lege Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 4, 6, 11ak, 12, 13, 14, 15, 217c	170,-	0,-	170,-	B1	0
11ak	Sykebesøk ved allmennpraktiserende lege Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 4, 11ad, 12, 13, 14, 15, 217c	230,-	0,-	230,-	B1	0
11bd	Tillegg for sykebesøk ved fastlege for pasient som ikke er tilknyttet fastlegeordningen. Taksten refunderes ikke av trygden. Taksten kan ikke kreves ved øyeblikkelig hjelp, jf. helsepersonelloven § 17 Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 4, 6, 11ak, 11ck, 11e, 12, 13, 14, 15, 217c	110,-	0,-	110,-	B1	0
11cd	Tillegg for tidsbruk ved sykebesøksvarighet utover 30 min. per påbegynt 15 min. Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 4, 12, 13, 14, 15, 217c, 609, 612, 615	86,-	86,-	0,-	B1	rep
11ck	Tillegg for tidsbruk ved sykebesøksvarighet utover 30 min. per påbegynt 15 min. Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 12, 13, 14, 15, 217c, 609, 612, 615	120,-	120,-	0,-	B1	rep
11dd	Tillegg for spesialist i allmennmedisin, Allm.pr. Dnlf Ugyl.t.k. 1, 2, 3, 11dk, 12, 13, 14, 15, 217c	50,-	50,-	0,-	B1	0
11dk	Tillegg for spesialist i allmennmedisin, Allm.pr. Dnlf Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 11dd, 12, 13, 14, 15, 217c	71,-	71,-	0,-	B1	0
11e	Tillegg ved sykebesøk til egne pasienter med kronisk, alvorlig sykdom. Taksten kan ikke benyttes ved legevakt Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 4, 6, 11bd, 12, 13, 14, 15	300,-	300,-	0,-	B0, B1	0
11f	Tillegg ved aktivt redningsarbeid ved ulykke, gjenoppliving og ved fødselshjelp	320,-	320,-	0,-		0
11gd	Tillegg for sykebesøk ved fastlege for fornyet vurdering	150,-	150,-	0,-	B1	

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon.</i>	<i>Ref.</i>	<i>Egenand.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
	(second opinion) av pasient tilknyttet fastlegeordningen. Det er et vilkår for å benytte taksten at legen sender en skriftlig rapport (journalnotat) til pasientens fastlege Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 4, 6, 11ak, 11bd, 11ck, 11e, 12, 13, 14, 15, 217c					
11hd	Tillegg for sykebesøk ved fastlege for pasient som er tilmeldt annen fastlege. Taksten kan ikke kreves: – der legen og pasientens lege er i samme gruppepraksis/kontorfellesskap – der legen vikarierer for pasientens lege – der legen mottar pasienten under avtalt kollegial fraværdekning eller annen samarbeidsordning med pasientens lege – under kommunalt organisert legevakt Ugyl.t.k: 1, 21, 3, 4, 6, 11ak, 11bd, 11ck, 11e, 12, 13, 14, 15, 217c	50,-	50,-	0,-	B1	
11id	Tillegg for sykebesøk utført av privatpraktiserende lege ved avbrudd (øyeblikkelig hjelp) i ordinær kontorpraksis (kl. 8–16) Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 4, 6, 11ak, 11ck, 11e, 12, 13, 14, 15, 217c	250,-	250,-	0,-	B1	
12ad	Sykebesøk v/spesialist Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 6, 11, 12ak, 14, 15, 217c	193,-	0,-	193,-	B1	0
12ak	Sykebesøk v/spesialist Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 6, 11, 12ad, 14, 15, 217c	295,-	45,-	250,-	B1	0
12bd	Tillegg for sykebesøk utført av privatpraktiserende spesialist ved avbrudd i ordinær kontorpraksis (kl. 08–16) Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 6, 11, 12ak, 14, 15, 217c	140,-	140,-	0,-	B1	0
12cd	Tillegg for tidsbruk ved sykebesøksvarighet utover 30 min. per påbegynt 15 min. Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 6, 11, 12ck, 13, 14, 15, 217c, 609, 612, 615	86,-	86,-	0,-	B1	rep
12ck	Tillegg for tidsbruk ved sykebesøksvarighet utover 30 min. per påbegynt 15 min. Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 6, 11, 12cd, 13, 14, 15, 217c, 609, 612, 615	150,-	150	0,-	B1	rep
13d	Tillegg for psykiatrisk undersøkelse ved nevrolog, nevrokirurg, psykiater, barnepsykiater og geriater Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 4, 6, 12c, 217c	173,-	173,-	0,-	A4, B1	0
13k	Tillegg for psykiatrisk undersøkelse ved nevrolog, nevrokirurg, psykiater, barnepsykiater og geriater Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 4, 6, 12c, 217c	303,-	303,-	0,-	A4, B1	0

*Merknad B0*

Når sykebesøk foretas til egen pasient med kronisk, alvorlig sykdom etter kl. 16, eller på søn-/helgedager, dag før disse og på offentlig høytidsdag, kan for øvrig kveldstakster benyttes.

*Merknad B1 – Besøksrunde*

Ved flere sykebesøk under samme reise beregnes reisetillegget på grunnlag av den samlede tid for besøksrunden fratrukket medgått tid for sykebesøk. Avstig merkes med A på det enkelte kort. Antall besøk, samlet reisetid og sum reisetillegg oppgis på regningskortet for siste besøk. Her føres også samlet skyssgodtgjørelse. Regningskortene for den enkelte besøksrunde samles for seg etter dato. Utgifter til ferje og ved passering av bomring refunderes etter kvittering.

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon.</i>	<i>Ref.</i>	<i>Egenand.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
14a	Møtegodtgjørelse med reisetid når legen deltar i samarbeid med fagpersonell som ledd i et behandlingsopplegg for enkeltpasienter, herunder i basisteam. Beregnes for arbeid i inntil en halv time. Taksten dekker også praksisutgifter. Taksten kan ikke benyttes i forbindelse med samarbeid internt i tverrfaglige medisinske sentra o.l. Ugyl.t.k: Alle, med unntak av 14b og km-godtgjørelse	375,-	375,-	0,-	B2	0

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egenand.	Merkn.	Rep.
14b	Senere per påbegynt halvtime Ugyl.t.k: Alle, med unntak av 14a og km-godtgjørelse.	375,-	375,-	0	B2	rep

*Merknad B2*

Taksten kan ikke benyttes som godtgjørelse for fast oppsatte samarbeidsmøter, med mindre det gjelder samarbeid om konkrete pasienter. Taksten kan benyttes ved møte i ansvarsgruppe i forbindelse med legemiddelassistert rehabilitering av stoffmisbrukere. Taksten beregnes for den samlede møte-/reisetid, ikke per pasient.

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egenand.	Merkn.	Rep.
15a	Tillegg for deltakelse i kommunalt organisert legevakt i Finnmark fylke, og kommunene Berg, Bjarkøy, Gratangen, Ibestad, Karlsøy, Kvæfjord, Kvænangen, Kåfjord, Lavangen, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy, Storfjord, Torsken og Tranøy i Troms fylke, kommunene Alstahaug, Andøy, Ballangen, Beiarn, Bindal, Bø, Dønna, Flakstad, Hattfjelldal, Herøy, Leirfjord, Lurøy, Moskenes, Nesna, Rødøy, Røst, Saltdal, Skjerstad, Sømna, Træna, Tysfjord, Vega, Vestvågøy, Vevelstad, Værøy, Vågan og Øksnes i Nordland fylke, kommunene Fosnes, Leka, Namsskogan og Røyrvik i Nord-Trøndelag fylke. per vakttdøgn mandag – fredag Ugyl.t.k: Alle	556,-	556,-	0,-	B3	rep
15b	Tillegg for deltakelse i kommunalt organisert legevakt i kommunene nevnt under 15a per vakttdøgn lør-, søn-, helge- og høytidsdag Ugyl.t.k: Alle	760,-	760,-	0,-	B3	rep

*Merknad B3*

Godtgjørelsen deles dersom flere leger deltar i samme vakttdøgn. Ved vaktssamarbeid i to eller flere av de nevnte kommuner utbetales taksten per kommune.

*C. Reisetillegg og ledsagelse av pasient og skyssgodtgjørelse**Vilkår for skyssgodtgjørelse*

Skyssgodtgjørelse beregnes etter regulativet for offentlige tjenestemenn, eventuelt etter takster godkjent av departementet. Har legen på grunn av særlige forhold hatt større skyssutgifter, beregnes etter hadde utgifter i henhold til fremlagt regning, se forskrift gitt med hjemmel i folketrygdloven § 5–19.

Det beregnes bare reise på billigste måte.

*Beregning av skyssgodtgjørelse*

Beregningsgrunnlaget for skyssgodtgjørelse er antall tilbakelagte km. Ved beregningen av veilengden avrundes samlet antall km ved frem- og tilbakereisen til nærmeste antall hele km. Veilengden regnes fra legens kontor (bolig), men skjer sykebesøket fra et midlertidig oppholdssted, regnes fra dette hvis reisen derfra til pasienten er kortere. Skjer sykebesøket etter rekvisisjon under en reise, beregnes reisetillegg og skyssgodtgjørelse bare for selve avstiget. Skjer sykebesøket under fast kontordagsreise, beregnes reisetillegg og skyssgodtgjørelse bare for den tid og det antall km som legen reiser ekstra i anledning sykebesøket.

*Reisetillegg og ledsagelse*

Reisetillegg og skyssgodtgjørelse kan beregnes ved sykebesøk i avstand over 1 km fra legens kontor (bolig) – en vei.

Ved øyeblikkelig hjelp, kan det likevel beregnes skyssgodtgjørelse under 1 km (ikke reisetillegg).

Ved organisert legevakt, kan det beregnes både skyss og reisetillegg også under 1 km.

Takst	Tekst	Hon./Ref.	Merkn.	Rep.
21ad	Reisetillegg, bil tog båt eller annet skyssmiddel herunder til fots, for første halve time Ugyl.t.k: 1, 2ad, 2ak, 2cd, 2ck, 2dd, 2dk, 2ae, 14, 15, 21c	85,-	C1	0
21ak	Reisetillegg, bil tog båt eller annet skyssmiddel herunder til fots, for første halve time Ugyl.t.k: 1, 2ad, 2ak, 2ed, 2ck, 2dd, 2dk, 2ae, 14, 15, 21c	105,-	C1	0
21bd	Senere for hver påbegynt halvtime Ugyl.t.k: 1, 2ad, 2ak, 2cd, 2ck, 2dd, 2dk, 2ae, 14, 15	85,-	C1	rep
21bk	Senere for hver påbegynt halvtime	105,-	C1	rep

Takst	Tekst	Hon./Ref.	Merkn.	Rep.
21cd	Ugyl.t.k: 1, 2ad, 2ak, 2cd, 2ck, 2dd, 2dk, 2ae, 14, 15 Reisetillegg ved reise under 1 km, (en vei), i forbindelse med organisert legevakt, jf. takst 6	48,-	C1	0
21ck	Ugyl.t.k: 1, 2ad, 2ak, 2cd, 2ck, 2dd, 2dk, 2ae, 13, 14, 21a Reisetillegg ved reise under 1 km (en vei) i forbindelse med organisert legevakt, jf. takst 6 Ugyl.t.k: 1, 2ad, 2ak, 2cd, 2ck, 2dd, 2dk, 2ae, 13, 14, 21a	54,-	C1	0

*Merknad C1*

Ved bomtur som ikke legen selv er skyld i, godtgjør trygden reisetillegg og skyssgodtgjørelse.

Takst	Tekst	Hon./Ref.	Merkn.	Rep.
22ad	Fra det tidspunkt selve ledsagelsen iverksettes ytes godtgjørelse for hver påbegynt halvtime med	400,-	C2	rep
22ak	Fra det tidspunkt selve ledsagelsen iverksettes ytes godtgjørelse for hver påbegynt halvtime med	550,-	C2	rep
22bd	For ventetid og hjemreise ytes godtgjørelse per deretter påbegynt time med	450,-	C2	rep
22bk	Ugyl.t.k: 1, 3, 13, 14, 15 For ventetid og hjemreise ytes godtgjørelse per deretter påbegynt time med Ugyl.t.k: 1, 3, 13, 14, 15	450,-	C2	rep

*Merknad C2*

Ledsagergodtgjørelse Hvis det er nødvendig med lege som ledsager for pasient ved reise til sykehus, og vilkårene for trygdens stønadsplikt for øvrig er tilstede ytes godtgjørelse etter disse retningslinjer:

- For den tid som går med til å undersøke og behandle pasienten, regnes vanlig takst for sykebesøk eller konsultasjon.
- Tiden fra sykebesøket/konsultasjonen er avsluttet til reisen med pasienten påbegynnes, regnes som ventetid dersom legen ikke kan utføre annet arbeid.
- Ledsagelse i ambulanse/bil med bære skal dekkes av fylkeskommunen.

*D. Kvelds-, natt og helgedagstillegg*

Takstene under:

A: 1ak, 1bk, 1ck, 1dk, 1ek, 2ak, 2ck, 2dk, 3ak.

B: 11ak, 11ck, 11 dk, 12ak, 12ck, 13k.

C: 21ak, 21bk, 21ck, 22ak, 22bk.

Med mindre annet spesielt er nevnt nedenfor, skal dagtakster alltid benyttes når lege foretar konsultasjon eller sykebesøk i sin legepraksis.

Når legens konsultasjon/sykebesøk finner sted mellom kl. 16 og 08 eller når reisen begynner før kl. 07, og likeså når konsultasjonen eller sykebesøket finner sted dagen før søn- og helgedager til kl. 08 følgende arbeidsdag, samt på offentlige høytidsdager, kan legen likevel benytte forhøyede takster i følgende tilfeller:

- ved kommunalt organisert legevakt.
- ved uforutsette konsultasjoner/sykebesøk som gjelder øyeblikkelig hjelp og i tilfeller som av medisinske grunner ikke kan utsettes til neste dag, og som legen ikke kan ta i sin ordinære arbeidstid.

Kveldstakster kan ikke benyttes av leger som har åpen praksis i tidsrom som nevnt ovenfor, herunder tilbyr tjenester i form av sykebesøk o.l.

*E. Prosedyretakster**Særskilte kirurgitakster*

(Takstene gjelder bare for leger med fylkeskommunalt driftstilskudd.)

Takst	Tekst	Hon./Ref.	Merkn.	Rep.
K01a	Kataraktoperasjon, inntil 250 operasjoner per kalenderår	6600,-	K2	0
K01b	Kataraktoperasjon, over 250 inntil 500 operasjoner per kalenderår	5900,-	K2	0
K01c	Kataraktoperasjon, ut over 500 operasjoner per kalenderår Ugyl.t.k: Alle bortsett fra 3ad	4900,-	K2	0
K02a	Tonsillektomi	5300,-	K2	0
K02b	Adenotomi	3200,-	K2	0
K02c	Paracentese med ventilasjonsrør	2400,-	K2	0
K02d	Adenotomi ved samtidig paracentese med ventilasjonsrør	3800,-	K2	0

Takst	Tekst	Hon./Ref.	Merkn.	Rep.
K02e	Tonsillektomi ved samtidig paracentese med ventilasjonsrør	5900,-	K2	0
K02f	Tonsillektomi ved samtidig adenotomi	6200,-	K2	0
K02g	Tonsillektomi ved samtidig adenotomi og paracentese med ventilasjonsrør	6800,-	K2	0
	Ugyl.t.k: K02a/K02g, er gjensidig utelukkende Bortsett fra 3ad er alle takster ugyldige			
K05a	Diagnostisk artroskopi	2100,-	K2	0
	Ugyl.t.k: K05b, K05c			
K05b	Terapeutisk artroskopi i kne	4700,-	K2	0
	Ugyl.t.k: K05a			
K05c	Terapeutisk artroskopi i skulder	4700,-	K2	0
	Ugyl.t.k: K05a			

#### Merknad K2

I tillegg til taksten kan legen benytte takst 3ad og kreve opptil kr 75,- for bandasjemateriell av pasienten.

Lønn til assisterende lege er inkludert i takstene, og denne legen kan ikke kreve refusjon fra trygden i forbindelse med disse operasjonene. Takst 148 (kollegial assistanse) kan kun kreves når assistanse gis av utdanningskandidater.

For øvrig kan K-takstene ikke kombineres med andre takster.

#### Andre prosedyrer

Når intet særskilt er nevnt, benyttes takstene i det følgende som tillegg til takstene for konsultasjoner og sykebesøk.

I takstene er iberegnet utgifter til desinfeksjonsmidler og alminnelig engangsutstyr i forbindelse med dette. I tillegg kan legen kreve dekket av pasienten utgifter til bedøvelsesmidler, medikamenter, bandasjemateriell og prosedyrespesifikt sterilt engangsutstyr etter legens kostnad.

Folketrygden dekker slike utgifter bare ved yrkesskadetilfelle som går inn under folketrygdloven kapittel 13.

Engangsutstyr som f.eks. sprøyter mv. kan det ikke beregnes ekstra for, da disse utgifter inngår i taksten.

Takstene i indremedisin, immunhematologi, mikrobiologi, serologi, virologi, patologi og klinisk kjemi er beregnet på spesialister i disse fag, men kan benyttes av andre etter godkjenning av sentralstyret.

På forespørsel må biopsier kunne dokumenteres ved laboratoriets navn og preparatnummer.

#### Alminnelige prosedyrer

Takst	Tekst	Hon./Ref.	Merkn.	Rep.
105a	Variceinjeksjon	80,-		rep 50%
105b	Intravenøs injeksjon av medikament som krever særlig omhyggelighet	80,-		0
	Ugyl.t.k: 150, 151a			
105c	Blæreskyllinger	80,-		0
105d	Ørerensning ved skylning/sug	60,-		50%
	Ugyl.t.k: 317a			
105e	Skifting av store sår	80,-		rep 50%
105f	Skrape/stansebiopsi fra hud/slimhinne	120,-		0
105g	Venepunksjon på barn under 7 år	80,-		0
106a	Prøvepunksjon av ledd og plevra for innsending av prøve	115,-		rep 50%
106b	Sår behandlet med sutur	115,-		rep 50%
	Ugyl.t.k: 130a			
106c	Tapping av hydrocele, spermatocoele og ledd	115,-		rep 50%
106d	Injeksjon av legemidler i ledd, slimpose og seneskjede	115,-		rep 50%
106e	Injeksjonsbehandling av hemorroider	115,-		rep 50%
106f	Fjerning av tungebånd	115,-		0
106g	Avstøpingavtrykk for fremstilling av innleggssåle	115,-		50%
106h	Zinklimbandasje eller annen leggsårbehandling	125,-		50%
107a	Maveskylling ved forgiftninger	125,-		rep 50%
107b	Infusjon av plasmasubstitutter eller andre væsker	125,-		0
107c	Intraarteriell/intracavernøs injeksjon av medikamenter	125,-		rep 50%
107d	Midlertidig bandasjering av luksasjoner og brudd i store ledd og knokler. Bandasjering av fraktura clavicularae. Reposisjon av kjeveluksasjon.	125,-		rep 50%
107e	Venesectio	125,-		0
107f	Kirurgisk fjernelse av små svulster, vorter, nævi, del av negl	125,-		rep 50%
107g	Operativ biopsi fra hud og slimhinne	125,-		rep 50%

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
107h	Blærepunksjon eller kateterisering ved urinretensjon	125,-		0
107i	Elektrokauterisering	125,-		rep 50%
107j	Individuell strukturert røykeavvenning som ledd i behandling av sykdom, etter anerkjent program. Taksten kan benyttes én gang per pasient per år Ugyl.t.k: 2c, 3b	125,-		0
108a	Tapping av pleuravæske eller ascites	75,-		0
108b	Intravenøs injeksjoninfusjon av særlig vevstoksisk legemiddel(f.eks. cytostatica)	75,-		rep 50%
109a	Kryokirurgi med flytende nitrogen Ugyl.t.k.: 109b, 209	75,-		rep9
109b	Kryokirurgi med annen frysemetode Ugyl.t.k.: 109a, 209	75,-		0
110a	Rectoskopi	175,-		0
110b	Anoskopi Ugyl.t.k: 132d, 142a, gjelder kun takst 110b	70,-		0
110c	Tillegg for biopsi	50,-		0

*Gastroenterologi*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
111a	Øsofagoskopi Ugyl.t.k: 112	175,-		0
111b	Tillegg for biopsi	50,-		0
112a	Gastroskopi Ugyl.t.k: 111	350,-		0
112b	Tillegg for biopsi	50,-		rep 2
113a	ERCP – endoskopi	450,-		0
113b	ERPC – røntgen	225,-		0
114a	Sigmoidoskopi til colon descendens Ugyl.t.k: 115a	325,-		0
114b	Ileoskopi v/ileostomi	325,-		0
114c	Tillegg for biopsi	50,-		rep 2
115a	Kolonoskopi total (til ileum) Ugyl.t.k: 114a	1000,-		0
115b	Tillegg for biopsi	50,-		Rep 5
116a	Blokkering av strikturer	225,-		0
116b	Polypektomi med slynge	225,-		0
116c	Sklerosering og annen hemostasebehandling ved injeksjon	225,-		0
116d	Papillotomi	225,-		0
116e	Innleggelse av nasobiliær sonde	225,-		0
117a	Fjerning av fremmedlegeme ved fleksibelt endoskop	450,-		0
117b	Stenfisking	450,-		0
117c	Innleggelse av endoprotese	450,-		0
117d	Bruk av stenknuser//basket/ballong	450,-		0
119	Sekretintest	225,-		0
120	Absorbsjonsundersøkelse og pusteprobe med isotop	225,-		0
121a	Karbohydratbelastning Ugyl.t.k: 708a	150,-		0
121b	Pusteprover og andre absorpsjonsundersøkelser uten isotop	100,-		0
121c	Fremkalling av svette til elektrolyttundersøkelse	100,-		0
122	Ultral lydundersøkelse med øsofagal probe	175,-		0

*Indremedisin*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
126a	Undersøkelse på LE celler (lupus erythematosus), fremstilling av preparat	20,-		0
126b	Tyding av preparat	35,-		0
127a	Benmargspunksjon, taking av prøve og utstrykning	200,-		0
127b	Farging av preparat	20,-		0

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
127c	Bedømmelse av preparat Ugyl.t.k: 127d	90,-		0
127d	Bedømmelse av preparat og vurdering av jernfarging Ugyl.t.k: 127c	100,-		0
128a	Oscillometri ved perifere karlidelser (konvensjonell metode med mansjett) Ugyl.t.k. 128b	50,-		0
128b	Blodtrykksmåling med doppler i underekstremiteter ved perifere karlidelser Ugyl.t.k: 128a	100,-		
128c	Oscillometri eller transcutan SAO2 måling ved perifere karlidelser eller lungesykdommer	90,-	E1	0

*Merknad E1*

Takst 128c kan også brukes av anestesileger og kirurger.

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
129a	Arbeids – EKG ved gradert belastning ved sykkelergometer/tredemølle inkl. taking og tyding av EKG Ugyl.t.k: 707a, 707b	375,-		0
129b	Kontroll av pasienter med pacemaker	47,-		0
129c	Ambulant kontinuerlig minimum 24 timers registrering av EKG på opptaksmedium. Tyding, teknisk assistanse, bruk av utstyr mv. Ugyl.t.k: 129g	330,-		
129d	Fullstendig ekkocardiografisk undersøkelse uten dopplerundersøkelse	500,-	E2	0
129e	Dopplerundersøkelse med måling av blodstrømhastighet i hjertet og store kar	400,-	E2	0
129f	Ambulant kontinuerlig 24 timers registrering av blodtrykk. Tyding, teknisk assistanse, bruk av utstyr mv.	300,-		0
129g	Ambulant kontinuerlig minimum 24 timers registrering av EKG på opptaksmedium. Ugyl.t.k: 129c	250,-		0

*Merknad E2*

Bruk av takst 129d og 129e krever spesiell godkjenning av Sentralstyret.

Gjelder ikke for leger som har fått godkjenning som spesialister i hjertesykdommer etter 1.9.94.

*Kirurgi*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
130a	Sår behandlet med excisjon av sårrand og sutur Ugyl.t.k: 106b	145,-		rep 50%
130b	Adekvat åpning av dyp abscess/flegmone	145,-		rep 50%
130c	Behandling av panaritium/paronychia med eksisjon av nekrotisk vev	145,-		50%
130d	Kirurgisk fjernelse av aterom/stor nævus	145,-		rep 50%
130e	Kirurgisk fjerning av hele neglen (ablatio unguis)	145,-		rep 50%
130f	Fjerning av fastsittende fremmedlegeme i hud	145,-		0
130g	Tapping av hydrocele/spermatocoele med samtidig sklerosering	145,-		0
130h	Finnålsbiopsi (for eksempel a.m. Frantzén) eller punksjonsbiopsi (for eksempel «tru-cut»)	120,-		0
130i	Elektrodesikasjon/Cutterage av hudtumor	145,-		rep 50%
131a	Sår som trenger mer inngående sårtoilette på grunn av knusing eller forurensning	175,-		rep 50%
131b	Immobilisering av frakturer uten dislokasjon som f.eks. fissura radii, fissura tibiae og antebrachii hos barn	175,-		rep
131c	Skifting av små gipsbandasjer på underarm og hånd og på ekstremiteter hos barn	175,-		rep
131d	Skifting av gåbandasjer	175,-		rep

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
131e	Reposisjon av luxasjon i skulder eller albue	175,-		rep
132a	Fjernelse av mindre tumores under hudnivå, f.eks. superfisiell tumor mammae og lymfeknute	225,-		rep
132b	Fjerning av spyttsten	225,-		rep
132c	Fjerning av fremmedlegeme under hudnivå	225,-		rep
132d	Ligatur av hemorroider Ugyl.t.k: 110b	225,-		rep
132e	Varicectomi uten samtidig stripping	225,-		rep
132f	Kirurgisk fjerning av svulst/aterom/nævus i ansikt	225,-		rep
133	Behandling av fracturer som krever reposisjon i anestesi og ev. røntgenkontroll før og etter, som f.eks. fract.radii typica	300,-		rep
134a	Reseksjon av hammertå	325,-		rep
134b	Avmeisling av eksostose ved hallux valgus o.l.	325,-		rep
134c	Spalting av senekanaler og seneskjeder	325,-		rep
134d	Radikaloperasjon av inngrodd negl. («wedge reseksjon») 1 tå/finger	325,-		rep
134e	Fjerning av osteosyntesemateriell	325,-		rep
134f	– osteotomi, fasciotomi, tenotomi	325,-		rep
135a	Særlig tidrovende fracturer som krever strekk/reposisjon før immobilisering	325,-		rep
135b	Behandling med store gipsbandasjer som hoftegips, gipskorsett, gipsseng og redressement av klumpfot	325,-		rep
136a	Plastisk operasjon av leppebånd og tungebånd	109,-		rep
136b	Operative inngrep på nervus trigeminus perifere grener i behandling av trigeminusnevralgi	108,-		0
137a	Operasjon for nerveentrapment	450,-		rep
137b	Fjerning av seneknute/gangliom/bursa	325,-		rep
137c	Artrodese/synovektomi av finger-/tåledd	325,-		rep
137d	Amputasjon/ekartikulasjon av finger/tå	325,-		rep
137e	Sene-/ligament-/kapselsutur	325,-		rep
138a	Blokking av urinrørsforsnevring hos menn	50,-		0
138b	Blokking av urinrørsforsnevring hos kvinner	25,-		0
139a	Urethra-cystoscopi	450,-		0
139b	Tillegg for biopsi	50,-		rep 1
139c	Tillegg for uretherkateterisering	225,-		0
139d	Tillegg for elektrokoagulering/laserbehandling	225,-		0
139e	Tillegg for urethrotomi	225,-		0
141a	Enkel cystometri	100,-		0
141b	Enkel uroflowmetri	75,-		0
141c	Kombinert registrering av trykk og flow i nedre urinveier	450,-		0
141d	Ultralydundersøkelse med rectal probe	175,-		0
142a	Hemorriodeoperasjon, (tilsvarende a.m. MILLIGAN) Ugyl.t.k: 110b Ugyl.t.k: 110b	325,-		0
142b	Operasjon for hydrocele/spermatocele	325,-		0
142c	Dilatasjon av anus/instrumentell sfinkterotomi i adekvat analgesi	325,-		0
142d	Incisjon av perianale/perirectale abscesser med drenasje	325,-		0
143a	Plastikkirurgiske korreksjoner med lappeplastikk eller hudtransplantasjon	450,-		rep
143b	Korreksjon av utstående ører	450,-		rep
143c	Dobbelttidig vasectomi for sterilisering	450,-		0
143d	Brokkoperasjon	450,-		rep
143e	Fjerning av dyptliggende tumor for eksempel t.mammae, lipom og lymfeknute	450,-		rep
143f	Fjerning av nevrinom	450,-		rep
143g	Fimoseoperasjon med omskjæring og sutur	450,-		0
144a	Reduksjonsplastikk ved hyperplasia mammae	625,-		rep
144b	Korreksjon av asymmetriske mammae	625,-		rep
144c	Bukplastikk	625,-		rep
145a	Operasjon for hyperhidrosis axillae	450,-		rep
145b	Variceoperasjon med stripping	450,-		rep

Takst	Tekst	Hon./Ref.	Merkn.	Rep.
146a	Reseksjon av palmarfascien ved Dypuytrens kontraktur	625,-		0
146b	Senetransposisjon	625,-		rep
146c	Nerverekonstruksjon	625,-		rep
146d	Radikaloperasjon av hallux valgus	625,-		0
146e	Skuldersyndrom med clavicolareseksjon	625,-		0
146f	Vaso-vasostomi (refertilisering)	625,-		0
147c	Laparaskopi	800,-		0
148	Nødvendig kollegial assistanse utført av lege ved operasjoner per time	325,-		rep

### Anestesiologi inkl. lokalbedøvelse

#### Typeinndeling:

OVA: Overflateanestesi ved inndrypping, spray, pensling, installasjon o.a. F.eks.: conjuntiva, cornea, tåreveier, trommehinne, nese, svelg.

INA: Infiltrasjon (injeksjon). F.eks.: Hud og slimhinne før biopsi, kirurgi. Før inngrep i øre, svelg, tåresekk. I fracturahematom, senefester, bursae, seneskjeder.

ANA: Andre anestesi/analgesiformer som regional intravenøs Kryoterapi i smertebehandling.

BLA: Blokk (lednings-) anestesi. F.eks.: Perifere nerver (også intercostalnerver), plexus, ganglia, paracervical.

BLS: Sentrale blokk, Epidural, spinal.

Takst	Tekst	Hon./Ref.	Merkn.	Rep.
149a	OVA	0,-		
149b	OVA i urethra hos menn ved skopi eller terapeutisk blokking	50,-		0
149c	INA	25,-		rep 50%
149d	INA i områder lik/større enn 1 kv. dm (håndflatestort)	50,-		0
149e	INA ved store plastikker på hode, bryst, bukvegg og ved varicekirurgi med stripping	100,-		Rep
149f	BLA av 1 finger/tå	30,-		Rep
149g	BLA av penis, funikkel, 1 ekstremitetsnerve og ved intracelære inngrep. Paracervicaiblokk	100,-		0
149h	BLA som omfatter ekstremiteter t.o.m. håndleddankel, evt plexus Ugyl.t.k: Fra 149a tom. 149h, 155b	175,-		0
151a	Narkose inntil 30 min. Ugyl.t.k: 105b	500,-	E3	0
151b	Tillegg for tidsbruk per påbegynt 15 min. ved narkosevarighet utover 30 min. (kun den tid pasienten gis narkose) Ugyl.t.k: 150	200,-	E3	Rep
151c	Legetilsyn etter avsluttet narkose og ved farmakologisk uttesting av medikament ved smertebehandling	150,-		0

### Merknad E3

For nødvendige forundersøkelser kan takst 3 og ev. takst 4b benyttes. Ved tannbehandling gjelder takstene for anestesi kun når behandlingen godtgjøres av trygden. Taksten gjelder for spesialist i anestesiologi.

Takst	Tekst	Hon./Ref.	Merkn.	Rep.
152	Tilkalling til spesielt dårlige pasienter for resuscitasjon inkl. bronchoskopi	175,-		0
153a	Nevrolytiske nerveblokader	175,-	E4	0
153b	BLS (epidural og spinal)	175,-	E4	0
153d	Sympatikusblokader, intravenøs, stellatur osv.	175,-	E4	0
153e	ANA, regional, intravenøs, intrapleural	175,-	E4	0
154a	Diagnostisk og terapeutisk blokk av perifere nerver	100,-	E4 rep 50% x5	
154b	Instruksjon av TNS, 3 første ganger	100,-		0
154c	Tillegg for instruksjon av TNS, utover 3 ganger	50,-		0
155a	Triggerpunktinjeksjoner av anestetikum	35,-		rep 50% x4
155b	Annen Injeksjon av lokalanestesi Ugyl.t.k: 149	50,-	E4	rep 1

### Merknad E4

Takstene 153, 154a og 155b gjelder kun for spesialister i anestesiologi og neurologi. Takst 155 kan likevel benyttes av reumatolog. Takst 154a kan ikke benyttes ved radiofrekvensbehandling.

*Allergologi*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
176	Epikutane allergiprøver (lappeprøver) per serie à 10 prøver	35,-		rep 5
177a	Perkutane allergiprøver (prikk, rispeprøver), vanlig serie (inntil 5) Ugyl.t.k: 177b, 177c	90,-		0
177b	Perkutane allergiprøver (prikk, rispeprøver), vanlig serie (6–10) Ugyl.t.k: 177a, 177c	135,-		0
177c	Perkutane allergiprøver (prikk, rispeprøver), vanlig serie (11–20) Ugyl.t.k: 177a, 177b	200,-		0
177e	Provokasjonsundersøkelse ved inhalasjon av allergen (inkl. blindprøve)	90,-	E5	0
177f	Rhino – conjunctival provokasjon. (inkl. blindeprøve)	20,-	E5	50%
177g	Allergologisk utredning (taksten kan benyttes én gang i året)	63,-	E5	0
177h	Kostprovokasjon på legekantor	100,-		0

*Merknad E5*

Takst 177g kan brukes av spesialist i allmennmedisin med godkjent kurs i allergologi. Takst 177e, f, g er forbeholdt spesialist i barnesykdommer, venerologi, hudsykdommer, indremedisin, lungesykdommer eller øre-, nese-, halssykdommer.

*Gynekologi og fødselshjelp*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
205a	Utredning av urincontinens	100,-		0
205b	Behandling og instruksjon i behandling av urincontinens med elektrostimulering	80,-		0
206	Sterilisering via laparoskop/Diagnostisk laparoskopi	800,-		0
207	Hysteroskopi	400,-		0
208	Kolposkopi	30,-		0
209	Gynekologisk kryokirurgi Ugyl.t.k: 109a, 109b	345,-		0
210	Operativ behandling av cervixdysplasier, laserbehandling og behandling med thermoslynge	125,-		0
211a	Gynekologisk ultralydundersøkelse av gravide og undersøkelse ved mistenkt svangerskapspatologi med abdominalprobe	100,-	E6	0
211b	Ultralydundersøkelse av gravide og ultralydundersøkelse med biofysisk profil ved mistenkt vekstretardasjon (vektestimering vurdering av fostervannsmengde og respirasjonsbevegelser)	200,-	E6	0
211c	Ultralydundersøkelse med vaginal probe	160,-		0
211d	Tillegg for hydrosonografi	50,-		0
211e	Ultralydundersøkelse av uterus og tuber med intracayotær kontrast og vaginalprobe	550,-		0

*Merknad E6*

Taksten refunderes 1 til 2 ganger under svangerskap. Ytterligere undersøkelser refunderes hvis særlig medisinsk indisert.

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
212a	Cervical abrasio med portiobiopsi	250,-		0
213	Individuell prevensjonsveiledning Ugyl.t.k: 2c	125,-	E7	0

*Merknad E7*

Det forutsettes at legen orienterer om de forskjellige metoder man i dag har til rådighet, slik at pasienten kan få anledning til å velge den metode som er mest akseptabel i det enkelte tilfelle. Videre forutsettes det at pasienten gis den nødvendige legeundersøkelse og instruksjon vedrørende den aktuelle metode.

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
214a	Innsetting og skifte av spiral. Ugyl.t.k: 214b	130,-		0
214b	Tilpassing/vedlikehold av pessar og østrogenring Ugyl.t.k: 214a	130,-		0
214c	Endometribiopsi/cytologisk prøvetaking fra uterinhulen	150,-		0

Takst	Tekst	Hon./Ref.	Merkn.	Rep.
215	Særlig tidrøvende arbeid ved steriliseringssaker eller abortsaker og henvisning til amniocentese (tillegg for konsultasjoner når slike har funnet sted) Ugyl.t.k: 2c	175,-		0
216	CTG-registrering i svangerskap «Non-stress-test»	107,-	E6	0
217a	Første gangs fullstendig undersøkelse og veiledning av gravide samt utfylling av godkjent svangerskapsjournal Ugyl.t.k: 4b, 217b, 217c	120,-		0
217b	Tillegg for senere graviditetskontroll (kan benyttes inntil 5 ganger i svangerskapet, og skal avmerkes på legeregningene med romertall I til V) Ugyl.t.k: 4b, 217a	40,-		0
217c	Graviditetskontroll utført av jordmor Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 4, 217a	110,-	E8	0

*Merknad E8*

Taksten utløses når jordmor foretar 2. gangs eller senere graviditetskontroll i samarbeid med lege, men uten samtidig legekonsultasjon. Det er en forutsetning at jordmoren er ansatt hos den legen som utløser taksten og at trygdekantoret i vedrørende kommune, gis særskilt melding om ansettelsesforholdet. Taksten kan kombineres med 217b. Ved samtidig konsultasjon hos lege kan 217c ikke benyttes.

Takst	Tekst	Hon./Ref.	Merkn.	Rep.
218	Utredning av infertilitet eller endokrinologiske forstyrrelser. Taksten kan benyttes av spesialist i gynekologi og indremedisin	125,-		0

*Hud- og veneriske sykdommer*

Takst	Tekst	Hon./Ref.	Merkn.	Rep.
250	Undersøkelse av føflekker og andre pigmenterte hudforandringer med dermatoskop (taksten kan bare benyttes av spesialist i hudsykdommer og spesialist i kirurgi og plastikkirurgi)	120,-		0
251	Epikutane fotoallergiprøver og lysprovokasjonsprøve med forskjellige bølgelengder, per serie à 5 prøver	65,-		Rep
252	Behandling med dermojet intracutan injeksjon, per injeksjon	14,-		Rep
253	Undersøkelse av: – hud – hår – urin (fluorescens)	20,-		0
254	PUV–A og UV–B behandling, per felt	45,-	E9	rep
255a	PUV–A, UV–A og UV–B helkroppsbehandling	80,-	E9	0
255b	Kombinasjonsbehandling	100,-	E9	0
256a	Lokalbad	32,-	E9	0
256b	Helkroppsbad	52,-	E9	0
256c	Påsmøring av medikament på inntil 25% kroppsflate	32,-	E9	0
256d	Hodebunnsbehandling inkl. innsømming og vask/påsmøring av medikament, inntil 25% av kroppsflate	52,-	E9	0

*Merknad E9*

Når behandling gis annet sted enn på dermatologens faste kontor, forutsettes det at dermatologen har såvel full kontroll som det fulle ansvar både over utstyr og for behandling. I den tiden dermatologen ikke er tilstede må behandlingen overvåkes av fagutdannet personell som har nødvendig kjennskap til lysbehandling. Dermatologen må ha jevnlig tilsyn med behandlingsstedet. Takst 254, 255 og 256 kan bare brukes av dermatologer. For spesialister utdannet før 1991 kreves særskilt godkjennelse fra sentralstyret for bruk av takstene 254 og 255.

*Øre-, nese-, halssykdommer*

Takst	Tekst	Hon./Ref.	Merkn.	Rep.
301a	Vestibularisundersøkelser/undersøkelse av likevektssansen inkl. Kalarisk prøve 301b	90,-		0
301b	Vestibularisundersøkelser/taking av elektronystagmogram	90,-		0
301c	Vestibularisundersøkelser/tyding av elektronystagmogram	35,-		0
303	Avstøpning av øregang	61,-		50%
306	Punksjon av antrum	62,-		50%
308	Submukøs septumreseksjon med eller uten konkhotomi	408,-		50%
309	Mindre bihuleoperasjon (bred åpning av antrum) partiell,	260,-		50%

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
	Ethmoidalreseksjon, trepanasjon av pannehule			
310a	Behandling av epistaxis	65,-		50%
310b	Tamponade v/epistaxis	75,-		50%
311a	Endoscopisk undersøkelse av øvre og/eller nedre luftveier	150,-		0
311b	Tillegg for biopsi	50,-		0
311c	Stroboskopi	50,-		0
	Ugyl.t.k: 311a			
312	Operative inngrep i:			
a	– larynx	408,-		50%
b	– bronchier	408,-		50%
c	– øsophagus	408,-		50%
313	Undersøkelse av nesens bihuler med ultralyd	68,-		50%
314	Antroskopi	200,-		50%
315	Fjernelse av polypper i nese	194,-		50%
316a	Fjernelse av fremmedlegemer i nese, øre og svelg	40,-	rep	50%
316b	Incisjon av peritonsillær abscess	40,-		50%
317a	Mikroskopering av ett øre	25,-		rep 50%
	Ugyl.t.k: 105d			
317b	Paracentese av trommehinnen	35,-		50%
318a	Trommehinneprotese, ett øre	77,-		1
318b	Omfattende rensing av radikalhulen, ett øre	77,-		1

*Hørselmåling*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
321	Toneaudiometri med luft og benledning	63,-		0
322	Toneaudiometri med luftledning	40,-		0
323	Taleaudiometri med tre-tall-prøve og enstavelsesord	62,-		0
324a	Utprøving og tilpassing av høreapparat	180,-		0
	Ugyl.t.k: 324b			
324b	Utprøving og tilpassing av mere enn ett høreapparat	220,-		0
	Ugyl.t.k: 324a			
324c	Instruksjon i bruk av høreapparat	120,-		0
324d	Bestemmelse av nytten av høreapparat ved taleaudiometri i fritt felt kvantitativt med tallprøven, kvalitativt med enstavelse D.B. ordlister	59,-		0
324e	Oppfølgende kontroll og ytterligere instruksjon i bruken/eventuell justering av høreapparat	75,-		0
325a	Undersøkelse av ett eller begge ører på: – recruitment – diplacusis terskelvandring – impedanseendring – tympanometri – bekesyaudiometri	70,-		
	Ugyl.t.k: 325b			
325b	To eller flere undersøkelser som nevnt under takst 325a	120,-		0
	Ugyl.t.k: 325a			
326a	Uformelle prøver og lekeaudiometri på barn	123,-		0
326b	Uformelle prøver på barn (screeningaudiometri refunderes ikke av trygden)	31,-		0
328a	Elektrisk reponsaudiometri ERA/Lydtrykksmåling in situ/oto-akustiske emisjoner	116,-		0
328b	Nødvendig medikamentell aktivering i forbindelse med ERA	29,-		0

*Øyesykdommer*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
402a	Gjennomlysning med Langes lampe	26,-		0
402b	Gonioskopi	46,-		0
402c	Tonometri	26,-		0
402d	Shirmers prøve	26,-		0

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
403a	Registrering av dobbeltbilder	40,-		0
403b	Perimetri/scotometri Ugyl.t.k: 406b, 404c	69,-		50%
403e	Fotografisk registrering av fremre øyeavsnitt	40,-		1
404a	Fullstendig synsprøve, herunder sciascopi i cycloplegi (taksten kan kun benyttes en gang per år per pasient unntatt første tre måneder etter cataractoperasjoner og for barn under 7 år)	73,-		0
404b	Tilpasning av svaksynsoptikk	81,-		0
404c	Synsfeltundersøkelse med Goldmans perimenter/statisk perimetri Ugyl.t.k: 403b, 406b	81,-		50%
404d	Undersøkelse av mørkesyn med adaptometer	81,-		0
404e	Full fargesansundersøkelse, inkl. undersøkelse med anomaskop	81,-		0
404f	Undersøkelse i synoptofor eller tilsvarende undersøkelse av samsyn	130,-		0
404g	Tilpassing og kontroll av medisinsk indiserte kontaktlinser	81,-		0
404h	Ultralydundersøkelse av øyet/Dopplerundersøkelse av øyet/undersøkelse av øyets blodgjennomstrømming	100,-		50%
404i	Provokasjonsprøve for glaukom (vannbelastningsprøve)	81,-		
404j	Undersøkelse av øyebunnen med binoculært oftalmoskop av barn under sju år	81,-		50%
404k	Undersøkelse av øyebunnen med binoculært oftalmoskop	30,-		50%
404m	Merarbeid ved undersøkelse av utviklingshemmede	81,-		0
404n	Merarbeid ved undersøkelse av barn med lesevansker	81,-		0
405a	Elektroretinografi	101,-		50%
405b	Tonografi	101,-		50%
405d	Fotografisk registrering av øyebunn	130,-		1
405e	Undersøkelse av øyebunnen med kontaktglass	101,-		50%
406a	Fotografisk registrert fluoresceinangiografi	400,-		1
406b	Automatisk perimetri Ugyl.t.k: 403b, 404c	160,-		50%
411a	Skraping/etsing av viruskeratitt	32,-		50%
411b	Tåreveisbehandling	32,-		0
411c	Fjernelse av fastsittende fremmedlegemer i cornea eller conjunctiva	32,-		rep 50%
413a	Fjernelse av dyptsittende fremmedlegemer i cornea eller conjunctiva	77,-		rep 50%
413b	Sprengning av bakre synekier med dilatasjonstampong	77,-		rep 50%
414a	Mindre plastiske øyeoperasjoner	350,-		50%
414b	Fjerning av chalazion	350,-		50%
414c	Pterygiumoperasjon	350,-		50%
414e	Øyelokkoperasjon	350,-		50%
414f	Sondering av nedre tåreveier	350,-		0
415a	Tåresekkextirpasjon	413,-		50%
416b	Iridectomi	498,-		50%
416c	Strabismeoperasjon	498,-		50%
417a	Større plastiske operasjoner	573,-		0
417c	Dacryocystorhinostomi	573,-		50%
418a	Operasjon av etterstær med laser	828,-		0
418b	Glaucomoperasjon (gjelder også ved bruk av laser)	950,-		50%
418c	Operasjon for netthinnesykdom (gjelder også ved bruk av laser)	828,-		50%

*Lungesykdommer*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
501	Inhalasjonsbehandling tilført kontinuerlig med nebulisator av broncholytika (minst 5 minutter) Ugyl.t.k.: 507b, 507d	62,-		50%
504	Fremkalling av svette til elektrolyttundersøkelse	103,-		0
506a	Bestemmelse av maksimal ekspiratorisk strømningshastighet PEF på barn under 7 år Ugyl.t.k.: 507	25,-		0

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
506b	Ved gjentatt undersøkelse etter broncholytisk medikasjon PEF på barn under 7 år Ugyl.t.k.: 507	38,-		0
507a	Spirometri for ekspirasjonsmåling (FVC) (FEV1) Ugyl.t.k.: 506a, 506b, 507c, 507d	85,-		0
507b	Ved gjentatt undersøkelse etter broncholytisk medikasjon Ugyl.t.k.: 501, 506a, 506b, 507c, 507d	100,-		0
507c	Dynamisk spirometri (flow – volume – curve) Ugyl.t.k.: 506a, 506b 507a, 507b	130,-		0
507d	Ved gjentatt undersøkelse etter broncholytisk medikasjon Ugyl.t.k.: 501, 506a, 506b, 507a, 507b	180,-		0
508	Bestemmelse av funksjonell residualkapasitet	350,-		0
509	Bestemmelse av lungenes CO transferfactor	350,-		0
510a	Provokasjonsundersøkelse ved inhalasjon av allergen histamin (inkl. blindprøve)	88,-		0
510b	Provokasjonsundersøkelse av luftveiene etter standardisert opplegg	300,-		0
510c	Bestemmelse av anstrengelsesutløst luftveisobstruksjon	135,-		
510d	Bestemmelse av langvarig reversibilitetstest med PEF-registrering på eget skjema	135,-		0
510e	Vurdering av ventilasjon og oksygenmetning under arbeidsbelastning	300,-		0

#### *Nervesykdommer og sinnslidelser*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
601a	Spinalpunksjon	35,-		0
601b	Enkel undersøkelse av spinalvæske som celletelling vanlige eggehvitereaksjoner	35,-		
602	Injeksjon i nervus trigeminus' hovedgrener ved foramen ovale og foramen rotundum	192,-		0
603	Langvarig samtale hos nevrolog eller spesialist i fysikalsk medisin med pasient med påvist eller mistenkt organisk lidelse i nervesystemet (bl.a. epilepsi, cerebral parese, MS og parkinsonisme) Ugyl.t.k.: 3b, 1d	115,-		0
605	Utvidet nevrologisk undersøkelse ved nevrolog, nevrokirurg, øre-, nese-, halslege eller spesialist i fysikalsk medisin – bl.a. parietale og cerebellare prøver.	130,-		
608	Tensilontest ved myastheni	50,-		0
609	Særlig tidrøvende muskelfunksjonsprøver og sensibilitetsprøver etter fast prosedyre Ugyl.t.k.: 2c, 3b, 11c, 12c,	95,-	E11	0

#### *Merknad E11*

Taksten kan brukes ved omfattende nakke/ryggglidelser, nevrologiske problemstillinger og generelle muskelsmerter som omfatter store deler av kroppen.

Konsultasjonen inkludert den kliniske undersøkelse og anamnese forutsettes å ta minst 20 minutter.

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
610	Ultralyd av nevrologiske pasienter	123,-		50%
612a	Nødvendige samtaler med pårørende eller foresatt til pasient med psykiatrisk eller nevrologisk sykdom eller terminal sykdom, samt pasient med rusmiddelproblemer og barn med psykiske utviklingshemninger Ugyl.t.k.: 1a, 1b, 2c, 3b, 11c, 12c, 612b, 612c	145,-	E12	0
612b	Nødvendig samtale med foreldre/foresatte ved pediatrik (yngre enn 18 år) problemstillinger, vedrørende skoleproblemer mobbing, atferdsvansker, innvandrers/flyktningfamilie, søvnproblemer, enurese/enokoprese, atopiske sykdommer Ugyl.t.k.: 1a, 1b, 2c, 3b, 11c, 12c, 612a, 612c	170,-		0

*Merknad E12*

Grunnlaget for bruk av taksten må framgå av diagnose og journalnotat. Taksten kan kun benyttes ved alvorlig sykdom som for eksempel:

- langt fremskreden hjertesvikt
- langt fremskreden lungesykdom
- invalidiserende nevrologiske lidelser (som for eksempel langt fremskreden multippel sklerose, eller muskeldystrofi) (ikke f.eks. ischias)
- dårlig regulert diabetes og/eller diabetes med alvorlige senkomplikasjoner
- aktiv kreftsykdom
- slag med betydelig sekuele
- alvorlige infeksjonssykdommer (for eksempel HIV-infeksjon)
- skader med alvorlige følgetilstander.

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
613	Spesialundersøkelse ved dysleksi	150,-		0
614	Prøve på psykosomatiske overgangsfunksjoner	75,-		0
615	Samtaleterapi med pasienter med psykiske lidelser som har hatt kontakt med eller er henvist til psykiatrisk 2. linjetjeneste	150,-		0
	Ugyl.t.k: 2cd, 2ck, 3bd, 11cd, 11ck, 12cd, 12ck			
616	Særlig tidrovende arbeid ved henvisning til eller innleggelse i psykiatriske og barnepsykiatriske institusjoner, behandlingshjem, i kursted for alkoholikere eller spesialklinikk for narkomane og psykisk utviklingshemmede (tillegg for konsultasjoner når sådanne har funnet sted)	200,-		0
617	Bruk av anerkjent skjema for kartlegging av psykiatrisk sykdom	30,-		0
619	Injeksjon i nervus trigeminus' hovedgrener ved foramen ovale og foramen rotundum	192,-		0

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon.</i>	<i>Ref.</i>	<i>Egenand.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
621a	Psykoterapi minst en halvtime	225,-	32,-	193,-	A3, E13,	0
	Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 5, 6, 7, 11, 12, 621b, 621c, 621d				E14	
621b	Psykoterapi minst 1 time	405,-	212,-	193,-	A3 E13,	0
	Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 5, 6, 7, 11, 12, 621a, 621c, 621d				E14	
621c	Psykoterapi minst 1 1/2 time	610,-	320,-	290,-	A3, E13,	0
	Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 5, 6, 7, 11, 12, 621a, 621 b, 621d				E14	
621d	Psykoterapi minst 2 timer	810,-	424,-	386,-	A3, E13,	0
	Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 5, 6, 7, 11, 12, 621a, 621b, 621c				E14	

*Merknad E13*

Det ytes refusjon etter honorartakstene for behandling av barn under 18 år.

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon.</i>	<i>Ref.</i>	<i>Egenand.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
622a	Gruppeterapi per gang (det godtgjøres bare for behandling på inntil 8 personer)	400,-	400,-	0,-	A3 E13	0
	Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 621, 623, 624				E14	
622b	Tillegg per person	193,-	0,-	193,-	A3, E13,	rep
	Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 621, 623, 624				E14	
623a	Psykoterapeutisk familiearbeid minst en halv time	225,-	32,-	193,-	A3, E13,	0
	Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 621, 622, 623b, c, d				E14	
623b	Psykoterapeutisk familiearbeid minst 1 time	405,-	212,-	193,-	A3, E13,	0
	Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 621, 622, 623a, c, d				E14	
623c	Psykoterapeutisk familiearbeid minst en og en halv time	610,-	320,-	290,-	A3, E13,	0
	Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 621, 622, 623a, b, d				E14	
623d	Psykoterapeutisk familiearbeid minst to timer	810,-	424,-	386,-	A3, A13,	0
	Ugyl.t.k: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 621, 622, 623a, b, c				E14	

*Merknad E14*

Taksten inkluderer for- og etterarbeide, og er forbeholdt spesialister i psykiatri eller barnepsykiatri. Trygden yter godtgjørelse også etter taksten for behandlinger gitt av leger under psykiatrisk og barnepsykiatrisk spesialutdannelse ved institusjon som teller i hovedutdannelsen og under supervisjon og attestasjon av overordnet spesialist.

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egenand.	Merkn.	Rep.
624a	Tillegg for medisinsk vurdering hos spesialist i psykiatri eller barnpsykiatri i forbindelse med psykoterapeutisk arbeid, per gang (for en halv time) Ugyl.t.k: 622a, 622b, 624b	75,-	75,-	0	E14	0
624b	Tillegg for medisinsk vurdering hos spesialist i psykiatri eller barnpsykiatri i forbindelse med psykoterapeutisk arbeid, per gang (for behandling ut over en halv time) Ugyl.t.k: 622a, 622b, 624a	150,-	150,-	0	E14	0
625	Omfattende personlighetsvurdering av spesialist i psykiatri	1250,-	1250,-	0	E15	0

*Merknad E15*

Kan benyttes inntil to ganger per år dersom dette anses medisinsk nødvendig.

*Pediatri*

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egenand.	Merkn.	Rep.
651a	Nødvendig samtale med foreldre/foresatte ved pediatriske problemstillinger: Skoleproblemer, mobbing, adferdsvansker, innvandrers-/flyktningefamilie, søvnproblemer, enurese/encoprese, hodepine, magesmerter, epilepsi, cerebral parese, mental retardasjon, atopiske sykdommer (for første halvtime) Ugyl.t.k: 3b	190,-	190,-	0,-	E16	0
651b	Nødvendig samtale med foreldre/foresatte ved pediatriske problemstillinger: Skoleproblemer, mobbing, adferdsvansker, innvandrers-/flyktningefamilie, søvnproblemer, enurese/encoprese, hodepine, magesmerter, epilepsi, cerebral parese, mental retardasjon, atopiske sykdommer (for senere påbegynt halvtime) Ugyl.t.k: 3b	190,-	190,	0,-	E16	rep

*Merknad E16*

Taksten kan benyttes av spesialist i barnesykdommer eller barnpsykiatri ved behandling av barn under 18 år. Taksten kan benyttes av spesialist i hud og veneriske sykdommer ved behandling av barn under 18 år med atopiske lidelser.

*F. Laboratorieundersøkelser og prøver*

Privatpraktiserende lege som gjør slik undersøkelse/prøve på egne pasienter kan kreve inn nedenstående takster.

*Alminnelige undersøkelser*

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egenand.	Merkn.	Rep.
701a	Taking og innsending av blodprøver til undersøkelse ved medisinske laboratorier Ugyl.t.k: 1e	35,-	0,-	35,-	F1	0
701b	Taking og innsending av histologiske og cytologiske prøver, og prøver av ekskretorer og sekreter	35,-	0,-	35,-	F1	0
701c	Taking og innsending av ytterligere prøver som nevnt under takst 701 b	21,-	21,-	0,-	F1	rep.
701d	Innsending av positiv inkubert urinprøve	12,-	12,-	0,-	F1	0

*Merknad F1*

Takstene 701 a, b og c inkluderer utgifter til porto, forskriftsmessig prøveglass og emballasje. Takst 701c kan bare benyttes i kombinasjon med takst 701 b, men den kan ikke benyttes når flere prøver av samme materiale samtidig sendes til samme laboratorium. Takstene 701a, b, c, og d kan bare benyttes ved innsending av prøver som har egen refusjonstakst.

Takst	Tekst	Hon./Ref.	Merkn.	Rep.
703	Inkubering av objektglass agar (inkl. prøveglass)	20,-		0
704j	Blod i fæces	19,-		0

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
704k	Trichomonas vaginalis i sekret og «clue cells»	19,-		0
705a	Blod i fæces (prøve foretatt hjemme med utlevert impregnert materiell. Minst 3 prøver fra forskjellige dager)	35,-		0
705c	Telling av eosofine levkocytter	35,-		0
705g	Manuell fremstilling og farging av blodutstryk	35,-		0
705h	Prøvetaking til direkte immunfluorescens for chlamydia Ugyl.t.k: 713	21,-		0
705i	Skabbmidd eller sopp	35,-		0
705j	Mikroskopisk undersøkelse av tørket/fiksert og farget preparat med spesifikk fargemetode, både mikrober og eoesinofili	35,-		0
705k	Immunologisk CRP test	38,-		0
705l	Prøvetaking til direkte immunfluorescens for Herpes	21,-		0
706a	Oversiktsmikroskopi av blod i farget preparat eller manuell diff.telling Ugyl.t.k: 706f	35,-		0
706d	Administrasjon av belastningsdoser og etterfølgende overvåking, prøvetaking og utført analyse	96,-		0
706f	Hematologisk analyse med celleteller (trombocyttnåling, differensialtelling og MCV) Ugyl.t.k: 706a	62,-		0
706g	Immunologisk RA – test	48,-		0
706h	Immunologisk graviditetstest HCG – test	48,-		0
706i	Immunologisk test på mikroalbumin i urin Ugyl.t.k: 712	48,-		0
706j	Immunologisk test på blod fra nedre del av tarmen	48,-		0
706k	Immunologisk test på bakterieantigen (streptokokker)	48,-		0
706l	Immunologisk test på virusantigen mononucleose	48,-		0
707a	Taking av EKG	55,-		0
707b	Tyding av EKG Ugyl.t.k: 129a, 129g	50,-	F2	0

*Merknad F2*

Takst 707b kan bare brukes av lege som har sentralstyrets godkjenning eller er spesialist i indremedisin.

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
708	Tørrkemiske analyser (reflektometrisk/fotometrisk avlesning)			
a	Glukose (blodsukkertest) Ugyl.t.k: 121a	26,-		0
b	Andre analyser av: Kalium, kreatinin, urinstoff, urinsyre, GGT(gamma gt) ASAT, ALAT, bilirubin, amylase	23,-		4
c	Totalcholesterol	23,-		0
d	Triglycerider	23,-		0
709	HbA1 c (glykosert hemoglobin) for bestemmelse av langtids blodsukker	131,-		0
710	Trombotest/INR-test	65,-		0
711	Hurtigtest for påvisning av Helicobacter Pylori-infeksjon	90,-		0
712	Kvantitativ måling av mikroalbumin i urin osv. (ikke semikvantitative målinger) Ugyl.t.k: 706i	120,-		0
713	Test for genital chlamydia infeksjon Ugyl.t.k: 705h	120,-		0

*Spesielle undersøkelser*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
731a	Grampreparat eller KOH-preparat som egen undersøkelse	22,-		rep
734a	Dyrking av blodkulturer, patologene tarmbakterier, anaerobe bakterier, mykobakterier, muggsopper, dermatofytter	57,-		rep
741	Mikroskopisk sædanalyse ved fertilitetsutredning. Kan ikke benyttes ved kontroll etter sterilisering Ugyl.t.k.: 743b	225,-		0

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
743b	Fremstilling og gransking av cytologiske preparater (unntatt cervicalvaginal utstryk) inntil 4 glass	133,-		Rep
748	Kromosomundersøkelser	807,-	F2	Rep

### G. Radiologi

Privatpraktiserende lege som gjør slik undersøkelse på egne pasienter kan kreve inn nedenstående takster. I tillegg til takstene 801 – 855 kan legen beregne en egenandel fra pasienten, jf. takst 899.

#### I. Overekstremiteter

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
801	Finger	27,-		1
802	Hånd	39,-		1
803	Håndleddsregion	31,-		1
804	Underarm	39,-		1
805	Albue	31,-		1
806	Overarm	39,-		1
807	Skulder	39,-		1

#### II. Underekstremiteter

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
813	Tå	27,-		1
814	Fot	39,-		1
815	Ankel	41,-		1
816	Legg	36,-		1
817	Kne	36,-		1
818	Lår	49,-		1

#### III. Hals og brystorganer

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
851	Lunger med 1, 2 eller flere plan.	76,-		0
875	Punksjon for cytologisk aspirasjon	58,-	G1	1

#### IV. Egenandel

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
899	Tillegg for undersøkelse (egenandel) kr 125,-			0

#### Merknad G1:

Takst 875 kan kun benyttes etter spesiell godkjenning.

#### Kapittel III. Tilskott til fellesformål for leger

Folketrygden yter i perioden 1. juli 2001 til 30. juni 2002 0,2 mill. kroner til Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger, 29,3 mill. kroner til Fondet for legers videre- og etterutdanning, 24,8 mill. kroner til Fond til fremme for allment praktiserende legers videre- og etterutdannelse og privatpraktiserende spesialisters etterutdannelse, 31,0 mill. kroner til Fond for sykehuslegers videre- og etterutdanning, 5,6 mill. kroner til Kvalitetssikringsfond for legetjenester utenfor sykehus, 3,8 mill. kroner til Fond for standardisering og kvalitetssikring i spesialisthelsetjenesten (Kvalitetssikringsfond II) og 17,7 mill. kroner til Fond for kvalitetssikring av laboratorievirksomhet utenfor sykehus (Kvalitetssikringsfond III).

#### Kapittel IV. Takster for private medisinske laboratorie- og røntgenvirksomheter

Privatpraktiserende lege som foretar disse undersøkelsene selv, se: Kapittel II, bokstav F.

#### Laboratorieundersøkelser og prøver

Medisinske laboratorier kan kreve inn takstene dersom virksomheten er godkjent etter sykehusloven før 1. juni 1987. Medisinske laboratorier som er godkjent etter 1. juni 1987 kan kreve inn takstene når Sosial- og helsedepartementet har gjort vedtak om det.

Private sykehus kan kreve inn takstene dersom laboratorievirksomheten er godkjent før 1. juni 1987. Dersom virksomheten er godkjent etter 1. juni 1987, kan sykehuset kreve inn takstene når Sosial- og helsedepartementet har

gjort vedtak om det.

Det er et vilkår for innkreving av takst at undersøkelsen er rekvirert av lege eller tannlege.

#### *Alminnelige undersøkelser*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Egenand.</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn</i>	<i>Rep</i>
701a	Taking av blodprøver	35,-	0,-		0

#### *Enkel undersøkelse*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
703	Inkubering av objektglass agar (inkl. prøveglass)	9,-		0

#### *Enkle kvantitative og mer tidkrevende kvantitative undersøkelser*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
704c	Mikroskopisk undersøkelse av farget preparat(mikrober eosinofile)	11,-		0
e	Kuldeagglutinin	11,-		0
f	Normotest	11,-		0
g	Bestemmelse av blødningstid eller koagulasjonstid	11,-		0
j	Blod i fæces	11,-		0
k	Trichomonas vaginalis i sekret	11,-		0
l	Mikroskopisk undersøkelse av fæces	11,-		0

#### *Mer krevende kvantitative undersøkelser*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
705a	Blod i fæces (prøve foretatt hjemme med utlevert impregnert materiell (Minst 3 prøver fra forskjellige dager)	17,-		0
b	Telling av retoculocytter	17,-		0
c	Telling av eosinofile leukocytter	17,-		0
d	Telling av basofilt punkterte erythrocytter	17,-		0
e	Bestemmelse av osmotisk resistens	17,-		0
705f	MCV	17,-		0
g	Fremstilling og farging av blodutstryk	17,-		0
h	Prøvetaking til direkte immunfluorescens for Chlamydia og Herpes	17,-		0
i	Skabbmidd eller sopp	17,-		0
j	Mikroskopisk undersøkelse av tørket/fiksert og farget preparat med spesifikk fargemetode, både mikrober og eosinofili	17,-		0
k	Immunologisk CRP test	17,-		0

#### *Tid- eller spesielt kompetansekrevede undersøkelser*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
706a	Oversiktsmikroskopi av blod i farget preparat eller Differensialtelling	27,-		0
b	Undersøkelse av syreforhold/ventrikelaspirasjon	27,-		rep
c	Ny undersøkelse etter stimulering	12,-		0
d	Administrasjon av belastningsdoser og etterfølgende overvåking, prøvetaking og utført analyse	51,-		0
e	Tillegg for flere prøver	27,-		0
f	Telling av trombocytter	27,-		0
g	Immunologisk R.A-test	27,-		0
h	Immunologisk graviditetstest HCG-test	27,-		0
i	Immunologisk test på mikroalbumin i urin	27,-		0
j	Immunologisk test på blod fra nedre del av tarmen	27,-		0
k	Immunologisk test på bakterieantigen(streptokokker)	27,-		0
l	Immunologisk test å virusantigen mononucleose	27,-		0
707a	Taking av EKG	20,-		0
b	Tyding av EKG	20,-		0

*Tørrkjemiske analyser (reflektometrisk eller fotometrisk avlesning)*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
708a	Glukose (blodsukker test)	9,-		0
b	Andre analyser av: Kolesterol, triglycider, kalium, kreatinin, urinstoff, urinsyre, GGT (gamma gt), ASAT, ALAT, (CK) kreatinin kinase, bilirubin amylase LDH Lactosehydrogenase	10,-		5
709	HbA1 c – glykosert hemoglobin for bestemmelse av langtidsglukose	49,-		0
710	Trombotest	27,-		0

*Klinisk nevrofysiologi*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
720a	Taking av standard – electroencephalogram (EEG)	65,-		rep
b	Tyding av standard – electroencephalogram (EEG)	41,-		rep
c	Nødvendig medikamentell aktivering	49,-		rep
721	Taking og tyding av spesielt arbeids-/tidkrevende EEG-undersøkelser (telemetri, videometri, polygradi kontinuerlig langtidsregistrering med spesialelektroder, prematur, prematur neonatal-perinatal registrering)	224,-		rep
722	Neurografiundersøkelse og undersøkelse av senresponser og dekrementreaksjon/Elektromyografiundersøkelse (standard EMG, fibertetthet, singlefibre EMG, kvantitativ EMG, makro EMG)	128,-		rep
723	Evoked response undersøkelse av sentrale sensoriske eller motoriske baner (SEP, UER, AER, ECS)	128,-		rep
725	Elektroretinografi	54,-		rep
726	Neurofysiologisk/kvantitativ sensibilitetsundersøkelse eller dynamometri	39,-		rep

*Immunhematologi*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
728a	Fullstendig blodtypering etter ABO-systemet	13,-		rep
b	Rh (D)-typering, M-typering, N-typering	10,-		rep
c	Andre typeringer med mer kostbare sera	14,-		rep
729a	Undersøkelse på irregulære blod typeantistoffer. Enkel og utvidet Forlikelighetsprøve (for hver ytterligere forlikelighetsprøve samtidig til samme mottaker regnes 50% tillegg)	30,-		rep 50%
b	Mer omfattende immunhematologiske undersøkelser	37,-		rep
730a	Direkte antiglobulinreaksjon hos nyfødte	12,-		rep
b	Identifikasjon av antigen med indirekte hemagglutinasjons inhibisjonsteknikk (ved titrering regnes 25% tillegg)	24,-		25%
c	Identifikasjon og titrering av antistoff med indirekte hemagglutinasjonsteknikk	30,-		rep
d	Immunelektroforese/Immunologisk kvantitering av proteiner	62,-		rep

*Medisinsk mikrobiologi*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
731a	Grampreparat eller KOH-preparat som egen undersøkelse	22,-		rep
b	Identifikasjon og karakterisering av bakterier ved serologisk eller biokjemisk teknikk	22,-		rep
c	Enkle agglutinasjonsundersøkelser på antistoff mot rubella og HBs antigen IHA, Revers HA, MKR og VDRL	22,-		rep
d	Kuldeagglutinasjon	22,-		rep
e	Hurtigprøve eller titrering	22,-		rep
f	Agglutinasjon med bakterieantigen	22,-		rep
732a	Ziehl-Neelsen-preparat som egen undersøkelse	33,-		rep
b	Undersøkelse av malariapreparat tykk eller tynn dråpe	33,-		rep
c	Spirocheter, mørkefelt	33,-		rep
d	Dyrking av bakterier, gjærsopp	33,-		rep
e	Trichomonas	33,-		rep
f	Sterilitetskontroll av dialyse og infusjonsvæsker	33,-		rep

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
g	Resistensus, lapp/tablettmetoden	33,-		rep
h	Paul-Bunnels reaksjon	33,-		rep
i	Hemolyse i gel	33,-		rep
j	Latexagglutinasjon for viruspåvisning, hurtigprøve	33,-		rep
k	Antistreptolysintitrering	33,-		rep
l	Antistaflosintitrerin	33,-		rep
733	Mer kompliserte og ressurskrevende undersøkelser som f.eks. IHA, KBR og IH med bakterie/virusantigen (per antigen). ELISA/RIA/IF. HIV-test	39,-		rep
734a	Dyrking av blodkulturer, patologene tarmbakterier, anaerobe bakterier, mykobakterier, muggsopper, dermatofyter	50,-		rep
b	Steriliseringskontroll av transfusjonsblod	50,-		rep
c	Artsidentifikasjon av koagulasenegative stafylokokker.	50,-		rep
d	Poding av egg	50,-		rep
e	Drikkevannsundersøkelse med filter	50,-		rep
f	Fagtyping	50,-		rep
g	Antibiotikakonsentrasjonsbestemmelse	50,-		rep
h	Undersøkelse på protezoer og helminter i fæces med med konsentrering	50,-		rep
i	Well-Felix-reaksjon	50,-		rep
j	FTA-ABS	50,-		rep
k	Nøytralisasjonsreaksjon virusantistoff (per antigen)	50,-		rep
l	ELISA/RIA/IF spesifikt IgM. Hepatitt C virus	50,-		rep
m	Antistoffundersøkelse	50,-		rep
735a	Særlig kompliserte og ressurskrevende undersøkelser som f.eks. krever bruk av kostbart utstyr	91,-		rep
b	Dyrking av Chlamydia	91,-		
c	Mycoplasma/Ureoplasma med artsidentifikasjon	91,-		rep
d	Drikkevannsundersøkelse rør	91,-		rep
e	Arts-/typeidentifikasjon av mycobakterier	91,-		rep
f	Antibiotikakonsentrasjonsbestemmelse med EMIT eller Fluorescenspolarisasjon	91,-		rep
h	Poding på dyr	91,-		rep
i	Toxoplasma	91,-		rep
j	Dye test	91,-		rep
k	Weils reaksjon	91,-		rep
l	TPI	91,-		rep
m	Elektronmikroskopi	91,-		rep
n	Undersøkelser på protozoer og helminter i fæces med konsentrering og farging	91,-		rep
738	Serologisk screening som ledd i svangerskapskontroll	39,-		rep
739a	HGE med IF-test	296,-		
739b	HGE med PCR	244,-		

*Patologi*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
742a	Diagnostisk biopsi eller lite operasjonspreparat(eksisjonsbiopsi)	118,-	F2	rep
b	Større operasjonspreparat eller multiple diagnostiske Biopsier	206,-	F2	rep
743a	Cytologisk fremstilling og gransking av cervicivaginalutstryk inntil 2 glass	49,-	F2	rep
b	Fremstilling og gransking av andre cytologiske preparater, inntil 4 glass	114,-	F2	rep
744	Takst for særlig ressurskrevende spesialundersøkelser som immunhistokjemi og enzymhistokjemi med flere markører o.a. For de første 2 timer	344,-	F2	rep
745	Annet spesifisert merarbeid per påbegynt halvtime/Revisjon, fremstilling og innsending av innkalt tidligere prøve	59,-	F2	rep

*Merknad F2*

Takstene innen patologi kan kreves også for prøver og undersøkelser utført av odontolog som har spesialkompetanse innen oral patologi.

*Medisinsk genetik*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
748	Kromosomundersøkelser	697,-		rep

*Klinisk kjemi og endokrinologi*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
752a	Enkle kvalitative analyser	7,-		rep
b	Enkle fargereaksjoner i urin	7,-		rep
c	Flokkulasjons-resipitatanalyser	7,-		rep

*Enkle kvantitative analyser*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
754	Albumin (fotometrisk bestemmelse), ascorbinsyre, bikarbonat, bilirubintotal, bromid, galaktose, glukose, jern, kalium, kalcium, klorid, kolesterol, karbamid (urinstoff), kreatin, kreatinin, methemoglobin, natrium, oksygenmetning, osmolalitet, pH, proteintotal, sulfhemoglobin uorganisk fosfat urinsyre	12,-		rep

*Mer krevende kvantitative undersøkelser*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
755	Ammonium, bilirubin-fraksjonert, enzymaktiviteter, fosfolipider, fri fettsyrer, glyserol, karbomonoksyd, kalcium-ionisert kolestrolfraksjon, lithium, magnesium, melkesyre, pyrodruesyre, TIBC, triglyserider, vitamin A eller bestemt med fotometrisk metode, graviditetstest i urin inkl. reagensene)	17,-		rep

*Kompliserte og mer ressurskrevende analyser*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
756a	Fett i faeces	35,-		rep
b	Nitrogen i faeces	35,-		rep
c	Konkrementanalyse	35,-		rep
d	Kvantitativ bestemmelse av aminosyrer	35,-		rep
e	Nyreclearance	35,-		rep
f	Protein bunden jod	35,-		rep
g	Totaljod	35,-		rep
h	Spektrofotometrisk undersøkelse av amnionvæske	35,-		rep
i	Syrebasestatus med blodgasser, komplett	35,-		rep
j	Tynnskikt-kromatografisk undersøkelse av aminosyrer, glykoseproteiner, medikamenter	35,-		rep
k	Hormoner bestemt med fotometriske metoder	35,-		rep

*Meget kompliserte analyser og/eller analyser som krever meget kostbar apparatur/reagenser*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
757a	Immunologisk kvantitering av enkeltproteiner	47,-		rep
b	Direkte bestemmelse av alkoholer, hormoner, medikamenter, vitaminer eller andre organiske forbindelser med RIA, EIA, gass- eller væsekromatografiske metoder	47,-		rep
c	Elektroforetisk separasjon av proteiner inkl. eventuell oppkonsentrering av materialet	47,-		rep
d	Immunelektroforese	47,-		rep
e	Spormetaller bestemt med atom absorbasjon	47,-		rep

*Særdeles kostbare, kompliserte analyser og tidkrevende funksjonsundersøkelser*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
758a	Belastningsundersøkelser med glukose, insulin o.l.	94,-	F3	rep
b	Bestemmelse av hormoner medikamenter og andre organiske forbindelser med RIA, EMIT	94,-	F3	rep
c	Gass- eller væske kromatografisk metodikk etter forutgående ekstraksjon og rengjøring av ekstraktet eller forutgående enzymbehandling	94,-	F3	rep
d	Bestemmelse av hormoner, medikamenter og andre organiske forbindelser med RIA, EMIT etter forutgående kromatografisk separasjon	142,-	F3	rep
e	Gass- eller væske kromatografisk metodikk etter forutgående kromatografisk separasjon	142,-	F3	rep
F	Særlig tidrøvende og kompliserte hormonanalyser som nødvendiggjør flere kromatografiske separasjoner samt derivatdannelser for isolering eller isotopmerking	142,-	F3	rep
g	Bestemmelse av aminosyremønstre med aminosyrenalysator	142,-	F3	Rep

*Merknad F3*

Analyser av 2 eller flere komponenter utført samtidig i en prøve med gass eller væske kromatografisk metodikk. For analyse av 2 rekvirerte komponenter: 50% tillegg til taksten.

For analyse av 3 eller flere rekvirerte komponenter: 100% tillegg.

*Analyser utført samtidig i én prøve med en automatisk analysemaskin*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
759a	For inntil 6 rekvirerte analyser	37,-	F4	rep
b	For inntil 12 rekvirerte analyser	53,-	F4	rep
c	Flere enn 12 rekvirerte analyser	64,-	F4	rep

*Merknad F4*

Taksten benyttes når laboratoriet tilbyr analysepakker (definerte kombinasjoner av analyser som utføres i samme prøve med ett analyseinstrument).

*Nukleærmedisinske undersøkelser og terapi**Enkle og relativt lite tidkrevende undersøkelser*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
781a	Funksjonsundersøkelser	57,-	F5	rep 50%
	Funksjonsundersøkelser av glandulathyreoidea	57,-	F5	rep
b	Bestemmelse av blodvolum	57,-	F5	rep
c	Bestemmelse av vevsgjennomblødning	57,-	F5	rep
d	Bestemmelse av radioaktivitet i biologisk materiale	57,-	F5	rep
e	Bestemmelse av utskiftbart Na, K, H <sub>2</sub> O	57,-	F5	rep

*Mer tidkrevende undersøkelser*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
782a	Schilling test	118,-	F5	
b	Schilling test utført med intrinsic factor	60,-	F5	
c	Gjentakelse av schilling test med intrinsic factor	118,-	F5	
d	Bestemmelse av fettresorpsjon	118,-	F5	
e	Bestemmelse av proteintap	118,-	F5	rep
f	Bestemmelse av serumeggehvittens biologiske halveringstid	118,-	F5	rep
g	Elektroforese eller kromatografi av radioaktive forbindelser	118,-	F5	rep
h	Bestemmelse av blodlegemers nydannelse	118,-	F5	rep
i	Enkle funksjonsundersøkelser, som enkel renografi	118,-	F5	rep
783a	Scintigrafisk undersøkelse av organer	174,-	F5	rep
b	Tillegg for scintigrafisk undersøkelse av mer enn 3 forskjellige projeksjoner	88,-	F5	rep

*Funksjonsundersøkelser som krever særlig bearbeidelse*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
784a	Renografi med utvidet funksjonsvurdering	174,-	F5	rep
b	Radiomiksjonscystografi	174,-	F5	rep
c	Radiocardiografi	174,-	F5	rep
d	Schuntundersøkelser	174,-	F5	rep

*Meget kompliserte og ressurskrevende undersøkelser*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
785a	Radiografi med utvidet funksjonsvurdering	232,-	F5	rep
b	Ved arbeidsbelastning og gjentatt registrering av radiografi med utvidet funksjonsvurdering	118,-	F5	rep
c	Måling av regional cerebral blodsirkulasjon	232,-	F5	rep
d	Bestemmelse av blodlegemers levetid	232,-	F5	rep
e	Tomografi	232,-	F5	rep
786	Administrasjon av behandlingsdoser	45,-	F5	rep

*Merknad F5*

For alle undersøkelsestakster gjelder at laboratoriets utgift til radioaktivt preparat utover kr 50,- per undersøkelse, skal belastes i tillegg til taksten. For administrasjon av behandlingsdoser gjelder at laboratoriets utgift til radioaktivt preparat i sin helhet skal belastes i tillegg til taksten.

*Immunologi*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
791	Påvisning av antistoffer med indirekte immunfluorescens-teknikk eller andre tilsvarende teknikker med merkede antistoffer	17,-		rep
792	Påvisning av antigener i vev med direkte immunfluorescens-teknikk eller andre tilsvarende immunologiske undersøkelser med merkede antistoffer (histoimmunologisk undersøkelse)			
a	Oppsett med 1 antiserum	30,-		rep
b	Tillegg for hvert ytterligere antiserum	6,-		rep

*Undersøkelse av lymfocytter fra perifert blod*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
793a	Stimulering av lymfocytter i kultur, lymfocyttransformasjonstest med 1 antigen eller mitogen	293,-		rep
b	Tillegg for hvert ytterligere antigen eller mitogen	39,-		rep
c	Kvantitering av T- og B-lymfocytter fra perifert blod	52,-		rep

*Undersøkelser på L.E. celler*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
794a	Fremstilling av preparat	15,-		rep
b	Tyding av preparat	25,-		rep
795a	Påvisning av antistoffer mot DNA ved FARR-teknikk	36,-		rep
b	Påvisning av antistoff eller antigen ved immundiffusjon	22,-		rep

*Serologisk allergiundersøkelse*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
796a	Kvantitering av immunglobulin E med radio-immuno-assay (RIA) eller enzym immuno-assay (EIA)	50,-	F6	rep
b	Kvantitering av allergen-spesifikke antistoff med RIA eller EIA	69,-	F6	rep

*Merknad F6*

Taksten forutsetter rekvirering på eget skjema og utført ved laboratorium med nødvendig allergologisk ekspertise.

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
797	Påvisning av spermieagglutinin	15,-		rep

*Prøver på fagocytose og kjemotakse*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
798a	Nitroblue-tetrazoliumprøve (NBT) uten stimulering	55,-		rep
b	Nitroblue-tetrazoliumprøve (NBT) med endotoxinstimulering	70,-		rep
c	Kvantitativ fagocytoseprøve	179,-		rep
d	Kvantitativ kjemotakseprøve	183,-		rep

*Serologisk typebestemmelse av vevforlikelighetsantigener*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
799a	Typebestemmelse for 1 antigen	133,-		rep
b	Tillegg for hvert ytterligere antigen	4,-		rep
c	Tillegg for typebestemmelse av B- og T-lymfocytter	52,-		rep
800a	Påvisning av lymfocytotoksiske antistoffer	74,-		rep
b	Identifikasjon av antistoffenes spesifisitet	243,-		rep
c	Tillegg for undersøkelser mot B- og T-lymfocytter	52,-		rep

*Takster for private røntgeninstitutt*

Røntgeninstitutt kan kreve inn takstene dersom virksomheten er godkjent etter sykehusloven før 1. juni 1987. Røntgeninstitutt som er godkjent etter 1. juni 1987 kan kreve inn takstene når Sosial- og helsedepartementet har gjort vedtak om det.

I tillegg til takstene 801 – 896 (unntatt takstene 824, 825 og 887) kan instituttet for det samlede antall undersøkelser rekvisisjonen omfatter beregne en egenandel fra pasienten, jf. takst 899. Kontrastmidler, ev. også lavosmolære kontrastmiddel, er inkludert i takstene. Ved anvendelse av kontrastmiddel regnes ikke honorar for selve applikasjonen, hvor slikt honorar ikke er oppført i takstene.

Det er et vilkår for innkreving av takst at undersøkelsen er rekvirert av lege, tannlege eller kiropraktor.

*Røntgenundersøkelser**I. Overekstremiteter*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
801	Finger	24,-		1
802	Hånd	34,-		1
803	Håndleddsregion	28,-		1
804	Underarm	34,-		1
805	Albue	28,-		1
806	Overarm	34,-		1
807	Skulder	34,-		1
808	Skulderblad	49,-		1
809	Kravben	34,-		1

*II. Underekstremiteter*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
813	Tå	24,-		1
814	Fot	34,-		1
815	Ankel	37,-		1
816	Legg	33,-		1
817	Kne	33,-		1
818	Lår	43,-		1
819	Hofteledd	28,-		1
820	Bekken (oversiktsbilde)	24,-		1
821	Bekken med Lauenstein-bilder	64,-		1
822	Pelveometri/Stående bekken med røntgenvater og måling av benlengdeforskjell	89,-		1

## III. Kraniet

*Røntgenfotografering av tenner*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
824a	Første røntgenbilde Ugyl.t.k: 899	10,-		0
b	Hvert ytterligere røntgenbilde Ugyl.t.k: 899	9,-		3
c	Okklusalfilm	25,-		

*Panoramafilm*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
825a	Panoramix – 1 kjeve (intraoral)	49,-		1
b	Ortopantomografi (ekstraoral) Ugyl.t.k: 899	104,-		0
826	Skalle (2 plan)	34,-		0
827	Skalle (minst 4 plan)	90,-		0
828	Seila turcica	16,-		0
829	Tinningben (øre) med kontroll friske side (ev. begge sider)	164,-		0
830	Orbita (fremmedlegeme,- forcum), en side	55,-		rep
831	Ansiktsben	64,-		0
832	Underkjeve, en side	49,-		1
833	Kjeveledd	49,-		1
834	Bihuler, gane	43,-		1
835	Epipharynx	34,-		0
836	Tilleggskost hvor undersøkelsen er særlig tidrøvende eller medfører uvanlig stort filmforbruk	25,-		0

## IV. Ryggsøyle. Brystben. Ribber

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
838	Halscolumna	76,-		0
839	Brystcolumna	39,-		0
840	Lumbalcolumna	34,-		0
841	Lumbo-sacralcolumna med iliosacralledd	59,-		0
842	Illosacralledd, en side	28,-		1
843	Korsben med haleben	43,-		0
844	Brystben	43,-		0
845	En sides ribber	34,-		1
846	Ved særlig tidrøvende spesialundersøkelse av lumbosacral columna med iliosacralledd og halscolumna med fotograferinger i vesentlig flere aroieksjoner enn vanlig	69,-		0

## V. Hals og Brystorganer

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
849	Larynx	71,-		0
850	Trachea eller gjennomlysning av brystorganene	72,-		0
851	Lunger med 1, 2 eller flere plan	67,-		0
855	Hjertet og aorta med volumberegning	103,-		0

## VI. Fordøyelsesorganer. Urinveier

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
857	Hypopharynx (spesialundersøkelse)	74,-		0
858	Spiserør	64,-		0
859a	Ventrikkel og duodenum	112,-		0
b	Ventrikkel og duodenum med dobbeltkontrast	221,-		0
860	Peroral tarmpassasje	196,-		0

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
861a	Colon (bariumklyster)	216,-		0
b	Colonundersøkelse etter dobbeltkontrastmetoden ad modum Welin)	530,-		0
c	Defekografi	514,-		0
862	Cholecystografi	119,-		0
863	l.v.choleangiografi	237,-		0
864	Oversikt abdomen (1 plan)	24,-		Rep
865	Akutt abdomen (flere projeksjoner)	193,-		0
866a	Urografi	470,-		0
b	Utvaskningsurografi og hypertensjonurografi	749,-		0
867	Pyelografi	229,-		0
868	Urethrocystografi og miksjonscystografi	529,-		0
869	Endoskopisk retrograd cholangiopancreaticografi	554,-		0

*Andre undersøkelser*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
870	Måling av benmineralinnhold – måling med DXA Taksten kan ikke benyttes ved screeningundersøkelser. Taksten kan kun kreves av spesialister innen endokrinologi, nukleærmedisin, radiologi, revmatologi eller andre med dokumentert spesialkunnskap innen fagområdet metabolske bensykdommer. Taksten kan kun kreves 1 gang per år per pasient. Pasienten kan i tillegg avkreves egenandel i hht takst 899a/b.	195,-		
871	Fistelfylning	204,-		0
872a	Planigrafi per vanlig snittserie	204,-		rep
B	Planigrafi – Zonografi inntil 4 snitt	63,-		rep
873	Arthrografi	322,-		0
874	Venografi	673,-		0
875	Radiologisk eller ultralydstyrte punksjoner			
a	Punksjon for cytologisk aspirasjon	50,-		1
b	Punksjon for aspirasjon med spesialnål	117,-		1
c	Punksjon for histologisk prøvetaking med spesialnål	179,-		0
877	Bronchografi	654,-		0
880	Sialografi	506,-		0
881	Kontrastmammografi/Bløtdelsfotografering av mammae med lav kilovott ad modum Egan, 3 plan per side (taksten kan ikke nyttes ved screeningundersøkelse, men bare ved sykdom og mistanke om sykdom)	140,-		1
882	Hysterosalpinografi	196,-		0
886	Myelografi	578,-		0

*Tilleggstakst for:*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
887a	Tømmingsklyster og for aspirasjon og/eller skylning av mavesekk forut for røntgenundersøkelse	61,-		0
b	Instruksjonsskjema med tømmingsmiddel tilsendt forut for røntgenundersøkelse	15,-		1

*Ultralyddiagnostikk*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
889a	Gynekologisk undersøkelse	53,-		0
b	Undersøkelse av enkeltorgan	76,-		0
889c	Generell abdominalundersøkelse/Intracavitær undersøkelse (øsofagus-, vaginal- eller rectal- probe)	198,-		0
890	Computertomografi	603,-	G1	Rep
891	Magnetisk resonanstomografi	832,-	G1	Rep

*Merknad G1*

Takst 890 kan benyttes en gang for hver region som undersøkes. Er undersøkelsen foretatt uten kontrastmiddel, og det må foretas ny undersøkelse med kontrast, kan taksten benyttes om igjen én gang. Regionene er: hjerne, hypofyse, orbita, bihuler, ansiktskjelett, tinningben, hals, thorax, øvre abdomen, bekken, cervicalcolumna, thoracalcolumna, lumbalcolumna og ekstremiteter.

*Behandling per seanse*

For undersøkelser i anledning instituering av behandling godtgjøres konsultasjonshonorar etter takst 899a Hvis kontrollundersøkelser under behandlingen er nødvendig, godtgjøres konsultasjonshonorar etter takst 899a.

*Behandling*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
892	Røntgenbehandling av maligne svulster, kastrasjon per felt	64,-		rep
894	Nærstråling av maligne lidelser per felt	56,-		rep
895	Nærstråling av godartede lidelser/Buckystråler (grensestråler ) per felt	15,-		rep
896	Høyenergetisk strålebehandling	78,-		0

*Tillegg for undersøkelse/behandling*

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Egenandel</i>	<i>Ref.</i>	<i>Merkn.</i>	<i>Rep.</i>
899a	Tillegg for undersøkelse/behandling for pasient fra fylke som har avtale med instituttet Ugyl.t.k.: 824a, b, 825, 899b	125,-			0
b	Tillegg for undersøkelse/behandling for pasient fra fylke som ikke har avtale med instituttet Ugyl.t.k.: 824a, b, 825, 899a	180,-			0

*Kapittel V. Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft den 1. juni 2001. Fra samme dato oppheves forskrift av 1. desember 2000 nr. 1622 om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos lege og i private medisinske laboratorie- og røntgenvirksomheter, med hjemmel i lov av 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd § 5–4 fjerde ledd, § 5–5 fjerde ledd og § 22–2 annet ledd, lov av 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer § 6–2, lov av 2. juli 1999 nr 63 om pasientrettigheter § 5–1 siste ledd og lov av 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. § 6–9 nr. 1 og nr. 2.

**5. juni Nr. 652 2001****Forskrift om endring i forskrift om særskilte beskyttelsestiltak overfor innførsel fra områder i EU med utbrudd av munn- og klauvsjuka.**

Fastsatt av Statens dyrehelsestilsyn – Sentralforvaltningen 5. juni 2001 med hjemmel i lov av 8. juni 1962 nr. 4 om dyrehelse (husdyrloven) § 3 og § 8, jf. delegeringsvedtak av 4. januar 2001 nr. 171 og EØS-avtalen vedlegg I (Kvedtak 2001/172/EF, Kvedtak 2001/190/EF, Kvedtak 2001/208/EF, Kvedtak 2001/209/EF, Kvedtak 2001/223/EF, Kvedtak 2001/234/EF, Kvedtak 2001/239/EF, Kvedtak 2001/240/EF, Kvedtak 2001/246/EF, Kvedtak 2001/262/EF, Kvedtak 2001/318/EF og Kvedtak 2001/389/EF). Kunngjort 22. juni 2001.

*I*

I forskrift av 6. april 2001 nr. 332 om særskilte beskyttelsestiltak overfor innførsel fra områder i EU med utbrudd av munn- og klauvsjuka gjøres følgende endringer:

I forskriftens hjemmel skal siste parentes lyde:

(Kvedtak 2001/172/EF, Kvedtak 2001/190/EF, Kvedtak 2001/208/EF, Kvedtak 2001/209/EF, Kvedtak 2001/223/EF, Kvedtak 2001/234/EF, Kvedtak 2001/239/EF, Kvedtak 2001/240/EF, Kvedtak 2001/246/EF, Kvedtak 2001/262/EF, Kvedtak 2001/318/EF, Kvedtak 2001/324/EF og Kvedtak 2001/408/EF).

§ 1 andre ledd bokstav f skal lyde:

- f) Overvåkningssonen Oene-Kootwijkerbroek, samt vaksinasjonssonen Nord-Veluwe, i provinsene Gelderland, Utrecht og Overijsel i Nederland.

§ 2a skal lyde:

Forutsatt at transporten er godkjent av tilsynsmyndighetene på avsenderstedet, i transittland og på mottakerstedet, er levende storfe og svin unntatt fra forbudet i § 2 første ledd hvis dyrene kommer fra:

- a) Samme dyrehold i de nederlandske provinsene Friesland, Groningen, Drenthe og Flevoland, som transporteres

direkte til slakteri for umiddelbar slakting.

- b) De nederlandske provinsene Noord-Holland, Zuid-Holland, Zeeland, Noord-Brabant, Limburg, området vest for motorveien A 27 i provinsen Utrecht og området sør for elven Rijn-Waal-Merwede i provinsen Gelderland.

§ 14 andre ledd bokstav c skal lyde:

- c) 29. juni 2001 for innførsel fra områder som nevnt i § 1 andre ledd bokstavene f og g.

## II

Endringene trer i kraft straks.

### 15. juni Nr. 653 2001

#### **Ikrafttredelse av lov av 15. juni 2001 nr. 40 om endringer i lov om innskuddspensjon i arbeidsforhold og i lov om foretakspensjon.**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 22. juni 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 40 om endringer i lov om innskuddspensjon i arbeidsforhold og i lov om foretakspensjon trer i kraft straks.

### 15. juni Nr. 654 2001

#### **Delegering av myndighet til Finansdepartementet etter lov av 15. juni 2001 nr. 41 om endringer i innskuddspensjonsloven, lov om foretakspensjon og enkelte andre lover (parallele ordninger mv.).**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 15. juni 2001 nr. 41 om endringer i innskuddspensjonsloven, lov om foretakspensjon og enkelte andre lover (parallele ordninger mv.). Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 22. juni 2001.

Kongens myndighet delegeres til Finansdepartementet etter følgende deler og bestemmelser i lov av 15. juni 2001 nr. 41 om endringer i innskuddspensjonsloven, lov om foretakspensjon og enkelte andre lover (parallele ordninger mv.):

- Lovens del IV, lov av 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet § 13–1 nytt annet punktum.
- Lovens del VI.

### 15. juni Nr. 655 2001

#### **Delegering av myndighet til Finansdepartementet etter lov av 15. juni 2001 nr. 42 om endringer i lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel (regulering av handel med varederivater).**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 15. juni 2001 nr. 42 om endringer i lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel (regulering av handel med varederivater). Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 22. juni 2001.

Kongens myndighet etter lov av 15. juni 2001 nr. 42 om endringer i lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel (regulering av handel med varederivater) til å bestemme ikrafttredelse og gi overgangsbestemmelser delegeres til Finansdepartementet.

### 15. juni Nr. 656 2001

#### **Delegering av myndighet til Finansdepartementet etter lov av 15. juni 2001 nr. 43 om endringer i lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel (tiltak mot ulovlig innsidehandel mv.).**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 15. juni 2001 nr. 43 om endringer i lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel (tiltak mot ulovlig innsidehandel mv.). Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 22. juni 2001.

Kongens myndighet etter lov av 15. juni 2001 nr. 43 om endringer i lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel (tiltak mot ulovlig innsidehandel mv.) til å bestemme ikrafttredelse og gi overgangsbestemmelser delegeres til Finansdepartementet.

### 15. juni Nr. 657 2001

#### **Delegering av myndighet til Finansdepartementet etter lov av 15. juni 2001 nr. 48 om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond mv.**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 15. juni 2001 nr. 48 om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond mv. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 22. juni 2001.

Kongens myndighet etter lov av 15. juni 2001 nr. 48 om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond mv. til å bestemme ikrafttredelse og gi overgangsbestemmelser delegeres til Finansdepartementet.

#### 15. juni Nr. 658 2001

##### **Ikrafttredelse av lov av 15. juni 2001 nr. 67 om endring i lov 26. april 1985 nr. 21 om utdanningsstøtte til elever og studenter.**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001. Fremmet av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet. Kunngjort 22. juni 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 67 om endring i lov 26. april 1985 nr. 21 om utdanningsstøtte til elever og studenter gjelder fra 1. november 2001.

#### 15. juni Nr. 659 2001

##### **Ikrafttredelse av lov av 15. juni 2001 nr. 68 om endringer i kirkeloven, gravferdsloven og lov om Opplysningsvesenets fond.**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001. Fremmet av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet. Kunngjort 22. juni 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 68 om endringer i kirkeloven, gravferdsloven og lov om Opplysningsvesenets fond gjelder fra 1. juli 2001.

#### 15. juni Nr. 660 2001

##### **Ikrafttredelse av lov av 15. juni 2001 nr. 77 om endringer i lov 17. juni 1932 nr. 6 om kvalitetskontroll med landbruksvarer m.v. (Hjemmel for norsk merkeordning for landbruksprodukter).**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001. Fremmet av Landbruksdepartementet. Kunngjort 22. juni 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 77 om endringer i lov 17. juni 1932 nr. 6 om kvalitetskontroll med landbruksvarer m.v. (Hjemmel for norsk merkeordning for landbruksprodukter) gjelder fra 1. juli 2001.

#### 15. juni Nr. 661 2001

##### **Delvis ikrafttredelse av lov av 23. juni 2000 nr. 52 om endringer i åndsverkloven og lov om avgift på offentlig framføring av utøvende kunstners prestasjoner m.v.**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001. Fremmet av Kulturdepartementet. Kunngjort 22. juni 2001.

1. Lov av 23. juni 2000 nr. 52 om endringer i åndsverkloven og lov om avgift på offentlig framføring av utøvende kunstners prestasjoner, romertall I, om endringer i lov av 12. mai 1961 nr. 2 om opphavsrett m.v. (åndsverkloven), trer i kraft 1. juli 2001.
2. Bestemmelsen i romertall II, § 3, for så vidt den gjelder avgiftsplikt for framføring av lydopptak i kringkasting, settes i kraft på et senere tidspunkt.
3. Bestemmelsen i romertall II, § 3, for så vidt den gjelder avgiftsplikt for annen offentlig framføring enn kringkasting, settes i kraft på et senere tidspunkt. Det innkreves ikke avgift for slik framføring i perioden 1. juli 2001 og til denne bestemmelsen settes i kraft.

#### 15. juni Nr. 662 2001

##### **Ikrafttredelse av lov av 15. juni 2001 nr. 32 om endring i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse.**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 15. juni 2001 nr. 32 om endring i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse romertall II. Fremmet av Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Kunngjort 22. juni 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 32 om endring i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse trer i kraft 1. juli 2001.

**15. juni Nr. 663 2001****Ikrafttredelse av lov av 15. juni 2001 nr. 34 om endringer i lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m.**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 15. juni 2001 nr. 34 om endringer i lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. romertall II. Fremmet av Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Kunngjort 22. juni 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 34 om endringer i lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. trer i kraft 1. juli 2001.

**15. juni Nr. 664 2001****Ikrafttredelse av lov av 15. juni 2001 nr. 85 om endringer i lov 22. november 1996 nr. 65 om statens postselskap og i lov 22. november 1996 nr. 66 om statens jernbanetrafikkselskap.**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001. Fremmet av Samferdselsdepartementet. Kunngjort 22. juni 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 85 om endringer i lov 22. november 1996 nr. 65 om statens postselskap og i lov 22. november 1996 nr. 66 om statens jernbanetrafikkselskap trer i kraft 1. juli 2001.

**15. juni Nr. 665 2001****Delvis ikrafttredelse av lov av 15. juni 2001 nr. 94 om endringer i apotekloven og legemiddeloven.**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001. Fremmet av Sosial- og helsedepartementet. Kunngjort 22. juni 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 94 om endringer i apotekloven og legemiddeloven trer i kraft 1. juli 2001, med unntak av lov av 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. (legemiddeloven) § 18 og opphevelsen av lov av 2. juni 2000 nr. 39 om apotek (apotekloven) § 9–3.

**15. juni Nr. 666 2001****Delegering av myndighet til Sosial- og helsedepartementet etter lov av 15. juni 2001 nr. 94 om endringer i apotekloven og legemiddeloven.**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001. Fremmet av Sosial- og helsedepartementet. Kunngjort 22. juni 2001.

Kongens myndighet etter lov av 15. juni 2001 nr. 94 om endringer i apotekloven og legemiddeloven til å sette i kraft lov av 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. (legemiddeloven) § 18 og opphevelsen av lov av 2. juni 2000 nr. 39 om apotek (apotekloven) § 9–3 delegeres til Sosial- og helsedepartementet.

**15. juni Nr. 667 2001****Ikrafttredelse av lov av 15. juni 2001 nr. 73 om organisert kampaktivitet som tillater knockout.**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001. Fremmet av Kulturdepartementet. Kunngjort 22. juni 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 73 om organisert kampaktivitet som tillater knockout gjelder fra 1. januar 2002.

**15. juni Nr. 668 2001****Ikrafttredelse av lov av 15. juni 2001 nr. 92 om endring i lov 2. april 1993 nr. 38 om framstilling og bruk av genmodifiserte organismer (genteknologiloven).**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 15. juni 2001 nr. 92 om endring i lov 2. april 1993 nr. 38 om framstilling og bruk av genmodifiserte organismer (genteknologiloven) romertall II, jf. EØS-avtalens vedlegg XX, del IV, pkt. 24 (Rdir. 1990/219/EØF endret ved Rdir. 1998/81/EF). Fremmet av Sosial- og helsedepartementet. Kunngjort 22. juni 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 92 om endring i lov 2. april 1993 nr. 38 om framstilling og bruk av genmodifiserte organismer (genteknologiloven) trer i kraft 1. juli 2001.

**15. juni Nr. 669 2001****Delvis ikrafttredelse av lov av 15. juni 2001 nr. 93 om helseforetak m.m. (helseforetaksloven).**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001. Fremmet av Sosial- og helsedepartementet. Kunngjort 22. juni 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 93 om helseforetak m.m. (helseforetaksloven) § 1 – § 21, § 23 – § 51, § 52 nr. 1, nr. 2, nr. 3, nr. 9, nr. 10 og nr. 11 og § 53 nr. 5, nr. 6, nr. 8, nr. 11 og nr. 17 gjelder fra 1. juli 2001.

#### 15. juni Nr. 670 2001

##### **Ikrafttredelse av lov av 15. juni 2001 nr. 54 om endringer i politiloven mv. (overvåkingstjenestens oppgaver mv.).**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 22. juni 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 54 om endringer i politiloven mv. (overvåkingstjenestens oppgaver mv.) trer i kraft fra 1. januar 2002.

#### 15. juni Nr. 671 2001

##### **Ikrafttredelse av lov av 15. juni 2001 nr. 55 om endring i midlertidig lov 17. september 1999 nr. 73 om begrenset innsyn i overvåkingspolitiets arkiver og registre (innsynsloven) – unntak fra innsynsrett.**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 22. juni 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 55 om endring i midlertidig lov 17. september 1999 nr. 73 om begrenset innsyn i overvåkingspolitiets arkiver og registre (innsynsloven) – unntak fra innsynsrett trer i kraft fra 1. juli 2001.

#### 15. juni Nr. 672 2001

##### **Ikrafttredelse av lov av 15. juni 2001 nr. 57 om endring i straffeloven § 262 (rettslig vern av kodete tjenester).**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001. Jf. EØS-avtalen vedlegg X pkt. 1b og vedlegg XI pkt. 5j (Europaparlaments- og Rdir. 1998/84/EF). Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 22. juni 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 57 om endring i straffeloven § 262 (rettslig vern av kodete tjenester) gjelder fra 1. august 2001.

#### 21. juni Nr. 673 2001

##### **Forskrift om endring i forskrift om ikrafttredelse av og overgangsregler til lov av 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven).**

Fastsatt av Finansdepartementet 21. juni 2001 med hjemmel i lov av 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven) § 11–1 tredje ledd. Kunngjort 22. juni 2001.

##### *I*

I forskrift av 25. juni 1999 nr. 711 om ikrafttredelse av og overgangsregler til lov av 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven) gjøres følgende endring:

§ 2 skal lyde:

Revisorloven § 3–3 første til sjette ledd gjelder ikke for personer som nevnt i lovens § 11–1 annet ledd dersom vedkommende godtgjør å oppfylle praksiskravene som følger av lov av 14. mars 1964 nr. 2 om revisjon og revisorer § 11 første ledd nr. 6 eller tredje ledd nr. 3.

##### *II*

Endringen trer i kraft straks.

#### 22. juni Nr. 674 2001

##### **Forskrift om endring i forskrift om postforkynning.**

Fastsatt ved kgl.res. 22. juni 2001 med hjemmel i lov av 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (domstolloven) § 163 a. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 22. juni 2001.

##### *I*

I forskrift av 11. oktober 1985 nr. 1810 om postforkynning gjøres følgende endringer:

§ 1 tredje og fjerde ledd skal lyde:

Utenfor Norge kan forkynning etter forskriften her foretas gjennom norske utenriksstasjoner. Myndigheter som nevnt i domstoloven § 163 a annet ledd kan foreta forkynning etter forskriften her overfor adressater i utlandet i den utstrekning og på den måten som følger av overenskomst med fremmed stat. Ved postforkynning som nevnt i leddet her gjelder ikke § 3, § 4 annet ledd og § 9. Forkynningstidspunktet, jf. § 7, fastsettes i det enkelte tilfellet under hensyn til den tid postgangen må påregnes å ta.

For postforkynning av dokumenter som mottas fra fremmede stater til forkynning her i riket, gjelder i tillegg til forskriften her forskrift av 12. september 1969 nr. 5 om forkynning av utenlandske dokumenter i Norge.

§ 2 skal lyde:

**§ 2. Hvem som kan foreta postforkynning**

De alminnelige domstoler, jordskifterettene, vergemålsrettene, forbrukertvistvalget, påtalemyndigheten, namsmenn, lensmenn og fylkesmenn, jf. domstoloven § 163 a annet ledd, advokater som forkynner vitnestevninger, jf. § 163 a fjerde ledd, og norske utenriksstasjoner, jf. § 180 tredje ledd, omfattes av ordningen.

§ 5 bokstav b skal lyde:

- b) Dom i straffesak skal enten forkynnes samtidig med domsavsigelsen (domsforkynning), ved at retten innkaller siktede til forkynning ved rettens kontor eller ved et annet offentlig kontor (fremmøteforkynning) eller ved vanlig brev vedlagt mottakskvittering (ved postforkynning). Dersom mottakskvittering ved postforkynning ikke er returnert innen 1 uke etter den fastsatte forkynningsdatoen, skal forkynning ved stevnevitne foretas. Dommen kan også ellers forkynnes ved stevnevitne om forkynning på annen måte ikke lar seg gjennomføre.

## II

Endringene trer i kraft 1. juli 2001.

### *Merknader til forskriftsendringene*

#### *Til § 1 tredje og fjerde ledd:*

Ved endringer i domstoloven § 180 ved lov av 15. juni 2001 nr. 60 er det åpnet for at norske utenriksstasjoner postforkynner dokumenter som skal forkynnes gjennom utenriksstasjonen. Tredje ledd første punktum avspeiler det. Utenriksstasjonenes adgang til å postforkynne gjelder alle dokumenter som stasjonen mottar til forkynning og er ikke begrenset til dokumenter fra myndigheter nevnt i domstoloven § 163 a annet ledd. Postforkynning forutsetter imidlertid at vertslandets lovgivning tillater det.

Ved endringer i postforkynningsforskriften § 1 ved forskrift av 23. mars 2001 nr. 286 ble det åpnet for at norske domstoler mv. foretar postforkynning i straffesaker overfor adressater i Schengen-området i den utstrekning og på den måten det følger av Schengenkonvensjonen 19. juni 1990 artikkel 52. I tillegg til Schengenkonvensjonen vil annet punktum slik det nå foreslås utformet, også dekke eventuelle fremtidige overenskomster med fremmede stater som tillater norske domstoler mv. å foreta postforkynning overfor adressater i utlandet.

Ved forkynning fra norske utenriksstasjoner og ved forkynning fra Norge overfor adressater i utlandet bør utenriksstasjonen eller myndigheten stå fritt i å vurdere om den selv vil postforkynne dokumentet eller få det forkynt av andre eller på annen måte. I tredje punktum fastsettes det derfor at bestemmelsen i § 3 om at myndigheter som omfattes av postforkynningsforskriften, selv skal forkynne sine dokumenter, ikke gjelder i disse tilfellene. Særreglene for forlikrådsdokumenter i § 4 annet ledd og § 9 gjelder heller ikke ved postforkynning foretatt av norske utenriksstasjoner eller av andre norske myndigheter overfor adressater i utlandet. Slike dokumenter skal derfor postforkynnes etter samme regler som andre dokumenter.

På bakgrunn av normal postombringingsstid i Norge tillagt en sikkerhetsmargin skal et dokument som postforkynnes, som hovedregel anses som forkynt fem dager etter avsendelsen, jf. § 7 første ledd. I utlandet kan postombringingsstiden variere, og forkynningstidspunktet må fastsettes i det enkelte tilfelle ut fra hvor lang tid som må påregnes å gå før dokumentet når frem til adressaten, jf. fjerde punktum.

Fjerde ledd svarer til nåværende tredje ledd når det gjelder postforkynning i Norge av dokumenter som mottas fra utlandet.

#### *Til § 2:*

I oversikten over hvem som kan postforkynne etter forskriften, er det føyd til advokater som postforkynner vitnestevninger og norske utenriksstasjoner, jf. endringene i forkynningsreglene ved lov av 28. april 2000 nr. 34 og lov av 15. juni 2001 nr. 60.

#### *Til § 5 bokstav b:*

Ved lov av 4. mai 2001 nr. 16 om endringer i straffeprosessloven og domstoloven mv. (forkynnelse av dommer og enkelte justeringer i to-instansreglene mv.), er det vedtatt nye regler om forkynning av dom i straffesaker. Det vises her spesielt til ny § 159 a i domstoloven. Reglene er fleksible slik at retten fritt kan velge den forkynningsmåte som passer best i den enkelte sak. Domstolene skal forestå forkynningen enten ved at dommen avsies i rettsmøte der siktede er til stede (domsforkynning), ved at siktede etter pålegg fra retten møter opp ved rettens kontor, hos politiet

eller ved et annet offentlig kontor for å få dommen forkynt (fremmøteforkynning), eller ved postforkynning. Stevnevitneforkynning som hittil har vært det vanligste, skal heretter bare brukes der dommen ikke kan forkynnes på annen måte.

Fremmøteforkynning er en helt ny forkynningsmåte.

Det vises for øvrig til Ot.prp.nr.18 (2000–2001) Om lov om endringer i straffeprosessloven og domstolloven mv. (forkynnelse av dommer og enkelte justeringer i to-instansreglene mv.).

Endringene trer i kraft 1. juli 2001.

Denne lovendringen nødvendiggjør visse endringer i postforkynningsforskriften § 5 bokstav b.

## 6. juni Nr. 675 2001

### **Forskrift om tilbaketrekking av betalingsmidler mv.**

Fastsatt av Norges Bank 6. juni 2001 med hjemmel i lov av 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet § 15. Kunngjort 26. juni 2001.

**§ 1.** 1000-kroneseddelen av utgave VI settes ut av omløp og opphører å være tvungent betalingsmiddel ett år etter kunngjøring av denne forskriften i Norsk Lovtidend.

Norges Bank er pliktig til å innløse 1000-kronesedler av utgave VI som innleveres innen 10 år etter fristens utløp.

**§ 2.** Denne forskrift trer i kraft straks.

## 8. juni Nr. 676 2001

### **Forskrift om individuelle planer etter helselovgivningen.**

Fastsatt av Sosial- og helsedepartementet 8. juni 2001 med hjemmel i lov av 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene § 6–2a, lov av 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. § 2–6 og lov av 2. juli 1999 nr. 62 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern (psykisk helsevernloven) § 4–1, jf. kgl.res. av 3. november 2000 nr. 1097. Kunngjort 26. juni 2001.

#### *Kap. 1. Virkeområde og formål*

##### **§ 1. Virkeområde**

Forskriften gjelder individuelle planer som skal utarbeides etter bestemmelser gitt i kommunehelsetjenesteloven § 6–2a, spesialisthelsetjenesteloven § 2–6 og psykisk helsevernloven § 4–1.

##### **§ 2. Formål**

Formålet med utarbeidelsen av en individuell plan er:

- å bidra til at pasienten får et helhetlig, koordinert og individuelt tilpasset tjenestetilbud, herunder å sikre at det til en hver tid er en tjenesteyter som har ansvar for oppfølgingen av pasienten,
- å kartlegge pasientens mål, ressurser og behov for tjenester på ulike områder, samt å vurdere og koordinere tiltak som kan bidra til å dekke pasientens bistandsbehov,
- å styrke samhandlingen mellom tjenesteytere og pasient og eventuelt pårørende, og mellom tjenesteytere og etater innen et forvaltningsnivå eller på tvers av forvaltningsnivåene.

#### *Kap. 2. Alminnelige bestemmelser om individuell plan*

##### **§ 3. Pasientens rettigheter**

Pasient med behov for langvarige og koordinerte helsetjenester har rett til å få utarbeidet individuell plan. Pasienten har rett til å delta i arbeidet med sin individuelle plan, og det skal legges til rette for dette. Pårørende skal trekkes inn i arbeidet i den utstrekning pasienten og pasientens pårørende ønsker det. Dersom pasienten ikke har samtykkekompetanse, har pasientens nærmeste pårørende rett til å medvirke sammen med pasienten.

Den individuelle planen gir ikke pasienten større rett til helsehjelp enn det som følger av det øvrige regelverket.

##### **§ 4. Samtykke**

Individuell plan skal ikke utarbeides uten pasientens samtykke.

Uavhengig av bestemmelsen i første ledd skal det utarbeides individuelle planer for pasienter under tvungent psykisk helsevern. Dersom samtykke ikke foreligger skal det likevel søkes å oppnå et samarbeid med pasienten om planleggingen.

Pasientrettighetsloven kapittel 4 om samtykke til helsehjelp gjelder tilsvarende.

##### **§ 5. Ansvar for å utarbeide individuell plan**

Kommunen og fylkeskommunen har plikt til å sørge for at individuell plan etter § 1 utarbeides for pasienter med behov for langvarige og koordinerte tjenester jf. kommunehelsetjenesteloven § 6–2a og spesialisthelsetjenesteloven § 2–6. Har pasienten behov for tjenester fra andre tjenesteytere eller etater skal kommunen og fylkeskommunen samarbeide med disse. For pasienter under psykisk helsevern har institusjonen ansvar for å utarbeide individuell plan for vernet, jf. psykisk helsevernloven § 4–1. Den del av helsetjenesten pasienten henvender seg til har plikt til å sørge for at arbeidet igangsettes.

Planarbeidet må koordineres, og det skal kun utarbeides én individuell plan for hver enkelt pasient, som skal omfatte behov for tjenester fra primær- og spesialisthelsetjenesten.

#### § 6. *Innholdet i individuell plan*

Den individuelle planens innhold og omfang skal tilpasses behovene til den enkelte pasient. Det skal under utarbeidelsen av planen tas hensyn til pasientens etniske, kulturelle og språklige forutsetninger.

Planen skal inneholde følgende hovedpunkter:

- a) en oversikt over pasientens mål, ressurser og behov for tjenester,
- b) en oversikt over hvem som deltar i arbeidet med planen,
- c) en angivelse av hvem som gis et ansvar for å sikre samordningen av og framdriften i arbeidet med planen,
- d) en oversikt over hva pasienten, tjeneste- og bidragsyterne og ev. pårørende vil bidra med i planarbeidet,
- e) en oversikt over hvilke tiltak som er aktuelle og omfanget av dem, og hvem som skal ha ansvaret for disse,
- f) en beskrivelse av hvordan tiltakene skal gjennomføres,
- g) en angivelse av planperioden og tidspunkt for eventuelle justeringer og revisjoner av planen,
- h) pasientens samtykke til at planen utarbeides og eventuelt samtykke til at deltakere i planleggingen gis tilgang til taushetsbelagte opplysninger og
- i) en oversikt over nødvendig eller ønskelig samarbeid med andre tjenesteytere, institusjoner eller etater.

#### § 7. *Taushetsplikt*

De alminnelige reglene om taushetsplikt, jf. forvaltningsloven § 13 til § 13e, pasientrettighetsloven § 3–6 og helsepersonelloven kapittel 5 kommer til anvendelse.

#### § 8. *Gjennomføringen av den individuelle planen*

Den alminnelige ansvars- og funksjonsdelingen mellom kommune, fylkeskommune og statlige etater legges til grunn ved gjennomføringen av planen, dersom ikke annet avtales.

#### § 9. *Klage*

Ved klage på rett til individuell plan kommer bestemmelsene i pasientrettighetsloven kapittel 7 til anvendelse.

#### § 10. *Ikraftsetting*

Forskriften trer i kraft 1. juli 2001.

### 8. juni Nr. 677 2001

#### **Ikrafttredelse av forskrift om fastlegeordning i kommunene.**

Fastsatt av Sosial- og helsedepartementet 8. juni 2001 med hjemmel i forskrift av 14. april 2000 nr. 328 om fastlegeordning i kommunene. Kunngjort 26. juni 2001.

I forskrift av 14. april 2000 nr. 328 om fastlegeordning i kommunene – bestemmelsene om pasientrettigheter i § 3, § 4, § 5 og § 6, om fastlegens plikter og ansvar overfor personene på listen i § 7 og § 8, om økonomisk vederlag i § 10 samt bestemmelser i § 16 om reduksjon av lister trer i kraft 8. juni 2001.

### 13. juni Nr. 678 2001

#### **Forskrift om opphevelse av 12 forskrifter til lov av 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap.**

Fastsatt av Barne- og familiedepartementet 13. juni 2001 med hjemmel i lov av 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap § 12. Kunngjort 26. juni 2001.

#### *I*

Følgende forskrifter hjemlet i lov av 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap oppheves:

- Forskrift av 3. februar 1984 nr. 239 om godkjenning av formen for vigsel i Vennenes Samfunn Kvekerne i Norge.
- Forskrift av 23. mars 1984 nr. 808 om godkjenning av formen for vigsel: Sikh Center & Gurudwara Organization.
- Forskrift av 17. juli 1984 nr. 1471 om godkjenning av formen for vigsel: Hellige Nikolai – gresk ortodokse menighet.
- Forskrift av 20. mars 1985 nr. 680 om godkjenning av formen for vigsel i Den eritreanske koptiske kirke i Norge.
- Forskrift av 14. juni 1985 nr. 1189 om godkjenning av formen for vigsel: Jamaat-e Ahl-e Sunnat Norway i Norge.
- Forskrift av 14. juni 1985 nr. 1190 om godkjenning av formen for vigsel: Den evangeliske kirke (tilknyttet The International Church of the Foursquare Gospel) i Norge.
- Forskrift av 1. august 1985 nr. 1566 om godkjenning av formen for vigsel: Jahves menighet.
- Forskrift av 23. desember 1985 nr. 2303 om godkjenning av formen for vigsel: Den nyapostoliske kirke.
- Forskrift av 6. februar 1986 nr. 560 om godkjenning av formen for vigsel: Islamic Cultural Centre, Oslo.

- Forskrift av 6. februar 1986 nr. 561 om godkjenning av formen for vigsel: Jehovas vitner.
- Forskrift av 16. april 1986 nr. 925 om godkjenning av formen for vigsel: Den liberale katolske kirke i Norge.
- Forskrift av 25. september 1986 nr. 1866 om godkjenning av formen for vigsel: World Islamic Mission i Norge.

## II

Opphevelsen trer i kraft 13. juni 2001.

### 14. juni Nr. 679 2001

#### **Forskrift om fastsetting av seneste dato for påsetting av kontrollmerker på bil i 2001.**

Fastsatt av Vegdirektoratet 14. juni 2001 med hjemmel i vegtrafikklov av 18. juni 1965 nr. 4 § 36 og delegeringsvedtak av 1. april 1993 nr. 286, jf. forskrift av 25. januar 1990 nr. 92 om bruk av kjøretøy § 2–9. Kunngjort 26. juni 2001.

## I

Blå kontrollmerker merket «2002», utstedt av Statens vegvesen, skal være påsatt bil før 1. august 2001.

## II

Forskriften trer i kraft straks.

Forskrift av 28. juli 2000 nr. 801 om fastsetting av seneste dato for påsetting av kontrollmerker på bil i 2000 oppheves med virkning fra 1. august 2001.

### 15. juni Nr. 680 2001

#### **Forskrift om endring i forskrift om materialer og gjenstander i kontakt med næringsmidler.**

Fastsatt av Statens næringsmiddeltilsyn 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 19. mai 1933 nr. 3 om tilsyn med næringsmidler m.v. § 1 og § 2 og delegeringsvedtak av 26. mars 1990 nr. 1227, jf. EØS-avtalen vedlegg II del XII nr. 15 (Rdir. 1978/142/EØF), nr. 24 (Kdir. 1980/590/EØF), nr. 25 (Kdir. 1980/766/EØF), nr. 28 (Kdir. 1981/432/EØF), nr. 30 (Rdir. 1982/711/EØF endret ved Kdir. 1993/8/EØF og Kdir. 1997/48/EF), nr. 34 (Rdir. 1984/500/EØF), nr. 36 (Rdir. 1985/572/EØF), nr. 48 (Rdir. 1989/109/EØF), nr. 52 (Kdir. 1990/128/EØF endret ved Kdir. 1992/39/EØF, Kdir. 1993/9/EØF, Kdir. 1995/3/EF, Kdir. 1996/11/EF), nr. 54h (Kdir. 1993/10/EØF endret ved Kdir. 1993/111/EØF) og nr. 54i (Kdir. 1993/11/EØF). Kunngjort 26. juni 2001.

## I

I forskrift av 21. desember 1993 nr. 1381 om materialer og gjenstander i kontakt med næringsmidler gjøres følgende endringer:

I hjemmelen under henvisning til EØS-avtalens vedlegg II nr. 52 tilføyes følgende:  
og Kdir. 1999/91/EF

Ny § 4a skal lyde:

#### **§ 4a. Dokumentasjon**

Ved frambud i annet omsetningsledd enn detaljleddet, skal materialer og gjenstander være ledsaget av en skriftlig erklæring hvor det attesteres at de er i overensstemmelse med de krav forskriften fastsetter. Dette gjelder ikke dersom det klart fremgår av produktet i seg selv at det er bestemt til å komme i kontakt med næringsmidler.

§ 7 annet ledd annet og tredje punktum skal lyde:

Godkjente tilsetningsstoffer er de som til enhver tid er oppført av Statens næringsmiddeltilsyn i vedlegg I del 2 til denne forskrift, på de vilkår som er angitt der. Tilsetningsstoffer som ikke står på listen, kan inntil videre benyttes i overensstemmelse med § 2 i denne forskrift.

§ 7 nye tredje og fjerde ledd skal lyde:

Av produkter som er fremstilt ved bakteriefermentering, skal kun de som står oppført i vedlegg I del 3 til denne forskrift brukes, på de vilkår som er angitt der.

Spesifikasjoner angitt i vedlegg I del 4 for stoffer som nevnt i vedlegg I del 1, bokstav A og B, del 2 og del 3, skal følges.

§ 10 oppheves.

§ 19 oppheves.

§ 21 skal lyde:

De deler av flaskesmokken som er fremstilt av elastomerer eller gummi, skal ikke avgi mer enn 0,01 mg N-nitrosaminer/kg materiale eller 0,1 mg N-nitroserbare stoffer/kg materiale til en frigivelsesvæske (kunstig spyttopløsning/testløsning i tråd med Kdir. 1993/11/EØF vedlegg I).

§ 22 skal lyde:

Tilsyn og analytisk kontroll med bestemmelse i dette kapittel skal utføres i samsvar med EØS-avtalens vedlegg II, del XII nr. 54i Kdir. 1993/11/EØF vedlegg I og II.

§ 23 skal lyde:

Bestemmelsene i dette kapittel gjelder keramiske gjenstander.

§ 26a skal lyde:

Bruks- og forbruksgjenstander som består av ikke-keramisk materiale uten emaljebelegg, glass og metaller, skal ikke utløse bly og/eller kadmium i en mengde som overstiger verdiene fastsatt i vedlegg III. Avgivelse av bly og kadmium analyseres i samsvar med metode vist til i vedlegg III.

Vedlegg I skal lyde:

### Vedlegg I

Listene i vedlegget inneholder fire hoveddeler:

Del 1A. En liste over tillatte monomerer og andre utgangsstoffer.

Del 1B. En liste over monomerer og andre utgangsstoffer som kan benyttes til det er truffet en beslutning om at de skal inngå i Del 1A.

Del 2. En ufullstendig liste over tilsetningsstoffer.

Del 3. En liste over produkter fremskilt ved bakteriefermentering.

Del 4. En liste over spesifikasjoner for noen stoffer i vedlegget.

### Generell innledning for Del 1 og Del 2

- Listene omfatter ikke aluminium-, ammonium-, kalsium-, jern-, magnesium-, kalium-, natrium- og sinkssalter (herunder dobbeltsalter og «syresalter») av syrer, fenoler eller alkoholer som er tillatt. Betegnelsen «...syre(r), salter» fremkommer likevel i listen dersom den eller de frie syre(r) ikke er oppført. I disse tilfeller menes med «salter», «aluminium-, ammonium-, kalsium-, jern-, magnesium-, kalium-, natrium- og sinkssalter».
- Listene inneholder heller ikke følgende stoffer selv om de kan være til stede:
  - stoffer som kan være til stede i det ferdige produkt, som f.eks.
    - urenheter i anvendte stoffer
    - reaksjonsmellomprodukter
    - nedbrytingsprodukter
  - blandinger av tillatte stoffer.

Materialer og gjenstander som inneholder stoffene i bokstav a og b skal oppfylle kravene i kapittel 1, § 2 i denne forskrift.
- Stoffene skal være av god teknisk kvalitet, mht. renhetskriterier.
- Listene inneholder følgende informasjon:
  - kolonne 1 (PM/REF-nr.): «EØF-referansenummer for innpakkingsmateriale»
  - kolonne 2 (CAS-nr.): CAS (Chemical Abstracts Service) – registreringsnummer
  - kolonne 3 (betegnelse): kjemisk betegnelse
  - kolonne 4 (begrensninger og/eller spesifikasjoner), det kan være:
    - den spesifikke migrasjonsgrense (SMG)
    - den største tillatte mengden av stoffet i det ferdige materialet eller gjenstanden (QM)
    - den største tillatte mengden av stoffet i det ferdige materialet eller gjenstanden uttrykt som mg/6 dm<sup>2</sup> av overflaten som er i kontakt med næringsmiddelet (QMA)
    - andre særskilte restriksjoner
    - alle spesifikasjonene i tilknytning til stoffet eller polymeren.
- Dersom et stoff som er oppført i listen som en enkeltforbindelse, også er omfattet av en generisk betegnelse, gjelder de restriksjoner/begrensninger som er angitt for den enkelte forbindelsen.
- Dersom det ikke er samsvar mellom CAS-nummeret og den kjemiske betegnelse, skal den kjemiske betegnelse gjelde. Ved manglende samsvar mellom CAS-nummeret i EINECS (European Inventory of Existing Commercial Chemical Substances) og i CAS-registeret, skal CAS-nummeret i CAS-registeret gjelde.
- Tallene i parentesene i kolonne 4 «Begrensninger og/eller spesifikasjoner» er henvisning til fotnoter.

Betydningen av en del forkortelser og uttrykk som er angitt i kolonne i tabellen:

DG = analysemetodens deteksjonsgrense.

FM = ferdig materiale eller ferdig gjenstand.

IP = ikke påviselig.

Med «ikke påviselig» menes at stoffet ikke kan påvises ved den angitte deteksjonsgrensen (DG) ved bruk av en anbefalt analysemetode. Finnes det ikke en slik metode, kan det benyttes en metode som fungerer hensiktsmessig ved deteksjonsgrensen inntil en analysemetode er utviklet og anbefalt.

NCO = isocyanat-gruppe.

QM = største tillatte restmengde av stoffet i materialet eller gjenstanden.

QMA = Den største tillatte mengden av stoffet i det ferdige materialet eller gjenstanden uttrykt som mg/6 dm<sup>2</sup> av overflaten som er i kontakt med næringsmiddelet.

QM(T) = største tillatte restmengde av stoffet i materialet eller gjenstanden, uttrykt som total mengde av den eller de angitte stoffgruppe(r) eller det eller de angitte stoff(er).

Den største tillatte restmengden av stoffet i materialet eller gjenstanden skal for QM(T) bestemmes ved bruk av en anbefalt analysemetode ved den angitte grensen. Finnes ikke en slik metode, kan det benyttes en metode som fungerer hensiktsmessig ved den angitte grensen inntil en analysemetode er utviklet og anbefalt.

SMG = spesifikk migrasjonsgrense i næringsmidlet eller simulanten med mindre annet er angitt.

Den spesifikke migrasjon av stoffet skal bestemmes ved bruk av en anbefalt analysemetode ved den angitte grensen. Finnes det ikke en slik metode, kan det benyttes en analysemetode som fungerer hensiktsmessig ved den angitte grensen inntil en metode er utviklet og anbefalt.

SMG(T) = spesifikk migrasjonsgrense i næringsmidlet eller simulanten uttrykt som total mengde av den eller de angitte stoffgruppe(r) eller det eller de stoff(er).

Den spesifikke migrasjon av stoffet skal bestemmes ved bruk av en anbefalt analysemetode ved den angitte grensen. Finnes det ikke en slik metode, kan det benyttes en analysemetode som fungerer hensiktsmessig ved den angitte grensen inntil en metode er utviklet og anbefalt.

## Del 1

### Liste over monomerer og andre utgangsstoffer som kan brukes ved fremstilling av plastmaterialer og -gjenstander

1. Listen omfatter:
  - stoffer som ved polymerisasjon, herunder polykondensasjon, polyaddisjon og andre lignende prosesser, gir høymolekylære forbindelser,
  - naturlige eller syntetiske høymolekylære stoffer som brukes til fremstilling av modifiserte høymolekylære forbindelser, dersom ikke de monomerer eller andre utgangsstoffer som er nødvendige for syntetiseringen av dem, er oppført i listen,
  - stoffer som brukes til å modifisere eksisterende naturlige eller syntetiske høymolekylære stoffer.
2. Listen omfatter ennå ikke de monomerer og andre utgangsstoffer som bare brukes til fremstilling av:
  - overflatebelegg framstilt på basis av polymerer i flytende, pulverisert eller dispergert form som ferniss, lakk, maling osv.
  - silikoner
  - epoksyforbindelser, epoksymaterialer
  - lim og limfremmende stoffer
  - trykksverte.
3. Listen inneholder heller ikke følgende stoffer selv om de kan være tilstede: oligomerer og naturlige eller syntetiske høymolekylære stoffer samt blandinger av disse, dersom de monomerer eller utgangsstoffer som er nødvendige for syntetiseringen, er oppført i listen.

Materialer og gjenstander som inneholder stoffene i nr. 2 og 3 skal oppfylle kravene i kapittel 1, § 2 i denne forskrift.

## Del 1A

### Liste over tillatte monomerer og andre utgangsstoffer

<i>PM/REF- nr.</i>	<i>CAS-nr.</i>	<i>Kjemisk betegnelse</i>	<i>Begrensninger og/eller spesifikasjoner</i>
10030	000514–10–3	Abietinsyre	
10060	000075–07–0	Acetaldehyd	SMG(T) = 6 mg/kg <sup>(2)</sup>
10090	000064–19–7	Eddiksyre	
10120	000108–05–4	Vinylacetat	SMG = 12 mg/kg
10150	000108–24–7	Eddiksyreanhydrid	
10210	000074–86–2	Acetylen	
10630	000079–06–1	Akrylamid	SMG = IP (DG = 0,01 mg/kg)
10660	015214–89–8	2-Akrylamido-2-metylpropansulfonsyre	SMG = 0,05 mg/kg
10690	000079–10–7	Akrylsyre	
10750	002495–35–4	Benzylakrylat	
10780	000141–32–2	n-Butylakrylat	
10810	002998–08–5	sec-Butylakrylat	
10840	001663–39–4	tert-Butylakrylat	
11000	050976–02–8	Disyklopentadienakrylat	QMA = 0,05 mg/6 dm <sup>2</sup>
11245	002156–97–0	Dodecylakrylat	SMG = 0,05 mg/kg <sup>(1)</sup>
11470	000140–88–5	Etylakrylat	

<i>PM/REF- nr.</i>	<i>CAS-nr.</i>	<i>Kjemisk betegnelse</i>	<i>Begrensninger og/eller spesifikasjoner</i>
	000818-61-1	Hydroksyetylenakrylat	Se «Etylenglykolmonoakrylat»
11590	00106-63-8	Isobutylakrylat	
11680	000689-12-3	Isopropylakrylat	
11710	000096-33-3	Metylakrylat	
11830	000818-61-1	Etylenglykolmonoakrylat	
11890	002499-59-4	n-Oktylakrylat	
11980	000925-60-0	Propylaktylat	
12100	000107-13-1	Akrylnitril	SMG = IP (DG = 0,020 mg/kg, analysetoleranse medregnet)
12130	000124-04-9	Adipinsyre	
12265	004074-90-2	Divinyladipat	QM = 5 mg/kg i FM. Brukes kun som komonomer.
12280	002035-75-8	Adipinsyreanhydrid	
12310	–	Albumin	
12340	–	Albumin, koagulert med formaldehyd	
12375	–	Alkoholer, alifatiske monovalente, mettede uforgrenede, primære (C <sub>4</sub> -C <sub>22</sub> )	
12670	002855-13-2	1-Amino-3-aminometyl-3,5,5-trimetyl- sykloheksan	SMG = 6 mg/kg
12761	000693-57-2	12-Aminodekansyre	SMG = 0,05 mg/kg
12788	002432-99-7	11-Aminoundekansyre	SMG = 5 mg/kg
12789	007664-41-7	Ammoniakk	
12820	000123-99-9	Azelainsyre	
12970	004196-95-6	Azelainsyreanhydrid	
13000	001477-55-0	1,3-Benzendimetanamin	SMG = 0,05 mg/kg
13060	004422-95-1	1,3,5-Benzentrikarboksylysyre-triklorid	QMA = 5 mg/6 dm <sup>2</sup> (målt som 1,3,5- benzentrikarboksylysyre)
13090	000065-85-0	Benzosyre	
13150	000100-51-6	Benzylalkohol	
13180	000498-66-8	Bisyklo(2.2.1)hept-2-en(= norbornen)	SMG = 0,05 mg/kg
13210	001761-71-3	Bis(4-aminosykloheksyl)metan	SMG = 0,05 mg/kg
	000111-46-6	Bis(2-hydroksyetyl)eter	Se «Dietylenglykol»
	000077-99-6	2,2-Bis(hydroksymetyl)-1-butanol	Se «1,1,1-Trimetylol-propan»
13390	000105-08-8	1,4-Bis(hydroksymetyl)syklo-heksan	
13480	000080-05-7	2,2-Bis(4-hydroksyfenyl)propan	SMG = 3 mg/kg
13510	001675-54-3	2,2-Bis(4-hydroksyfenyl)propanbis (2,3- epoksypropyl)-eter (BADGE)	SMG(T)= 1 mg/kg <sup>(9)</sup> Godkjent for bruk til 1. januar 2005
	000110-98-5	Bis(hydroksypropyl)eter	Se «Dipropylenglykol»
	005124-30-1	Bis (4-isocyanatosyklo-heksyl)metan	Se «Disykloheksylmetan-4,4'-diisocyanat»
13530	038103-06-9	2,2-Bis(4-hydroksyfenyl)propan-bis (ftalatsyreanhydrid)	SMG = 0,05 mg/kg
13600	047465-97-4	3,3-Bis(3-metyl-4-hydroksy-fenyl)-2- indolinon	SMG = 1,8 mg/kg
	000080-05-7	Bisfenol A	Se «2,2-Bis(4-hydroksy-fenyl)-propan»
	001675-54-3	Bisfenol A-bis(2,3-epoksy-propyl)-eter	Se «2,2-Bis(4-hydroksy-fenyl)propan-bis (2,3-epoksy-propyl)-eter»
13614	038103-06-9	Bisfenol A-bis(ftalatsyreanhydrid)	Se 13530
13630	000106-99-0	Butadien	QM = 1 mg/kg i FM eller SMG = IP (DG = 0,02 mg/kg, analysetoleranse medregnet)
13690	000107-88-0	1,3-Butandiol	
13780	002425-79-8	1,4-Butandiol bis(2,3-epoksypropyl)eter	QM = 5 mg/kg i FM (uttrykt som epoksygrupper, molekylvekt 43)
13840	000071-36-3	1-Butanol	
13870	000106-98-9	1-Buten	
13900	000107-01-7	2-Buten	
14020	000098-54-4	4-tert-Butylfenol	SMG = 0,05 mg/kg
14110	000123-72-8	Butalal	
14140	000107-92-6	Butansyre	
14170	000106-31-0	Butansyreanhydrid	
14200	000105-60-2	Kaprolaktam	SMG(T) = 15 mg/kg <sup>(5)</sup>

<i>PM/REF- nr.</i>	<i>CAS-nr.</i>	<i>Kjemisk betegnelse</i>	<i>Begrensninger og/eller spesifikasjoner</i>
14230	002123-24-2	Kaprolaktam, natriumsalt	SMG(T) = 15 mg/kg <sup>(5)</sup> (uttrykt som kaprolaktam)
14320	000124-07-2	Oktansyre	
14350	000630-08-0	Karbonmonooksid	
14380	000075-44-5	Fosgen	QM = 1 mg/kg i FM
14411	008001-79-4	Ricinusolje	
14500	009004-34-6	Cellulose	
14530	007782-50-5	Klor	
	000106-89-8	1-Klor 2,3-epoksypropan	Se «epiklorhydrin»
14650	000079-38-9	Klortrifluoretylen	QMA = 0,05 mg/6 dm <sup>2</sup>
14680	000077-92-9	Sitronsyre	
14710	000108-39-4	m-Kresol	
14740	000095-48-7	o-Kresol	
14770	000106-44-5	p-Kresol	
	000105-08-8	1,4-Sykloheksandimetanol	Se «1,4-Bis(hydrokso-metyl)-sykloheksan»
14841	000599-64-4	4-Cumylfenol	SMG = 0,05 mg/kg
14950	003173-53-3	Sykloheksylisocyanat	QM(T) = 1 mg/kg i FM (uttrykt som NCO)
15070	001647-16-1	1,9-Dekadien	SMG = 0,05 mg/kg
15095	000334-48-5	Dekansyre	
15100	000112-30-1	1-Dekanol	
15130	000872-05-9	1-Deken	SMG = 0,05 mg/kg
	000107-15-3	1,2-Diiminoetan	Se «Etylendiamin»
	000124-09-4	1,6-Diiminoheksan	Se «Heksametylendiamin»
15250	000110-60-1	1,4-Diaminobutan	
15565	000106-46-7	1,4-Diklorbenzen	SMG = 12 mg/kg
15700	005124-30-1	Disykloheksylmetan-4,4'-diisocyanat	QM(T) = 1 mg/kg i FM (uttrykt som NCO)
15760	000111-46-6	Dietylenglykol	SMG(T) = 30 mg/kg <sup>(3)</sup>
15790	000111-40-0	Dietylentriamin	SMG = 5 mg/kg
15820	000345-92-6	4,4'-Difluorbenzofenon	SMG = 0,05 mg/kg
15880	000120-80-9	1,2-Dihydroksoybenzen	SMG = 6 mg/kg
15910	000108-46-3	1,3-Dihydroksoybenzen	SMG = 2,4 mg/kg
15940	000123-31-9	1,4'-Dihydroksoybenzen	SMG = 0,6 mg/kg
15970	000611-99-4	4,4'-Dihydroksoybenzofenon	SMG = 6 mg/kg
16000	000092-88-6	4,4'-Dihydroksoybifenyl	SMG = 6 mg/kg
16150	000108-01-0	Dimetylaminoetanol	SMG = 18 mg/kg
16240	000091-97-4	3,3'-Dimetyl-4,4'-diisocyanatobifenyl	QM(T) = 1 mg/kg i FM (uttrykt som NCO)
16360	000576-26-1	2,6-Dimetylfenol	SMG = 0,05 mg/kg
16450	000646-06-0	1,3-Dioksolan	SMG = 0,05 mg/kg
16480	000126-58-9	Dipentaerytritol	
16570	004128-73-8	Difenyleter-4,4'-diisocyanat	QM(T) = 1 mg/kg i FM (uttrykt som NCO)
16600	005873-54-1	Difenylmetan-2,4'-diisocyanat	QM(T) = 1 mg/kg i FM (uttrykt som NCO)
16630	000101-68-8	Difenylmetan-4,4'-diisocyanat	QM(T) = 1 mg/kg i FM (uttrykt som NCO)
16660	000110-98-5	Dipropylenglykol	
16694	013811-50-2	N, N-Divinyl-2-imidazolidinon	QM = 5 mg/kg i FM
16704	000112-41-4	1-Dodecen	QM = 0,05 mg/kg
16750	000106-89-8	Epiklorhydrin	QM = 1 mg/kg i FM
16780	000064-17-5	Etanol	
16950	000074-85-1	Etylen	
16960	000107-15-3	Etylendiamin	SMG = 12 mg/kg
16990	000107-21-1	Etylenglykol	SMG(T) = 30 mg/kg <sup>(3)</sup>
17005	000151-56-4	Etylenimin	SMG = IP (DG = 0,01 mg/kg)
17020	000075-21-8	Etylenoksyd	QM = 1 mg/kg i FM
17050	000104-76-7	2-Etyl-1-heksanol	SMG = 30 mg/kg
17160	000097-53-0	Eugenol	SMG = IP (DG = 0,02 mg/kg, analysetoleranse medregnet)
17170	061788-47-4	Kokosfettsyre	
17200	068308-53-2	Soyafettsyre	
17230	061790-12-3	Talloljefettsyre	
17260	000050-00-0	Formaldehyd	SMG = 15 mg/kg
17290	000110-17-8	Fumarsyre	

<i>PM/REF- nr.</i>	<i>CAS-nr.</i>	<i>Kjemisk betegnelse</i>	<i>Begrensninger og/eller spesifikasjoner</i>
17530	000050-99-7	Glukose	
18010	000110-94-1	Glutarsyre	
18070	000108-55-4	Glutarsyreanhydrid	
18100	000056-81-5	Glyserol	
18220	068564-88-5	N-Heptylaminoundekansyre	SMG = 0,05 mg/kg
18250	000115-28-6	Heksaklorendometylen-tetrahydroftalsyre	SMG = IP (DG = 0,01mg/kg)
18280	000115-27-5	Heksaklorendometylen-terahydroftalsyre- Anhydrid	SMG = IP (DG = 0,01mg/kg)
18310	036653-82-4	1-Heksadekanol	
18430	000116-15-4	Heksafluorpropylen	SMG = IP (DG = 0,01 mg/kg)
18460	000124-09-4	Heksametylendiamin	SMG = 2,4 mg/kg
18640	000822-06-0	Heksametylendiisocyanat	QM(T) = 1 mg/kg i FM (uttrykt som NCO)
18670	000100-97-0	Heksametylentetramin	SMG(T) = 15 mg/kg (uttrykt som formaldehyd)
18820	000592-41-6	1-Heksen	SMG = 3 mg/kg
	000123-31-9	Hydrokinon	Se «1,4-Dihydroksybenzen»
18880	000099-96-7	p-Hydroksybenzosyre	
19000	000115-11-7	Isobuten	
19060	000109-53-5	Isobutylvinyleter	QM = 5 mg/kg i FM
19150	000121-91-5	Isoftalsyre	SMG = 5mg/kg
19210	001459-93-4	Dimetylisoftalat	SMG = 0,05 mg/kg
19270	000097-65-4	Itakonsyre	
19460	000050-21-5	Melkesyre	
19470	000143-07-7	Laurinsyre	
19480	002146-71-6	Vinyllaurat	
19510	011132-73-3	Lignocellulose	
19540	000110-16-7	Maleinsyre	SMG(T) = 30 mg/kg <sup>(4)</sup>
19960	000108-31-6	Maleinsyreanhydrid	SMG(T) = 30 mg/kg <sup>(4)</sup> (uttrykt som maleinsyre)
	000108-78-1	Melamin	Se «2,4,6-Triamino-1,3,5-triazin»
19990	000079-39-0	Metakrylamid	SMG = IP (DG = 0,02 mg/kg, analysetoleranse medregnet)
20020	000079-41-4	Metakrylsyre	
20050	000096-05-9	Allylmetakrylat	SMG = 0,05 mg/kg
20080	002495-37-6	Benzylmetakrylat	
20110	000097-88-1	Butylmetakrylat	
20140	002998-18-7	sec-Butylmetakrylat	
20170	000585-07-9	tert-Butylmetakrylat	
20530	002867-47-2	2-(Dimetylamino)etylmetakrylat	SMG = IP (DG = 0,02 mg/kg, analysetoleranse medregnet)
20890	000097-63-2	Etylmetakrylat	
21010	000097-86-9	Isobutylmetakrylat	
21100	004655-34-9	Isopropylmetakrylat	
21130	000080-62-6	Metylmetakrylat	
21190	000868-77-9	Etylenglykolmonometakrylat	
21280	002177-70-0	Fenylmetakrylat	
21340	002210-28-8	Propylmetakrylat	
21460	000760-93-0	Metakrylsyreanhydrid	
21490	000126-98-7	Metakrylnitril	SMG = IP, (DG = 0,020 mg/kg analysetoleranse medregnet)
21550	000067-56-1	Metanol	
21730	000563-45-1	3-Metyl-1-buten	QMA = 0,006 mg/6 dm <sup>2</sup> Kun til bruk i polypropylen
21940	000924-42-5	N-Metylolakrylamid	SMG = IP (DG = 0,01 mg/kg)
22150	000691-37-2	4-metyl-1-penten	SMG = 0,02 mg/kg
22331	025513-64-8	Blanding av 1,6-diamino-2,2,4-trimetylheksan (40% w/w) og 1,6-diamino-2,4,4- trimetylheksan (60% w/w)	QMA = 5 mg/6 dm <sup>2</sup>
22350	000544-63-8	Myristinsyre	
22390	000840-65-3	2,6-Naftalendikarboksylysyre, dimetylester	SMG = 0,05 mg/kg

<i>PM/REF- nr.</i>	<i>CAS-nr.</i>	<i>Kjemisk betegnelse</i>	<i>Begrensninger og/eller spesifikasjoner</i>
22420	003173-72-6	1,5-Naftalendiisocyanat	QM(T) = 1 mg/kg i FM (uttrykt som NCO)
22450	009004-70-0	Nitrocellulose	
22480	000143-08-8	1-Nonanol	
22550	000498-66-8	Norbornen	Se «Bisyklo(2.2.1)hept-2-en»
22570	000112-96-9	Oktadecylisocyanat	QM = 1 mg/kg i FM (uttrykt som NCO)
22600	000111-87-5	1-Oktanol	
22660	000111-66-0	1-Okten	SMG = 15 mg/kg
22763	000112-80-1	Oleinsyre	
22780	000057-10-3	Palmitinsyre	
22840	000115-77-5	Pentaerytriol	
22870	000071-41-0	1-Pentanol	
22937	001623-05-8	Perfluorpropyl-perfluorvinyleter	SMG = 0,05 mg/kg
22960	000108-95-2	Fenol	
23050	000108-45-2	1,3-Fenylendiamin	QM = 1 mg/kg i FM
	000075-44-5	Fosgen	Se «Karbonylklorid»
23170	007664-38-2	Fosforsyre	
		Ftalsyre	Se Tereftalsyre
23175	000122-52-1	Trietylfosfitt	QM = IP (DG = 1 mg/kg i FM)
23200	000088-99-3	o-Ftalsyre	
23230	000131-17-9	Diallylfталat	SMG = IP (DG = 0,01 mg/kg)
23380	000085-44-9	Ftalsyreanhydrid	
23470	000080-56-8	alfa-Pinen	
23500	000127-91-3	beta-Pinen	
23547	009016-00-6	Polydimetylsiloksan (molekylvekt større enn	I overenstemmelse med spesifikasjonene i
	063148-62-9	6800)	vedlegg I, del 4
23590	025322-68-3	Polyetylenglykol	
23650	025322-69-4	Polypropylenglykol (molekylvekt større enn	
		400)	
23651	025322-69-4	Polypropylenglykol	
23740	000057-55-6	1,2-Propandiol	
23770	000504-63-2	1,3-Propandiol	SMG = 0,05 mg/kg
23800	000071-23-8	1-Propanol	
23830	000067-63-0	2-Propanol	
23860	000123-38-6	Propionaldehyd	
23890	000079-09-4	Propionsyre	
23920	000105-38-4	Vinylpropionat	SMG(T) = 6 mg/kg <sup>(2)</sup> uttrykt som acetaldehyd
23950	000123-62-6	Propionsyreanhydrid	
23980	000115-07-1	Propylen	
24010	000075-56-9	Propylenoksyd	QM = 1 mg/kg i FM
	000120-80-9	Pyrokatekol	Se «1,2-Dihydroksybenzen»
24057	000089-32-7	Pyromellitsyreanhydrid	SMG = 0,05 mg/kg (uttrykt som pyromellitsyre)
24070	073138-82-6	Harpikssyre	
	000108-46-3	Resorcinol	Se «1,3-Dihydroksybenzen»
24100	008050-09-7	Harpiks	
24130	008050-09-7	Harpiksgummi	Se «harpiks»
24160	008052-10-6	Harpikstallolje	
24190	009014-63-5	Harpikstre	
24250	009006-04-6	Naturgummi	
24270	000069-72-7	Salisylsyre	
24280	000111-20-6	Sebacinsyre	
24430	002561-88-8	Sebacinsyreanhydrid	
24475	001313-82-2	Natriumsulfid	
24490	000050-70-4	Sorbitol	
24520	008001-22-7	Soyaolje	
24540	009005-25-8	Spiselig stivelse	
24550	000057-11-4	Stearinsyre	
24610	000100-42-5	Styren	
24760	026914-43-2	Styrensulfonsyre	SMG = 0,05 mg/kg
24820	000110-15-6	Ravsyre	

<i>PM/REF- nr.</i>	<i>CAS-nr.</i>	<i>Kjemisk betegnelse</i>	<i>Begrensninger og/eller spesifikasjoner</i>
24850	000108-30-5	Ravsyreanhydrid	
24880	000057-50-1	Sukrose	
24887	006362-79-4	5-Sulfoisofthalsyre, mononatriumsalt	SMG = 5 mg/kg
24888	003965-55-7	5-Sulfoisofthalsyre, mononatriumsalt, dimetylester	SMG = 0,05 mg/kg
24910	000100-21-0	Tereftalsyre	SMG = 7,5 mg/kg
24940	000100-20-9	Tereftalsyrediklorid	SMG(T) = 7,5 mg/kg (uttrykt som tereftalsyre)
24970	000120-61-6	Dimetylterefat	
25080	001120-36-1	1-Tetradecen	SMG = 0,05 mg/kg
25090	000112-60-7	Tetraetylglykol	
25120	000116-14-3	Tetrafluoretylen	SMG = 0,05 mg/kg
25150	000109-99-9	Tetrahydrofuran	SMG = 0,6 mg/kg
25180	000102-60-3	N,N,N',N'-Tetrakis(2-hydroksypropyl)-etylendiamin	
25210	000584-84-9	2,4-Toulendiisocyanat	QM(T) = 1 mg/kg i FM (uttrykt som NCO)
25240	000091-08-7	2,6-Toulendiisocyanat	QM(T) = 1 mg/kg i FM (uttrykt som NCO)
25270	026747-90-0	2,4-Toulendiisocyanat, dimer	QM(T) = 1 mg/kg i FM (uttrykt som NCO)
25360	-	2,3-Epoksypopyltrialkyl(C <sub>5</sub> -C <sub>15</sub> ) acetat	QM = 1 mg/kg i FM (uttrykt som epoksygruppe, molekylvekt = 43)
25385	000102-70-5	Triallylamin	I overensstemmelse med spesifikasjoner i vedlegg I, del 4
25420	000108-78-1	2,4,6-Triamino-1,3,5-triazin	SMG = 30 mg/kg
25510	000112-27-6	Trietylglykol	
25600	000077-99-6	1,1,1-Trimetylolpropan	SMG = 6 mg/kg
25910	024800-44-0	Tripropylglykol	
25927	027955-94-8	1,1,1-Tris(4-hydroksyfenyl)etan	QM = 0,5 mg/kg i FM. Kun til bruk i polykarbonater
25960	000057-13-6	Urea	
26050	000075-01-4	Vinylklorid	SMG = IP (DG = 0,01 mg/kg) og QM = 1 mg/kg i FM, se §13
26110	000075-35-4	Vinylidenklorid	QM = 5 mg/kg i FM eller SMG = IP (DG = 0,05 mg/kg)
26140	000075-38-7	Vinylidenfluorid	SMG = 5 mg/kg
26155	001072-63-5	1-Vinylimidazol	QM = 5 mg/kg i FM
26170	003195-78-6	N-Vinyl-N-metylacetamid	QM = 2 mg/kg i FM
26320	002768-02-7	Vinyltrimetoksyilan	QM = 5 mg/kg i FM
26360	007732-18-5	Vann	I overensstemmelse med EU-direktiv Rdir. 1998/83/EF

**Del 1B****Liste over monomerer og andre tillatte utgangstoffer som kan anvendes inntil det er truffet beslutning om at de skal inngå i Del 1A**

<i>PM/REF- nr.</i>	<i>CAS-nr.</i>	<i>Kjemisk betegnelse</i>	<i>Begrensninger og/eller spesifikasjoner</i>
10599/90A	061788-89-4	Dimere av umettede fettsyrer (C <sub>18</sub> ), destillerte	
10599/91	061788-89-4	Dimere av umettede fettsyrer (C <sub>18</sub> ), ikke-destillerte	
10599/92A	068783-41-5	Dimere av hydrogenerte, umettede fettsyrer (C <sub>18</sub> ), destillerte	
10599/93	068783-41-5	Dimere av hydrogenerte, umettede fettsyrer (C <sub>18</sub> ), ikke-destillerte	
11500	000103-11-7	2-Etylhexylakrylat	
11530	000999-61-1	2-Hydroksypropylakrylat	
12910	001732-10-1	Dimetylazelaianat	
	000528-44-9	1,2,4-Benzotrikarboksylsyre	Se Trimellitsyre
	000091-76-9	Benzoguanamin	Se «2,4-Diamino-6-fenyl-1,3,5-triazin»

<i>PM/REF- nr.</i>	<i>CAS-nr.</i>	<i>Kjemisk betegnelse</i>	<i>Begrensninger og/eller spesifikasjoner</i>
	000080-09-1	Bisfenol S	Se «4,4-Dihydroksydifenylsulfon»
13720	000110-63-4	1,4-Butandiol	
13810	000505-65-7	1,4-Butandiolformal	
13932	000598-32-3	3-Buten-2-ol	
14260	000502-44-3	Caprolakton	
14800	003724-65-0	Krotonsyre	
15310	000091-76-9	2,4-Diamino-6-fenyl-1,3,5-triasin	
15370	003236-53-1	1,6-Diamino-2,2,4-trimetylheksan	
15400	003236-54-2	1,6-Diamino-2,4,4-trimetylheksan	
15610	000080-07-9	4,4-Diklordifenylsulfon	
15730	000077-73-6	Disyklopentadien	
16090	000080-09-1	4,4-Dihydroksydifenylsulfon	
16210	006864-37-5	3,3-Dimetyl-4,4-diaminodisyklo-heksylmetan	
16390	000126-30-7	2,2-Dimetyl-1,3-propandiol	
16540	000102-09-0	Difenylkarbonat	
16690	001321-74-0	Divinylbenzen	QM = 1 mg/kg i FM eller SMG = IP (DG = 0,02 mg/kg, analysetoleransen medregnet)
16697	000693-23-2	Dodekandisyre	
17110	016219-75-3	5-Etylidenbisyklo(2,2,1)hept-2-en	
18370	000592-45-0	1,4-Heksadien	
18441	000085-42-7	Heksahydroftalsyreanhydrid	
18700	000629-11-8	1,6-Heksandiol	
19180	000099-63-8	Isoftalsyrediklorid	
	000078-79-5	Isopren	Se «2-metyl-1,3-butadien»
19490	000947-04-6	Laurolaktam	
19570	000999-21-3	Diallylmalenat	
19600	000105-76-0	Dibutylmalenat	
20260	000101-43-9	Sykloheksylmetakrylat	
20380	001189-08-8	1,3-Butandioldimetakrylat	
20410	002082-81-7	1,4-Butandioldimetakrylat	
20440	000097-90-5	Etylenglykoldimetakrylat	
20590	000106-91-2	2,3-Epoksypropylmetakrylat	QM(T) = 5 mg/kg i FM (uttrykt som epoksygruppe, molekylvekt = 43)
21370	010595-80-9	2-Sulfoetylmetakrylat	
21400	054276-35-6	Sulfopropylmetakrylat	
21520	001561-92-8	Natriummetallylsulfonat	QM = 5 mg/kg i FM
21640	000078-79-5	2-Metyl-1,3-butadien	
	000505-65-7	1,4-Metylendioksiybutan	Se «1,4-Butandiolformal»
21970	000923-02-4	N-Metylolmetakrylamid	
22210	000098-83-9	alfa-Metylstyren	
22360	001141-38-4	2,6-Naftalendikarboksylysyre	
	000126-30-7	Neopentylglykol	Se «2,2-Dimetyl-1,3propandiol»
22720	000140-66-9	4-tert-Oktylfenol	Se «4-(1,1,3,3-tetrametylbutyl)fenol»
22900	000109-67-1	1-Penten	
		Ftalsyre	Se Iso- eller o-ftalsyre»
24370	000106-79-6	Dimetylsebasat	
25185	000140-66-9	4-(1,1,3,3-Tetrametylbutyl)fenol (4-tert-oktylfenol)	SMG = IP (DG = 0,01 mg/kg, analysetoleranse medregnet)
25380		Vinyl-trialkyl (C <sub>5</sub> -C <sub>15</sub> ) acetat (vinylversat)	
25390	000101-37-1	Triallylcyanurat	
25450	026896-48-0	Trisyklodekandimetanol	
25540	000528-44-9	Trimellittsyre	QM(T) = 5 mg/kg i FM
25550	000552-30-7	Trimellittsyreanhydrid	QM(T) = 5 mg/kg i FM (uttrykt som trimellittsyre)
25810	015625-89-5	1,1,1-Trimetylolpropantriakrylat	
25840	003290-92-4	1,1,1-Trimetylolpropantrimetakrylat	
25900	000110-88-3	Trioxan	
26230	000088-12-0	Vinylpyrrolidon	

**Del 2****Ufullstendig liste over tilsetningsstoffer som kan brukes ved fremstilling av plastmaterialer og -gjenstander**

Listen omfatter:

- stoffer som tilsettes i plast for å oppnå en teknisk virkning i det ferdige produktet. De er beregnet på å forekomme i de ferdige produktene,
- stoffer som brukes for å gi egnede polymerisasjonsvilkår (f.eks. emulgatorer, overflateaktive stoffer, buffermidler osv.).

Listen omfatter ikke stoffer som har direkte innvirkning på dannelsen av polymerer (f.eks. katalysatorsystemet).

<i>PM/REF- nr.</i>	<i>CAS-nr.</i>	<i>Kjemisk betegnelse</i>	<i>Begrensninger og/eller spesifikasjoner</i>
30000	000064-19-7	Edikksyre	
30045	000123-86-4	Butylacetat	
30080	004180-12-5	Kobberacetat	SMG(T) = 30 mg/kg <sup>(7)</sup> (uttrykt som kobber)
30140	000141-78-6	Etylacetat	
30280	000108-24-7	Eddiksyreanhydrid	
30295	000067-64-1	Aceton	
30370	–	Acetyledikksyre, salter	
30400	–	Glyserider, acetylte	
30610	–	Alifatiske, lineære monokarboksylyser, C <sub>2</sub> - C <sub>24</sub> , fra naturlige oljer og fettstoffer og deres mono-, di- og triglyserolestere (herunder forgrenede fettsyrer i naturlige forekommende mengder)	
30612	–	Alifatiske, lineære, syntetiske monokarboksylyser, C <sub>2</sub> - C <sub>24</sub> , og deres mono-, di- og triglyserolestere	
30960	–	Estere av alifatiske monokarboksylyser (C <sub>6</sub> - C <sub>22</sub> ) med polyglyserol	
31328	–	Fettsyrer fra animalske eller vegetabiliske fettstoffer og oljer i næringsmidler	
31530	123968-25-2	2,4-Di-tert-pentyl-6- [ 1-(3,5-di-tert-pentyl-2-hydroksyfenyl)etyl ] fenylakrylat	SMG = 5 mg/kg
31730	000124-04-9	Adipinsyre	
33120	–	Alkoholer, alifatiske, enverdige, mettede, lineære, primære (C <sub>4</sub> - C <sub>24</sub> )	
33350	009005-32-7	Alginsyre	
33801	–	n-Alkyl(C <sub>10</sub> - C <sub>13</sub> ) benzensulfonsyre	SMG = 30 mg/kg
34240	–	Ester av alkyl(C <sub>10</sub> - C <sub>20</sub> ) sulfonsyre med fenoler	SMG = 6 mg/kg. Godkjent inntil 1. januar 2002
34281	–	Alkyl(C <sub>8</sub> - C <sub>22</sub> ) svovelsyre, lineære, primære med likt antall karbonatomer	
34475	–	Hydrat av aluminiumkalsiumhydroksyfosfitt	
34480	–	Aluminiumfibrer, -flak og -pulver	
34560	021645-51-2	Aluminiumhydroksid	
34690	011097-59-9	Aluminiummagnesiumhydroksykarbonat	
34720	001344-28-1	Aluminiumoksid	
35120	013560-49-1	Diester av 3-aminokrotonsyre med tiobis(2-hydroksyetyl)eter	
35320	007664-41-7	Ammoniakk	
35440	012124-97-9	Ammoniumbromid	
35600	001336-21-6	Ammoniumhydroksid	
35840	000506-30-9	Arachinsyre	
35845	007771-44-0	Arakidonsyre	
36000	000050-81-7	Askorbinsyre	
36080	000137-66-6	Askorbylpalmitat	
36160	010605-09-1	Askorbylstearat	
36640	000123-77-3	Azodikarbonamid	Bare som oppblåsningsmiddel
36880	008012-89-3	Bivoks	
36960	003061-75-4	Behenamid	
37040	000112-85-6	Behensyre	

<i>PM/REF- nr.</i>	<i>CAS-nr.</i>	<i>Kjemisk betegnelse</i>	<i>Begrensninger og/eller spesifikasjoner</i>
37280	001302-78-9	Bentonitt	
37360	000100-52-7	Benzaldehyd	(10)
37600	000065-85-0	Benzosyre	
37680	000136-60-7	Butylbenzoat	
37840	000093-89-0	Etylbenzoat	
38080	000093-58-3	Metylbenzoat	
38160	002315-68-6	Propylbenzoat	
38320	005242-49-9	4-(2-Benzoxazolyl)-4'-(5-metyl-2-benzoxazolyl)stilben	I samsvar med spesifikasjonene fastsatt i del 4
38510	136504-96-6	1,2-Bis(3-aminopropyl)etylendiamin, polymer med N-butyl-2,2,6,6-tetrametyl-4-piperidinamin og 2,4,6-triklor-1,3,5-triazin	SMG = 5 mg/kg
38515	001533-45-5	4,4-Bis(2-benzoxazolyl)stilben	SMG = 0,05 mg/kg <sup>(1)</sup>
38810	080693-00-1	Bis(2,6-di-tert-butyl-4-metylfenyl)pentaerytritoldifosfitt	SMG = 5mg/kg (summen av fosfitt og fosfat)
38879	135861-56-2	Bis(3,4-dimetylbenzyliden)sorbitol	
38950	079072-96-1	Bis(4-etylbenzyliden)sorbitol	
39200	006200-40-4	Bis(2-hydroksyetyl)-2-hydroksypropyl-3-(dodecyloksy)metylammo niumkl orid	SMG = 1,8 mg/kg
39815	182121-12-6	9,9-Bis(metoksymetyl)fluoren	QMA = 0,05 mg/6 dm <sup>2</sup>
39890	087826-41-3	Bis(metylbenzyliden)sorbitol	
	069158-41-4		
	054686-97-4		
	081541-12-0		
40120	-	Bis(polyetylenglykol)hydroksymetylfosfonat	SMG = 0,6 mg/kg. Godkjent inntil 1. januar 2002.
40400	010043-11-5	Bornitrid	
40570	000106-97-8	Butan	
41040	005743-36-2	Kalsiumbutyrat	
41280	001305-62-0	Kalsiumhydroksid	
41520	001305-78-8	Kalsiumoksid	
41600	012004-14-7	Kalsiumsulfoaluminat	
	037293-22-4		
41680	000076-22-2	Kamfer	(10)
41760	008006-44-8	Candelillavoks	
41960	000124-07-2	Kaprylsyre	
42160	000124-38-9	Karbondioksid	
42320	007492-68-4	Kobberkarbonat	SMG(T) = 30 mg/kg <sup>(7)</sup> (uttrykt som kobber)
42500	-	Karbonsyre, salter	
42640	009000-11-7	Karboksymetylcellulose	
42720	008015-86-9	Karnaubavoks	
42800	009000-71-9	Kasein	
42960	064147-40-6	Ricinusolje, dehydrert	
43200	-	Ricinusolje, mono- og diglyserider	
43280	009004-34-6	Cellulose	
43300	009004-36-8	Celluloseacetatbutyrat	
43360	068442-85-3	Cellulose, regenerert	
43440	008001-75-0	Ceresin	
43515	-	Kolinesterklorider av kokosnøttoljefettsyrer	QMA = 0,9 mg/6 dm <sup>2</sup>
44160	000077-92-9	Sitronsyre	
44640	000077-93-0	Trietylsitrat	
45195	007787-70-4	Kobberbromid	SMG(T) = 30 mg/kg <sup>(7)</sup> (uttrykt som kobber)
45200	001335-23-5	Kobberjodid	SMG(T) = 30 mg/kg <sup>(7)</sup> (uttrykt som kobber) og SMG = 1 mg/kg (uttrykt som jod)
45280	-	Bomullsfibrer	
45450	068610-51-5	p-Cresol-dicyklopentadien-isobutylene, kopolymer	SMG = 0,05 mg/kg <sup>(1)</sup>
45560	014464-46-1	Cristobalitt	
45760	000108-91-8	Sykloheksylamin	
45920	009000-16-2	Dammarharpiks	

<i>PM/REF- nr.</i>	<i>CAS-nr.</i>	<i>Kjemisk betegnelse</i>	<i>Begrensninger og/eller spesifikasjoner</i>
45940	000334-48-5	n-Dekansyre	
46070	010016-20-3	alfa-Dekstrin	
46080	007585-39-9	beta-Dekstrin	
46375	061790-53-2	Kiselgur	
46380	068855-54-9	Kiselgur, utglødet med en smelte av natriumkarbonat	
46480	032647-67-9	Dibenzylidensorbitol	
46790	004221-80-1	2,4-di-tert-butylfenyl-3,5-di-tert-butyl-4-hydroksybe nzoat	
46800	067845-93-6	Heksadecyl-3,5-di-tert-butyl-4-hydroksybenzoat	
46870	003135-18-0	Dioktadecyl-3,5-di-tert-butyl-4-Hydroksybenzylfosfonat	
46880	065140-91-2	Monoetyl-3,5-di-tert-butyl-4-hydroksybenzylfosfonat, kalsiumsalt	SMG = 6 mg/kg
47440	000461-58-5	Dicyanodiamid	
47680	000111-46-6	Dietylglykol	SMG(T) = 30 mg/kg <sup>(3)</sup>
48460	000075-37-6	1,1-Difluoretan	
49485	134701-20-5	2,4-Dimetyl-6-(1-metylpentadecyl)fenol	SMG = 1 mg/kg
49540	000067-68-5	Dimetylsulfoksid	
51200	000126-58-9	Dipentaerytritol	
51700	147315-50-2	2-(4,6-Difenyl-1,3,5-triazin-2-yl)-5-(heksyloksy)fenol	SMG = 0,05 mg/kg
51760	025265-71-8	Dipropylglykol	
	000110-98-5		
52640	016389-88-1	Dolomitt	
52720	000112-84-5	Erukamid	
52730	000112-86-7	Erukasyre	
52800	000064-17-5	Etanol	
53270	037205-99-5	Etylkarboksymetylcellulose	
53280	009004-57-3	Etylcellulose	
53360	000110-31-6	N,N'-Etylenbisoleamid	
53440	005518-18-3	N,N'-Etylenbispalmitamid	
53520	000110-30-5	N,N'-Etylenbisstearamid	
53600	000060-00-4	Etylendiamintetraeddiksyre	
53610	054453-03-1	Kobberetylendiamintetraacetat	SMG(T) = 30 mg/kg <sup>(7)</sup> (uttrykt som kobber)
53650	000107-21-1	Etylglykol	SMG(T) = 30 mg/kg <sup>(3)</sup>
54005	005136-44-7	Etylen-N-palmitamid-N'-stearamid	
54260	009004-58-4	Etylhydroksyetylcellulose	
54270	-	Etylhydroksymetylcellulose	
54280	-	Etylhydroksypropylcellulose	
54300	118337-09-0	2,2'-Etylidenbis(4,6-di-tert-butylfenyl)fluorfosfonitt	SMG = 6 mg/kg
54450	-	Fettstoffer og oljer fra animalske eller vegetabilske næringsmiddelredienser	
54480	-	Fettstoffer og oljer, hydrogenerte, fra animalske eller vegetabilske næringsmiddelredienser	
54930	025359-91-5	Formaldehyd-1-naftol, kopolymer [ = Poly(1-hydroksynaftylmetan) ]	SMG = 0,05 mg/kg
55040	000064-18-6	Maursyre	
55120	000110-17-8	Fumarsyre	
55190	029204-02-2	Gadoleinsyre	
55440	009000-70-8	Gelatin	
55520	-	Glassfiber	
55600	-	Mikroglaskuler	
55680	000110-94-1	Glutarsyre	
55920	000056-81-5	Glyserol	
56020	099880-64-5	Glyseroldibehenat	
56360	-	Estere av glyserol med eddiksyre	

<i>PM/REF- nr.</i>	<i>CAS-nr.</i>	<i>Kjemisk betegnelse</i>	<i>Begrensninger og/eller spesifikasjoner</i>
56486	–	Glyserolestere med alifatiske, mettede lineære syrer med likt antall karbonatomer (C <sub>14</sub> -C <sub>18</sub> ) og med alifatiske umettede, lineære syrer med likt antall karbonatomer (C <sub>16</sub> -C <sub>18</sub> )	
56487	–	Estere av glyserol med butansyre	
56490	–	Estere av glyserol med erukasyre	
56495	–	Estere av glyserol med 12-hydroksystearinsyre	
56500	–	Estere av glyserol med laurinsyre	
56510	–	Estere av glyserol med linolsyre	
56520	–	Estere av glyserol med myristinsyre	
56540	–	Estere av glyserol med oleinsyre	
56550	–	Estere av glyserol med palmitinsyre	
56565	–	Estere av glyserol med nonansyre	
56570	–	Estere av glyserol med propionsyre	
56580	–	Estere av glyserol med ricinolsyre	
56585	–	Estere av glyserol med stearinsyre	
56610	030233–64–8	Glyserolmonobehenat	
56720	026402–23–3	Glyserolmonoheksanoat	
56800	030899–62–8	Glyserolmonolauratdiacetat	
56880	026402–26–6	Glyserolmonooktanoat	
57040	–	Glyserolmonooleat, ester med askorbinsyre	
57120	–	Glyserolmonooleat, ester med sitronsyre	
57200	–	Glyserolmonopalmitat, ester med askorbinsyre	
57280	–	Glyserolmonopalmitat, ester med sitronsyre	
57600	–	Glyserolmonostearat, ester med askorbinsyre	
57680	–	Glyserolmonostearat, ester med sitronsyre	
57800	018641–57–1	Glyseroltribehenat	
57920	000620–67–7	Glyseroltriheptanoat	
58300	–	Glysin, salter	
58320	007782–42–5	Grafitt	
58400	009000–30–0	Guarkjernemel	
58480	009000–01–5	Gummi arabicum	
58720	000111–14–8	Heptansyre	
59360	000142–62–1	Heksansyre	
59760	019569–21–2	Huntitt	
59990	007647–01–0	Saltsyre	
60030	012072–90–1	Hydromagnesitt	
60080	012304–65–3	Hydrotalkitt	
60160	000120–47–8	Etyl-4-hydroksybenzoat	
60180	004191–73–5	Isopropyl-4-hydroksybenzoat	
60200	000099–76–3	Metyl-4-hydroksybenzoat	
60240	000094–13–3	Propyl-4-hydroksybenzoat	
60480	003864–99–1	2-(2-Hydroksy-3,5-di-tert-butylfenyl)-5-klorbenzotriazol	SMG = 30 mg/kg
60560	009004–62–0	Hydroksyetylcellulose	
60880	009032–42–2	Hydroksyetylmetylcellulose	
61120	009005–27–0	Hydroksyetylstivelse	
61390	037353–59–6	Hydroksymetylcellulose	
61680	009004–64–2	Hydroksypropylcellulose	
61800	009049–76–7	Hydroksypropylstivelse	
61840	000106–14–9	12-hydroksystearinsyre	
62140	006303–21–5	Hypofosforsyrting	
62240	001332–37–2	Jernoksid	
62450	000078–78–4	Isopentan	
62640	008001–39–6	Japanvoks	
62720	001332–58–7	Kaolin	
62800	–	Kaolin, kalsinert	
62960	000050–21–5	Melkesyre	
63040	000138–22–7	Butyllaktat	
63280	000143–07–7	Laurinsyre	

<i>PM/REF- nr.</i>	<i>CAS-nr.</i>	<i>Kjemisk betegnelse</i>	<i>Begrensninger og/eller spesifikasjoner</i>
63760	008002-43-5	Lecitin	
63840	000123-76-2	Levulinsyre	
63920	000557-59-5	Lignocerinsyre	
64015	000060-33-3	Linolsyre	
64150	028290-79-1	Linolensyre	
64500	-	Lysin, salter	
64640	001309-42-8	Magnesiumhydroksid	
64720	001309-48-4	Magnesiumoksid	
65020	006915-15-7	Eplesyre	
65040	000141-82-2	Malonsyre	
65520	000087-78-5	Mannitol	
66200	037206-01-2	Metylkarboksymetylcellulose	
66240	009004-67-5	Metylcellulose	
66560	004066-02-8	2,2'Metylenbis(4-metyl-6-sykloheksylfenol)	SMG(T) = 3 mg/kg <sup>(6)</sup>
66580	000077-62-3	2,2'Metylenbis [ 4-metyl-6-(1-metylsykloheksyl)fenol ]	SMG(T) = 3 mg/kg <sup>(6)</sup>
66640	009004-59-5	Metyletylcellulose	
66695	-	Metylhydroksymetylcellulose	
66700	009004-65-3	Metylhydroksypropylcellulose	
66755	002682-20-4	2-Metyl-4-isotiazolin-3-on	SMG = IP (DG = 0,02 mg/kg, analysetoleranse medregnet)
67120	012001-26-2	Glimmer	
67170	-	Blanding av 5,7-di-tert-butyl-3-(3,4-dimetylfenyl)-2(3H)benzofuranon (80-100% (w/w)) og 5,7-di-tert-butyl-3-(2,3-dimetylfenyl)-2(3H)-benzofuran on (0-20% (w/w))	SMG = 5 mg/kg
67180	-	Blanding av n-dekyl-n-oktylfталат (50 % w/w), di-n-dekylfталат (25 % w/w) og di-n-oktylfталат (25 % w/w)	SMG = 5 mg/kg <sup>(1)</sup>
67200	001317-33-5	Molybdendisulfid	
67840	-	Montansyrer og/eller deres estere med etylenglykol og/eller med 1,3-butandiol og/eller med glyserol	
67850	008002-53-7	Montanvoks	
67891	000544-63-8	Myristinsyre	
68040	003333-62-8	7- [ 2H-Nafto-(1,2-d)triazol-2-yl ] -3-fenylkumarin	
68125	037244-96-5	Nefelinsyenitt	
68145	080410-33-9	2,2',2"-Nitrilo [ trietyl tris(3,3',5,5'-tetra-tert-butyl-1,1'-bifenyl-2,2'-diyl)fosfitt ]	SMG = 5 mg/kg (summen av fosfitt og fosfat)
68960	000301-02-0	Oleamid	
69040	000112-80-1	Oleinsyre	
69760	000143-28-2	Oleylalkohol	
70000	070331-94-1	2,2'-Oksamidobis [ etyl-3-(3,5-di-tert-butyl-4-hydroksyfenyl)propionat ]	
70240	012198-93-5	Ozokeritt (jordvoks)	
70400	000057-10-3	Palmitinsyre	
71020	000373-49-9	Palmitoleinsyre	
71440	009000-69-5	Pektin	
71600	000115-77-5	Pentaerytritol	
71635	025151-96-6	Pentaerytritoldioleat	SMG = 0,05 mg/kg. Skal ikke brukes i polymerer i kontakt med næringsmidler, som det er fastsatt testløsning D for i Rdir. 1985/572/EØF
71680	006683-19-8	Pentaerytritol-tetrakis [ 3-(3,5-di-tert-butyl-4-hydroksyfenyl)propionat ]	
71720	000109-66-0	Pentan	
72640	007664-38-2	Fosforsyre	

<i>PM/REF- nr.</i>	<i>CAS-nr.</i>	<i>Kjemisk betegnelse</i>	<i>Begrensninger og/eller spesifikasjoner</i>
73720	000115-96-8	Trikloretlyfosfat	SMG = IP (DG = 0,02 mg/kg, analysetoleranse medregnet)
74010	145650-60-8	Bis(2,4-di-tert-butyl-6-metylfenyl)etylfosfitt	SMG = 5mg/kg (summen av fosfitt og fosfat)
74240	031570-04-4	Tris(2,4-di-tert-butylfenyl)fosfitt	
74480	000088-99-3	o-Ftalsyre	
76320	000085-44-9	Ftalsyreanhydrid	
76721	009016-00-6	Polydimetylsiloksan (molekylvekt større enn 6800)	I samsvar med spesifikasjonene i vedlegg I, del 4
76865	-	Polyestere av 1,2-propandiol og/eller 1,3-og 1,4 butandiol og/eller polypropylenglykol med adipinsyre, også med eddiksyre eller C <sub>12</sub> -C <sub>18</sub> fettsyrer eller n-oktanol og/eller n-dekanol i endeposisjon av polymerkjede	SMG = 30 mg/kg
76960	025322-68-3	Polyetylenglykol	
77600	061788-85-0	Ester av polyetylenglykol med hydrogenert ricinusolje	
77702	-	Estere av polyetylenglykol med alifatiske monokarboksyliksyrer (C <sub>6</sub> -C <sub>22</sub> ) og deres ammonium- og natriumsulfater	
77895	068439-49-6	Polyetylenglykol (EO = 2-6) monoalkyl(C <sub>16</sub> -C <sub>18</sub> ) eter	SMG = 0,05 mg/kg
79040	009005-64-5	Polyetylenglykolsorbitanmonolaurat	
79120	009005-65-6	Polyetylenglykolsorbitanmonooleat	
79200	009005-66-7	Polyetylenglykolsorbitanmonopalmitat	
79280	009005-67-8	Polyetylenglykolsorbitanmonostearat	
79360	009005-70-3	Polyetylenglykolsorbitantrioleat	
79440	009005-71-4	Polyetylenglykolsorbitantristearat	
80240	029894-35-7	Polyglyserolrisinolat	
80640	-	Polyoksyalkyl(C <sub>2</sub> -C <sub>4</sub> ) dimetylpolysiloksan	
80720	008017-16-1	Polyfosforsyrer	
80800	025322-69-4	Polypropylenglykol	
81515	087189-25-1	Poly(sinkglyserolat)	
81520	007758-02-3	Kaliumbromid	
81600	001310-58-3	Kaliumhydroksid	
81760	-	Pulver, flak og fibrer av messing, bronse, kobber, rustfritt stål, tinn og legeringer av kobber, tinn og jern	SMG(T) = 30 mg/kg <sup>(7)</sup> (uttrykt som kobber); SMG = 48 mg/kg (uttrykt som jern)
81840	000057-55-6	1,2-propandiol	
81882	000067-63-0	2-propanol	
82000	000079-09-4	Propionsyre	
82080	009005-37-2	1,2-Propylenglykolalginat	
82240	022788-19-8	1,2-Propylenglykoldilaurat	
82400	000105-62-4	1,2-Propylenglykoldioleat	
82560	033587-20-1	1,2-Propylenglykoldipalmitat	
82720	006182-11-2	1,2-Propylenglykoldistearat	
82800	027194-74-7	1,2-Propylenglykolmonolaurat	
82960	001330-80-9	1,2-Propylenglykolmonooleat	
83120	029013-28-3	1,2-Propylenglykolmonopalmitat	
83300	001323-39-3	1,2-Propylenglykolmonostearat	
83320	-	Propylhydroksyetylcellulose	
83325	-	Propylhydroksymetylcellulose	
83330	-	Propylhydroksypropylcellulose	
83440	002466-09-3	Pyrofosforsyre	
83455	013445-56-2	Pyrofosforsyring	
83460	012269-78-2	Pyrofylitt	
83470	014808-60-7	Kvarts	
83610	073138-82-6	Harpikssyrer	
83840	008050-09-7	Harpiks	
84000	008050-31-5	Harpiks, ester med glyserol	
84080	008050-26-8	Harpiks, ester med pentaerytritol	

<i>PM/REF- nr.</i>	<i>CAS-nr.</i>	<i>Kjemisk betegnelse</i>	<i>Begrensninger og/eller spesifikasjoner</i>
84210	065997-06-0	Harpiks, hydrogenert	
84240	065997-13-9	Harpiks, hydrogenert, ester med glyserol	
84320	008050-15-5	Harpiks, hydrogenert, ester med metanol	
84400	064365-17-9	Harpiks, hydrogenert, ester med pentaerytritol	
84560	009006-04-6	Naturgummi	
84640	000069-72-7	Salisylsyre	
85360	000109-43-3	Dibutylsebacat	
85600	–	Silikater, naturlige	
85610	–	Silikater, naturlige, silylerte (unntatt asbest)	
85840	053320-86-8	Litiummagnesiumnatriumsilikat	SMG(T) = 0,6 mg/kg <sup>(8)</sup> (uttrykt som litium)
85980	–	Kiselsyre, salter	
86000	–	Kiselsyre, silylert	
86160	000409-21-2	Silisiumkarbid	
86240	007631-86-9	Silisiumdioksid	
86285	–	Silisiumdioksid, silylert	
86560	007647-15-6	Natriumbromid	
86720	001310-73-2	Natriumhydroksid	
87200	000110-44-1	Sorbinsyre	
87280	029116-98-1	Sorbitandioleat	
87520	062568-11-0	Sorbitanmonobehenat	
87600	001338-39-2	Sorbitanmonolaurat	
87680	001338-43-8	Sorbitanmonooleat	
87760	026266-57-9	Sorbitanmonopalmitat	
87840	001338-41-6	Sorbitanmonostearat	
87920	061752-68-9	Sorbitantetrastearat	
88080	026266-58-0	Sorbitantrioleat	
88160	054140-20-4	Sorbitantripalmitat	
88240	026658-19-5	Sorbitantristearat	
88320	000050-70-4	Sorbitol	
88600	026836-47-5	Sorbitolmonostearat	
88640	008013-07-8	Soyaolje, epoksydert	I samsvar med spesifikasjoner i vedlegg I, Del 4
88800	009005-25-8	Stivelse, næringsmiddelkvalitet	
88880	068412-29-3	Stivelse, hydrolysert	
88960	000124-26-5	Stearamid	
89040	000057-11-4	Stearinsyre	
89200	007617-31-4	Kobberstereat	SMG(T) = 30 mg/kg <sup>(7)</sup> (uttrykt som kobber)
89440	–	Estere av stearinsyre med etylenglykol	SMG(T) = 30 mg/kg <sup>(3)</sup>
90720	058446-52-9	Stearoylbenzoylmetan	
90800	005793-94-2	Kalsiumstearoyl-2-laktylat	
90960	000110-15-6	Ravsyre	
91200	000126-13-6	Sukroseacetatisobutytrat	
91360	000126-14-7	Sukroseoktaacetat	
91840	007704-34-9	Svovel	
91920	007664-93-9	Svovelsyre	
92030	010124-44-4	Kobbersulfat	SMG(T) = 30 mg/kg <sup>(7)</sup> (uttrykt som kobber)
92080	014807-96-6	Talkum	
92160	000087-69-4	Vinsyre	
92195	–	Taurin, salter	
92205	057569-40-1	Diester av tereftalsyre med 2,2'-metylenbis(4-metyl-6-tert-butylfenol)	
92350	000112-60-7	Tetraetylenglykol	
92640	000102-60-3	N,N,N',N'-Tetrakis(2-hydroksypropyl)etylendiamin	
92700	078301-43-6	2,2,4,4-Tetrametyl-20-(2,3-epoksypropyl)-7-oxa-3,20-diazadispiro [ 5,1,11,2 ] -heneicosan-21-on, polymer	SMG = 5 mg/kg
92930	120218-34-0	Tiodietylenbis(5-metoksykarbonyl-2,6-dimetyl-1,4-dihydropyridin-3-karboksylat	SMG = 6 mg/kg
93440	013463-67-7	Titandioksid	

<i>PM/REF- nr.</i>	<i>CAS-nr.</i>	<i>Kjemisk betegnelse</i>	<i>Begrensninger og/eller spesifikasjoner</i>
93520	000059-02-9 010191-41-0	alfa-Tokoferol	
93680	009000-65-1	Trakant	
94320	000112-27-6	Trietylenglykol	
94960	000077-99-6	1,1,1-Trimetylolpropan	SMG = 6 mg/kg
95200	001709-70-2	1,3,5-Trimetyl-2,4,6-tris(3,5-di-tert-butyl-4-hydroksybenzyl)benzen	
95725	110638-71-6	Vermiculit, reaksjonsprodukt med litiumsitratt	SMG(T) = 0,6 mg/kg <sup>(8)</sup> (uttrykt som litium)
95855	007732-18-5	Vann	I samsvar med Rdir. 98/83/EF
95859	–	Raffinert voks, utvunnet fra oljebaserte eller syntetiske hydrokarboner	I samsvar med spesifikasjonene i vedlegg I Del 4
95883	–	Hvite mineraloljer, parafinske, utvunnet fra oljebaserte hydrokarboner	I samsvar med spesifikasjonene i vedlegg I Del 4
95905	013983-17-0	Wollastonitt	
95920	–	Tremel og -fibrer, ubehandlet	
95935	011138-66-2	Xantangummi	
96190	020427-58-1	Sinkhydroksid	
96240	001314-13-2	Sinkoksid	
96320	001314-98-3	Sinksulfid	

### Del 3

#### Produkter fremstilt ved bakteriefermentering

<i>PM/REF- nr.</i>	<i>CAS-nr.</i>	<i>Kjemisk betegnelse</i>	<i>Begrensninger og/eller spesifikasjoner</i>
18888	80181-31-3	3-Hydroksybutansyre-3-hydroksypentansyre, kopolymer	SMG = 0,05 mg/kg for krotonsyre (som urenheter) og i samsvar med spesifikasjonene fastsatt i vedlegg I Del 4

### Del 4

#### Spesifikasjoner

Del A: Generelle spesifikasjoner  
(fastsettes senere)

Del B: Øvrige spesifikasjoner

<i>PM/REF- nr.</i>	<i>Øvrige spesifikasjoner</i>
18888	<p>3-HYDROKSYBUTANSYRE-3-HYDROKSYBENTANSYRE, KOPOLYMER</p> <p>Definisjon</p> <p>Disse kopolymerene framstilles ved kontrollert fermentering av <i>Alcaligenes eutrophus</i> ved anvendelse av blandinger av glukose og propansyre som karbonkilder. De anvendte organismer er ikke utvunnet genteknisk. De stammer fra en enkelt, vill type organisme, <i>Alcaligenes eutrophus</i> (stamme H16 NCIMB 10442). Organismens stamkultur lagres som frysetørkede ampuller. Ut fra denne stamkulturen framstilles en arbeidskultur som lagres i flytende nitrogen og brukes til å framstille podestoffer til fermenteringstanken. Prøver fra fermenteringstanken undersøkes hver dag, både i mikroskop og for eventuelle forandringer i kolonimorfologien på en rekke forskjellige agarer ved forskjellige temperaturer. Kopolymerene isoleres fra varmebehandlede bakterier ved kontrollert nedbrytning av de øvrige cellekomponentene, vasking og tørking. Disse kopolymerene viser seg normalt som smelteformede partikler som inneholder tilsetningsstoffer som kjernedannende agenser, myknere, fyllstoff, stabilisatorer og pigmenter som alle er i samsvar med generelle og individuelle spesifikasjoner.</p>

PM/REF- Øvrige spesifikasjoner  
nr.

– Kjemisk betegnelse	Poly(3-D-hydroksybutanoat-co-3-D-hydroksypentanoat)
– CAS-nr.	80181-31-3
– Strukturformel	$\begin{array}{c} \text{CH}_3 \\   \\ (-\text{O}-\text{CH}-\text{CH}_2-\text{C}-)_m - (-\text{O}-\text{CH}-\text{CH}_2-\text{C}-)_n \\    \quad \quad \quad    \\ \text{O} \quad \quad \quad \text{O} \end{array}$ <p>der <math>n/(m+n)</math> er større enn 0 og mindre enn eller lik 0,25</p>
– Gjennomsnittlig molekylvekt	Ikke under 150.000 dalton (målt ved gelpermeasjonskromatografi)
– Innhold	Ikke mindre enn 98% poly(3-D-hydroksybutanoat-co-3-D-hydroksypentanoat) analysert etter hydrolyse som en blanding av 3-D-hydroksybutansyre og 3-D-hydroksypentansyre
Beskrivelse	Hvitt til elfenbenshvitt pulver etter isolering
Egenskaper	
– Identifikasjonsprøver:	
– Oppløselighet	Oppløselig i klorerte hydrokarboner som kloroform eller diklormetan, men så å si uoppløselig i etanol, alifatiske alkaner og vann
– Migrasjon	Migrasjon av krotonsyre bør aldri overstige 0,05 mg/kg næringsmiddel
– Renhet	Før granulering skal kopolymerpulveret i råstoffet inneholde:
– Nitrogen	Ikke over 2 500 mg/kg plast
– Sink	Ikke over 100 mg/kg plast
– Kobber	Ikke over 5 mg/kg plast
– Bly	Ikke over 2 mg/kg plast
– Arsen	Ikke over 1 mg/kg plast
– Krom	Ikke over 1 mg/kg plast
23547	POLYDIMETYLSILOKSAN (molekylvekt større enn 6 800)
	Laveste viskositet $100 \times 10^{-6} \text{ m}^2/\text{s}$ (= 100 centistoke) ved 25 °C
25385	TRIALLYLAMIN
	40 mg/kg hydrogel i en mengde på maksimalt 1,5 gram hydrogel pr. kg næringsmiddel. Bare til bruk i hydrogel som ikke er beregnet på å komme i kontakt med næringsmidler
38320	4-(2-BENZOXAZOLYL)-4-(5-METYL-2-BENZOXAZOLYL)STILBEN
	Ikke over 0,05 % (w/w) (mengde stoff brukt/mengde formulering)
76721	POLYDIMETYLSILOKSAN (molekylvekt større enn 6 800)
	Laveste viskositet $100 \times 10^{-6} \text{ m}^2/\text{s}$ (= 100 centistoke) ved 25 °C
88640	SOYAOLJE, EPOKSYDERT
	Oksiran mindre enn 8 %, jodverdi mindre enn 6
95859	RAFFINERT VOKS UTVUNNET FRA OLJEBASERTE ELLER SYNTETISKE HYDROKARBONER
	Produktet bør ha følgende spesifikasjoner:
	– Innholdet av mineralske hydrokarboner med et karbontall lavere enn 25: høyst 5 % (w/w)
	– Viskositet ikke lavere enn $11 \times 10^{-6} \text{ m}^2/\text{s}$ (= 11 centistoke) ved 100 °C
	– Gjennomsnittlig molekylvekt ikke lavere enn 500
95883	HVITE PARAFINSKE MINERALOLJER UTVUNNET FRA OLJEBASERTE HYDROKARBONER
	Produktet bør ha følgende spesifikasjoner:
	– Innholdet av mineralske hydrokarboner med et karbontall lavere enn 25: høyst 5 % (w/w)
	– Viskositet ikke lavere enn $8,5 \times 10^{-6} \text{ m}^2/\text{s}$ (= 8,5 centistoke) ved 100 °C
	– Gjennomsnittlig molekylvekt ikke lavere enn 480

- (1) Advarsel: det er risiko for at SMG kan overskrides i simulanter for fete næringsmidler.
- (2) SMG(T) betyr i dette særlige tilfellet at summen av migrasjonen av stoffene oppført under PM/REF-nr. 10060 og 23920, ikke skal overstige begrensningen.
- (3) SMG(T) betyr i dette særlige tilfellet at summen av migrasjonen av stoffene oppført under PM/REF-nr. 15760, 16990, 47680, 53650 og 89440, ikke skal overstige begrensningen.
- (4) SMG(T) betyr i dette særlige tilfellet at summen av migrasjonen av stoffene oppført under PM/REF-nr. 19540 og 19960, ikke skal overstige begrensningen.
- (5) SMG(T) betyr i dette særlige tilfellet at summen av migrasjonen av stoffene oppført under PM/REF-nr. 14200 og 14230, ikke skal overstige begrensningen.

- (6) SMG(T) betyr i dette særlige tilfellet at summen av migrasjonen av stoffene oppført under PM/REF-nr. 66560 og 66580, ikke skal overstige begrensningen.
- (7) SMG(T) betyr i dette særlige tilfellet at summen av migrasjonen av stoffene oppført under PM/REF-nr. 30080, 42320, 45195, 45200, 53610, 81760, 89200 og 92030, ikke skal overstige begrensningen.
- (8) SMG(T) betyr i dette særlige tilfellet at summen av migrasjonen av stoffene oppført under PM/REF-nr. 85840 og 95725, ikke skal overstige begrensningen.
- (9) SMG(T) betyr i dette særlige tilfellet at begrensningen ikke skal overstiges av summen av migrasjonen av følgende stoffer:
- BADGE (2,2-bis(4-hydroksyfenyl)propan bis(2,3-epoksypropyl)eter),
  - BADGE H<sub>2</sub>O
  - BADGE HCl
  - BADGE 2HCl
  - BADGE H<sub>2</sub>O HCl
- I simulanter for vannlige næringsmidler bør imidlertid SMG(T) også omfatte BADGE 2H<sub>2</sub>O c), med mindre materialet eller gjenstanden er merket slik at det fremgår at det/den skal komme i kontakt med bare de næringsmidler og drikkevarer for hvilke det kan dokumenteres at summen av migrasjonen av de fem ovennevnte stoffer a), b), d), e) og f) ikke kan overstige 1 mg/kg.
- (10) Advarsel: det er en risiko for at migrasjonen av stoffet forringer næringsmiddelets organoleptiske egenskaper, og at det ferdige produktet derfor ikke er i samsvar med forskriftens § 2 nr. 2.

Vedlegg III skal lyde:

### Vedlegg III

**Grenseverdiene gjelder bruks- og forbruksgjenstander fremstilt av glass, metallvarer og ikke-keramiske gjenstander uten emaljebelegg**

Grenseverdier

Ved de fastsatte analysebetingelser skal:

- ikke hulvarer avgi mer enn 2,0 mg bly pr liter (uttrykt som Pb) eller mer enn 0,1 mg kadmium pr liter (uttrykt som Cd)
- ikke flatvarer som beskrevet i vedlegg IV, avgi mer enn 1,0 mg bly pr dm<sup>2</sup> innvendig flate (uttrykt som Pb) eller mer enn 0,05 mg kadmium pr dm<sup>2</sup> innvendig flate (uttrykt som Cd). Som flatvare regnes også munnkanten til gjenstander bestemt til å drikke av.<sup>1</sup>

Prøvetaking og analysemetoder kfr. «Veileder – Emballasje» til forskrift om materialer og gjenstander i kontakt med næringsmidler utgitt av Statens næringsmiddeltilsyn.

- 1 Overflaten på munnkanten beregnes som en 2 cm bred kant langs gjenstandens øverste kant på både inner- og yttersiden. Krus, glass og lignende gjenstander som benyttes til å drikke av skal både oppfylle kravene for avgivelse fra selve kruset, glasset etc. og drikkekanten.

Vedlegg IV skal lyde:

### Vedlegg IV. Grenseverdier for bly og kadmium fra keramiske gjenstander

	<i>Bly</i>	<i>Kadmium</i>
Gjenstander som ikke kan fylles og gjenstander som kan fylles og hvis indre dybde målt mellom det laveste punkt og den øverste kants horisontalplan er lik eller mindre enn 25 mm (flatvarer), inkludert munnkanten til gjenstander som er bestemt til å drikke av <sup>1</sup>	0,8 mg/dm <sup>2</sup>	0,07 mg/dm <sup>2</sup>
Kokekar og gryter; emballasje og oppbevaringskar med volum på mer enn tre (3) liter	1,5 mg/l	0,1 mg/l
Alle andre gjenstander som kan fylles	4,0 mg/l	0,3 mg/l

- 1 Overflaten på munnkanten beregnes som en 2 cm bred kant langs gjenstandens øverste kant på både inner- og yttersiden. Krus, glass og lignende gjenstander som benyttes til å drikke av skal både oppfylle kravene for avgivelse fra selve kruset, glasset etc. og drikkekanten.

## II

Endringene trer i kraft straks.

### 15. juni Nr. 681 2001

#### **Forskrift om fastsetting av faktor i fisket etter lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen i sesongen 2001–2002.**

Fastsatt av Fiskeridirektøren 15. juni 2001 med hjemmel i forskrift av 14. juni 2000 nr. 576 om regulering av fisket etter lodde ved Grønland, Island og Jan Mayen i sesongen 2001–2002 § 6. Kunngjort 26. juni 2001.

§ 1. Det enkelte fartøys fiske etter lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen er begrenset av en kvote tilsvarende fartøyets basiskvote multiplisert med en faktor fastsatt til 4,2.

§ 2. Innenfor den totale faktoren som nevnt i § 1, er det enkelte fartøys fiske i Islands økonomiske sone begrenset av kvote tilsvarende fartøyets basiskvote multiplisert med en faktor fastsatt til 1,5.

§ 3. Denne forskrift trer i kraft straks, og gjelder til og med 15. februar 2002.

#### 15. juni Nr. 682 2001

##### **Forskrift (Nr. 119) om avgrensning av merverdiavgiftsunntaket for omsetning av helsetjenester.**

Fastsatt av Finansdepartementet 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift § 5b fjerde ledd, jf. første ledd nr. 1. Kunngjort 26. juni 2001.

§ 1. Denne forskriften gjelder avgrensningen av unntaket for omsetning av helsetjenester i merverdiavgiftsloven § 5b første ledd nr. 1, jf. annet ledd.

§ 2. Unntaket for helsetjenester omfatter:

1. Tjenester som omfattes av lov av 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene, lov av 3. juni 1983 nr. 54 om tannhelsetjeneste og lov av 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten.
2. Tjenester som omfattes av lov av 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd kapittel 5 og 10.
3. Tjenester som ytes av yrkesgrupper med autorisasjon eller lisens etter lov av 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. § 48 og § 49.
4. Akupunktur og homøopati.
5. Andre alternative behandlingsformer når de utøves av helsepersonell med autorisasjon eller lisens, jf. nr. 3.
6. Bedriftshelsetjenesten.

§ 3. Unntaket omfatter også:

- a) Andre tjenester og varer som institusjonen mv. omsetter som et naturlig ledd i ytelsen av en helsetjeneste. Det er et vilkår at leveringens skjer fra den som yter helsetjenesten.
- b) Utleie av arbeidskraft for utøvelse av helsetjenester.
- c) Tannteknikeres salg av egne fremstilte tanntekniske produkter.

§ 4. Forskriften gjelder fra 1. juli 2001.

#### 15. juni Nr. 683 2001

##### **Forskrift (Nr. 120) om redusert merverdiavgiftssats for næringsmidler.**

Fastsatt av Finansdepartementet 15. juni 2001 med hjemmel i Stortingsvedtak av 28. november 2000 nr. 1245 om merverdiavgift og avgift på investeringer mv. for budsjetterterminen 2001, I § 2 andre ledd. Kunngjort 26. juni 2001.

§ 1. *Virkeområde*

Forskriften gjelder næringsmidler som det etter Stortingets vedtak om merverdiavgift og avgift på investeringer mv., I § 2 skal beregnes redusert merverdiavgiftssats av.

Redusert merverdiavgiftssats skal beregnes i alle omsetningsledd.

§ 2. *Avgrensning av begrepet næringsmiddel*

Som næringsmiddel anses enhver mat- eller drikkevare og enhver annen vare som er bestemt til å konsumeres av mennesker.

En vare er bestemt til å konsumeres av mennesker når den

1. har en kvalitet som gjør den egnet til slikt konsum, herunder er godkjent eller har passert en stikkprøvekontroll dersom slike ordninger er etablert for varen, og
2. faktisk omsettes til slikt konsum.

Dersom det oppstår tvil om en vare er å anse som et næringsmiddel, kan det legges vekt på om varen anses som et næringsmiddel etter lov av 19. mai 1933 nr. 3 om tilsyn med næringsmidler mv.

§ 3. *Unntak fra området for redusert merverdiavgiftssats*

Følgende varer anses ikke som næringsmidler:

- a) *legemiddel*; stoff, droge eller preparat som er legemiddel etter lov av 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler. Legemiddel som etter legemiddeloven skal ha markedsføringstillatelse, anses ikke som legemiddel etter denne forskrift for markedsføringstillatelse er gitt eller det er gitt særskilt unntak fra plikten til å ha slik tillatelse.
- b) *vann fra vannverk*; vann fra vannverk som definert i forskrift av 1. januar 1995 nr. 68 om vannforsyning og drikkevann m.m.
- c) *tobakksvarer*; varer etter lov av 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakkskader § 3 tredje ledd.
- d) *alkoholholdig drikkevare*; drikkevarer som inneholder mer enn 0,7 volumprosent alkohol.

**§ 4. Råvarer og innsatsvarer**

Det skal betales redusert merverdiavgiftssats ved omsetning mv. av råvarer/innsatsvarer som anses som næringsmiddel etter § 2 jf. § 3, herunder råvarer/innsatsvarer som omsettes til produksjon av varer som nevnt i § 3.

**§ 5. Kombinerte varer**

Med kombinert vare menes næringsmiddel som sammen med en annen vare med egen funksjon eller verdi fremstår som en enhet.

Ved omsetning av kombinert vare, skal det betales redusert merverdiavgiftssats hvis den andre varen utgjør en ubetydelig del av enhetsvaren som sådan.

**§ 6. Andre omkostninger**

Andre omkostninger knyttet til omsetning av et næringsmiddel omsettes med samme merverdiavgiftssats som næringsmiddelet dersom de inngår i beregningsgrunnlaget etter merverdiavgiftsloven § 18.

Dersom næringsmiddelets emballasje har en egen verdi eller egen funksjon ut over å skulle emballere, vurderes forholdet som omsetning av kombinerte varer etter § 5.

**§ 7. Serveringstjenester**

Næringsmidler som inngår i omsetning av serveringstjenester anses ikke som omsetning av næringsmidler.

Med serveringstjeneste menes servering fra serveringssted etter lov av 13. juni 1997 nr. 55 om serveringsvirksomhet, dvs. sted der det foregår servering av mat og/eller drikke og hvor forholdene ligger til rette for fortæring på stedet. Som serveringstjeneste anses også servering som nevnt i serveringsloven § 2 andre ledd bokstav b, c, d, e, f og g, med mindre serveringen inngår som del av annen tjeneste som er omfattet av unntaket i merverdiavgiftsloven § 5b andre ledd.

Tilstøtende lokaler til serveringssted på skip, i hoteller, på arbeidsplasser, i teatre og kinoer o.l., anses som del av serveringsstedet. Skattedirektoratet kan gi forskrift med nærmere bestemmelser om hva som skal anses som tilstøtende lokaler etter denne forskrift.

Som serveringssted anses også sted der cateringvirksomhet i tillegg til å levere næringsmidler yter tjenester som utleie av serveringspersonale, oppdekking og rydding av servise etc.

Omsetning av næringsmiddel fra serveringssted anses ikke å inngå i omsetning av serveringstjeneste dersom

- a) næringsmiddelet ikke skal fortæres på stedet, eller
- b) næringsmiddelet er å anse som en tradisjonell kioskvare.

Skattedirektoratet kan gi forskrift med nærmere bestemmelser om hva som anses som serveringssted. Skattedirektoratet kan også gi forskrift med nærmere krav til virksomhet som både omsetter næringsmidler og serveringstjenester.

**§ 8. Innførsel**

Forskriften gjelder tilsvarende for innførsel av næringsmidler så langt den passer og ikke annet er bestemt.

**§ 9. Ikrafttredelse**

Forskriften gjelder fra 1. juli 2001.

**15. juni Nr. 684 2001****Forskrift (Nr. 121) om merverdiavgift ved kjøp av tjenester fra utlandet.**

Fastsatt av Finansdepartementet 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift § 65a og § 66. Kunngjort 26. juni 2001.

**§ 1. Avgiftsplikt ved kjøp av tjenester fra utlandet**

Det skal betales merverdiavgift etter denne forskriften av tjenester som kjøpes fra utlandet, og som er avgiftspliktig ved innenlands omsetning.

Avgiftsplikten gjelder når tjenesten leveres til mottaker som er næringsdrivende hjemmehørende i Norge eller til stat, kommune og institusjon som eies eller drives av stat eller kommune i Norge. Med mindre det dokumenteres at tjenesten er avgiftsberegnet i utlandet, gjelder avgiftsplikten også når tjenesten leveres til mottaker i utlandet hvis tjenesten er til bruk i Norge av noen som nevnt i foregående punktum.

Bestemmelsen i første ledd gjelder kun tjenester som kan fjernleveres. Med dette menes tilfeller hvor utførelsen eller leveringen av tjenesten etter tjenestens art ikke eller vanskelig kan knyttes til et bestemt fysisk sted.

**§ 2. Hvem skal beregne avgiften (betalingspliktige)**

Avgift skal beregnes og betales av mottaker som er omfattet av § 1.

Mottaker som ikke er registrert i merverdiavgiftsmanntallet skal ikke beregne og betale avgift når avgiftsbeløp for en termin er mindre enn 500 kroner.

**§ 3. Grunnlaget for beregning av avgiften**

Avgift skal beregnes av vederlaget for tjenesten, jf. lov av 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift kap. V.

Vederlag som er angitt i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ut fra omregningskursen på

leveringstidspunktet fastsatt i henhold til forskrift av 3. desember 1980 nr. 4917 om fastsettelse av varens tollverdi § 10.

**§ 4. Innberetning og betaling av avgiften mv.**

Betalingspliktig mottaker som ikke er registrert i merverdiavgiftsmanntallet skal innberette avgift etter denne forskrift på særskilt omsetningsoppgave fastsatt av avgiftsmyndighetene. Oppgaveterminen er 3 måneder og følger kvartalsvis. Oppgave leveres ikke for terminer hvor det ikke påløper pliktig avgift. Bestemmelsene i merverdiavgiftsloven gjelder for øvrig så langt de passer.

Betalingspliktig mottaker som er registrert i merverdiavgiftsmanntallet skal innberette avgift etter denne forskrift som utgående avgift på oppgaven som omhandlet i merverdiavgiftsloven § 29.

**§ 5. Ikrafttredelse**

Denne forskriften gjelder fra 1. juli 2001.

**15. juni Nr. 685 2001**

**Forskrift om endring i forskrift (Nr. 24) vedrørende omsetning av varer og tjenester til bruk i utlandet m.v.**

Fastsatt av Finansdepartementet 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift § 16, § 22 og § 75. Kunngjort 26. juni 2001.

*I*

I forskrift (Nr. 24) av 23. februar 1970 nr. 1 vedrørende omsetning av varer og tjenester til bruk i utlandet m.v. gjøres følgende endringer:

§ 8 første ledd nytt annet og tredje punktum skal lyde:

Det skal heller ikke betales avgift ved omsetning av tjenester som kan fjernleveres<sup>1</sup> når mottaker av tjenesten er næringsdrivende hjemmehørende i utlandet, på Svalbard eller Jan Mayen eller offentlig virksomhet i utlandet, på Svalbard eller Jan Mayen. Ved omsetning av tjenester som kan fjernleveres til andre hjemmehørende i utlandet, på Svalbard eller Jan Mayen gjelder bestemmelsen i første punktum.

<sup>1</sup> Se forskrift (Nr. 121) av 15. juni 2001 nr. 684 om merverdiavgift ved kjøp av tjenester fra utlandet.

§ 8 annet ledd første punktum gjøres følgende endring:

Vilkåret for avgiftsfritaket etter første ledd første punktum er at tjenesten

- a) utføres i utlandet, på Svalbard eller Jan Mayen, for utenlandske skip eller luftfartøyer som nevnt i første ledd, eller
- b) utføres her i landet for oppdragsgiver bosatt i utlandet, på Svalbard eller Jan Mayen.

*II*

Endringene gjelder fra 1. juli 2001.

**15. juni Nr. 686 2001**

**Forskrift om endring i forskrift (Nr. 12) om beregning og oppkreving av merverdiavgift ved innførsel.**

Fastsatt av Finansdepartementet 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift § 66, jf. § 62. Kunngjort 26. juni 2001.

*I*

I forskrift (Nr. 12) av 12. desember 1975 nr. 2 om beregning og oppkreving av merverdiavgift ved innførsel gjøres følgende endring:

Forskriftens tittel skal lyde:

*Forskrift (Nr. 12) om beregning og oppkreving av merverdiavgift ved innførsel av varer*

*II*

Endringen gjelder fra 1. juli 2001.

**15. juni Nr. 687 2001****Forskrift om endring i forskrift om godkjente (reinavla/registrerte) dyr av hestefamilien.**

Fastsatt av Landbruksdepartementet 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 4. desember 1992 nr. 130 om husdyravl og lov av 8. juni 1962 nr. 4 om dyrehold (husdyrloven), jf. EØS-avtalen vedlegg I kapittel I pkt. 24 (Kvedtak 2000/68/EF). Kunngjort 26. juni 2001.

*I*

I forskrift av 13. januar 1999 nr. 67 om godkjente (reinavla/registrerte) dyr av hestefamilien gjøres følgende endringer:

§ 5 annet ledd skal lyde:

Ved handel innenfor EØS med dyr av hestefamilien som er registrert i avsenderlandet, skal dyrene, med mindre annet er avtalt mellom de berørte instanser, registreres eller føres opp i det relevante registeret (stamboken) i mottakerlandet under samme navn (og med sitt livsvarige identitetsnummer gitt ved førstegangsregistrering), med angivelse av fødselslandets nasjonalitetsmerke i henhold til internasjonale avtaler.

Vedlegg 3 innledning og første ledd skal lyde:

*Generell veiledning*

- I. Passet skal inneholde alle nødvendige opplysninger om hvordan det brukes og opplysninger om den myndighet som har utstedt passet.
- II. Passets innhold
  - A. Passet skal inneholde følgende opplysninger:

Vedlegg 3 nytt punkt 6 skal lyde:

## 6. Kapittel IX

*Medisinsk behandling*

Del I og del II eller del III i dette kapitlet utfylles behørig i overensstemmelse med veiledningen for dette kapitlet (se forklaring etter siste skjema i kapittel IX).

- B. Passet kan inneholde følgende opplysninger:

## Kapittel VIII:

Helsemessige basiskrav (helseattest). Denne følger ikke med passet, men legges ved passet separat når det er krav om slik attest.

*II*

Endringene trer i kraft straks.

**15. juni Nr. 688 2001****Forskrift om endring i forskrift etter rettsgebyrloven m.m. (rettsgebyrforskriften).**

Fastsatt av Justis- og politidepartementet 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr § 2, § 3, § 6, § 14 og § 25, lov av 13. august 1915 nr. 5 om domstolene § 105 a, lov av 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker § 20 a, lov av 23. november 1898 om Umyndiggjørelse § 2 og lov av 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven) § 476, jf. kgl.res. av 11. februar 1983 nr. 84. Kunngjort 26. juni 2001.

*I*

I forskrift av 15. februar 1983 nr. 86 til rettsgebyrloven m.m. (rettsgebyrforskriften) gjøres følgende endringer:

§ 1–1 første ledd skal lyde:

Godtgjørelsen settes til kr 250 for hver dag eller del av dag som går med til møte på rettsstedet i saken for:

- a) lagrettemedlem,
- b) meddommer som tas av det alminnelige utvalg,
- c) forliksrådsmedlem som gjør tjeneste som medlem av vergemålsretten.

§ 1–2 første ledd skal lyde:

Godtgjørelsen settes til kr 1.000 for hver dag som går med til møte på rettsstedet i saken. For halve dager settes godtgjørelsen til kr 600. For særlig lange dager gis en forhøyet godtgjørelse på kr 1.200. Dette gjelder for:

- a) skjønnsmann,
- b) meddommer som tas av de særlige utvalg, herunder det arbeidslivskyndige meddommerutvalg,
- c) jordskiftemeddommer,
- d) meddommer som oppnevnes eller trekkes i henhold til domstolloven § 88 første ledd,
- e) sakkyndig vitne ved sjøforklaring,
- f) sakkyndig rettsvitne ved konsulrett.

## II

Endringene trer i kraft 1. juli 2001.

**15. juni Nr. 689 2001****Forskrift om særskilte beskyttelsestiltak ved innførsel av ferskt kjøtt av klauvdyr fra Uruguay.**

Fastsatt av Statens dyrehelsetilsyn – Sentralforvaltningen 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 8. juni 1962 nr. 4 om dyrehelse (husdyrloven) § 3 og § 8, jf. delegeringsvedtak av 4. januar 2001 nr. 171, jf. EØS-avtalen vedlegg I (Kvedtak 2001/388/EF). Kunngjort 26. juni 2001.

**§ 1. Formål og virkeområde**

Formålet med denne forskrift er å forebygge spredning av munn- og klauvsjuka i forbindelse med innførsel av ferskt kjøtt av klauvdyr fra Uruguay.

**§ 2. Forbud**

Det er forbudt å innføre ferskt kjøtt av klauvdyr fra Uruguay.

**§ 3. Unntak**

Det er tillatt å innføre ferskt kjøtt av storfe og småfe som er nedskåret og sertifisert før 23. mars 2001, og utbeinet kjøtt av storfe og småfe som er nedskåret og sertifisert i perioden 23. mars til 23. april 2001.

**§ 4. Straffebestemmelser**

Overtredelse av bestemmelsene i denne forskrift er straffbar, jf. husdyrloven § 19.

**§ 5. Ikrafttredelse**

Denne forskrift trer i kraft straks.

**15. juni Nr. 690 2001****Forskrift om stopp i fangst av vågehval i Svalbardsonen i 2001.**

Fastsatt av Fiskeridirektøren 15. juni 2001 med hjemmel i forskrift av 1. mars 2001 nr. 190 om regulering av fangst av vågehval i 2001 § 8. Kunngjort 26. juni 2001.

**§ 1.** Fangst av vågehval i Svalbardsonen stoppes 15. juni umiddelbart etter kunngjøring fra Norges Råfisklag.

**§ 2.** Forsettlig eller uaktsom overtredelse av denne forskrift straffes i henhold til lov av 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. § 53. På samme måte straffes medvirkning og forsøk.

**§ 3.** Denne forskrift trer i kraft straks og gjelder til og med 31. desember 2001.

**15. juni Nr. 691 2001****Ikraftsettning av lov av 15. juni 2001 nr. 61 om endringer i lov 3. februar 1961 om ansvar for skade som motorvogn gjer.**

Fastsett ved kgl.res. 15. juni 2001. Fremja av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 26. juni 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 61 om endringer i lov 3. februar 1961 om ansvar for skade som motorvogn gjer gjeld fra 16. juni 2001.

**15. juni Nr. 692 2001****Ikraftsettning av lov av 15. juni 2001 nr. 70 om fastsettning og endring av kommune- og fylkesgrenser (inndelingslova).**

Fastsett ved kgl.res. 15. juni 2001. Fremja av Kommunal- og regionaldepartementet. Kunngjort 26. juni 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 70 om fastsettning og endring av kommune- og fylkesgrenser (inndelingslova) vert sett i kraft frå 1. januar 2002.

**15. juni Nr. 693 2001****Vedtak om endring i ikrafttredelse av lov 21. juni 1985 nr. 82 om kredittkjøp m.m. Delegering av myndighet.**

Fastsatt ved kgl. res. 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 21. juni 1985 nr. 82 om kredittkjøp m.m. § 7, § 11, § 12, § 28, § 29 og § 30 tredje ledd. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 26. juni 2001.

*I*

I vedtak av 27. juni 1986 nr. 1305 om ikrafttredelse av lov 21. juni 1985 nr. 82 om kredittkjøp m.m. Delegering av myndighet gjøres følgende endringer:

Del II skal lyde:

Kongens myndighet etter kredittkjøpsloven § 7, § 11, § 12, § 28, § 29 og § 30 tredje ledd delegeres til Justis- og politidepartementet.

Del IV skal lyde:

Forbrukerombudet skal ha tilsynet med at bestemmelsene fastsatt i eller i medhold av kredittkjøpsloven blir overholdt.

*II*

Endringene gjelder fra 1. juli 2001.

**15. juni Nr. 694 2001****Forskrift om opphevelse av diverse forskrifter til kredittkjøpsloven.**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 21. juni 1985 nr. 82 om kredittkjøp m.m. § 33, jf. lov av 8. mars 1935 om handelsnæring § 103a og kgl.res. av 27. juni 1986 nr. 1305 del II. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 26. juni 2001.

*I*

Forskrift av 22. mars 1974 nr. 4 om avdragssalg, forskrift av 1. september 1982 nr. 1368 om kontantsummens størrelse og avdragstidens lengde ved avdragssalg og vedtak av 20. juni 1994 nr. 492 om delegering av myndighet etter kredittkjøpsloven fra Administrasjonsdepartementet til Konkurransetilsynet oppheves.

*II*

Forskriften gjelder fra 1. juli 2001.

**15. juni Nr. 695 2001****Ikrafttredelse av lov av 15. juni 2001 nr. 66 om endringer i svalbardloven m.m. (innføring av lokaldemokrati i Longyearbyen).**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 26. juni 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 66 om endringer i svalbardloven m.m. (innføring av lokaldemokrati i Longyearbyen) trer i kraft fra 1. januar 2002.

**18. juni Nr. 696 2001****Forskrift om endring i forskrift om avgift på sjokolade- og sukkervarer m.m.**

Fastsatt av Finansdepartementet 18. juni 2001 med hjemmel i Stortingets vedtak om avgift på sjokolade- og sukkervarer m.m. og lov av 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter. Kunngjort 26. juni 2001.

*I*

I forskrift av 16. juli 1990 nr. 611 om avgift på sjokolade- og sukkervarer m.m. gjøres følgende endringer:

§ 1 nr. 5 skal lyde:

5. Varer som er avgiftspliktige etter nr. 1–4, men som tarifferes under andre varenumre fordi de er satt sammen eller pakket sammen med andre varer.

Varer som er avgiftspliktige etter nr. 1–4, men som er på/i kaker i tolltariffens varenummer 19.05.9031, er avgiftsfrie.

§ 9 nytt andre ledd skal lyde:

Tolldistriktssjefen kan fastsette andre frister for innsending av oppgave og betaling.

§ 9 nåværende andre til fjerde ledd blir tredje til femte ledd.

*II*

Endringene gjelder fra 1. juli 2001.

**18. juni Nr. 697 2001****Forskrift om endring i forskrift om vektårsavgift.**

Fastsatt av Finansdepartementet 18. juni 2001 med hjemmel i lov av 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter og Stortingets avgiftsvedtak. Kunngjort 26. juni 2001.

*I*

I forskrift av 29. juni 2000 nr. 688 om vektårsavgift gjøres følgende endringer:

§ 3 nytt andre ledd skal lyde:

Fjæringssystemer som imøtekommer krav fastsatt i Rdir. 1996/53/EF Bilag II anses som likestilt med luftfjæring etter Stortingets avgiftsvedtak.

§ 3 nåværende andre ledd blir nytt tredje ledd.

*II*

Endringene gjelder fra 1. juli 2001.

**22. juni Nr. 698 2001****Ikrafttredelse av lov av 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap.**

Fastsatt ved kgl.res. 22. juni 2001 med hjemmel i lov av 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap § 7-1. Fremmet av Sosial- og helsedepartementet. Kunngjort 26. juni 2001.

Lov av 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap trer i kraft 1. juli 2001.

**22. juni Nr. 699 2001****Ikrafttredelse av lov av 21. desember 2000 nr. 125 om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover.**

Fastsatt ved kgl.res. 22. juni 2001 med hjemmel i lov av 21. desember 2000 nr. 125 om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover romertall III nr. 3. Fremmet av Sosial- og helsedepartementet. Kunngjort 26. juni 2001.

Lov av 21. desember 2000 nr. 125 om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover trer i kraft 1. juli 2001.

**22. juni Nr. 700 2001****Forskrift om overgangsbestemmelser til lov av 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap.**

Fastsatt ved kgl.res. 22. juni 2001 med hjemmel i lov av 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap § 7-2. Fremmet av Sosial- og helsedepartementet. Kunngjort 26. juni 2001.

**§ 1. Overgangsbestemmelser**

Kravet om å utarbeide beredskapsplan etter lov om helsemessig og sosial beredskap § 2-2 første og annet ledd skal være oppfylt innen 1. juli 2003.

**§ 2. Ikrafttredelse**

Forskriften trer i kraft 1. juli 2001.

**22. juni Nr. 701 2001****Vedtak om endring i reglement for forberedelse av rekvirering av bygninger til Totalforsvaret ved beredskap og i krig.**

Fastsatt ved kgl.res. 22. juni 2001 med hjemmel i lov av 15. desember 1950 nr. 7 om særlige rådgjerd under krig, krigsfare og liknende forhold, lov av 29. juni 1951 nr. 19 om militære rekvisisjoner, lov av 17. juli 1953 nr. 9 om Sivilforsvaret og lov av 14. desember 1956 nr. 7 om forsynings- og beredskapstiltak. Fremmet av Sosial- og helsedepartementet. Kunngjort 26. juni 2001.

*I*

I reglement av 17. januar 1986 nr. 3047 for forberedelse av rekvirering av bygninger til Totalforsvaret ved beredskap og i krig gjøres følgende endring:

Hjemmelsfeltet skal lyde:

Fastsatt ved kgl.res. 17. januar 1986 med hjemmel i lov av 15. desember 1950 nr. 7 om særlige rådgjerder under krig, krigsfare og liknende forhold, lov av 29. juni 1951 nr. 19 om militære rekvisisjoner, lov av 17. juli 1953 nr. 9 om Sivilforsvaret, lov av 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap og lov av 14. desember 1956 nr. 7 om forsynings- og beredskapstiltak. I kraft 17. januar 1986. Samtidig oppheves Reglement for forberedelse av rekvirering av bygninger ved mobilisering og i krig, fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon av 29. juli 1955.

## II

Endringen trer i kraft 1. juli 2001.

### 22. juni Nr. 702 2001

#### **Vedtak om endring i reglement for rekvisisjoner til sivile formål ved beredskap og i krig.**

Fastsatt ved kgl.res. 22. juni 2001 med hjemmel i lov av 15. desember 1950 nr. 7 om særlige rådgjerder under krig, krigsfare og liknende forhold, lov av 29. juni 1951 nr. 19 om militære rekvisisjoner, lov av 17. juli 1953 nr. 9 om Sivilforsvaret og lov av 14. desember 1956 nr. 7 om forsynings- og beredskapstiltak. Fremmet av Sosial- og helsedepartementet. Kunngjort 26. juni 2001.

## I

I reglement av 17. januar 1986 nr. 3081 for rekvisisjoner til sivile formål ved beredskap og i krig gjøres følgende endringer:

Hjemmelsfeltet skal lyde:

Fastsatt ved kgl. res. 17. januar 1986 med hjemmel i lov av 15. desember 1950 nr. 7 om særlige rådgjerder under krig, krigsfare og liknende forhold, lov av 17. juli 1953 nr. 9 om Sivilforsvaret, lov av 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap og lov av 14. desember 1956 nr. 7 om forsynings- og beredskapstiltak.

§ 3 bokstav C skal lyde:

C Med hjemmel i lov av 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap:

- Sosial- og helsedepartementet,
- Statens helsetilsyn,
- Fylkesmennene,
- Ordførerne.

§ 9 oppheves.

§ 43 annet ledd skal lyde:

Overtredelse straffes etter krigslovens § 19, sivilforsvarslovens § 62, lov om helsemessig og sosial beredskap § 6–5 eller lov om forsynings- og beredskapstiltak § 20.

§ 44 annet ledd skal lyde:

Overtredelse straffes etter krigslovens § 19, sivilforsvarslovens § 62, lov om helsemessig og sosial beredskap § 6–5 eller lov om forsynings- og beredskapstiltak § 18.

§ 45 skal lyde:

Den som unnlater å etterkomme krav om rekvisisjon etter dette reglement eller motsetter seg eller søker å hindre at slik rekvisisjon blir gjennomført, straffes etter krigslovens § 19, sivilforsvarslovens § 62, lov om helsemessig og sosial beredskap § 6–5 eller lov om forsynings- og beredskapstiltak § 18 – § 19 og § 32.

Bilag 1, Almennelige bestemmelser, Lovhjemmel nr. 1 bokstav c skal lyde:

lov av 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap,

## II

Endringene trer i kraft 1. juli 2001.

### 22. juni Nr. 703 2001

#### **Overføring av myndighet fra Nærings- og handelsdepartementet til Barne- og familiedepartementet etter pakkereiseloven kapittel 11.**

Fastsatt ved kgl.res. 22. juni 2001 med hjemmel i lov av 25. august 1995 nr. 57 om pakkereiser (pakkereiseloven) kapittel 11. Fremmet av Statsministerens kontor. Kunngjort 26. juni 2001.

Myndighet etter lov av 25. august 1995 nr. 57 om pakkereiser (pakkereiseloven) kapittel 11 overføres fra Nærings- og handelsdepartementet til Barne- og familiedepartementet med virkning fra 1. juli 2001. Overføringen omfatter også forskrift av 10. mai 1996 nr. 422 om reisegaranti og stiftelsen Reisegarantifondet (Reisegarantiforskriften) og forskrift av 18. mars 1977 nr. 3387 om reisebyrådrift på Svalbard.

## 22. juni Nr. 704 2001

### Forskrift om åremålsstillinger i politiet.

Fastsatt ved kgl.res. 22. juni 2001 med hjemmel i lov av 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven) § 19 fjerde ledd andre punktum. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 26. juni 2001.

#### § 1. Virkeområde

Denne forskrift gjelder for de stillingskategorier hvor det i henhold til politiloven kan foretas åremålstilsetting.

#### § 2. Varighet, fornyelse og opphør

Åremålsperiodene skal være seks år og etter utlysning med mulighet for forlengelse én gang for hver person i samme stilling eller embete.

#### § 3. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft straks.

## 13. juni Nr. 705 2001

### Forskrift om gebyr for luftfartens offentlige forretninger (Gebyrregulativet).

Fastsatt av Samferdselsdepartementet 13. juni 2001 med hjemmel i lov av 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) § 13–8. Kunngjort 29. juni 2001.

#### 1. Generelt

1.1 Gebyr etter denne forskrift oppkreves av og innbetales til Luftfartstilsynet dersom ikke annet er bestemt i forskriften.

1.2 Alle beløpsangivelsene i denne forskrift er i norske kroner (NOK) hvor ikke annet er fastsatt.

1.3 Gebyr etter denne forskrift betales etter de satser og de regler som gjelder på tidspunktet gebyret kan kreves innbetalt etter forskriften.

1.4 Gebyr skal betales av den som anmoder om tjenesten eller av vedkommendes fullmaktsgiver. Den som anmoder om en tjeneste på vegne av andre, innstår selv for at han har den nødvendige fullmakt.

1.5 Alle vektgrenser i denne forskrift er MTOM (Maximum Take-off Mass/maksimal tillatt startvekt) i kilo.

1.6 Dersom en gitt godkjenning/tillatelse blir tilbakekalt av Luftfartstilsynet, må det ved en eventuell ny godkjenning/tillatelse betales fullt gebyr som for første gangs utstedelse. Det samme gjelder når gitt godkjenning/tillatelse utløper eller faller bort uten å bli fornyet. Jf. likevel pkt. 2.3 a) for luftdyktighetsbevis.

#### 1.7 Fast gebyr, gebyr etter regning, grunngebyr og årsgebyr

##### 1.7.1 Fast gebyr:

Fast gebyr er fastsatt totalpris for visse forretninger etter denne forskrift. Fast gebyr betales når ikke annet fremgår.

Fast gebyr skal innbetales til Luftfartstilsynet sammen med søknaden.

##### 1.7.2 Gebyr etter regning:

Gebyr etter regning betales for de forretninger forskriften bestemmer.

Gebyr etter regning fastsettes på grunnlag av faktisk timeforbruk og direkte utgifter til reise, opphold, diett, materialer mv. som har vært nødvendig for utførelsen av forretningen. Ved avregningen av endelig fastsatt gebyr fratrekkes tidligere innbetalt grunngebyr og eventuell annen forskuddsinnbetaling. Endelig avregning skjer etter at forretningen er avsluttet.

Grunngebyr er et minimumsgebyr for de forretninger etter denne forskrift som kan gebyrlegges etter regning.

Grunngebyr skal innbetales til Luftfartstilsynet sammen med søknaden.

I de tilfeller fastsatt gebyr etter regning ikke overstiger grunngebyret, betales grunngebyret.

For forretninger som utføres utenfor Norge, vises til pkt. 1.8.

Ved fastsettelse av gebyr etter regning benyttes for arbeidstid en timesats på kr 660 og for reisetid en timesats på kr 260.

I tillegg kommer utgifter til reise, opphold, diett, materialer mv.

Luftfartstilsynet kan bestemme at et forskudd skal innbetales før arbeidet igangsettes eller videreføres. Forskudd kan fastsettes opp til det gebyr som antas å påløpe for forretningen, utover eventuelt tidligere innbetalt forskudd/grunnbeløp.

Dersom arbeidet med forretningen strekker seg ut over én måned, kan Luftfartstilsynet ved utgangen

av hver måned kreve a konto innbetalinger for medgåtte timer og faktiske kostnader som ikke er dekket av innbetalt grunngebyr og eventuelt forskudd.

Luftfartstilsynet kan i det enkelte tilfellet bestemme at det ikke skal innkreves gebyr ut over grunngebyr og eventuelt innbetalt forskudd.

1.7.3 *Årsgebyr:*

Årsgebyret skal dekke Luftfartstilsynets løpende pålagte myndighetstilsyn.

Årsgebyret skal i sin helhet betales til Luftfartstilsynet innen betalingsfristen hvert kalenderår etter de satser som er fastsatt i denne forskrift, jf. pkt. 1.9. Årsgebyret dekker en periode på 12 måneder fra kalenderårets begynnelse med mindre annet er bestemt i forskriften.

Årsgebyret betales etter de rettigheter som er registrert i Luftfartstilsynet på det tidspunkt faktura for årsgebyr skrives ut. Mottar Luftfartstilsynet melding om reduksjon i grunnlaget for årsgebyret etter at faktura er skrevet ut, kan det søkes om refusjon av for meget betalt gebyr. Det skal i alle fall betales årsgebyr ut det kvartal rettigheten endres i. Eventuell økning i gebyrgrunnlaget etter fakturering av årsgebyr blir tilleggsfakturert.

Årsgebyret skal første gang betales ved utstedelse av godkjenning/tillatelse.

Ved første gangs betaling av årsgebyr skal følgende tabell gjelde:

<i>Tidspunkt for utstedt tillatelse</i>	<i>Første årsgebyr som skal betales</i>
1. kvartal	4/4 av årsgebyret
2. kvartal	3/4 av årsgebyret
3. kvartal	2/4 av årsgebyret
4. kvartal	1/4 av årsgebyret

Plikten til å betale årsgebyr faller bort når gitt godkjenning/tillatelse ikke fornyes eller på annen måte utgår. Plikten til å betale årsgebyr faller ikke bort selv om den gitte godkjenning/tillatelse er midlertidig tilbakekalt.

For syntetisk flygetrener og simulator gjelder egne bestemmelser for årsgebyr, jf. pkt. 10.4.

1.8 *Gebyr for forretninger som utføres utenfor Norge:*

For forretninger som utføres utenfor Norge skal det betales gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2. Det skal likevel ikke betales mindre enn det faste gebyret, grunngebyret eller årsgebyret, med tillegg av kostnader til reise, opphold, diett og reisetid.

1.9 *Betalingsbetingelser:*

Gebyrer som faktureres fra Luftfartstilsynet, forfaller til betaling senest 30 dager etter fakturadato.

Ved for sen betaling svares forsinkelsesrente etter lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m.

1.10 *Virkning av manglende betaling:*

Dersom skyldig gebyr, eller del av gebyr, ikke er innbetalt til Luftfartstilsynet senest 2 måneder etter første purring, kan Luftfartstilsynet inndra de rettigheter som gebyret vedrører.

1.11 *Tilbakebetaling/ettergivelse av gebyr og forskudd på gebyr:*

Innbetalt gebyr for påbegynt forretning og innbetalt årsgebyr for en påbegynt periode kan ikke kreves tilbakebetalt.

Luftfartstilsynet kan likevel etter søknad bestemme at innbetalt gebyr helt eller delvis skal tilbakebetales dersom søker godtgjør at det foreligger særlige forhold. Det samme gjelder for ettergivelse av påløpt, ikke innbetalt gebyr. Jf. også pkt. 2.8.4, 8.14 og 8.15.

Dersom søknaden om godkjenning/tillatelse trekkes tilbake, kan Luftfartstilsynet etter søknad og etter en vurdering av de kostnader Luftfartstilsynet har pådratt seg, bestemme om innbetalt gebyr helt eller delvis skal tilbakebetales.

Dersom en påbegynt forretning avbrytes kan ubenyttet innbetalt forskudd kreves tilbakebetalt av søker, jf. pkt. 1.7.3, syvende ledd.

1.12 *Dispensasjon:*

I særlige tilfeller kan det dispenseres fra bestemmelsene i denne forskrift.

1.13 *Klage:*

Enkeltvedtak truffet av Luftfartstilsynet etter bestemmelsene i denne forskrift kan påklages til Samferdselsdepartementet etter bestemmelsene i forvaltningsloven. Eventuell klage sendes via Luftfartstilsynet.

2. *Gebyr for luftdyktighetsbevis mv.*

2.1 Gebyr for utstedelse av luftdyktighetsbevis skal dekke kostnader ved bl.a. gjennomgåelse og godkjenning av historisk dokumentasjon av vedlikehold, utredning og besiktelse før utstedelse av luftdyktighetsdokumenter.

2.2 Årsgebyret dekker kostnader ved det løpende luftdyktighetstilsyn og fornyelse av luftdyktighetsbevis.

2.3 *Gjenutstedelse og tilbakekalling mv. av luftdyktighetsbevis:*

a) For alle fartøyer som har stått uten luftdyktighetsbevis i 90 dager eller mer, må det ved eventuell gjenutstedelse betales gebyr som for ny utstedelse. Det skal da betales gebyr etter satser som

gjelder for nytt luftfartøy. Etter 2 år uten luftdyktighetsbevis skal det ved eventuell gjenutstedelse betales gebyr etter satser som gjelder for brukt luftfartøy.

- b) Dersom et luftdyktighetsbevis er midlertidig tilbakekalt, skal det ikke betales utstedelsesgebyr ved en eventuell ikraftsettelse såfremt årsgebyr for løpende tilsyn er betalt. Luftdyktighetsbevis kan ikke være midlertidig tilbakekalt i mer enn maksimalt to år før beviset bortfaller.
- c) Dersom et luftdyktighetsbevis har vært midlertidig tilbakekalt i 90 dager eller mer innenfor opprinnelig gyldighetstid, skal det betales gebyr etter regning for særskilt besiktelse i forbindelse med eventuell ny ikraftsettelse dersom slik besiktelse blir foretatt, jf. pkt. 2.8.2.
- d) Dersom et luftdyktighetsbevis er blitt tilbakekalt med endelig virkning, jf. pkt. 1.6, skal nytt utstedelsesgebyr betales ved eventuell gjenutstedelse, også innenfor opprinnelig gyldighetstid. Innenfor en periode på 2 år fra tilbakekallelsen skal det ved gjenutstedelsen betales gebyr som for nytt fartøy, jf. pkt. a) ovenfor.

#### 2.4 Utstedelse av luftdyktighetsbevis:

- a) For utstedelse av luftdyktighetsbevis for en periode ut over 6 måneder betales gebyr som for ordinær utstedelse.
- b) For utstedelse av luftdyktighetsbevis for en begrenset periode på 6 måneder eller mindre betales 1/2 grunngebyr, eventuelt gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2. I tillegg betales 1/4 årsgebyr for innværende kvartal. For hvert påbegynte kvartal deretter betales ytterligere 1/4 årsgebyr.
- c) For utstedelse av luftdyktighetsbevis med samme utløpsdato som gjeldende luftdyktighetsbevis betales gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.
- d) For utstedelse av spesielt luftdyktighetsbevis med henblikk på eksport, dvs. «Not valid for Flight», betales gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.

#### 2.5 Søknad om refusjon av årsgebyr etter at luftdyktighetsbevis er utstedt:

Årsgebyr for luftdyktighet kan ikke reduseres til mindre enn 1/4 årsgebyr. Det skal betales årsgebyr for hvert påbegynte kvartal hvor luftdyktighetsbeviset er i kraft.

#### 2.6 Luftfartøy registrert i utlandet kan opereres ervervsmessig av norske selskaper inntil 6 måneder. For løpende luftdyktighetstilsyn med slike luftfartøy betales gebyr med halvparten av det beløp som er angitt i pkt. 2.7, kolonne for årsgebyr. Ved besiktelse av luftfartøyet i utlandet skal det ikke betales mindre enn foran nevnte gebyr med tillegg av kostnader til reise, opphold, diett og reisetid.

#### 2.7 Gebyrsatser for luftdyktighetsbevis/særskilt flygetillatelse:

Kategori av luftfartøy	Utstedelse for brukt luftfartøy	Utstedelse for nytt luftfartøy	Årsgebyr for luftdyktighetstilsyn
Seilfly, motorseilfly, ballong	3.040	2.340	1.010
Motordrevet luftfartøy:			
a) Til og med 2.000 kg, minstegebyr	3.900	2.530	2.530
Tillegg pr. påbegynt 100 kg over 1.000 kg	390	245	245
b) 2.001 – 6.000 kg, minstegebyr	7.860 <sup>i</sup>	5.020 <sup>i</sup>	5.020
Tillegg pr. påbegynt 100 kg over 2.000 kg	1.045	595	595
c) 6.001 – 50.000 kg, minstegebyr	49.620 <sup>i</sup>	29.110 <sup>i</sup>	29.110
Tillegg pr. påbegynt 1.000 kg over 6.000 kg	1.290	1.015	1.015
d) 50.001 kg og over, minstegebyr	106.290 <sup>i</sup>	73.390 <sup>i</sup>	73.390
Tillegg pr. påbegynt 1.000 kg over 50.000 kg	1.0535	1.125	1.125
Amatørbygde fly	3.900	2.530	2.530
Veteranfly <sup>ii*</sup>	3.900	–	2.530
Særskilt flygetillatelse (gjelder ikke enkeltflyginger)	2.530	2.530	2.530

<sup>i</sup> Grunngebyr, eventuelt gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2

<sup>ii</sup> Fly som Luftfartstilsynet etter søknad har akseptert som «veteranfly».

\* Ved ev. gjenutstedelse av luftdyktighetsbevis etter lav sats, jf. pkt. 2.3, benyttes samme sats som for årsgebyr.

Den som er registrert som ansvarlig eier/bruker av et luftfartøy når faktura på årsgebyr skrives ut er også ansvarlig for betaling av gebyret ved forfall, med mindre annet er avtalt med Luftfartstilsynet.

#### 2.8 Utførelse av besiktelser og kontroll-/prøveflyginger:

##### 2.8.1 Luftfartøyet skal som hovedregel fremstilles ved en godkjent norsk vedlikeholdsinstans. Ved fremstillingen av luftfartøyet skal alt det som er angitt i typespesifikasjonen fremstilles samtidig, herunder ski, flottører, slepeanordninger, reservetanker mv., samt nødvendig dokumentasjon som myndighetsgodkjent flygehåndbok, tekniske loggbøker, journaler mv.

##### 2.8.2 Når Luftfartstilsynet av hensyn til luftdyktigheten finner det påkrevd med særskilt besiktelse av luftfartøy ut over ordinært luftdyktighetstilsyn, betales gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.

Det samme gjelder ved forgjeves fremmøte i forbindelse med ordinært tilsyn når besiktelse/prøveflyging/kontrollflyging er berammet, men ikke kan avholdes på grunn av omstendigheter som Luftfartstilsynet ikke kan lastes for.

##### 2.8.3 Nedenfor nevnte tilfeller inngår i grunnlaget for gebyrberegningen ved første gangs utstedelse:

- a) dersom flere enn én prøveflyging/kontrollflyging er nødvendig før luftdyktighetsbevis kan

- utstedes, og dette skyldes forhold som Luftfartstilsynet ikke kan lastes for,
- b) dersom ekstra besiktelse av luftfartøy eller tilhørende materiell er nødvendig for luftdyktighetsbevis kan utstedes, og dette skyldes forhold som Luftfartstilsynet ikke kan lastes for,
- c) ved forgjeves fremmøte når besiktelse/prøveflyging/kontrollflyging er berammet, men ikke kan avholdes på grunn av omstendigheter som Luftfartstilsynet ikke kan lastes for.
- 2.8.4 Luftfartstilsynet kan bestemme at gebyr beregnet etter pkt. 2.8.2 og 2.8.3 helt eller delvis kan frafalles dersom forholdet skyldes særlige omstendigheter som søker ikke kan lastes for og som gjør det rimelig at gebyret frafalles.
3. *Gebyr for typeakseptering/importgranskning, typesertifisering/typegranskning og modifikasjonsgranskning av luftfartøy og annet flymateriell*
- 3.1 For de forretninger som er nevnt nedenfor betales gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.
- Modifikasjoner*
- Gjennomgåelse og godkjenning av tegninger og beregninger, samt besiktelse av endringer på luftfartøy/flymateriell. Et grunngebyr på kr 660 betales sammen med søknaden.
- Skader/reparasjoner*
- Besiktelse av skader av betydning for luftdyktigheten og godkjennelse av reparasjonsunderlag, samt eventuelt besiktelse ved godkjennelse av reparasjoner.
- Typesertifisering/typeakseptering*
- Gjennomgåelse og godkjennelse av tegninger og beregninger for nykonstruksjoner, besiktelse og kontroll av luftfartøy/flymateriell, samt arbeid i forbindelse med typeakseptering.
4. *Gebyr for spesielle tjenester*
- 4.1 For tillatelse til amatørbygging av luftfartøy betales et gebyr på kr 1.330 før behandling av søknad om byggetillatelse. For eventuell fornyelse/gjenutstedelse av tillatelse betales et gebyr på kr 660. For særskilt flygetillatelse i forbindelse med prøveflyging av amatørbygde luftfartøy, jf. gebyrtabell under pkt. 2.7.
- 4.2 For prøve i forbindelse med godkjennelse av teknisk sjef, verkstedsjef, kvalitetssjef, innleid kvalitetsrevisor, ingeniørsjef, skolesjef og flygesjef betales et gebyr på kr 2.300 for hver prøve. For eventuell psykologitest betales i tillegg kr 660.
- 4.3 For duplikat av luft- og miljødyktighetsbevis og reisedagbok betales et gebyr på kr 550 for hver sak.
- 4.4 For duplikat av flygehåndbok eller autorisasjonsside betales et gebyr på kr 550 for hver sak.
- 4.5 For søknad om godkjennelse av avtale om leie av luftfartøy betales et gebyr på kr 3.250 pr. søknad. For godkjennelse av forlengelse av leieavtale for luftfartøy betales et gebyr på kr 660 pr. avtale.
- 4.6 For Luftfartstilsynets arbeid med eller deltagelse i prosjekter knyttet til godkjennelse av organisasjoner, produkter, systemer, prosedyrer, installasjoner mv. som ikke kommer inn under andre punkter i denne forskrift, betales gebyr etter regning.
- Dersom Luftfartstilsynet i slike tilfeller må kjøpe inn tjenester fra andre, vil disse bli fakturert videre med 5% påslag.
5. *Gebyr for godkjennelse av vedlikeholdsorganisasjoner og flyverksteder som utfører vedlikehold, modifisering og reparasjon av flymateriell*
- 5.1 Gebyr for godkjennelse av vedlikeholdsorganisasjoner og flyverksteder skal dekke kostnadene ved bl.a. gjennomgåelse og godkjennelse av driftshåndbøker, tekniske standarder og organisasjon, samt utredning og inspeksjon før godkjennelse gis.
- 5.2 Årsgebyret skal dekke det løpende virksomhetstilsyn med vedlikeholdsorganisasjon og flyverksted, samt fornyelse av godkjennelsen.
- 5.3 Gebyrsatser for godkjennelse av vedlikeholdsorganisasjon og flyverksted:

<i>Kategori av vedlikeholdsorganisasjon/flyverksted</i>	<i>Utstedelse/godkjennelse</i>	<i>Årsgebyr for virksomhetstilsyn</i>
1 – 10 personer	12.300	7.480
11 – 25 personer	20.500	13.840
26 – 50 personer	29.210 <sup>i</sup>	20.600
51 – 100 personer	38.950 <sup>i</sup>	28.300
100 – 200 personer	53.000 <sup>i</sup>	38.950
201 – 400 personer	70.620 <sup>i</sup>	54.120
401 – 600 personer	98.710 <sup>i</sup>	76.360
Over 600 personer	135.910 <sup>i</sup>	105.470

<sup>i</sup> Grunngebyr, eventuelt gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.

- 5.4 For søknad om endring av gitt godkjennelse betales gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.
- 5.5 For teknisk og operativ tilsyn av linjestasjoner og faste eller midlertidige baser for vedlikehold, ut over hovedbase betales tilleggsgebyr som dekker Luftfartstilsynets kostnader til reise, opphold, diett og reisetid.
- 5.6 For søknad om opprettelse av fast eller midlertidig sekundærbase etter at godkjennelse av vedlikeholdsorganisasjon/flyverksted er utstedt, betales gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.

6. *Gebyr for godkjenning av organisasjoner som utfører produksjon av flymateriell*
- 6.1 Gebyr for godkjenning av organisasjon som utfører produksjon av flymateriell, skal dekke kostnader ved bl.a. gjennomgåelse og godkjenning av driftshåndbøker, organisasjon, tekniske standarder, samt utredning og inspeksjon før godkjenning gis.
- 6.2 Årsgebyret skal dekke det løpende virksomhetstilsyn med organisasjon som utfører produksjon samt fornyelse av godkjenning.
- 6.3 Gebyrsatser for godkjenning av organisasjon som utfører produksjon:

<i>Kategori av produksjonsbedrift</i>	<i>Utstedelse/godkjenning</i>	<i>Årsgebyr for virksomhetstilsyn</i>
1 – 10 personer	18.700	13.940
11 – 30 personer	32.300	26.080
31 – 100 personer	47.000 <sup>i</sup>	38.180
101 – 200 personer	62.800 <sup>i</sup>	50.890
201 – 400 personer	81.700 <sup>i</sup>	67.090
401 – 600 personer	107.300 <sup>i</sup>	88.350
Over 600 personer	145.100 <sup>i</sup>	118.130

i Grunngjebyr, eventuelt gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.

- 6.4 For søknad om endring av gitt godkjenning betales gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.
7. *Gebyr for godkjenning av organisasjoner som utfører konstruksjon av flymateriell*
- 7.1 Gebyr for godkjenning av organisasjon som utfører konstruksjon av flymateriell, skal dekke kostnader ved bl.a. gjennomgåelse og godkjenning av driftshåndbøker, organisasjon, tekniske standarder, samt utredning og inspeksjon før godkjenning gis.
- 7.2 Årsgebyret skal dekke det løpende virksomhetstilsyn med organisasjon som utfører konstruksjon av flymateriell, samt fornyelse av godkjenningen.
- 7.3 Gebyrsatser for godkjenning av organisasjon som utfører konstruksjon av flymateriell:

<i>Kategori av konstruksjonsbedrift</i>	<i>Utstedelse/godkjenning</i>	<i>Årsgebyr for virksomhetstilsyn</i>
1 – 5 personer	8.000	5.600
6 – 10 personer	11.000	7.700
11 – 19 personer	15.500 <sup>i</sup>	10.850
20 – 29 personer	21.500 <sup>i</sup>	15.050
30 – 39 personer	28.000 <sup>i</sup>	19.600
40 – 49 personer	35.000 <sup>i</sup>	24.500
Over 50 personer	42.000 <sup>i</sup>	29.400

i Grunngjebyr, eventuelt gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.

- 7.4 For søknad om endring av gitt godkjenning betales gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.
8. *Gebyr for luftfartssertifikat og -bevis*
- 8.1 Gebyr for luftfartssertifikat og -bevis skal dekke Luftfartstilsynets kostnader til prøver og utstedelser.
- 8.2 Gebyr for teoriprøve skal være Luftfartstilsynet i hende senest 3 uker før prøven skal avholdes (innen påmeldingsfristen).
- 8.3 Fast gebyr eller grunngjebyr for praktisk prøve/LPT 1 skal betales sammen med søknad om oppmelding til prøven.
- 8.4 For personell ansatt i SAS og SAS Commuter betales samtlige gebyrer i forbindelse med prøver til sertifikat og bevis til luftfartsmyndigheten i det land som utsteder sertifikatet.
- 8.5 Gebyrsatser for avleggelse av prøver, dokumentutstedelse iht. BSL C:

<i>Sertifikat eller kompetansebevis</i>	<i>Teoriprøve</i>	<i>(LPT 1)</i>	
		<i>Praktisk prøve</i>	<i>Dokumentutstedelse*</i>
Privatflygersertifikat – PPL inkl. R/T**	1.300	1.650	620
Licence Proficiency Test (PPL) (LPT 2)	–	–	520
Trafikkflygersertifikat – CPL**	2.000	2.290 <sup>i</sup>	990
Licence Proficiency Test (CPL) (LPT 2)	–	–	760
Trafikkflygersertifikat – ATPL**	3.080	2.290 <sup>i</sup>	990
Licence Proficiency Test (ATPL) (LPT 2)	–	–	760
Instrumentrettighet – IR	1.670	2.290 <sup>i</sup>	620
Licence Proficiency Test (IR) (LPT 2)	–	–	760
Licence Proficiency Test (LPT 2), utover én pr. år	–	–	240
Snittflygingsrettighet	–	1.650 <sup>i</sup>	370
Flytelefonistsertifikat RT	510	500 <sup>i</sup>	620
Flymaskinistsertifikat FE**	510 <sup>iii</sup>	2.290 <sup>i</sup>	990
Flymaskinistsertifikat (LPT 2)	–	–	760
Kabinsertifikat	–	–	620

Sertifikat eller kompetansebevis	Teoriprøve	(LPT 1)	
		Praktisk prøve	Dokument- utstedelse *
Morseprøve		230	–
Menneskelige ytelser og begrensninger (MYB)	220	–	–
Enkeltfag – flygersertifikat PPL og R/T	255	–	–
Enkeltfag – øvrige flygersertifikat og bevis	510	–	–
Instruktørbevis – IK, FI		2.390 <sup>i</sup>	620
Instruktørbevis – CRI, TRI, IRI, SFI		1.170 <sup>i</sup>	620
Instruktørbevis – snittflyging		2.390 <sup>i</sup>	620
Instruktørbevis – formasjonsflyging		2.390 <sup>i</sup>	620
Flytekn. sertifikat, grunnutdanning	2.000 <sup>ii</sup>	–	–
Flytekn. sertifikat, grunnutdanning, enkeltfag	510 <sup>iii</sup>	–	–
Flytekn. sertifikat, faggruppeutdanning (AML)	1.600	2.290 <sup>i</sup>	620
Flytelefonistsertifikat for flyteknikere	510	650 <sup>i</sup>	–
Autorisasjonsbevis sveising (pr. prøvestk.) <sup>iiii</sup>	255	270 <sup>i</sup>	620
Spesialtillatelse for vedlikeholdsarbeid på luftfartøy (SPS/SPM)		1.770 <sup>i</sup>	370
Validering	–	2.290 <sup>i</sup>	1.260 <sup>i</sup>
Øvrig saksarbeid som krever nytt sertifikat/bevis	–	–	620
Mørkeflyging	–	–	370

i Grunngebyr, ev. gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.

ii Gjelder for inntil 5 grunnfag. Det totale antall grunnfag er 15.

iii Pr. fag.

iiii I tillegg kommer ev. honorar til godkjent kontrollorgan.

\* Gjelder nyutstedelse, gjenutstedelse, utvidelse, forlengelse eller duplikat.

\*\* Samme gebyr gjelder også for utvidelse med klasse-/typerettighet.

#### 8.6 Gebyrsatser for avleggelse av prøver, dokumentutstedelse iht. JAR–FCL 1 og 2:

Sertifikat eller kompetansebevis	Teoriprøve	(LPT 1)	
		Praktisk prøve	Dokument- utstedelse *
Privatflygersertifikat – PPL inkl. R/T <sup>**</sup>	1.300	2.000	620
Trafikkflygersertifikat – CPL <sup>**</sup>	3.600	2.600 <sup>i</sup>	990
Trafikkflygersertifikat – ATPL <sup>**</sup>	5.600	3.500 <sup>i</sup>	2.000
Instrumentrettighet – IR	1670	2.290 <sup>i</sup>	1.500
CPL/ATPL/PPL – enkeltfag	510	–	–
Instruktørbevis – IK, FI		2.900 <sup>i</sup>	2.000
Instruktørbevis – CRI, TRI, IRI, SFI		2.900 <sup>i</sup>	2.000
Validering	–	2.900 <sup>i</sup>	1.500 <sup>i</sup>
Bytte fra BSL C til JAR–FCL-sertifikat	–	–	1.500

i Grunngebyr, ev. gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.

\* Gjelder nyutstedelse, gjenutstedelse, utvidelse, forlengelse eller duplikat.

\*\* Samme gebyr gjelder også for utvidelse med klasse-/typerettighet.

#### 8.7 Gebyrsatser for avleggelse av prøver, dokumentutstedelse iht. JAR–66:

Sertifikat eller kompetansebevis	Teoriprøve	Praktisk prøve	Dokument- utstedelse *
Vedlikeholdssertifikat for luftfartøy, grunnutdanning	2.000 <sup>ii</sup>	–	–
Vedlikeholdssertifikat for luftfartøy, enkeltfag	510 <sup>iii</sup>	–	–
Vedlikeholdssertifikat for luftfartøy, kategori	1.600	2.290 <sup>i</sup>	620
Vedlikeholdssertifikat for luftfartøy, underkategori	510	650 <sup>i</sup>	–

i Grunngebyr, ev. gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.

ii Gjelder for inntil 5 grunnfag. Det totale antall grunnfag er 15.

iii Pr. fag.

\* Gjelder nyutstedelse, gjenutstedelse, utvidelse, forlengelse eller duplikat.

8.8 Når kombinert prøve avlegges, f.eks. CPL og IR, betales bare ett gebyr for prøven. Det høyeste gebyr betales.

8.9 Det betales gebyr for kun én dokumentutstedelse:

a) når flere utvidelser samtidig knytter seg til samme sertifikat/bevis;

b) når fornyelse, forlengelse og utvidelse(klasse/typebevis) gjennomføres samtidig og knytter seg til samme sertifikat/bevis;

c) ved samtidig fornyelse/forlengelse av flere sertifikat og/eller bevis;

8.10 Gebyr for praktisk flygeprøve/LPT 1 og praktisk prøve til flyteknikersertifikat omfatter ikke utgifter til å fremskaffe luftdyktig og behørig utrustet og bemannet luftfartøy eller syntetisk flygetrener eller til

- nødvendig verktøy og materialer. Søker sørger selv for avtale om og betaling for dette.
- 8.11 Praktisk flygeprøve avholdes på norsk oppflygingsplass, som kunngjort i AIC N, og til avtalt tid. Når særlige grunner tilsier det, kan Luftfartstilsynet fravike denne hovedregel. I slike tilfeller betaler søker et gebyr etter regning ut over grunngebyret etter pkt. 8.5 for å dekke tilleggskostnader fraviket medfører.
- I de tilfeller praktisk prøve avholdes utenfor Norge, gjelder bestemmelsen i pkt. 1.8.
- 8.12 Ved forgieves fremmøte når praktisk prøve er berammet, men ikke kan avholdes på grunn av omstendigheter som Luftfartstilsynet ikke kan lastes for, betales gebyr etter pkt. 8.5/8.6/8.7, eventuelt etter pkt. 8.11.
- 8.13 Teoriprøve avholdes på faste eksamenssteder og til fastsatte tider, som kunngjort i AIC N. Etter skriftlig søknad, og når særlige grunner tilsier det, kan Luftfartstilsynet fravike fastsatt eksamenstid. I slike tilfeller beregnes et tillegg på kr 660 pr. prøve ut over fast gebyr etter pkt. 8.5/8.6/8.7.
- 8.14 Gebyr som er betalt for prøve som ikke gjennomføres, kan ikke kreves tilbakebetalt med mindre avlysningen skyldes Luftfartstilsynet.
- 8.15 Ved oppmelding til ny prøve/eksamen etter at samme prøve/eksamen tidligere ikke er bestått eller gjennomført, må nytt gebyr betales.
9. *Gebyr for utdannings- og skoletillatelse*
- 9.1 Gebyr for å utstede tillatelse til utdanningsvirksomhet og skole skal dekke kostnadene ved bl.a. gjennomgåelse og godkjenning av dokumentasjon av faginnhold og sammensetning, studieplan, utredning og eventuelt inspeksjon før tillatelse gis.
- 9.2 Årsgebyret skal dekke det løpende virksomhetstilsyn med utdanningsvirksomheten eller skolen og forlengelse av utdannings- eller skoletillatelsen.
- 9.3 *Gebyrsatser for utdannings- og skoletillatelse iht. BSL C:*

<i>Utdannings- og skoletillatelse</i>	<i>Utstedelse/autorisasjon</i>	<i>Årsgebyr for virksomhetstilsyn</i>
Ikke ervervsmessig luftfartsskole: PPL–A og PPL–H, og flytelefonistsertifikat (R/T).	–	–
Teorikurs til trafikkflygersertifikat, ATPL–A og ATPL–H.	820 <sup>i</sup>	–
Ervervsmessig luftfartsskole: privatflygersertifikat, PPL – A og PPL – H og flytelefonistsertifikat (R/T).	2.610 <sup>i</sup>	1.330
Ervervsmessig luftfartsskole: trafikkflygersertifikat, CPL–A og CPL–H, instrumentbevis (IR) og instruktørbevis (FI)	13.010 <sup>i</sup>	5.430
Godkjenning av flyteknisk typekurs og faggruppe-utdanning.	1.330 <sup>i</sup>	–
Godkjenning av flyteknisk utdanningsorganisasjon (JAR 147)	13.010 <sup>i</sup>	5.430
Godkjenning av klasse-/typeutdanning for utvidelse av flygersertifikat	1.330 <sup>i</sup>	–
Undervisningsprogram hvor syntetisk flygetrener lavere enn nivå 6 og 7 inngår ved godskriving av instrument-bakketid.	ii	ii

i Grunngebyr, eventuelt gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.

ii Gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.3.

- 9.4 *Gebyrsatser for utdannings- og skoletillatelse iht. JAR–FCL 1 og 2:*  
Gebyr for tilsyn med utdannings- og skoletillatelse iht. JAR–FCL 1 og 2 vil bli fastsatt når virksomheten er etablert. Inntil egen gebyrstruktur kan fastsettes, betales gebyr etter regning.
- 9.5 For søknad om endring av gjeldende rettigheter til et høyere kvalifikasjonsnivå og/eller nytt område, betales gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.
10. *Gebyr for godkjenning av syntetiske flygetrener*
- 10.1 Gebyr for godkjenning av og tilsyn med praktisk utdanning med syntetisk flygetrener skal dekke kostnadene ved bl.a. kontroll av flygetrener og treningsprogrammer, evaluering og godkjenning av dokumentasjon og utførte tester og eventuell besiktelse før godkjenning gis. Gebyret dekker godkjenning og tilsyn som foretas av en felles skandinavisk simulatorgruppe i regi av Det Skandinaviske Tilsynskontor (STK) som igjen opptrer på vegne av luftfartsmyndighetene i Norge, Sverige og Danmark i slike saker.
- 10.2 Gebyr for godkjenning av og tilsyn med flygesimulatorer og avanserte syntetiske flygetrener fastsettes av norsk luftfartsmyndighet etter felles skandinaviske satser.
- 10.3 Innbetaling av grunngebyr skjer samtidig med søknaden om godkjenning til den skandinaviske luftfartsmyndigheten som ivaretar innkreving og fakturering. Årsgebyr blir utfakturert en gang pr. år. Gebyret fastsettes i det lands valuta som har påtatt seg fakturerings- og innkrevingsfunksjonen på vegne av STK og den skandinaviske simulatorgruppen.

10.4 *Fellesskandinaviske gebyrsatser for godkjenning av og tilsyn med syntetiske flygetrenerer\* :*

Type av syntetisk flygetrener*	Utstedelsesgebyr i SEK <sup>1</sup>	Årsgebyr i SEK
Flysimulator	160.470	96.300
Variante av flysimulator	96.300	48.150

i Grunngebyr ev. tillegg etter regning for arbeid som ikke dekkes av grunngebyret.

\* Gebyr innkreves og faktureres p.t. av Luftfartsverket i Sverige.

10.5 Flygetrenerer av lavere kategori enn nivå 6 og 7 omfattes ikke av ordningen med felles skandinavisk godkjenning og tilsyn, og godkjennes bare dersom den inngår i et undervisningsprogram, jf. pkt. 9.3/9.4.

11. *Gebyr for lisens/air operator's certificate (AOC) og driftstillatelse til ervervsmessig luftfartsvirksomhet*

11.1 Gebyr for å utstede lisens/AOC og driftstillatelse til ervervsmessig luftfartsvirksomhet skal dekke kostnader ved bl.a. gjennomgåelse og godkjenning av dokumentasjon av forretningsplan, økonomi og finansiering, organisasjon, vedlikeholdsordning, tekniske og operative standarder, utredning og inspeksjon før lisens og/eller driftstillatelse gis.

11.2 Årsgebyret dekker kostnader ved løpende virksomhetstilsyn med selskapet, eventuelt med inspeksjon, og fornyelse av lisens/AOC og/eller driftstillatelse, samt vedlikeholdsordning.

11.3 Lisens/AOC/drifstillatelse gjelder bare for den operatør den er utstedt til.

11.4 *Gebyrsatser for lisens/AOC/drifstillatelse:*

Kategori av luftfartsvirksomhet Type og omfang av virksomhet	Utstedelse/tillatelse		Årsgebyr	
	Lisens//AOC	Driftstillatelse	Lisens/AOC	Driftstillatelse
<i>Lisens for ervervsmessig lufttransport med passasjerer og/eller gods eller driftstillatelse for ervervsmessig flyging:</i>				
<i>VFR, opptil 2.000 kg og:</i>				
a) 1 eller 2 luftfartøy	21 200	6.760	14.350	3.380
b) 3 eller flere luftfartøy	28.920	10.550	19.730	5.270
<i>VFR: 2.001 – 5.700 kg og:</i>				
c) 1 eller 2 luftfartøy	som f)	14.260	som f)	7.130
d) 3 eller flere luftfartøy	som g)	16.910	som g)	8.450
<i>VFR: 5.701 – 10.000 kg og:</i>				
e) 1 eller 2 luftfartøy	30.130	19.570	21.930	9.780
f) 3 eller flere luftfartøy	32.800	22.240	24.500	11.120
<i>IFR, opptil 2.000 kg og:</i>				
g) 1 eller 2 luftfartøy	35.050	26.850	26.190	13.420
h) 3 eller flere luftfartøy	41.510	31.690	31.060	15.840
<i>IFR: 2.001 – 5.700 kg og:</i>				
i) 1 eller 2 luftfartøy	som l) <sup>i</sup>	36.790 <sup>i</sup>	som l)	18.390
j) 3 eller flere luftfartøy	som m) <sup>i</sup>	40.180 <sup>i</sup>	som m)	20.090
<i>IFR, 5.701 – 10.000 kg og:</i>				
k) 1 eller 2 luftfartøy	48.170 <sup>i</sup>	44.380 <sup>i</sup>	36.030	22.190
l) 3 eller flere luftfartøy	61.290 <sup>i</sup>	52.890 <sup>i</sup>	45.610	26.650
<i>IFR, 10.001 – 30.000 kg og:</i>				
m) 1 eller 2 luftfartøy	82.510 <sup>i</sup>	– <sup>i</sup>	60.470	–
n) 3 eller flere luftfartøy	104.550 <sup>i</sup>	– <sup>i</sup>	77.080	–
<i>IFR, 30.001 – 50.000 kg og:</i>				
o) 1 eller 2 luftfartøy	127.100 <sup>i</sup>	– <sup>i</sup>	93.680	–
p) 3 eller flere luftfartøy	154.770 <sup>i</sup>	– <sup>i</sup>	113.570	–
<i>IFR, over 50.000 kg og:</i>				
q) 1 eller 2 luftfartøy	189.620 <sup>i</sup>	– <sup>i</sup>	138.880	–
r) 3 – 5 luftfartøy	232.670 <sup>i</sup>	– <sup>i</sup>	170.350	–
s) 6 – 10 luftfartøy	285.970 <sup>i</sup>	– <sup>i</sup>	210.120	–
t) 11 eller flere luftfartøy	342.350 <sup>i</sup>	– <sup>i</sup>	251.120	–

i Grunngebyr, ev. gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.

11.5 Dersom det samtidig søkes om tillatelse for flere av kategoriene i pkt. 11.4, betales kun gebyr etter den kategori som gir høyest gebyr etter det totale antall luftfartøy.

11.6 For søknad om endring i gitt tillatelse betales gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2. Det betales likevel ikke gebyr når et selskap foretar utskifting av et fartøy til et annet av samme type.

11.7 For søknad om endring av gitt driftstillatelse til nye driftsarter betales gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.

11.8 Teknisk og operativt tilsyn med linjestasjoner og faste eller midlertidige baser ut over hovedbase i eller utenfor Norge er dekket av selskapets faste årsgebyr. Ved inspeksjon av linjestasjoner og baser ut over hovedbase skal det likevel betales tilleggsgebyr som dekker Luftfartstilsynets kostnader til reise, opphold, diett og reisetid.

11.9 For søknad om opprettelse av linjestasjoner og faste eller midlertidige baser ut over hovedbase etter at

- lisens/AOC/driftstillatelse er utstedt, betales gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.
- 11.10 For søknad om tillatelse til transport av farlig gods betales gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2. Et grunngebyr på kr 660 betales sammen med søknaden. Det samme gjelder for enkeltsøknad om dispensasjon fra bestemmelsene i BSL D 1–7 pkt. 8 eller JAR-OPS 1–3 kapittel (subpart) R vedr. transport av farlig gods.
12. *Gebyr for konsesjon eller tillatelse og teknisk/operativ godkjenning av landingsplasser*
- 12.1 Gebyr for konsesjon eller tillatelse til å anlegge, drive og inneha landingsplass skal dekke kostnadene som behandling av søknad og utstedelse av rettighetsdokumenter medfører.  
Fornyelsesgebyret skal dekke kostnadene ved fornyelse av konsesjon/tillatelse.
- 12.2 Gebyr for teknisk/operativ godkjenning av landingsplass skal dekke kostnadene ved bl.a. gjennomgåelse av dokumentasjon og inspeksjon før godkjenning gis.  
Årsgebyret skal dekke Luftfartstilsynets løpende virksomhetstilsyn med landingsplasser, herunder rutinemessige inspeksjoner, samt fornyelse av teknisk/operativ godkjenning.
- 12.3 *Gebyrsatser for konsesjon/tillatelse og teknisk/operativ godkjenning av landingsplasser:*
- a) Gebyrsatser for konsesjon/tillatelse:
- | <i>Kategori av landingsplass</i>                   | <i>Utstedelse</i> | <i>Fornyelse</i> |
|--|-------------------|------------------|
| Konsesjon for landingsplass til allmenn bruk       | 26.650            | 13.320           |
| Tillatelse for landingsplass til ikke-allmenn bruk | 6.560             | 3.280            |
- b) Gebyrsatser for teknisk/operativ godkjenning:
- Gruppering av landingsplasser:*
- Gruppe 1:* Landingsplass til allmenn bruk som har minst én presisjonsrullebane i kategori II eller III.
- Gruppe 2:* Landingsplass til allmenn bruk som har minst én presisjonsrullebane i kategori I.
- Gruppe 3:* Landingsplass til allmenn bruk som ikke kommer i gruppe 1 eller 2, og landingsplass til ikke allmenn bruk som har trafikk med luftfartøy med største tillatte startmasse (MTOM) 5.700 kg eller over, eller er godkjent med 10 passasjerer eller flere.
- Gruppe 4:* Landingsplass til ikke-allmenn bruk som ikke kommer i gruppe 3 og som har en eller flere av følgende aktiviteter:
- Flyging i samsvar med instrumentflygereglene
  - Luftrutetraffic
  - Flyging med landfly med betalende passasjerer
  - Hoved- eller sekundærbase for ervervsmessig luftfartsforetak
  - Base for skoleflyging med motorfly
- Gruppe 5:* Landingsplass til ikke allmenn bruk som ikke kommer i gruppe 3 eller 4.
- Gruppe 6:* Landingsplass for flyging på kontinentalsokkelen.
- | <i>Gruppe av landingsplass</i> | <i>Utstedelse</i>    | <i>Årsgebyr for tilsyn</i> |
|--------------------------------|----------------------|----------------------------|
| Landingsplass gruppe 1         | 615.000 <sup>i</sup> | 410.000                    |
| Landingsplass gruppe 2         | 205.000 <sup>i</sup> | 102.500                    |
| Landingsplass gruppe 3         | 51.250 <sup>i</sup>  | 25.620                     |
| Landingsplass gruppe 4         | 25.620 <sup>i</sup>  | 6.150                      |
| Landingsplass gruppe 5         | 5.530 <sup>i</sup>   | 650                        |
| Landingsplass gruppe 6         | ii                   | ii                         |
- i Grunngebyr, eventuelt gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.
- ii Gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.
- 12.4 For søknad om å få utvide gitt tillatelse til landingsplass til ikke-allmenn bruk til å gjelde konsesjon for landingsplass til allmenn bruk betales gebyr som for ny søknad om konsesjon.  
Ved skifte av eier betales gebyr som for søknad om konsesjon/tillatelse.  
For søknad om å få utvide teknisk/operativ godkjenning av landingsplass til en høyere gruppe betales gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2. Grunngebyret er i dette tilfellet forskjellen mellom satsene i gebyrgruppene, jf. pkt. 12.3 b).  
For søknad om andre endringer i gjeldende rettigheter betales gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.
- 12.5 Når Luftfartstilsynet finner det påkrevd med særskilt inspeksjon av landingsplass ut over rutinemessig inspeksjon, betales gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.
- 12.6 For søknad om midlertidig godkjenning av landingsplass til ikke-allmenn bruk betales gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.
13. *Gebyr for tilsyn med lufttrafikkjeneste*  
Gebyr for tilsyn med lufttrafikkjeneste vil bli fastsatt når tilsynsvirksomheten er etablert. Inntil egen gebyrstruktur kan fastsettes, betales gebyr etter regning.
14. *Gebyr for tilsyn med flynavigasjonstjeneste*
- 14.1 Gebyr for godkjenning av flynavigasjonstjeneste skal dekke kostnadene ved bl.a. gjennomgåelse av dokumentasjon, samt utredning og inspeksjon før godkjenning gis.

Årsgebyret skal dekke Luftfartstilsynets løpende virksomhetstilsyn med flynavigasjonstjenester, herunder rutinemessige inspeksjoner.

14.2 *Gebyrsatser for godkjenning av og tilsyn med navigasjonstjenester:*

<i>Type navigasjonshjelpemidler</i>	<i>Utstedelse</i>	<i>Årsgebyr for tilsyn</i>
Peiler VDF og/eller UDF (pr. anlegg)	6.150 <sup>i</sup>	3.075
NDB/lokator (pr. anlegg)	6.150 <sup>i</sup>	3.075
DVOR eller CVOR og DME (pr. installasjon)	18.450 <sup>i</sup>	9.225
LLZ og/eller MRK/DME (pr. installasjon)	30.750 <sup>i</sup>	15.375
Radar (pr. sensor)	61.500 <sup>i</sup>	30.750
ILS, kategori I	61.500 <sup>i</sup>	30.750
ILS, kategori II/III	123.000 <sup>i</sup>	61.500
Kontrollsentral	205.000 <sup>i</sup>	102.500

<sup>i</sup> Grunngjør, eventuelt gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.

14.3 For søknad om endring av gitt godkjenning betales gebyr etter regning, jf. pkt. 1.7.2.

15. *Gebyr for medisinske tjenester*

15.1 Gebyr for medisinske tjenester skal dekke kostnader for sivile medisinske undersøkelser ved det nasjonale flymedisinske senter ved Flymedisinsk Institutt på Blindern i Oslo (FMI).

15.2 *Gebyrtabell for medisinske tjenester:*

Type undersøkelse	Trafikkflyger	Privatflyger	Flygeleder
	Legeattest klasse 1	Legeattest klasse 2	Legeattest
Spesialistundersøkelse	4.110	2.360	4.110
Enkel fornyelse	1.450	1.195	1.450

Annet luftfartspersonell

Søknadsskjema for legeattest til luftfartssertifikat, legeerklæring generell flymedisinsk undersøkelse<sup>1</sup>

Legeattest

Kabinbesetningsmedlem

1.195

Personell i brann- og havaritjenesten

1.195

Besetningsmedlem på luftfartøy utstyrt for pasienttransport

1.195

Seilflyger, fører av fri ballong, fører av mikrofly

1.195

Flytekniker

1.195

Enkeltundersøkelser

Otorhinolaryngologisk undersøkelse hos spesialist i øre-nese-halssykdommer, fastsatt skjema

715

Oftalmologisk undersøkelse hos spesialist i øyesykdommer, fastsatt skjema

715

Øvrige spesialistundersøkelser

800

EKG

215

Arbeids-EKG

770

Audiogram

215

Lungefunksjonsundersøkelse

120

Laboratorieprøver

– inntil 5 analyser

160

– inntil 10 analyser

320

– mer enn 10 analyser

530

<sup>1</sup> Gebyrsatsene vil være gjenstand for revisjon i henhold til Den norske Lægeforenings normaltariff.

16. *Ikrafttredelse*

Denne forskrift trer i kraft 20. juni 2001.

Fra samme tid oppheves forskrift av 22. mars 2000 nr. 337 om gebyr for luftfartens offentlige forretninger (gebyrregulativet).

**15. juni Nr. 706 2001**

**Forskrift om endring i forskrift om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere.**

Fastsatt av Kulturdepartementet 15. juni 2001 med hjemmel i stortingsvedtak av 19. juni 1997, sak nr. 12. Kunngjort 29. juni 2001.

*I*

I forskrift av 16. september 1998 nr. 936 om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere gjøres følgende endringer:

Punkt 6 tredje ledd skal lyde:

Søknader som er poststempelt eller levert etter søknadsfristen, blir ikke behandlet og returneres søkeren.

Punkt 7 første ledd skal lyde:

Det skal søkes på fastsatt søknadsskjema. Søknaden må være undertegnet og fullstendig utfylt med fyllestgjørende begrunnelse.

*II*

Endringene trer i kraft 29. juni 2001.

**15. juni Nr. 707 2001****Forskrift om endring i forskrift om aspirantordning for kunstnere i etableringsfasen.**

Fastsatt av Kulturdepartementet 15. juni 2001 med hjemmel i Stortingets budsjettvedtak for 1998. Kunngjort 29. juni 2001.

*I*

I forskrift av 1. oktober 1998 nr. 1031 om aspirantordning for kunstnere i etableringsfasen gjøres følgende endring:

§ 7 første ledd før punktene a–f skal lyde:

Søknader om tilskudd for tilsetting av aspirant sendes Norsk kulturråd. Søknaden skal være undertegnet og inneholde:

*II*

Endringen trer i kraft 29. juni 2001.

**15. juni Nr. 708 2001****Forskrift om endring i forskrift om støtteordningen for fri scenekunst.**

Fastsatt av Kulturdepartementet 15. juni 2001 med hjemmel i Stortingets budsjettvedtak for 1998. Kunngjort 29. juni 2001.

*I*

I forskrift av 12. oktober 1998 nr. 1440 om støtteordningen for fri scenekunst gjøres følgende endringer:

§ 5 første ledd oppheves.

§ 5 nåværende annet ledd blir nytt første ledd og skal før punktene a–g lyde:

Søknaden skal sendes til Norsk kulturråd. Søknaden skal være undertegnet og inneholde opplysninger om følgende:

§ 5 nytt annet ledd skal lyde:

Søknader som sendes i papirform skal sendes i fem eksemplarer.

*II*

Endringene trer i kraft 29. juni 2001.

**15. juni Nr. 709 2001****Forskrift om endring i forskrift om tilskudd fra Norsk kassettagiftsfond.**

Fastsatt av Kulturdepartementet 15. juni 2001 med hjemmel i Stortingets budsjettvedtak for 1999. Kunngjort 29. juni 2001.

*I*

I forskrift av 19. januar 1999 nr. 137 om tilskudd fra Norsk kassettagiftsfond gjøres følgende endring:

§ 5 skal lyde:

Innkomne søknader skal være skrevet på fastsatt søknadsskjema, være datert og undertegnet. Av

søknadsskjemaet fremgår de krav som gjelder for søknaden. Alle nødvendige vedlegg skal følge søknaden.

## II

Endringen trer i kraft 29. juni 2001.

### 15. juni Nr. 710 2001

#### **Forskrift om endring i forskrift om tilskudd fra Norsk kulturfond.**

Fastsatt av Kulturdepartementet 15. juni 2001 med hjemmel i Stortingets budsjettvedtak for 1999. Kunngjort 29. juni 2001.

## I

I forskrift av 29. januar 1999 nr. 187 om tilskudd fra Norsk kulturfond gjøres følgende endringer:

§ 5 første ledd oppheves.

§ 5 nåværende annet ledd blir nytt første ledd, og skal før punktene a–d lyde:  
Søknaden skal være undertegnet og inneholde opplysninger om følgende:

## II

Endringene trer i kraft 29. juni 2001.

### 15. juni Nr. 711 2001

#### **Ikrafttredelse av lov av 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell.**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell § 38 første ledd. Fremmet av Landbruksdepartementet. Kunngjort 29. juni 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell, med unntak av § 17 annet ledd, trer i kraft fra 1. januar 2002.

### 15. juni Nr. 712 2001

#### **Ikrafttredelse av lov av 15. juni 2001 nr. 76 om endring i lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern.**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 15. juni 2001 nr. 76 om endring i lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern romertall II. Fremmet av Landbruksdepartementet. Kunngjort 29. juni 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 76 om endring i lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern trer i kraft 1. juli 2001.

### 15. juni Nr. 713 2001

#### **Delvis ikrafttredelse av lov av 15. juni 2001 nr. 63 om endringer i straffeprosessloven mv. (gjenopptakelse).**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 15. juni 2001 nr. 63 om endringer i straffeprosessloven mv. (gjenopptakelse) romertall IV første ledd. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 29. juni 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 63 om endringer i straffeprosessloven mv. (gjenopptakelse), del I, endringer i lov av 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål (tvistemålsloven), trer i kraft straks.

### 15. juni Nr. 714 2001

#### **Ikraftsettning av lov av 15. juni 2001 nr. 78 om endringer i lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. og i einskilde andre lover.**

Fastsett ved kgl.res. 15. juni 2001 med heimel i lov av 15. juni 2001 nr. 78 om endringer i lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. og i einskilde andre lover romertall VI. Fremja av Landbruksdepartementet. Kunngjort 29. juni 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 78 om endringer i lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. og i einskilde andre lover gjeld frå 1. juli 2001.

Med unntak av lov av 15. juni 2001 nr. 78 § 74 andre ledd fjerde punktum og § 76 fjerde ledd gjeld endringane òg for saker som er kravd før 1. juli 2001, men som ikkje er fremja før dette tidspunktet.

**15. juni Nr. 715 2001****Ikrafttredelse av lov av 15. juni 2001 nr. 74 om endringer i lov 21. januar 2000 nr. 7 om kornforvaltning m.v.**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001 med hjemmel i lov av 15. juni 2001 nr. 74 om endringer i lov 21. januar 2000 nr. 7 om kornforvaltning m.v. romertall II. Fremmet av Landbruksdepartementet. Kunngjort 29. juni 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 74 om endringer i lov 21. januar 2000 nr. 7 om kornforvaltning m.v. gjelder fra 1. juli 2001.

**15. juni Nr. 716 2001****Ikraftsetjing av lov av 15. juni 2001 nr. 71 om endringer i lov 8. desember 1950 nr. 3 om norsk riksborgarrett.**

Fastsatt ved kgl.res. 15. juni 2001 med heimel i lov av 15. juni 2001 nr. 71 om endringer i lov 8. desember 1950 nr. 3 om norsk riksborgarrett romertall II. Fremja av Kommunal- og regionaldepartementet. Kunngjort 29. juni 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 71 om endringer i lov 8. desember 1950 nr. 3 om norsk riksborgarrett gjeld frå 1. oktober 2001.

**18. juni Nr. 717 2001****Forskrift om endring i forskrift om dagpenger ved permittering utover 52 uker når arbeidstakeren deltar i arbeidsmarkedstiltak.**

Fastsatt av Arbeids- og administrasjonsdepartementet 18. juni 2001 med hjemmel i lov av 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 4–7 siste ledd. Kunngjort 29. juni 2001.

*I*

I forskrift av 23. juni 2000 nr. 681 om dagpenger ved permittering utover 52 uker når arbeidstakeren deltar i arbeidsmarkedstiltak gjøres følgende endring:

Romertall II skal lyde:

Forskriften trer i kraft 23. juni 2000 og opphører å gjelde 31. desember 2001.

*II*

Endringen trer i kraft 23. juni 2001.

**19. juni Nr. 718 2001****Forskrift om endring i forskrift om særskilte beskyttelsestiltak overfor innførsel fra områder i EU med utbrudd av munn- og klauvsjuka.**

Fastsatt av Statens dyrehelsetilsyn – Sentralforvaltningen 19. juni 2001 med hjemmel i lov av 8. juni 1962 nr. 4 om dyrehelse (husdyrloven) § 3 og § 8, jf. delegeringsvedtak av 4. januar 2001 nr. 171 og EØS-avtalen vedlegg I (Kvedtak 2001/172/EF, Kvedtak 2001/190/EF, Kvedtak 2001/208/EF, Kvedtak 2001/209/EF, Kvedtak 2001/223/EF, Kvedtak 2001/234/EF, Kvedtak 2001/239/EF, Kvedtak 2001/240/EF, Kvedtak 2001/246/EF, Kvedtak 2001/262/EF, Kvedtak 2001/318/EF, Kvedtak 2001/324/EF, Kvedtak 2001/408/EF og Kvedtak 2001/408/EF). Kunngjort 29. juni 2001.

*I*

I forskrift av 6. april 2001 nr. 332 om særskilte beskyttelsestiltak overfor innførsel fra områder i EU med utbrudd av munn- og klauvsjuka gjøres følgende endringer:

I forskriftens hjemmel skal siste parentes lyde:

(Kvedtak 2001/172/EF, Kvedtak 2001/190/EF, Kvedtak 2001/208/EF, Kvedtak 2001/209/EF, Kvedtak 2001/223/EF, Kvedtak 2001/234/EF, Kvedtak 2001/239/EF, Kvedtak 2001/240/EF, Kvedtak 2001/246/EF, Kvedtak 2001/262/EF, Kvedtak 2001/318/EF, Kvedtak 2001/324/EF, Kvedtak 2001/408/EF, Kvedtak 2001/426/EF, Kvedtak 2001/430/EF, Kvedtak 2001/437/EF og Kvedtak 2001/456/EF).

§ 1 andre ledd bokstav a, f og g skal lyde:

- a) Storbritannia, med unntak av Isle of Man.
- f) Overvåkningssonen Oene i Nederland, i henhold til Kvedtak 2001/426/EF.
- g) Resten av Nederland.

§ 1 andre ledd bokstavene b, c, d, e, h og i oppheves.

## § 2a skal lyde:

Forutsatt at transporten er godkjent av tilsynsmyndighetene på avsenderstedet, og at sentral veterinærmyndighet i transitland og mottakerland er varslet, er levende storfe og svin unntatt fra forbudet i § 2 første ledd hvis dyrene kommer fra områder i Nederland utenfor overvåkningssonen Oene.

## § 7 skal lyde:

Unntatt fra forbudet i § 2 andre ledd er:

- 1) Frossen storfesæd og frosne storfeembryoner som er fremstilt før avskjæringsdato, jf. § 1 tredje ledd.
- 2) Frossen storfesæd og frosne storfeembryoner som er innført til Storbritannia i henhold til vilkårene i Rdir. 1988/407/EØF og Rdir. 1989/556/EØF, og som siden innførselen til Storbritannia er lagret og transportert separat fra sæd og embryoner som er fremstilt i Storbritannia etter avskjæringsdato, jf. § 1 tredje ledd.

## § 14 andre ledd bokstav c og d skal lyde:

- c) 25. juni 2001 for innførsel fra områder som nevnt i § 1 andre ledd bokstavene f og g.
- d) 20. juli 2001 for innførsel fra områder som nevnt i § 1 andre ledd bokstav a.

## II

Endringene trer i kraft straks.

## 20. juni Nr. 719 2001

### Forskrift om endring i forskrift om maksimumsgrenser for restmengder av veterinærpreparater i næringsmidler av animalsk opprinnelse.

Fastsatt av Statens næringsmiddeltilsyn 20. juni 2001 med hjemmel i delegeringsvedtak av 26. mars 1990 nr. 1227, delegeringsvedtak av 12. september 1997, delegeringsvedtak av 5. september 1997, lov av 19. mai 1933 nr. 3 om tilsyn med næringsmidler m.v. § 1 og § 4, lov av 10. januar 1997 nr. 9 om kjøttproduksjon § 1, § 20 og § 22 og lov av 28. mai 1959 nr. 12 om kvalitetskontroll med fisk og fiskevarer o.a. § 2 og § 5, jf. EØS-avtalens vedlegg II kap. XIII nr. 14 (Rfo. (EØF) nr. 2377/1990 endret ved Kfo. (EØF) nr. 762/1992, Kfo. (EØF) nr. 675/1992, Kfo. (EØF) nr. 3093/1992, Kfo. (EØF) nr. 895/1993, Rfo. (EØF) 2901/1993, Kfo. (EØF) nr. 3425/1993, Kfo. (EØF) nr. 3426/1993, Kfo. (EF) nr. 955/1994, Kfo. (EF) nr. 1430/1994, Kfo. (EF) nr. 2701/1994, Kfo. (EF) nr. 2703/1994, Kfo. (EF) nr. 3059/1994, Kfo. (EF) nr. 1102/1995, Kfo. (EF) nr. 1441/1995, Kfo. (EF) nr. 1442/1995, Kfo. (EF) nr. 1798/1995, Kfo. (EF) nr. 2796/1995, Kfo. (EF) nr. 2804/1995, Kfo. (EF) nr. 281/1996, Kfo. (EF) nr. 282/1996, Kfo. (EF) nr. 1140/1996, Kfo. (EF) nr. 1147/1996, Kfo. (EF) nr. 1311/1996, Kfo. (EF) nr. 1312/1996, Kfo. (EF) nr. 1433/1996, Kfo. (EF) nr. 1742/1996, Kfo. (EF) nr. 1798/1996, Kfo. (EF) nr. 2010/1996, Kfo. (EF) nr. 2017/1996, Kfo. (EF) nr. 2034/1996, Kfo. (EF) nr. 17/1997, Kfo. (EF) nr. 211/1997, Kfo. (EF) nr. 270/1997, Rfo. (EF) nr. 434/1997, Kfo. (EF) nr. 716/1997, Kfo. (EF) nr. 748/1997, Kfo. (EF) nr. 749/1997, Kfo. (EF) nr. 1836/1997, Kfo. (EF) nr. 1837/1997, Kfo. (EF) nr. 1838/1997, Kfo. (EF) nr. 1850/1997, Kfo. (EF) nr. 121/1998, Kfo. (EF) nr. 426/1998, Kfo. (EF) nr. 613/1998, Kfo. (EF) nr. 1000/1998, Kfo. (EF) nr. 1076/1998, Kfo. (EF) nr. 1191/1998, Kfo. (EF) nr. 1568/1998, Kfo. (EF) nr. 1569/1998, Kfo. (EF) nr. 1570/1998, Kfo. (EF) nr. 1916/1998, Kfo. (EF) 1917/1998, Kfo. (EF) nr. 1958/1998, Kfo. (EF) nr. 2560/1998, Kfo. (EF) nr. 2686/1998, Kfo. (EF) nr. 2692/1998, Kfo. (EF) nr. 2728/1998, Kfo. (EF) nr. 508/1999, Kfo. (EF) nr. 804/1999, Kfo. (EF) nr. 953/1999, Kfo. (EF) nr. 954/1999, Kfo. (EF) nr. 997/1999, Kfo. (EF) nr. 998/1999, Kfo. (EF) nr. 1308/1999, Kfo. (EF) nr. 1942/1999, Kfo. (EF) nr. 1943/1999, Kfo. (EF) nr. 1931/1999, Kfo. (EF) nr. 2385/1999, Kfo. (EF) nr. 2393/1999, Kfo. (EF) nr. 2593/1999, Kfo. (EF) nr. 2728/1999, Kfo. (EF) nr. 2757/1999, Kfo. (EF) nr. 2758/1999. Kunngjort 29. juni 2001.

## I

I forskrift av 10. oktober 1996 nr. 997 om maksimumsgrenser for restmengder av veterinærpreparater i næringsmidler av animalsk opprinnelse gjøres følgende endringer:

I hjemmelen tilføyes:

Kfo. (EF) nr. 1286/2000 og Kfo. (EF) nr. 1295/2000.

## § 2 skal lyde:

EØS-avtalens vedlegg II kap. XIII nr. 14, Rfo. (EØF) nr. 2377/1990 om en fremgangsmåte i Fellesskapet for å fastsettelse av maksimumsgrenser for restmengder av veterinærpreparater i næringsmidler av animalsk opprinnelse, med følgende endringsforordninger:

Kfo. (EØF) nr. 762/1992, Kfo. (EØF) nr. 675/1992, Kfo. (EØF) nr. 3093/1992, Kfo. (EØF) nr. 895/1993, Rfo. (EØF) nr. 2901/1993, Kfo. (EØF) nr. 3425/1993, Kfo. (EØF) nr. 3426/1993, Kfo. (EF) nr. 955/1994, Kfo. (EF) nr. 1430/1994, Kfo. (EF) nr. 2701/1994, Kfo. (EF) nr. 2703/1994, Kfo. (EF) nr. 3059/1994, Kfo. (EF) nr. 1102/1995, Kfo. (EF) nr. 1441/1995, Kfo. (EF) nr. 1442/1995, Kfo. (EF) nr. 1798/1995, Kfo. (EF) nr. 2796/1995, Kfo. (EF) nr. 2804/1995, Kfo. (EF) nr. 281/1996, Kfo. (EF) nr. 282/1996, Kfo. (EF) nr. 1140/1996, Kfo. (EF) nr. 1147/1996, Kfo. (EF) nr. 1311/1996, Kfo. (EF) nr. 1312/1996, Kfo. (EF) nr. 1433/1996, Kfo. (EF) nr. 1742/1996, Kfo. (EF) nr. 1798/1996, Kfo. (EF) nr. 2010/1996, Kfo. (EF) nr. 2017/1996, Kfo. (EF) nr. 2034/1996, Kfo. (EF) nr. 17/1997, Kfo. (EF) nr. 211/1997, Kfo. (EF) nr. 270/1997, Kfo. (EF) nr. 434/1997, Kfo. (EF) nr. 716/1997, Kfo. (EF) nr. 748/1997, Kfo. (EF) nr. 749/1997, Kfo. (EF) nr. 1836/1997, Kfo. (EF) nr. 1837/1997, Kfo. (EF) nr. 1838/1997, Kfo. (EF) nr. 1850/1997, Kfo. (EF) nr. 121/1998, Kfo. (EF) nr. 426/1998, Kfo. (EF) nr. 613/1998, Kfo. (EF) nr. 1000/1998, Kfo. (EF) nr. 1076/1998, Kfo. (EF) nr. 1191/1998, Kfo. (EF) nr. 1568/1998, Kfo. (EF) nr. 1569/1998, Kfo. (EF) nr. 1570/1998, Kfo. (EF) nr. 1916/1998, Kfo. (EF) nr. 1917/1998, Kfo. (EF) nr. 1958/1998, Kfo. (EF) nr. 2560/1998, Kfo. (EF) nr. 2686/1998, Kfo. (EF) nr. 2692/1998, Kfo. (EF) nr. 2728/1998, Kfo. (EF) nr. 508/1999, Kfo. (EF) nr. 804/1999, Kfo. (EF) nr. 953/1999, Kfo. (EF) nr. 954/1999, Kfo. (EF) nr. 997/1999, Kfo. (EF) nr. 998/1999, Kfo. (EF) nr. 1308/1999, Kfo. (EF) nr. 1942/1999, Kfo. (EF) nr. 1943/1999, Kfo. (EF) nr. 1931/1999, Kfo. (EF) nr. 2385/1999, Kfo. (EF) nr. 2393/1999, Kfo. (EF) nr. 2593/1999, Kfo. (EF) nr. 2728/1999, Kfo. (EF) nr. 2757/1999, Kfo. (EF) nr. 2758/1999.

(EF) nr. 1308/1999, Kfo. (EF) nr. 1931/1999, Kfo. (EF) nr. 1942/1999, Kfo. (EF) nr. 1943/1999, Kfo. (EF) nr. 2385/1999, Kfo. (EF) nr. 2393/1999, Kfo. (EF) nr. 2593/1999, Kfo. (EF) nr. 2728/1999, Kfo. (EF) nr. 2757/1999, Kfo. (EF) nr. 2758/1999, Kfo. (EF) nr. 1286/2000, Kfo. (EF) nr. 1295/2000 gjelder som forskrift, med de EØS-tilpasninger som fremgår av vedlegg II, protokoll 1 til EØS-avtalen og EØS-avtalen for øvrig.

## II

Endringene trer i kraft straks.

### 29. juni Nr. 720 2001

#### **Ikrafttredelse av lov av 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven).**

Fastsatt ved kgl.res. 29. juni 2001 med hjemmel i lov av 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven) § 32. Fremmet av Forsvarsdepartementet. Kunngjort 29. juni 2001.

Lov av 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven) gjelder fra 1. juli 2001.

### 29. juni Nr. 721 2001

#### **Delegering av myndighet til Forsvarsdepartementet etter sikkerhetsloven § 12 andre ledd, § 15 fjerde ledd, § 16 andre ledd og § 29.**

Fastsatt ved kgl.res. 29. juni 2001 med hjemmel i lov av 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven) § 12 andre ledd, § 15 fjerde ledd, § 16 andre ledd og § 29. Fremmet av Forsvarsdepartementet. Kunngjort 29. juni 2001.

Kongens myndighet etter lov av 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven) § 12 andre ledd, § 15 fjerde ledd, § 16 andre ledd og § 29 delegeres til Forsvarsdepartementet.

### 29. juni Nr. 722 2001

#### **Forskrift om personellsikkerhet.**

Fastsatt ved kgl.res. 29. juni 2001 med hjemmel i lov av 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven) § 20 femte ledd, § 22 andre ledd, § 23 tredje og femte ledd, § 24 sjette ledd og § 26 og lov av 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv § 12. Fremmet av Forsvarsdepartementet. Kunngjort 29. juni 2001.

#### *Kapittel 1. Alminnelige bestemmelser*

##### **§ 1–1. Formål og virkeområde**

Forskriften har samme formål og virkeområde som sikkerhetsloven.

##### **§ 1–2. Definisjoner og forkortelser**

I forskriften forstås med:

1. *Personellsikkerhet*; tiltak, handlinger og vurderinger for å hindre at personer som vil kunne utgjøre en sikkerhetsrisiko, plasseres eller er plassert slik at risikoen aktualiseres.
2. *Anmodende myndighet*; et forvaltningsorgan som i egenskap av eller på vegne av autorisasjonsansvarlig anmoder om personkontroll.
3. *Suspensjon*; midlertidig tilbakekallelse for en angitt tidsperiode eller frem til en bestemt hendelse finner sted eller en bestemt avgjørelse fattes.
4. *ATOMAL*; betegnelse på skjermingsverdig informasjon beskrevet i NATOs bestemmelser C-M(64)39 og C-M(68)41.
5. *Nærstående personer*; ektefelle, partner, samboer, (herunder tidligere ektefelle, partner eller samboer de siste tre år), forelder til felles barn, barn (herunder ste-, adoptiv- eller fosterbarn), foreldre (herunder ste-, adoptiv- eller fosterforeldre) og søsken (herunder ste-, adoptiv-, foster- eller halv søsken).
6. *Samboer*; personer som lever sammen i et ekteskapsliknende forhold og har felles husholdning utover en tidsramme på 3 måneder.

For øvrig gjelder definisjonene i sikkerhetsloven § 3 og forskrift om sikkerhetsadministrasjon § 1–2.

Nasjonal sikkerhetsmyndighet er i denne forskrift forkortet med NSM.

#### *Kapittel 2. Når sikkerhetsklarering og autorisasjon skal gjennomføres*

##### **§ 2–1. Krav om sikkerhetsklarering og autorisasjon**

Autorisasjonsansvarlig skal fastsette hvilke klarerings- og autorisasjonsnivåer som kreves for å få tilgang til virksomhetens sikkerhetsgraderte informasjon eller adgang til områder hvor slik informasjon håndteres. Høyeste

klarerings- og autorisasjonsnivå skal ikke overstige den sikkerhetsgrad som vedkommende virksomhet er autorisert for i samsvar med forskrift om informasjonssikkerhet § 3-1 og § 3-2.

#### **§ 2-2. Sikkerhetsklarering og autorisasjon av utenlandske statsborgere**

Sikkerhetsklarering og autorisasjon av utenlandske statsborgere kan bare gjøres gjeldende for tilgang til norsk sikkerhetsgradert informasjon. Tilgang til fremmede staters tilsvarende informasjon kan bare gis dersom vedkommende er borger av denne stat eller tillatelse er gitt av statens kompetente myndigheter. Tilgang til informasjon gradert av eller tilhørende en internasjonal organisasjon kan bare gis dersom staten vedkommende er borger av er medlem av organisasjonen, eller organisasjonen har gitt tillatelse til det.

Virksomhet som har behov for å autorisere utenlandske statsborgere, kan bare autorisere etter at tillatelse er innhentet fra vedkommende departement i hvert enkelt tilfelle. NSM kan når særlige hensyn taler for det gi det enkelte departement dispensasjon fra å gi slike tillatelser.

Før autorisasjon gis for tilgang til informasjon gradert KONFIDENSIELT eller høyere skal vedkommende inneha norsk sikkerhetsklarering. En klareringsmyndighet skal legge til grunn for sin klareringsavgjørelse en sikkerhetsklarering fra fremmed stat eller internasjonal organisasjon dersom dette følger av sikkerhetsavtale mellom Norge og vedkommende stat eller organisasjon.

Personer som er statsløse eller har dobbelt statsborgerskap og uttrykker ønske om å opprettholde sitt utenlandske statsborgerskap, skal sikkerhetsklareres og autoriseres etter bestemmelsene for utenlandske statsborgere. Dersom vedkommende frasier seg sitt utenlandske statsborgerskap eller ikke frivillig kan frasi seg dette, skal klareringsavgjørelsen foretas etter bestemmelsene for norske statsborgere. I alle tilfelle skal det foretas en særskilt vurdering av om personens tilknytning til vedkommende stat utgjør en risiko for at personen vil kunne handle i strid med sikkerhetsmessige interesser.

For sikkerhetsklarering og autorisasjon av statsborgere fra stater tilsluttet EØS-avtalen gjelder bestemmelsene i denne paragrafen, jf. EØS-lovens artikler 28 og 123.

### **Kapittel 3. Gjennomføring av personkontroll**

#### **§ 3-1. Iverksettelse av personkontroll**

Personkontroll skal iverksettes ved behov for sikkerhetsklarering i samsvar med sikkerhetsloven § 19, reklarering i samsvar med denne forskrifts § 4-8 og leverandørklarering i samsvar med sikkerhetsloven § 28. Virksomheten skal ved anmodning om personkontroll begrunne klareringsbehovet, og om nødvendig dokumentere det.

Ved reklarering i henhold til § 4-8 skal personkontrollen tilsvare ordinær personkontroll for angitt sikkerhetsgrad, med mindre NSM bestemmer noe annet i det enkelte tilfelle. Ved revurdering av sikkerhetsklarering i samsvar med sikkerhetsloven § 24 er samtykke til personkontroll i samsvar med sikkerhetsloven § 20 andre ledd tilstrekkelig for hele klareringens gyldighetstid, med mindre særlige forhold tilsier at nytt samtykke innhentes.

Fastsatt personopplysningsblankett skal være utfylt av den som vurderes sikkerhetsklarert. Personopplysningsblanketten skal være utfylt eller ajourført innen de siste ni måneder før klareringsavgjørelsen fattes. Fristen gjelder ikke ved behandling av klage på klareringsavgjørelsen.

#### **§ 3-2. Personer som inngår i personkontrollen**

Personkontroll omfatter i tillegg til hovedpersonen følgende personer:

1. For KONFIDENSIELT (eventuelt NATO CONFIDENTIAL/tilsvarende) kan personkontrollen i særlige tilfeller gjennomføres for nærstående personer.
2. For HEMMELIG (eventuelt NATO SECRET/tilsvarende) skal personkontrollen gjennomføres for ektefelle, samboer eller partner, og i særlige tilfelle for andre nærstående personer.
3. For STRENGT HEMMELIG (eventuelt COSMIC TOP SECRET/tilsvarende) skal personkontrollen gjennomføres for nærstående personer.

#### **§ 3-3. Anmodning om sikkerhetsklarering og personkontroll**

Anmodninger om sikkerhetsklarering skal sendes vedkommende klareringsmyndighet, med mindre NSM har bestemt noe annet for det enkelte tilfelle eller for saker av en bestemt art. Deretter skal klareringsmyndigheten sende anmodning om personkontroll til NSM som gjennomfører personkontroll ved innhenting av opplysninger i samsvar med § 3-4.

Anmodning om sikkerhetsklarering for COSMIC TOP SECRET skal sendes til NSM via vedkommendes ordinære klareringsmyndighet.

Ved sikkerhetsklarering av utenlandske statsborgere skal behovet for sikkerhetsklarering begrunnes særskilt og sendes til vedkommende departement. Før klareringsavgjørelse fattes skal departementet oversende saken med personkontrollopplysninger og begrunnelse til NSM for uttalelse.

#### **§ 3-4. Register og andre kilder som er relevante for personkontroll**

NSM kan for personkontroll kreve å få utlevert opplysninger fra:

1. Bøteregisteret (BOT).
2. Det sentrale straffe- og politiopplysningsregister (SSP).
3. Straffesaksregister (STRASAK).
4. Politiets arbeidsregistre.

5. Registre ved Politiets overvåkingstjeneste.
6. Det sentrale personregister (DSP).
7. NSMs egne registre.
8. Private kredittopplysningsregistre.
9. Tilsvarende registre i fremmede stater.

Dersom opplysninger nevnt i første ledd ikke gir tilstrekkelig grunnlag for en klareringsavgjørelse, kan NSM eller klareringsmyndigheten kreve å få utfyllende opplysninger fra den behandlingsansvarlige for registeret. NSM eller klareringsmyndigheten kan også innhente uttalelser eller kreve å få utlevert fra andre kilder opplysninger omfattet av sikkerhetsloven § 21 i samsvar med lovens § 20 fjerde ledd.

For nærstående personer som inngår i personkontrollen i samsvar med § 3–2 skal det innhentes opplysninger som nevnt i første ledd nr. 2, 5 og 6. Fra øvrige registre og andre kilder nevnt i første og andre ledd i paragrafen her, kan det for nærstående personer innhentes uttalelser eller kreves å få utlevert opplysninger som antas å kunne ha særlig betydning for hovedpersonens sikkerhetsmessige skikkethet.

Behandlingsansvarlig skal før utlevering av ubearbeidede personkontrollopplysninger kontrollere opplysningenes kvalitet og gjøre oppmerksom på eventuell usikkerhet vedrørende kvaliteten. Utlevering av personkontrollopplysninger skal skje uten unødig opphold. NSM avtaler med den enkelte behandlingsansvarlige hvordan utlevering av personkontrollopplysninger skal foregå.

#### **§ 3–5. Innhenting av personkontrollopplysninger fra fremmede stater**

NSM kan innhente personkontrollopplysninger fra fremmede staters myndigheter dersom det anses nødvendig for å få et tilfredsstillende personkontrollgrunnlag. Hvis NSM finner det hensiktsmessig kan innhenting skje gjennom andre forvaltningsorganer.

Forespørsel om personkontrollopplysninger til fremmede stater skal bare inneholde navn, fødselsdato, og adresse i vedkommende stat eller andre faktiske opplysninger som er nødvendige for å identifisere personen det søkes opplysninger om.

#### **§ 3–6. Utlevering av opplysninger til fremmede stater eller internasjonale organisasjoner**

NSM kan etter forespørsel opplyse fremmed stat eller internasjonale organisasjoner om en person er gitt sikkerhetsklarering og for hvilken sikkerhetsgrad. Opplysninger om nektelse, tilbakekallelse, nedsettelse eller suspensjon av sikkerhetsklarering skal ikke gis, med mindre det har sikkerhetsmessig betydning for fremmed stat eller internasjonal organisasjon Norge har sikkerhetsmessig samarbeid med.

I forbindelse med personkontroll som foretas av myndighetene i en stat Norge har et sikkerhetsmessig samarbeid med, kan NSM eller det forvaltningsorgan NSM gir tillatelse utlevere personkontrollopplysninger til vedkommende stat om norske statsborgere eller personer som har eller har hatt opphold i Norge.

Utlevering etter første og andre ledd kan bare finne sted etter skriftlig anmodning og etter skriftlig samtykke fra den opplysningene gjelder. Opplysningene skal utleveres skriftlig.

Opplysninger mottatt fra Politiets overvåkingstjenestes registre skal ikke utleveres uten tillatelse fra overvåkingssjefen.

#### **§ 3–7. Personhistorikk**

For at en personkontroll skal anses å være tilfredsstillende, må sikkerhetsmessig relevant informasjon for de siste 10 år om personer som inngår i personkontrollen være tilgjengelig. Ved opphold i fremmed stat må Norge ha et sikkerhetsmessig samarbeid med vedkommende stat for at informasjonen kan anses tilgjengelig, jf. § 3–5.

Etter en individuell helhetsvurdering kan sikkerhetsklarering gis selv om kravet til observasjonstid ikke er oppfylt. I vurderingen skal det legges vekt på om mangel på observasjonstid skyldes kortvarig avbrudd, tjeneste for den norske stat eller humanitære organisasjoner, lav alder eller forhold av liten betydning for sikkerhetsmessig skikkethet.

### **Kapittel 4. Sikkerhetsklarering**

#### **§ 4–1. Klareringsmyndighet**

Fylkesmannen er klareringsmyndighet for personell i fylkeskommunen, kommunene og virksomheter med beredskapsmessig tilknytning til disse. Fylkesmannen er også klareringsmyndighet for personell ansatt hos eller engasjert av leverandør i forbindelse med sikkerhetsgraderte anskaffelser foretatt av en fylkeskommunal eller kommunal virksomhet.

Personer hos private virksomheter som ikke er leverandører i forbindelse med sikkerhetsgradert anskaffelse, sikkerhetsklareres av det departement som forvalter vedkommende område virksomheten er tilknyttet. Det enkelte departement kan delegere klareringsmyndigheten.

Ved tvil om hvem som er rett klareringsmyndighet eller dersom det ellers anses nødvendig, fastsetter NSM hvem som skal være klareringsmyndighet.

En klareringsavgjørelse kan omgjøres av klareringsmyndigheten selv, overordnet departement eller klageinstansen uten at avgjørelsen er påklaget, dersom endringen ikke er til skade for den avgjørelsen gjelder eller avgjørelsen må anses ugyldig.

En klareringsavgjørelse kan omgjøres av overordnet departement eller klageinstansen selv om vilkårene etter

fjerde ledd ikke foreligger, dersom hensynet til rikets selvstendighet og sikkerhet eller andre vitale nasjonale sikkerhetsinteresser tilsier det. Melding om at klareringsavgjørelsen er omgjort, må i så fall sendes vedkommende uten ugrunnet opphold og senest innen tre måneder etter at den opprinnelige avgjørelsen ble fattet.

Den som er klareringsmyndighet eller utøver denne myndigheten skal inneha sikkerhetsklarering for det høyeste klareringsnivået som vedkommende kan fastsette.

#### § 4-2. Sikkerhetssamtale

Ved sikkerhetssamtale har vedkommende rett til å stille med bisitter som personlig støtte. Bisitter skal ikke ta del i samtalen, men kan påse at samtalen avholdes i samsvar med sikkerhetsloven.

Innholdet i en sikkerhetssamtale skal dokumenteres skriftlig av den som avholder samtalen.

#### § 4-3. Fastsettelse av sikkerhetsklaringsnivå

Klareringsmyndigheten skal på bakgrunn av foreliggende personkontrollopplysninger vurdere om sikkerhetsklarering kan gis for anmodet eller lavere nivå.

#### § 4-4. Underretning om klareringsavgjørelser

Underretning om klareringsavgjørelsen til anmodende myndighet eller autorisasjonsansvarlig skal skje ved bruk av fastsatt klareringsbevis, jf. § 4-6. Ved sikkerhetsklarering av vernepliktig personell kan underretning skje i listeform isteden for eller i tillegg til klareringsbevis.

Underretning om negativ klareringsavgjørelse til vedkommende person, med orientering om retten til å be om begrunnelse og om klageadgangen, skal skje skriftlig. Dersom det er praktisk mulig, skal klareringsmyndigheten opplyse om når klareringsspørsmålet kan tas opp til ny vurdering, forutsatt at det da foreligger et klareringsbehov. Dokumentet skal graderes, merkes og sendes i samsvar med § 6-2 og § 6-7.

Underretning om klareringsavgjørelsen til NSM skal skje skriftlig etter metode fastsatt av NSM. Underretningen skal inneholde personens fulle navn, fødselsnummer, klareringsnivå og dato for avgjørelsen.

#### § 4-5. Begrunnelse og klage

Retten til å anmode om begrunnelse og å klage på klareringsavgjørelsen gjelder der sikkerhetsklarering ikke gis, gis for lavere sikkerhetsgrad enn anmodet, tilbakekalles, nedsettes eller suspenderes.

Klareringsmyndigheten kan gi begrunnelse uten å innhente særskilt uttalelse fra NSM, dersom avgjørelsen er basert på strafferettslige eller disiplinære reaksjoner fra domstol, påtalemyndighet eller forvaltningsorgan, knyttet til den person klareringsavgjørelsen gjelder for.

I begrunnelsen skal opplysninger fra Politiets overvåkingstjeneste ikke inngå uten at klareringsmyndigheten har innhentet tillatelse fra overvåkingssjefen.

Fristen for å anmode om begrunnelse eller å klage på klareringsavgjørelsen er tre uker fra den dag underretningen om klareringsavgjørelsen har kommet frem til vedkommende. Dersom det anmodes om begrunnelse, avbrytes klagefristen og ny klagefrist løper fra den dag begrunnelsen eller avslag på å gi begrunnelse har kommet frem til vedkommende.

Klage skal sendes til autorisasjonsansvarlig. Autorisasjonsansvarlig skal sende saken med relevante tilleggsopplysninger til klareringsmyndigheten. Dersom autorisasjonsansvarlig har grunnlag for å vurdere vedkommendes sikkerhetsmessige skikkethet, skal en uttalelse om dette følge klagen til klareringsmyndigheten.

Ved klage skal klareringsmyndigheten foreta nødvendige tilleggsundersøkelser og vurdere saken på nytt. Dersom klareringsmyndigheten gir klager fullt medhold, skal underretning skje i samsvar med § 4-4. Dersom klager ikke gis fullt medhold skal klagen med underliggende saksdokumenter og begrunnelse sendes til klageinstansen.

#### § 4-6. Klareringsbevis

Klareringsbevis kan utstedes av klareringsmyndighet eller NSM for å bekrefte overfor andre at vedkommende er sikkerhetsklarert for en bestemt sikkerhetsgrad. Klareringsbevis for COSMIC TOP SECRET kan bare utstedes av NSM.

Klareringsbevis skal oppbevares i saksomslag hos autorisasjonsansvarlig, jf. § 6-3 andre ledd og § 6-4 tredje ledd. Klareringsbevis kan ved tjenstlig behov utlånes i kortere perioder.

#### § 4-7. Register over klareringsavgjørelser

Hver enkelt klareringsmyndighet skal føre register over egne klareringsavgjørelser. I tillegg skal NSM føre et sentralt register for alle klareringsavgjørelser.

Opplysninger fra registrene kan bare utleveres til klareringsmyndigheter og autorisasjonsansvarlige. Dersom det anses nødvendig, kan utlevering også skje til ansvarlig for offentlig register som det innhentes personkontrollopplysninger fra, eller til virksomhet som er leverandør av vare eller tjeneste til forvaltningen hvor det kreves at personell hos leverandøren innehar sikkerhetsklarering.

#### § 4-8. Gyldighetstid og -område for sikkerhetsklarering

En sikkerhetsklarering er gyldig i inntil fem år.

Utfører en person oppgaver som krever sikkerhetsklarering for flere virksomheter i løpet av sikkerhetsklareringens gyldighetstid, skal klareringsavgjørelse fattet av en klareringsmyndighet anses som tilstrekkelig for andre klareringsmyndigheter når det gjelder samme eller lavere sikkerhetsgrad. Dersom anmodet klareringsnivå er høyere enn gjeldende sikkerhetsklarering gitt av annen klareringsmyndighet og ny

klareringsmyndighet fatter avgjørelse om at sikkerhetsklarering ikke gis eller gis for lavere sikkerhetsgrad enn den klarering vedkommende allerede har, skal klareringsmyndigheten varsle tidligere klareringsmyndighet. Har tidligere klareringsmyndighet innsigelser mot den nye klareringsavgjørelsen, skal dette meldes tilbake til ny klareringsmyndighet uten ugrunnet opphold. Dersom klareringsmyndighetene ikke blir enige om hvilket klareringsnivå som skal gis, skal saken fremsendes NSM for avgjørelse.

Reklarerer skal gjennomføres uavhengig av klareringens gyldighetstid dersom forhold av sikkerhetsmessig betydning tilsier et slikt behov.

Person med sikkerhetsklarering for HEMMELIG (NATO SECRET/tilsvarende eller høyere) skal reklarerer ved inngåelse av (nytt) ekte-, partner- eller samboerskap.

## *Kapittel 5. Autorisasjon*

### **§ 5-1. Autorisasjonsansvarlig**

Virksomhetens leder er ansvarlig for å autorisere personell for tilgang til sikkerhetsgradert informasjon. Dersom virksomheten har et stort autorisasjonsbehov, kan virksomhetens leder delegere myndigheten til å gi autorisasjon. Leverandører og andre private virksomheter som omfattes av sikkerhetsloven autoriserer personell for tilgang til sikkerhetsgradert informasjon som er i virksomhetens besittelse.

### **§ 5-2. Vilkår for å gi autorisasjon**

Autorisasjon kan gis dersom følgende vilkår er oppfylt:

1. Vedkommende innehar nødvendig sikkerhetsklarering i samsvar med sikkerhetsloven § 19,
2. det foreligger et tjenstlig behov for å gi vedkommende tilgang til sikkerhetsgradert informasjon,
3. taushetserklæring er undertegnet (og COSMIC-erklæring er undertegnet ved autorisasjon for COSMIC TOP SECRET),
4. vedkommende kjenner de aktuelle sikkerhetsbestemmelser,
5. autorisasjonssamtale har funnet sted,
6. det ikke foreligger opplysninger som gjør det tvilsomt om vedkommende er sikkerhetsmessig til å stole på, og
7. identitetskontroll er foretatt.

Person som etter avgjørelse ikke er gitt sikkerhetsklarering skal ikke gis autorisasjon for BEGRENSET (eventuelt NATO RESTRICTED/tilsvarende), med mindre klareringsmyndigheten gir dispensasjon i det enkelte tilfelle.

### **§ 5-3. Nødautorisasjon**

I nødsituasjoner kan en person autoriseres uten å inneha nødvendig sikkerhetsklarering, dersom det ikke foreligger rimelig tvil om vedkommendes pålitelighet, lojalitet eller sunne dømmekraft, jf. forskrift om sikkerhetsadministrasjon § 5-3.

Nødautorisasjon for STRENGT HEMMELIG (eventuelt COSMIC TOP SECRET/tilsvarende) kan bare gis til personer som innehar gyldig sikkerhetsklarering for en lavere sikkerhetsgrad, med mindre NSM gir dispensasjon i hvert enkelte tilfelle.

Nødautorisasjon skal anmerkes spesielt i autorisasjonslisten. Autorisasjonsansvarlig skal uten ugrunnet opphold anmode om sikkerhetsklarering for vedkommende for aktuell sikkerhetsgrad.

### **§ 5-4. Autorisasjon for tilgang til ATOMAL informasjon**

Autorisasjon for tilgang til ATOMAL informasjon krever gyldig sikkerhetsklarering for COSMIC TOP SECRET. Ved første gangs autorisasjon skal klareringen ikke være eldre enn ett år fra den dato autorisasjonen gis.

Vernepliktige mannskaper skal ikke autoriseres for tilgang til ATOMAL informasjon, med mindre NSM gir dispensasjon.

NSM fastsetter hvem som skal være autorisasjonsansvarlig for ATOMAL informasjon og hvordan sikkerheten skal håndteres for slik informasjon.

### **§ 5-5. Autorisasjonssamtale**

For å avklare tillitsforholdet mellom autorisasjonsansvarlig og en person i forbindelse med dennes autorisasjon, skal autorisasjonsansvarlig sørge for at det blir avholdt en autorisasjonssamtale med vedkommende.

Autorisasjonssamtale skal gjennomføres

1. før autorisasjon finner sted,
2. når vedkommende person selv ønsker det,
3. ved reklarerer, eller
4. når autorisasjonsansvarlig ellers finner grunn til det.

Ved ansettelse eller engasjement i en virksomhet som sikkerhetsloven gjelder for, skal autorisasjonsansvarlig før gjennomføring av en autorisasjonssamtale anmode siste tidligere arbeidsgiver om at saksomslag for personellsikkerhet med innhold oversendes. Saksomslaget skal oversendes uten ugrunnet opphold.

Den som avholder en autorisasjonssamtale skal

1. informere om lokale sikkerhetsmessige forhold,
2. forsikre seg om at vedkommende kjenner sikkerhetsmessige risikofaktorer og aktuelle sikkerhetsbestemmelser,
3. kontrollere at opplysninger avgitt i personopplysningsblanketten er korrekte og oppdaterte, og
4. få eventuelle ytterligere opplysninger av sikkerhetsmessig betydning.

For personer med kortvarig behov for autorisasjon, f.eks. elever ved skoler og kurs og vernepliktige mannskaper, kan individuell autorisasjonssamtale erstattes av en felles orientering om sikkerhetsmessige risikofaktorer og aktuelle sikkerhetsbestemmelser. Det skal likevel orienteres om den rett den enkelte har til å kreve individuell autorisasjonssamtale.

Autorisasjonssamtalen skal tilpasses den sikkerhetsgrad autorisasjonen gjelder for. Ved autorisasjon for STRENGT HEMMELIG (eventuelt COSMIC TOP SECRET/tilsvarende) skal autorisasjonssamtale gjennomføres minst hvert annet år.

#### **§ 5–6. *Autorisasjonsliste***

Det skal foreligge en oppdatert liste over autorisert personell ved virksomheten. Listen skal være signert av autorisasjonsansvarlig.

Autorisasjonslisten skal inneholde opplysninger om den enkeltes navn, saksfelt eller stilling, klareringsnivå, autorisasjonsnivå, og dato for henholdsvis klarerings- og autorisasjonsavgjørelsen. Negative klarerings- eller autorisasjonsavgjørelser skal ikke fremgå av listen.

Autorisasjonslisten skal være tilgjengelig for personell på tjenestestedet som fordeler sikkerhetsgradert informasjon eller gir adgang til sperrede områder, blant annet arkiv, kommunikasjonscenter og datasentral.

#### **§ 5–7. *Autorisasjonsbevis***

Ved tjenstlig behov kan autorisasjonsansvarlig utstede et dokument som bekrefter overfor andre at vedkommende er autorisert for å kunne behandle informasjon med angitt sikkerhetsgrad. Autorisasjonsbeviset skal påføres en tidsbegrensning tilsvarende varigheten av det bestemte oppdrag, kurs eller lignende som beviset gjelder for.

#### **§ 5–8. *Ufordelaktige autorisasjonsavgjørelser***

Foreligger det rimelig grunn til tvil om en person er sikkerhetsmessig til å stole på, jf. § 5–2 første ledd nr. 6, skal autorisasjonsansvarlig søke å avklare uklare forhold, eventuelt ved å avholde autorisasjonssamtale. Dersom det etter en ny vurdering fortsatt er tvil, skal autorisasjon foreløpig ikke gis eller gitt autorisasjon suspenderes inntil klareringsmyndigheten har avgjort om nødvendig sikkerhetsklarering kan opprettholdes. Klareringsmyndigheten skal underrettes med begrunnelse for avgjørelsen. Dersom klareringsmyndigheten kommer frem til at nødvendig sikkerhetsklarering ikke kan gis, skal autorisasjon fortsatt ikke gis eller suspendert autorisasjon tilbakekalles eller nedsettes i samsvar med gitt klareringsnivå. Opprettholdes klareringen, kan autorisasjonsansvarlig ikke tilbakekalle eller nedsette autorisasjonen på grunnlag av de innberettede forhold.

Ved tilbakekallelse, nedsettelse eller suspensjon av en tidligere gitt sikkerhetsklarering, skal autorisasjonsansvarlig uten ugrunnet opphold bringe vedkommendes autorisasjon i samsvar med klareringsmyndighetens avgjørelse.

Ved en ufordelaktig autorisasjonsavgjørelse skal den avgjørelsen gjelder skriftlig og uoppfordret gjøres kjent med resultatet og at det vil bli gitt underretning til klareringsmyndigheten for vurdering av sikkerhetsklareringen. Autorisasjonsavgjørelsen kan ikke påklages.

### ***Kapittel 6. Administrative bestemmelser***

#### **§ 6–1. *Forholdet til bestemmelsene om informasjonssikkerhet***

Bestemmelsene om informasjonssikkerhet i og i medhold av sikkerhetsloven kapittel 4 gjelder for beskyttelse av personkontrollopplysninger som er skjermingsverdige, med de unntak og tillegg som følger av § 6–2 til § 6–7.

#### **§ 6–2. *Gradering og merking***

Personkontrollopplysninger skal merkes med sikkerhetsgrad etter sitt innhold i samsvar med sikkerhetsloven § 11.

Dokumenter som inneholder personkontrollopplysninger skal i tillegg merkes PERSONKONTROLL, med unntak av utfylte personopplysningsblanketter eller personkontrollblanketter som ikke inneholder ufordelaktige personopplysninger.

Dokumenter med underretning om negative klarerings- eller autorisasjonsavgjørelser skal merkes med sikkerhetsgrad og PERSONKONTROLL, med unntak av underretninger til personen avgjørelsen gjelder.

Klareringsbevis og autorisasjonsbevis skal ikke merkes med sikkerhetsgrad eller PERSONKONTROLL, med unntak av autorisasjonsbevis for ATOMAL informasjon som skal merkes med sikkerhetsgrad i samsvar med NATOs bestemmelser.

#### **§ 6–3. *Blanketter***

NSM utarbeider og fastsetter blanketter til bruk ved personkontroll, sikkerhetsklarering og autorisasjon.

Egenopplysninger gitt på fastsatt personopplysningsblankett, taushetserklæring (eventuelt COSMIC-erklæring), klareringsbevis og annen sikkerhetsmessig relevant informasjon, skal oppbevares i eget saksomslag. Saksomslaget skal graderes i samsvar med innholdet, jf. § 6–2.

Autorisasjonsansvarlig skal føre resultatet av klarerings- og autorisasjonsavgjørelser på saksomslag og rulleblad, personalkort eller tilsvarende.

#### **§ 6–4. *Spredning og oppbevaring av personkontrollopplysninger***

Tilgang til personkontrollopplysninger skal bare gis til personell med tjenstlig behov som er særskilt utpekt av

virksomhetens leder.

Personkontrollopplysninger skal oppbevares separat fra andre arkivdokumenter. Opplysningene skal sikres fysisk i samsvar med forskrift om informasjonssikkerhet kapittel 6.

Saksomslag for personellsikkerhet skal oppbevares enten i den enkeltes personalmappe, i personkontrollarkivet eller i separat arkiv. Ved oppbevaring i personalmappe og ved oversendelse til annen virksomhet i samsvar med § 5–5 tredje ledd, skal saksomslaget forsegles med fastsatt oblat.

#### § 6–5. *Elektronisk behandling*

Ved saksbehandling, arkivlegging og føring av register innen personellsikkerhet kan det benyttes elektronisk informasjonssystem og lagringsmedium, dersom systemet er sikkerhetsgodkjent og informasjonen håndteres i samsvar med forskrift om informasjonssikkerhet. Informasjonssystemet skal sikres slik at bare personell nevnt i § 6–4 første ledd gis tilgang til personkontrollopplysninger.

#### § 6–6. *Journalføring*

Virksomheten skal føre separat journal over alle saker som gjelder personellsikkerhet. Krav til personell som skal føre og få annen tilgang til journalen følger av § 6–4 første ledd.

#### § 6–7. *Forsendelse*

Personkontrollopplysninger skal sendes i dobbel emballasje. Ytre emballasje skal adresseres til den respektive virksomhet, være nøytral med hensyn til innhold og ikke merkes med sikkerhetsgrad eller PERSONKONTROLL. Indre emballasje skal adresseres til virksomhetens leder eller sikkerhetsleder i den aktuelle virksomhet, og skal graderes og merkes i samsvar med § 6–2.

Klareringsbevis og autorisasjonsbevis kan sendes i enkel emballasje.

Meddelelse om negativ klareringsavgjørelse til privatpersoner skal sendes som registrert postsendning.

Opplysninger nevnt i denne paragraf kan også sendes på annen måte godkjent av NSM, for eksempel i elektronisk form.

#### § 6–8. *Bevaring*

Opplysninger i klareringssaker skal bevares så lenge sikkerhetsklareringen er gyldig.

Opplysninger i klareringssaker der sikkerhetsklarering er nektet, tilbakekalt, nedsatt eller suspendert skal bevares i 10 år.

Følgende opplysninger i klareringssaker skal bevares i 25 år:

1. Opplysninger som er forelagt for offentlig oppnevnte kontrollutvalg.
2. Opplysninger fra Politiets overvåkingstjeneste som har medført at sikkerhetsklarering er blitt nektet, tilbakekalt, nedsatt eller suspendert.
3. Opplysninger som ikke kan rekonstrueres ved ny personkontroll.

Opplysninger i klareringssaker som er eldre enn tidspunktene nevnt i første til tredje ledd skal bevares i henhold til kassasjonsbestemmelser gitt i samsvar med arkivloven § 9 og arkivforskriften § 3–21. NSM utarbeider spesifiserte regler for hvilke opplysninger i klareringssaker som skal bevares for ettertiden, og hvilke som skal kasseres når tidsfristene nevnt i første til tredje ledd er nådd. Reglene skal godkjennes av Riksarkivaren før de settes i verk, jf. arkivloven § 9 og arkivforskriften § 3–21.

#### § 6–9. *Kassasjon*

Opplysninger i klareringssaker skal kasseres uten ugrunnet opphold ved utløp av perioden for bevaring i § 6–8.

Original personopplysningsblankett hos autorisasjonsansvarlig for søkere som ikke blir tilsatt, engasjert eller opptatt på skoler eller kurs, skal kasseres uten ugrunnet opphold.

#### § 6–10. *Avlevering til Arkivverket*

Klareringssaker nevnt i § 6–8 fjerde ledd skal avleveres til Arkivverket i henhold til arkivloven § 10 og arkivforskriften kapittel V. Klareringssaker som skal bevares for ettertiden, jf. § 6–8 siste ledd, kommer inn under bestemmelsene om avlevering til arkivdepot i arkivloven § 10 og arkivforskriften kapittel V.

#### § 6–11. *Omkostninger*

Omkostninger knyttet til gjennomføring av sikkerhetsklareringer og autorisasjoner dekkes av henholdsvis klareringsmyndighet og autorisasjonsansvarlig, med mindre annet er avtalt.

Den som blir kalt inn til sikkerhetssamtale skal få dekket faktiske utgifter til egen reise av klareringsmyndigheten. Utgifter ved bruk av bisitter under sikkerhetssamtalen, jf. § 4–2, dekkes ikke.

Forvaltningsorgan som retter en anmodning om personkontrollopplysninger til en privat virksomhet, skal dekke virksomhetens meromkostninger ved utleveringen.

### *Kapittel 7. Overgangsbestemmelser og ikrafttredelse*

#### § 7–1. *Overgangsbestemmelser*

Sikkerhetsklareringer gitt før 31. desember 1988 bortfaller 1. januar 2002. Personer med sikkerhetsklarering gitt før denne dato og som fortsatt har behov for sikkerhetsklarering etter sikkerhetslovens ikrafttredelse, skal reklarerer før 1. januar 2002.

Sikkerhetsklareringer gitt mellom 1. januar 1989 og 31. desember 1997 bortfaller 1. januar 2003. Personer med

sikkerhetsklarering gitt i dette tidsrom og som fortsatt har behov for sikkerhetsklarering etter sikkerhetslovens ikrafttredelse, skal reklarerer før 1. januar 2003.

For sikkerhetsklareringer gitt etter 1. januar 1998 gjelder § 4–8 fullt ut.

VERNEPLIKTSKLARERING gitt før 1. juli 1998 bortfaller når sikkerhetsloven trer i kraft.

VERNEPLIKTSKLARERING gitt mellom 1. juli 1998 og 31. desember 2000 bortfaller 1. januar 2002.

#### § 7–2. *Ikrafttredelse*

Denne forskrift trer i kraft 1. juli 2001.

### 29. juni Nr. 723 2001

#### **Forskrift om sikkerhetsadministrasjon.**

Fastsatt ved kgl.res. 29. juni 2001 med hjemmel i lov av 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven) § 5 femte ledd. Fremmet av Forsvarsdepartementet. Kunngjort 29. juni 2001.

#### *Kapittel 1. Alminnelige bestemmelser*

##### § 1–1. *Formål og virkeområde*

Forskriften har samme formål og virkeområde som sikkerhetsloven.

Forskriften gjelder den enkelte virksomhets sikkerhetsadministrasjon innen og på tvers av fagområdene informasjonssikkerhet, personellsikkerhet og sikkerhetsgraderte anskaffelser.

Forskriften gjelder sikkerhetsadministrasjon for å motvirke sikkerhetstruende virksomhet som spionasje, sabotasje og terrorhandlinger. Den enkelte virksomhets sikkerhetsadministrasjon skal samordnes og ses i sammenheng med forhold som skal motvirke andre tilsiktede hendelser, som for eksempel alminnelig vinningskriminalitet og skadeverk, og utilsiktede hendelser, som for eksempel naturkatastrofer og ulykker.

##### § 1–2. *Definisjoner*

I forskriften forstås med:

1. *Sikkerhetsadministrasjon*; internkontroll ved gjennomføring av systematiske tiltak for å sikre at virksomhetens aktiviteter planlegges, organiseres, utføres og revideres i samsvar med krav fastsatt i og i medhold av sikkerhetsloven.
2. *Sikkerhetstruende hendelse*; sikkerhetstruende virksomhet, kompromittering av skjermingsverdig informasjon og grove sikkerhetsbrudd.
3. *Kompromittering*; tap eller mistanke om tap av konfidensialitet, integritet eller tilgjengelighet for skjermingsverdig informasjon, herunder uønsket avhending, modifisering eller ødeleggelse.
4. *Sikkerhetsbrudd*; brudd på bestemmelse om sikkerhetstiltak gitt i sikkerhetsloven eller forskrifter til sikkerhetsloven.
5. *Fagområder*; informasjonssikkerhet, personellsikkerhet og sikkerhetsgraderte anskaffelser. Informasjonssikkerhet innen den enkelte virksomhet består av blant annet dokumentssikkerhet, informasjonssystemssikkerhet, fysisk sikring og administrativ kryptosikkerhet.

#### *Kapittel 2. Ansvar og organisering*

##### § 2–1. *Virksomhetens leder sitt ansvar*

Virksomhetens leder har overordnet ansvar for den forebyggende sikkerhetstjeneste innen sitt ansvars- og myndighetsområde, herunder underlagte virksomheter.

Virksomhetens leder plikter å avsette nødvendige ressurser for å ivareta sikkerhetstjenesten.

##### § 2–2. *Den foresattes ansvar*

Ivaretagelse og kontroll av sikkerheten skal integreres i virksomhetens øvrige aktiviteter. Enhver foresatt i virksomheten har ansvar for sikkerheten innen sitt ansvars- og myndighetsområde. Den foresattes ansvar gjelder også der utførelsen av sikkerhetsoppgaver er overlatt til private leverandører eller andre virksomheter.

Enhver foresatt skal påse at underordnede har en adferd som bidrar til å ivareta sikkerheten. Den foresatte skal løpende veilede underordnede. Anses en underordnet ikke å være sikkerhetsmessig skikket, skal den foresatte informere vedkommendes autorisasjonsansvarlige.

##### § 2–3. *Den enkeltes ansvar*

Faste og midlertidig ansatte, samt innleid personell, skal i sitt arbeid eller oppdrag for virksomheten medvirke til en effektiv sikkerhetstjeneste.

Personellet skal

1. overholde krav til sikkerhet i sikkerhetsloven med forskrifter,
2. overholde instruks for virksomhetens praktiske gjennomføring av sikkerhetstjenesten,
3. kjenne til sikkerhetsorganisasjonen ved virksomheten,
4. kjenne til prinsippene for risikohåndtering,
5. påpeke feil og mangler ved virksomhetens sikkerhetstjeneste, og

6. omgående rapportere sikkerhetstruende hendelser til sin nærmeste foresatte, virksomhetens leder eller den lederen bemyndiger.

#### § 2–4. *Fordeling av oppgaver*

Virksomhetens leder skal så langt det er mulig innføre en fordeling av oppgaver og ansvar som reduserer muligheten for at enkeltpersoner kan undergrave sikkerheten i virksomheten. Utøvende og kontrollerende oppgaver innen sikkerhet skal fordeles på forskjellige medarbeidere i virksomheten.

#### § 2–5. *Virksomhetens sikkerhetsorganisasjon*

Virksomhetens leder skal utpeke en sikkerhetsleder med stedfortreder og et tilstrekkelig antall personer i forhold til virksomhetens sikkerhetsbehov og fagområder som skal inngå i virksomhetens sikkerhetsorganisasjon. Dersom virksomheten har kryptomateriell skal det utnevnes en kryptosikkerhetsleder og kryptoforvalter med stedfortredere i samsvar med forskrift om informasjonssikkerhet.

Sikkerhetsleder og andre i sikkerhetsorganisasjonen skal forestå koordinering, rådgivning og kontroll av sikkerheten som foresatte og den enkelte er ansvarlig for. Sikkerhetsorganisasjonen skal være i stand til å håndtere generelle og tverrfaglige sikkerhetsmessige problemstillinger.

Oppgaven som sikkerhetsleder kan ivaretas av en som utfører sikkerhetsoppgaver innen et av fagområdene eller av en som er fristilt fra fagområdene. Sikkerhetsleder skal være norsk statsborger, med mindre NSM samtykker i annet. Sikkerhetslederen skal ha direkte tilgang til lederen i viktige sikkerhetssaker. Kryptosikkerhetsleder og ansvarlig for utøvelse av klareringsmyndighet skal ha direkte tilgang uavhengig av sikkerhetsleder, med mindre sikkerhetsleder selv ivaretar disse oppgavene. Virksomhetens leder kan bestemme at også ansvarlige for andre fagområder skal ha slik tilgang.

#### § 2–6. *Samordning*

Ved større prosjekter eller anskaffelser som involverer sikkerhetsgradert informasjon skal det utpekes en prosjektsikkerhetsleder.

Den som foretar en anskaffelse er overordnet ansvarlig for sikkerheten hos leverandøren. Dette begrenser ikke leverandørens ansvar for egen sikkerhet. Forskrift om sikkerhetsgraderte anskaffelser § 2–4 tredje ledd regulerer det overordnede ansvaret for privat virksomhet som er leverandør til to eller flere offentlige virksomheter.

Dersom to eller flere virksomheter er tilkoblet et felles informasjonssystem, påhviler ansvaret for sikkerheten i informasjonssystemet felles overordnet virksomhet eller den denne utpeker, eller den som er utpekt i skriftlig avtale inngått mellom virksomhetene. I avtalen skal det fremgå hvilken sikkerhetsgrad informasjonssystemene er sikkerhetsgodkjent for, og hvilke sammenkoblinger med andre informasjonssystemer som tillates.

### *Kapittel 3. Veiledning, kompetanse og instruks*

#### § 3–1. *Veiledning*

Virksomhetens leder skal sørge for at sikkerheten ivaretas i alle virksomhetens aktiviteter og at personellet jevnlig får veiledning. Lederen skal legge vekt på motivering og bevisstgjøring av behovet for sikkerhetstjeneste, herunder prinsippene for risikohåndtering.

Virksomheten skal sørge for at personellet har tilgang til og har lest og forstått de sikkerhetsbestemmelser som er relevante for den enkeltes arbeidsoppgaver.

#### § 3–2. *Kompetanse*

Personell på alle nivåer i en virksomhet skal før de settes til tjeneste relatert til skjermingsverdig informasjon ha tilstrekkelig kompetanse i sikkerhetstjeneste tilpasset den enkeltes oppgaver.

Virksomheten skal sørge for at eget personell har gjennomført grunnleggende opplæring i sikkerhet.

Virksomheten skal ha oversikt over den sikkerhetsfaglige kompetansen til personellet generelt, og til personell i egen sikkerhetsorganisasjon spesielt. Virksomheten skal sørge for rutiner som sikrer at tilstrekkelig kompetanse i sikkerhetstjeneste utvikles og vedlikeholdes.

#### § 3–3. *Grunnlagsdokument for sikkerhet*

Virksomhet med skjermingsverdig informasjon skal ha et ajourført grunnlagsdokument for sikkerhet. Grunnlagsdokumentet skal identifisere grunnleggende forutsetninger for virksomhetens håndtering av skjermingsverdig informasjon, herunder

1. sikkerhetsorganisasjonen og dens myndighet,
2. sikkerhetsmessig inndeling i fysiske områder ved virksomheten, og hvor sikkerhetsgradert informasjon tillates behandlet og oppbevart med angivelse av høyeste sikkerhetsgrad,
3. hvilke informasjonssystemer, herunder kryptosystemer, som håndterer sikkerhetsgradert informasjon, med angivelse av hvilken sikkerhetsgrad hvert system er sikkerhetsgodkjent for og i hvilke fysiske områder det enkelte system er plassert,
4. oversikt over kommunikasjon av sikkerhetsgradert informasjon som er etablert internt i virksomheten og mot andre virksomheter,
5. hvem som har behov for tilgang til hvilken type skjermingsverdig informasjon med tilhørende informasjonssystemer, og
6. planer, instruks og annen dokumentasjon for sikkerhet.

**§ 3–4. Instruks for rutiner og prosedyrer**

Virksomheten skal utarbeide skriftlige instruks for rutiner og prosedyrer innenfor aktuelle fagområder. Instruksene skal tilpasses størrelsen og kompleksiteten på virksomheten, herunder virksomhetens sikkerhetsgraderte informasjon med tilhørende informasjonssystemer og styringssystemer.

Virksomheten skal ha oppdaterte lister over sikkerhetstiltak som kan iverksettes dersom risikoen øker ved for eksempel beredskap, krise eller krig. Det skal tas hensyn til behovet for å forsterke sikkerhetsorganisasjonen. Dersom det finnes en egen beredskapsorganisasjon ved virksomheten, skal forholdet mellom denne og sikkerhetsorganisasjonen være avklart. Beredskapsorganisasjonen og sikkerhetstiltakene skal dokumenteres i en beredskapsplan, og planen skal øves jevnlig og minst en gang i året.

**§ 3–5. Stillingsbeskrivelser og arbeidsinstruks**

Myndighet, oppgaver og krav til kompetanse innen sikkerhetstjeneste skal beskrives i stillingsbeskrivelse eller arbeidsinstruks for de det gjelder.

**Kapittel 4. Risikohåndtering og sikkerhetsrevisjon****§ 4–1. Risikohåndtering**

Virksomhet med skjermingsverdig informasjon skal utøve risikohåndtering, ved å fastsette og gjennomføre sikkerhetstiltak etter en risikovurdering.

**§ 4–2. Risikovurdering**

Bestemmelsene om sikkerhetstiltak i sikkerhetsloven med forskrifter er minimumskrav. Disse kravene er basert på en generell risikovurdering i forhold til nivåene for sikkerhetsgradering og den generelle sikkerhetstrussel på nasjonalt nivå.

Den enkelte virksomhet skal foreta kontinuerlige risikovurderinger med utgangspunkt i grunnlagsdokumentet for sikkerhet. Det skal i risikovurderingen tas hensyn til lokale forhold av sikkerhetsmessig betydning for å

1. avdekke behov for tiltak utover minimumskravene i sikkerhetsloven med forskrifter,
2. avdekke overflødige og unødvendig overlappende sikkerhetstiltak, og
3. finne frem til mer kosteffektive tiltak som kan erstatte eksisterende tiltak.

Den enkelte ansatte og engasjerte som får befatning med skjermingsverdig informasjon skal foreta risikovurdering ved utførelse av aktivitet som kan få betydning for sikkerheten.

NSM kan pålegge en virksomhet å utarbeide skriftlig risikovurdering når særlige grunner foreligger, og bestemme hvilken vurderingsmetode som skal legges til grunn.

**§ 4–3. Sikkerhetstiltak**

Virksomheten skal sørge for gjennomføring og korrigerende av sikkerhetstiltak med grunnlag i risikovurderingen de skal foreta i henhold til § 4–2 andre ledd.

**§ 4–4. Sikkerhetsrevisjon og ledelsens evaluering**

Virksomheten skal løpende kontrollere at sikkerhetstiltak som er pålagt eller besluttet etablert faktisk er iverksatt og fungerer etter sin hensikt. Avvik som avdekkes ved sikkerhetsrevisjon skal fremlegges for virksomhetens leder for avklarering av tiltak som skal iverksettes.

Virksomhetens leder skal minst én gang i året evaluere den generelle sikkerhetstilstanden i virksomheten. Resultatet av sikkerhetsrevisjonen skal benyttes som et av grunnlagene for evalueringen.

Resultatet av sikkerhetsrevisjonen og ledelsens evaluering skal dokumenteres.

**Kapittel 5. Reaksjon ved sikkerhetstruende hendelser****§ 5–1. Handling ved sikkerhetstruende hendelser**

Ved sikkerhetstruende hendelser skal virksomheten der dette har skjedd

1. undersøke omstendighetene ved hendelsen, sikre eventuelle bevis, og gjennomgå relevante rutiner og systemer,
2. iverksette umiddelbare tiltak for å redusere skadeomfanget,
3. om nødvendig iverksette midlertidige eller permanente sikkerhetstiltak for å hindre gjentakelse, og
4. vurdere reaksjon overfor ansvarlige personer.

**§ 5–2. Skadevurdering**

Ved kompromittering av informasjon gradert KONFIDENSIELT eller høyere skal virksomheten som tilvirket informasjonen utarbeide skadevurdering. Skadevurderingen skal redegjøre for tiltak som kan redusere skaden, og adresseres til berørte virksomheter og andre som kan bidra til skadereduserende tiltak. I journal eller annet register hvor informasjonen er registrert, skal det registreres at kompromittering har skjedd med referanse til rapporter i saken. Kopi av skadevurderingen skal formidles til NSM.

**§ 5–3. Sikkerhetsbrudd ved nødrett og nødverge**

Sikkerhetsbrudd foretas uten straffansvar dersom vilkårene for nødrett eller nødverge i straffeloven § 47 eller § 48 er oppfylt. Forholdet skal rapporteres i samsvar med § 5–4 til § 5–6.

**§ 5-4. Intern rapportering**

Sikkerhetstruende hendelser skal snarest mulig rapporteres til virksomhetens leder.

Rapporterte sikkerhetstruende hendelser skal registreres. Registeret med tilhørende rapporter skal oppbevares i minst fem år.

**§ 5-5. Rapportering mellom virksomheter**

Virksomhet som oppdager kompromittering skal rapportere til virksomheten som har tilvirket informasjonen og andre virksomheter dette har betydning for. Rapporten skal redegjøre for mulig årsak til kompromitteringen og hva som er gjort for å hindre gjentakelse. Dersom forholdet skal rapporteres til NSM, kan kopi av rapportene til NSM benyttes ved rapportering til andre virksomheter.

**§ 5-6. Rapportering til NSM**

En virksomhet skal snarest mulig avgi foreløpig rapport til NSM dersom den oppdager sikkerhetstruende hendelser eller sikkerhetsbrudd vedrørende informasjon sikkerhetsgradert av utenlandske myndigheter eller internasjonale organisasjoner.

Virksomheten skal avgi utfyllende rapport til NSM når det fremkommer ny viktig informasjon om et tidligere rapportert forhold.

Virksomheten skal avgi endelig rapport til NSM når saken anses avsluttet. Rapporten skal inneholde en sammenfatning av alle innhentede opplysninger og undersøkelser, og opplyse om tiltak som er gjennomført eller planlagt for å begrense muligheten for gjentakelse.

NSM skal i samsvar med gjeldende sikkerhetsavtaler avgjøre hvorvidt det skal rapporteres videre til fremmed stat eller internasjonal organisasjon.

NSM kan dispensere fra plikten til rapportering i første ledd.

**§ 5-7. Rapportering til politiet**

Virksomheten skal ved sikkerhetstruende hendelser vurdere å orientere eller avgi anmeldelse til politiet. Ved politianmeldelse skal NSM underrettes.

**§ 5-8. Særbestemmelser for kryptosikkerhet**

Ved sikkerhetstruende hendelser som retter seg mot kryptosikkerhet gjelder forskrift om informasjonssikkerhet § 7-41 til § 7-45 istedenfor denne forskrift.

**Kapittel 6. Ikrafttredelse og endringer****§ 6-1. Endringer i andre forskrifter og instruksjer**

Fra den tid sikkerhetsloven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre forskrifter og instruksjer:

1. Forskrift av 11. desember 1998 nr. 1193 om offentlige arkiver (arkivforskriften) fastsatt i medhold av lov av 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv:

§ 2-7 andre ledd tredje punktum skal lyde:

For registrering av trygginggraderte dokument gjeld føresegner om informasjonstrygging § 4-10 til § 4-17 fastsatte i medhold av trygginglova.

§ 2-7 andre ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

For registrering av vernegraderte dokument gjeld verneinstruksen § 8.

§ 3-1 tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Det same gjeld annan post dersom det er nødvendig av trygginggrunnar, jf. trygginglova og verneinstruksen, eller for å ivareta lovbestemd teieplikt.

2. Forskrift av 14. februar 1986 nr. 351 til offentlighetsloven. Delegering av myndighet fastsatt i medhold av lov av 19. juni 1970 nr. 69 om offentlighet i forvaltningen (offentlighetsloven):

Del II nr. 1 skal lyde:

1. Dersom det etter lovens § 2 kreves innsyn i dokument som er påført gradering etter sikkerhetsloven eller beskyttelsesinstruksen, skal spørsmål om avgradering forelegges utsteder av dokumentet for avgjørelse i samsvar med forskrift om informasjonssikkerhet § 2-13 fastsatt i medhold av sikkerhetsloven eller beskyttelsesinstruksen § 5.

Finner det forvaltningsorganet som mottar kravet grunn til å tro at dokumentet ikke kan unntas fra offentlighet etter offentlighetsloven, følges den prosedyre for avgradering som er fastsatt i henholdsvis forskrift om informasjonssikkerhet § 2-9 til § 2-12 fastsatt i medhold av sikkerhetsloven og beskyttelsesinstruksen § 5.

Del II nr. 2 skal oppheves.

Del VI nr. 5 skal lyde:

5. Om journalføring av sikkerhetsgraderte dokumenter gjelder forskrift om informasjonssikkerhet § 4–10 til § 4–17 fastsatt i medhold av sikkerhetsloven.

Del VI nr. 6 skal lyde:

6. Om journalføring av beskyttelsesgraderte dokumenter gjelder beskyttelsesinstruksen § 8.
3. Forsvarssjefens utfyllende bestemmelser til del II nr. 2 i forskrift av 14. februar 1986 nr. 351 til offentlighetsloven. Delegering av myndighet oppheves.
4. Forskrift av 16. desember 1994 nr. 1110 om gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XVI punkt 4 om samordning av innkjøpsreglene for oppdragsgivere innen vann- og energiforsyning, transport og telekommunikasjon (forsyningssektorene) fastsatt med hjemmel i lov av 27. november 1992 nr. 116 om offentlige anskaffelser:

§ 11 nr. 9 skal lyde:

9. Denne forskrift får ikke anvendelse på kontrakter som kan unntas i henhold til EØS-avtalens art. 123 og som er omfattet av lov av 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven) med forskrifter eller av Beskyttelsesinstruksen gitt ved kgl.res. av 17. mars 1972 nr. 3352 med senere endringer.
5. Instruks for behandling av dokumenter som trenger beskyttelse av andre grunner enn de som er nevnt i Sikkerhetsinstruksen (Beskyttelsesinstruksen) fastsatt ved kgl.res. av 17. mars 1972 nr. 3352, og endret 14. mai 1982 og 7. oktober 1988 nr. 835:

Instruksens tittel skal lyde:

*Instruks for behandling av dokumenter som trenger beskyttelse av andre grunner enn nevnt i sikkerhetsloven med forskrifter*

§ 1 skal lyde:

- Denne instruks kommer til anvendelse ved behandling av dokumenter som trenger beskyttelse av andre grunner enn de som er nevnt i sikkerhetsloven med forskrifter, jf. § 4.
- Instruksen omfatter dokumenter uavhengig av mediet de er tilgjengelig på.

§ 2 annet ledd skal lyde:

- De sikkerhetsgrader som er nyttet i sikkerhetsloven med forskrifter må ikke anvendes.

§ 5 nr. 1 skal lyde:

1. Det forvaltningsorgan som lager et dokument har ansvaret for at det graderes i samsvar med de regler som er fastsatt i denne instruks.

§ 5 nr. 3 fjerde punktum skal lyde:

- Dokumenter som går inn under unntak fra automatisk nedgradering etter 30 år, skal i tilknytning til graderingen merkes «Unntatt fra automatisk nedgradering» med henvisning til Beskyttelsesinstruksen § 5a.

§ 5 nr. 4 bokstav f skal lyde:

- f. Riksarkivaren kan treffe beslutning om å avgradere et dokument som er beskyttelsesgradert og som er levert Arkivverket, når det må anses åpenbart at det ikke lenger er grunnlag for å gradere dokumentet. Beslutningen kan først treffes etter at spørsmålet er forelagt avgivende etat.

§ 6 skal lyde:

#### **§ 6. Merking med beskyttelsesgrad**

Dokumentet må tydelig merkes med beskyttelsesgrad, slik at det klart fremgår at dokumentet er gradert og på hvilket nivå. Dersom dokumentet består av flere deler, må alle deler tydelig merkes.

På papirdokumenter skal beskyttelsesgraden påføres dokumentets første side øverst med blå farge. Hvis dokumentet inneholder flere sider, skal disse behørig være sammenheftet og beskyttelsesgraden skal påføres med blått på dokumentets forside og bakside.

Merkingen og dokumentets innhold må ikke kunne fjernes eller endres av uvedkommende.

Når et dokument graderes, skal det angis hvilken bestemmelse i offentlighetsloven som gir hjemmel for å unnta dokumentet fra offentlighet. Videre skal angis at graderingen er foretatt i henhold til Beskyttelsesinstruksen.

Papirdokumenter gradert STRENGT FORTROLIG skal være forsynt med eksemplarnummer, og det skal angis hvor mange eksemplarer dokumentet er uestedt i samt det totale antall sider. Dokumentet skal for øvrig pagineres på vanlig måte.

Papirdokumenter merket FORTROLIG behøver ikke nummerering og skal pagineres på vanlig måte.

Hvis graderingen bare skal gjelde for et begrenset tidsrom, skal det i tilknytning til graderingen angis hvor lenge den skal opprettholdes.

§ 7 første ledd første punktum skal lyde:

Det skal bare gis tilgang til gradert dokument i den grad det er tjenstlige behov.

§ 7 annet ledd første punktum skal lyde:

Den myndighet som har laget et gradert dokument kan for det enkelte tilfelle gi tillatelse til at det gis tilgang for den som har et særlig behov for det.

§ 9 første ledd skal lyde:

Et FORTROLIG og STRENGT FORTROLIG dokument må oppbevares slik at det ikke er tilgjengelig for uvedkommende. Når kontoret forlates, skal slike dokumenter være forsvarlig sikret. For å oppbevare dokumentene elektronisk må det være iverksatt informasjonssikkerhetstiltak, jf. § 12.

§ 10 skal lyde:

Dokumenter merket STRENGT FORTROLIG skal fortrinnsvis sendes med bud/kurer, men kan også sendes som rekommandert post. Sendes et dokument merket STRENGT FORTROLIG i posten, skal det skje i dobbelt konvolutt. Den indre konvolutt skal forsegles og påføres beskyttelsesgrad. Den ytre konvolutt skal være umerket. Forsendelse av dokumenter merket FORTROLIG kan skje på vanlig måte i umerket, lukket konvolutt.

Dokumenter merket FORTROLIG og STRENGT FORTROLIG kan sendes elektronisk, forutsatt at det er iverksatt informasjonssikkerhetstiltak jf. § 12. Ved forsendelse av dokumenter merket STRENGT FORTROLIG skal det alltid innhentes kvittering.

Hvis det ikke foreligger særlige grunner, skal forsendelsen adresseres til vedkommende institusjon og ikke til en bestemt person eller stillingsinnehaver. Ønsker avsenderen at forsendelsen bare skal åpnes av bestemte personer, kan dokumentet sendes til en bestemt stillingsinnehaver. Mottakeren plikter i så fall å sørge for at dokumentet uten opphold blir journalisert i samsvar med § 8 foran.

Ny § 12 skal lyde:

**§ 12.** Dokumenter gradert etter denne instruksjonen skal så langt det passer, behandles elektronisk i samsvar med følgende regler i sikkerhetslovens forskrift om informasjonssikkerhet: § 4–36 i kapittel 4 om dokumentsikkerhet, kapittel 5 om informasjonssystemssikkerhet, § 6–9 fjerde ledd første punktum jf. § 6–6 i kapittel 6 om fysisk sikring mot ulovlig inntrenging og kapittel 7 om administrativ kryptosikkerhet.

Dokumenter gradert etter instruksjonen skal i slike tilfeller følge reglene for dokumenter gradert BEGRENSET.

Nåværende § 12 blir ny § 13.

6. Følgende regelverk oppheves:

- Instruks for behandling av dokumenter som av sikkerhetsmessige grunner må beskyttes (sikkerhetsinstruksjonen). Fastsatt ved kgl.res. av 17. mars 1972 nr. 8580.
- Forsvarssjefens utfyllende bestemmelser til sikkerhetsinstruksjonen. Fastsatt av Forsvarssjefen april 1989.
- Direktiv for beskyttelse av elektronisk informasjon sikkerhetsgradert etter sikkerhetsinstruksjonen eller beskyttelsesinstruksjonen (datasikkerhetsdirektivet). Fastsatt av Forsvarssjefen 28. januar 1998.
- Direktiv for vurdering av tempesttrusselen og fastsettelse av tempestmottiltak for elektronisk utstyr som skal behandle informasjon gradert etter sikkerhetsinstruksjonen eller beskyttelsesinstruksjonen (tempestdirektivet). Fastsatt av Forsvarssjefen 20. september 1994.
- Direktiv for kryptotjenesten i statsforvaltningen (kryptodirektivet). Utgitt av Forsvarets overkommando (udatert).
- Direktiv for klassifisering og behandling av CCI-materiell (CCI-direktivet). Utgitt av Forsvarets overkommando 1. juli 1998.
- Regler for kontroll og bruk av nasjonal kryptoalgoritme og -krets og kontroll og bruk av utstyr hvor kretsen inngår (NSK-direktivet). Utgitt av Forsvarets overkommando 15. mars 1996.
- Direktiv for monitoringstjenesten i Forsvaret. Fastsatt av Forsvarssjefen 12. mai 1980.
- Direktiv for TSU-tjenesten i Forsvaret. Fastsatt av Forsvarssjefen 1. januar 1980.
- Forskrift av 6. juni 1975 nr. 8583 om sikkerhetsmessig kontroll av utenlandske statsborgere som er tenkt nyttet i den sivile del av statsforvaltningen.
- Forskrift om personellsikkerhetstjenesten og personkontrolltjenesten innen den sivile forvaltning. Fastsatt ved Kronprinsreg.res. av 4. november 1983 nr. 8584.
- Direktiv for personellsikkerhetstjenesten i Forsvaret. Fastsatt av Forsvarsdepartementet februar 1990.
- Utfyllende bestemmelser til direktiv for personellsikkerhetstjenesten i Forsvaret. Fastsatt av Forsvarssjefen 12. juli 1990.
- Forsvarssjefens bestemmelser for sikkerhetsmessig ledelse og kontroll av vernepliktige mannskaper. Utgitt av Forsvarssjefen 30. mars 1995.
- Sikkerhetstjenesten i industrien. Sikkerhetsdirektiv for forvaltningsorganer ved anskaffelse av varer og tjenester. Fastsatt av Forsvarsdepartementet november 1989.

- Sikkerhetstjenesten i industrien. Sikkerhetsbestemmelser for leverandører av varer og tjenester til forvaltningsorganer. Fastsatt av Forsvarsdepartementet november 1989.
- Forsvarssjefens hovedretningslinjer for sikkerhetstjenesten. Utgitt av Forsvarets overkommando 20. januar 1994.

#### § 6–2. *Ikrafttredelse*

Denne forskrift trer i kraft 1. juli 2001.

### 29. juni Nr. 724 2001

#### **Forskrift om endring i forskrift om førstehåndsomsetning av råfisk.**

Fastsatt ved kgl.res. 29. juni 2001 med hjemmel i lov av 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk § 2. Fremmet av Fiskeridepartementet. Kunngjort 29. juni 2001.

#### *I*

I forskrift av 29. juni 1990 nr. 485 om førstehåndsomsetning av råfisk gjøres følgende endringer:

§ 1 nytt tredje ledd skal lyde:

Forbudet i første og annet ledd omfatter råfisk brakt i land fra utenlandsk fiskefartøy, uavhengig av tidligere omsetning av råfisken som har funnet sted på sjøen.

§ 1 nåværende tredje til sjuende ledd blir nye fjerde til åttende ledd.

#### *II*

Endringene trer i kraft 1. august 2001.

### 2. feb. Nr. 725 2001

#### **Delegering av myndighet til Justis- og politidepartementet etter lov om gjennomføring av nordiske konvensjoner om visse internasjonalt-privatrettslige forhold § 1.**

Fastsatt ved kgl.res. 2. februar 2001 med hjemmel i lov av 19. desember 1969 nr. 75 om gjennomføring av nordiske konvensjoner om visse internasjonalt-privatrettslige forhold § 1. Fremmet av Utenriksdepartementet. Kunngjort 3. juli 2001.

Justis- og politidepartementet gis fullmakt til å kunngjøre overenskomst mellom Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om endringer i konvensjon mellom Norge, Danmark, Finland, Island og Sverige inneholdende internasjonalt-privatrettslige bestemmelser om ekteskap, adopsjon og vergemål av 6. februar 1931, som gjeldende med lovs kraft her i riket i medhold av lov av 19. desember 1969 nr. 75 om gjennomføring av nordiske konvensjoner om visse internasjonalt-privatrettslige forhold § 1. Endringsoverenskomsten kan settes i kraft som norsk lov særskilt i forhold til ett eller flere av de nordiske landene.

### 21. mai Nr. 726 2001

#### **Vedtak om endringer i nærmere regler for ordinasjon og tilsetting av personer som ikke er cand. theol.**

Fastsatt av Kirkerådet 21. mai 2001 med hjemmel i forskrift av 17. juni 1988 nr. 3361 om tilsetting av menighetsprest § 2, jf. lov av 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke (kirkeloven) § 34 og lov av 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. § 4. Kunngjort 3. juli 2001.

#### *I*

I nærmere regler av 31. januar 2000 nr. 177 for ordinasjon og tilsetting av personer som ikke er cand. theol. gjøres følgende endringer:

§ 1 nytt andre ledd skal lyde:

Forvaltningsloven gjelder for Evalueringsnemndas virksomhet.

§ 2 fjerde ledd skal lyde:

Nemnda skal tilkjenne søkere kompetanse i henhold til § 3.

#### *II*

Endringene trer i kraft straks.

**15. juni Nr. 727 2001****Vedtak om endring i vedtak om merverdiavgift og avgift på investeringer mv. for budsjetterterminen 2001.**

Kunngjøring fra Finansdepartementet av stortingsvedtak 15. juni 2001 med hjemmel i Grunnloven § 75 litra a, lov av 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift og lov av 19. juni 1969 nr. 67 om avgift på investeringer m.v. Kunngjort 3. juli 2001.

*I**Merverdiavgift og avgift på investeringer mv.**A.*

I Stortingets vedtak av 28. november 2000 nr. 1245 om merverdiavgift og avgift på investeringer mv. for budsjetterterminen 2001 gjøres følgende endring:

Kapittel II § 1 nytt annet ledd skal lyde:

Tjenesteytere som blir merverdiavgiftspliktige etter første halvår 2001 som følge av lov av 21. desember 2000 nr. 113 om endringer i lov av 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift med senere endringer, skal ikke betale avgift på investeringer mv.

*B.*

Endringen får virkning fra 1. juli 2001.

**15. juni Nr. 728 2001****Vedtak om endring i vedtak om særavgifter til statskassen for budsjetterterminen 2001.**

Kunngjøring fra Finansdepartementet av stortingsvedtak 15. juni 2001 med hjemmel i Grunnloven § 75 litra a. Kunngjort 3. juli 2001.

*I**Avgift på motorvogner m.m.**Engangsavgift på motorvogner m.m.*

Fra 1. juli 2001 gjøres følgende endringer i Stortingets vedtak av 28. november 2000 nr. 1246 om særavgifter til statskassen for budsjetterterminen 2001:

§ 2 avgiftsgruppe c skal lyde:

*Avgiftsgruppe c*

Campingbiler:

13 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

*II**Avgift på flyging av passasjerer*

Fra 1. juli 2001 gjøres følgende endringer i Stortingets vedtak av 28. november 2000 nr. 1246 om avgift på flyging av passasjerer for budsjetterterminen 2001:

Del II § 2 ny bokstav f skal lyde:

f. Flyging til lufthavn på Svalbard.

**15. juni Nr. 729 2001****Vedtak om tollavgifter for budsjetterterminen 2001.**

Kunngjøring fra Finansdepartementet av stortingsvedtak 15. juni 2001 med hjemmel i Grunnloven § 75 litra a. Kunngjort 3. juli 2001.

Finansdepartementet gis fullmakt til å iverksette de tollreduksjoner som følger av frihandelsavtalen mellom EFTA-landene og Mexico.

**16. juni Nr. 730 2001****Forskrift om endring i forskrift om kvalifikasjonskrav, utstedelse av sertifikater og om sertifikatrettigheter for personell på norske skip.**

Fastsatt av Sjøfartsdirektoratet 16. juni 2001 med hjemmel i lov av 5. juni 1981 nr. 42 om sertifikatpliktige stillinger på norske skip, borefartøy og andre flytbare innretninger i sjøen § 1, § 2, § 3 og § 5, jf. kgl.res. av 11. desember 1981 og delegeringsvedtak av 18. desember 1981, lov av 9. juni 1903 nr. 7 om Statskontrol med Skibes Sjødygtighed m.v. § 1, § 93 og § 106, jf. kgl.res. av 5. april 1963 nr. 9 og kgl.res. av 1. desember 1978 nr. 1, jf. EØS-avtalens vedlegg XIII, pkt. 16A (Rdir. 1994/58/EF). Kunngjort 3. juli 2001.

## I

I forskrift av 29. april 1998 nr. 398 om kvalifikasjonskrav, utstedelse av sertifikater og om sertifikatrettigheter for personell på norske skip gjøres følgende endring:

§ 27 skal lyde:

**§ 27. Særkrav for førere, styrmenn og maskinist og øvrige mannskap på hurtiggående skip**

1. *Førere og styrmenn*

Fører og styrmann som skal tjenestegjøre om bord på hurtiggående skip skal ha behørig sertifikat. For utstedelse av slikt sertifikat gjelder følgende:

1.2 *Grunnleggende kompetanse:*

ha gjennomført godkjent opplæring og tilfredsstillende kravene til kompetanse for skipsførere og overstyrmenn på skip med henholdsvis bruttotonnasje på mellom 500 og 3000, og skip med bruttotonnasje på 3000 eller mer som fastsatt i avsnitt A-II/2 i STCW-koden.

1. *Fartøy over 15 meters lengde, men under 50 bt.*

Fører skal minst inneha dekksoffiserssertifikat klasse 4.

2. *Fartøy med bruttotonnasje på mellom 50 og 500 bt.*

Fører og overstyrmann/enestyrman skal minst inneha dekksoffiserssertifikat klasse 4. For fører gjelder videre krav om 12 måneders fartstid som ansvarshavende vaktoffiser på bro på slikt fartøy hvorav minst 6 måneder i slik stilling på hurtiggående skip.

3. *Fartøy med bruttotonnasje på mellom 500 og 3000.*

Fører og overstyrmann/enestyrman skal minst inneha dekksoffiserssertifikat klasse 3. For fører gjelder videre krav om ikke mindre enn 36 måneders godkjent fartstid i stilling som ansvarshavende vaktoffiser på broen på sjøgående fartøy over 500 bt. Denne tiden kan reduseres til 24 måneder dersom ikke mindre enn 12 måneder har vært i stilling som overstyrmann. For begge alternativer kreves minst 6 måneders tjeneste som ansvarshavende vaktoffiser/overstyrmann på hurtiggående skip.

4. *Fartøy med bruttotonnasje på 3000 eller mer*

Fører skal inneha dekksoffiserssertifikat klasse 1, og ha ikke mindre enn mindre enn 36 måneders godkjent fartstid i stilling som ansvarshavende vaktoffiser på broen på sjøgående fartøy over 500 bt. Denne tiden kan reduseres til 24 måneder dersom ikke mindre enn 12 måneder har vært i stilling som overstyrmann. For begge alternativer kreves minst 6 måneders tjeneste som ansvarshavende vaktoffiser/overstyrmann på hurtiggående skip. Overstyrmann/enestyrman skal minst inneha dekksoffiserssertifikat klasse 2.

1.3 *Særkrav*

- gjennomført og bestått godkjent hurtigbåtkurs som inkluderer simulatorentrening i henhold til fastlagte retningslinjer. Kravet til simulatorentreningen i hurtigbåtkurset vil være gjeldende fra 1. september 2002. For førere og styrmenn tilsatt på slike skip før 1. september 2002 skal simulatorentrening gjennomføres innen 1. september 2004 i henhold til fastlagte retningslinjer.
- gjennomført og bestått godkjent opplæring i henhold til kravene i STCW '95 Konvensjonens Regel V/2 og/eller Regel V/3.
- gjennomført og bestått godkjent sikkerhetsopplæring i henhold til kravene i Avsnitt A-VI/1, Avsnitt A-VI/2, Avsnitt A-VI/3 og Avsnitt A-VI/4 i STCW-koden.
- gjennomført praktisk utsjekk i henhold til fastlagte retningslinjer under veiledning av rederiets hurtigbåtinstruktør om bord i aktuelt fartøy og farvann under dag- og nattseilas.

1.4 *Sertifikatenes gyldighet*

Vedlikehold av sertifikatets gyldighet for fører og styrmann om bord i hurtiggående skip skal oppnås ved:

- godkjent fartstid med utøvelse av funksjoner som er relevante for sertifikatet, over en periode på ikke mindre enn 12 måneder i løpet av 5 foregående år.
- oppdatering av kompetanse innenfor områdene 1.3.2 og 1.3.3 ovenfor gjennomføres med intervaller som ikke overstiger 2 år.

2. *Grunnleggende kompetanse og særkrav for maskinister og øvrige mannskaper*

Ethvert besetningsmedlem som skal tjenestegjøre om bord på hurtiggående skip skal ha behørig tjenestebevis.

2.1 *Maskinister*

- maskinoffiserssertifikat i henhold til fartøyets bemanningsoppgaver.
- gjennomført og bestått godkjent sikkerhetsopplæring i henhold til kravene i Avsnitt A-VI/1, Avsnitt A-VI/2, Avsnitt A-VI/3 og Avsnitt A-VI/4 i STCW-koden.
- gjennomført og bestått godkjent opplæring i henhold til kravene i STCW '95 Konvensjonens Regel V/2 og/eller Regel V/3.

2.2 *Mannskaper i stilling uten sertifikatplikt:*

- .1 tilfredsstillende gjeldende kvalifikasjonskrav for stilling i henhold til § 14 i denne forskrift.
- .2 gjennomført og bestått godkjent grunnleggende sikkerhetsopplæring i henhold til kravene i Avsnitt A-VI/1 nr. 1 og 2 i STCW-koden.
- .3 gjennomført og bestått godkjent opplæring i henhold til kravene i STCW '95 Konvensjonens Regel V/2 og/eller Regel V/3.

Mannskaper tilsatt før 1. september 2001 skal ha gjennomført opplæring nevnt i pkt. 2 og 3 ovenfor innen 1. september 2003.

2.3 *Personell som tilhører i cateringbesetningen:*

- .1 gjennomført og bestått godkjent grunnleggende sikkerhetsopplæring i henhold til kravene i Avsnitt A-VI/1 nr. 1 og 2 i STCW-koden.
- .2 gjennomført og bestått godkjent opplæring i henhold til kravene STCW '95 Konvensjonens Regel V/2 og/eller Regel V/3.

Personell tilsatt før 1. september 2001 skal ha gjennomført opplæring nevnt i pkt. 1 og 2 ovenfor innen 1. september 2003.

2.4 *Krav til vedlikehold av tjenestebevis*

Vedlikehold av tjenestebevis for maskinister og øvrige mannskaper for tjeneste om bord i hurtiggående skip skal oppnås ved;

- .1 godkjent fartstid med utøvelse av funksjoner som er relevante for tjenestebeviset over en periode på ikke mindre enn 12 måneder i løpet av de 5 foregående år,
- .2 oppdatering av kompetanse innenfor områdene 2.1.3, 2.2.3 og 2.3.2 ovenfor gjennomføres med intervaller som ikke overstiger 2 år.

## II

Endringen trer i kraft 1. september 2001. For sertifikatnehavere som er tilsatt på hurtiggående skip før 1. september 2001 gjelder tidligere sertifikatkrav etter bestemmelsene i forskrift gjeldende før denne endringsforskrift trådte i kraft.

## 20. juni Nr. 731 2001

### **Forskrift om endring i forskrift om forbud mot innførsel av dyr og smitteførende gjenstander.**

Fastsatt av Landbruksdepartementet 20. juni 2001 med hjemmel i lov av 8. juni 1962 nr. 4 om dyrehelse (husdyrloven) § 8, jf. EØS-avtalen vedlegg I pkt. 16 (Kvedtak 1993/13/EØF og Kvedtak 1994/305/EF). Kunngjort 3. juli 2001.

## I

I forskrift av 2. juli 1991 nr. 507 om forbud mot innførsel av dyr og smitteførende gjenstander gjøres følgende endringer:

I § 3 skal definisjonen av «innførsel» lyde:

*Innførsel:* Grensepassering, herunder transitt og innlegg på/uttak fra tollager og frisone.

§ 8 skal lyde:

Unntatt fra forbudet i § 4 er, såfremt ikke annen lov eller forskrift kommer til anvendelse:

- 1) Helkonserver av næringsmidler og/eller av hunde- og kattemat, dersom produktene er varmebehandlet i en hermetisk lukket beholder med en FO-verdi på 3,00 eller mer. Det kreves attest for gjennomført varmebehandling utstedt av tilsynsførende myndighet ved virksomheten.
- 2) Prosesshjelpemidler av animalsk opprinnelse som for eksempel syrekulturer til bruk i næringsmidler.
- 3) Gress, høy, halm og lucerne fra land i EØS. Dersom varen er beregnet til dyrefôr, strø eller på annen måte kan komme i kontakt med dyr, skal den følges av en bekreftelse fra produsenten om at den er høstet på arealer som ikke har vært gjødslet med husdyrgjødsel i løpet av de siste 2 år, samt en attest fra offentlig veterinær i avsenderlandet om at den kommer fra et område hvor det ikke er restriksjoner på grunn av smittsom dyresjukdom.
- 4) Høy og halm fra Australia, Hviterussland, Bulgaria, Canada, Chile, Kroatia, Kypros, Tsjekkia, Slovakia, Estland, Grønland, Ungarn, Island, Latvia, Litauen, Malta, New Zealand, Polen, Romania, Slovenia, Sveits, USA og Sør-Afrika, unntatt den delen av området med munn- og klauvsjukeforanstaltninger som ligger i veterinærregionen Nord- og Øst-Transvaal, i distriktet Ingwavuma i veterinærregionen Natal og i grenseområdet mot Botswana øst for 28. lengdegrad. Dersom varen er beregnet til dyrefôr, strø eller på annen måte kan komme i kontakt med dyr, skal den følges av en bekreftelse fra produsenten om at den er høstet på arealer som ikke har vært gjødslet med husdyrgjødsel i løpet av de siste 2 år, samt en attest fra offentlig veterinær i avsenderlandet om at den kommer fra et område hvor det ikke er restriksjoner på grunn av smittsom dyresjukdom.

- 5) Farmasøytiske preparater med markedsføringstillatelse/generelt godkjenningsfritak fra Statens legemiddelkontroll.
- 6) In-vitro diagnostika.
- 7) Ilder og smånagere fra Sverige.
- 8) Produkter som ikke er handelsvarer fra godkjente tredjeland (kjøtt, melk, melkeprodukter, konserver til eget bruk, mindre enn 1 kg) og små mengder av viltkjøtt fra egen jakt til eget bruk.
- 9) Landbruksmaskin, -redskap og -utstyr som følges av en attest fra offentlig veterinær om at gjenstanden er desinfisert med et desinfeksjonsmiddel som er godkjent i avsenderlandet.
- 10) Animalsk lavrisikoavfall fra EØS-området.

## II

Endringene trer i kraft straks.

### 20. juni Nr. 732 2001

#### **Forskrift om endring i forskrift om stønad til dekning av utgifter til ortopediske hjelpemidler, brystprotese, ansiktsdefektprotese, øyeprotese og parykk.**

Fastsatt av Sosial- og helsedepartementet 20. juni 2001 med hjemmel i lov av 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 5–15 tredje ledd og § 22–2 andre ledd. Kunngjort 3. juli 2001.

## I

I forskrift av 18. april 1997 nr. 336 om stønad til dekning av utgifter til ortopediske hjelpemidler, brystprotese, ansiktsdefektprotese, øyeprotese og parykk gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

Et medlem med varige og vesentlige funksjonsforstyrrelser i støtte- og bevegelsesorganene, har rett til stønad til dekning av utgifter til anskaffelse, fornyelse og vedlikehold av nødvendig og hensiktsmessig protese eller ortose.

Spesiallaget «myk fotseng» (ikke vanlige innleggssåler) ved større fotdeformiteter regnes som ortose.

Utgiftene ved anskaffelse av spesiallaget «myk fotseng» dekkes i den utstrekning de overstiger 200 kroner pr. enhet (400 kroner pr. par). Det kan ytes stønad til ett par fotsenger pr. kalenderår. Hvis det foreligger særlige grunner, kan det ytes stønad til mer enn ett par. Dersom spesialist i indremedisin eller ortopedi godtgjør at medlemmet har behov for hyppig utskifting av fotseng på grunn av forebygging eller behandling av alvorlige sårddannelser ved diabetes mellitus, dekkes utgiftene for mer enn ett par fotsenger pr. kalenderår fullt ut.

Ved anskaffelse av fottøy til fast montering på protese eller ortose gjelder reglene i § 2 og § 3 om antall fottøy, egenbetaling og fornyelse tilsvarende.

Hvis et medlem har et særlig behov for å skifte protese eller ortose eller av andre særlige grunner trenger det, kan medlemmet få dekket utgiftene til reserveeksemplar.

§ 2 skal lyde:

Et medlem som fyller vilkårene i § 1 første ledd har rett til stønad til anskaffelse og tilpasning av ortopedisk fottøy når:

- a) fottøyet er spesialsydd for medlemmet,
- b) fabrikkmessig framstilt fottøy krever spesielt tilpasset endring, eller
- c) fabrikkmessig framstilt fottøy erstatter spesiallaget ortopedisk fottøy.

Det ytes stønad til anskaffelse av inntil to par ortopedisk fottøy pr. kalenderår. Det kan likevel ytes stønad til mer enn to par ortopedisk fottøy ved første gangs anskaffelse, til barn i vekst og når lege godtgjør at funksjonsforstyrrelsen er av en slik art at fottøyet slites mer enn normalt.

Utgiftene ved anskaffelse av ortopedisk fottøy som nevnt i første ledd bokstav a og c, dekkes i den utstrekning de overstiger 600 kroner pr. anskaffelse. For barn under 10 år dekkes utgiftene i den utstrekning de overstiger 350 kroner pr. anskaffelse.

Når det gis dispensasjon etter bestemmelsen i andre ledd for barn i vekst og på grunn av funksjonsforstyrrelsens art, dekkes utgiftene fullt ut.

§ 3 nr. 1 og nye nr. 2 og 3 skal lyde:

1. Det gis stønad til anskaffelse, fornyelse og vedlikehold av ortopediske hjelpemidler som er nevnt i § 1 og § 2, når det foreligger rekvisisjon fra en spesialist i ortopedisk kirurgi eller en annen lege som er godkjent av Statens helsetilsyn til å gi slike rekvisisjoner.

For ortoser og ortopedisk fottøy kan rekvisisjon også gis av en spesialist i nevrologi, revmatologi og indremedisin, alt etter hvilken tilstand som gjør anskaffelsen nødvendig.

Rekvisisjonen gis på blankett fastsatt av Rikstrygdeverket, og legen sørger for at hjelpemidlet bestilles ved et ortopedisk verksted som har avtale med Rikstrygdeverket, se § 4.

2. Etter fullmakt fra legen kan medlemmet selv bestille fornyelse av sitt ortopediske hjelpemiddel i en periode på inntil fem år. Hvis legen godtgjør at det er åpenbart at hjelpemiddelbehovet ikke vil endres, kan fullmakt gis

for en periode på inntil ti år. Fullmakt til å bestille fornyelse av ortopedisk fottøy og myke fotsenger kan likevel bare omfatte inntil to par fottøy og ett par fotsenger pr. kalenderår.

En offentlig godkjent ortopediingeniør skal attestere at fornyelsen av hjelpemidlet er faglig forsvarlig.

3. Trygdekontoret må gi forhåndstilsagn om stønad når medlemmet har behov for mer enn to par ortopedisk fottøy eller mer enn ett par fotsenger pr. kalenderår, se nr. 2. Det samme gjelder når det er behov for å bruke komponenter eller framstillingsprosesser som er vesentlig dyrere enn vanlig.

§ 3 nåværende nr. 2 andre ledd blir nytt nr. 4 og skal lyde:

4. I den utstrekning det er mulig bør arbeidet med de vanskeligere typer av ortopediske hjelpemidler utføres ved de protesesentra som er eller blir opprettet, eventuelt av avdeling eller institusjon som har spesialisert seg på ortopediteknikkens område.

§ 3 nåværende nr. 3 blir nytt nr. 5 og skal lyde:

5. Legen skal påse at medlemmet ved første gangs anskaffelse av et ortopedisk hjelpemiddel blir trent i bruken av hjelpemidlet, om nødvendig ved opphold i sykehus eller attføringsinstitutt.

§ 3 nytt nr. 6 skal lyde:

6. Den ortopediingeniøren som har hatt ansvaret for å tilpasse hjelpemidlet, skal attestere at hjelpemidlet er hensiktsmessig og kvalitetsmessig utført.

§ 10 nr. 1 skal lyde:

Trygdekontorets tilsagn om stønad må innhentes før anskaffelsen finner sted, se likevel § 3 nr. 1 og 2 om bestilling av ortopediske hjelpemidler. Selv om forhåndstilsagn ikke er innhentet, kan det likevel gis stønad dersom det er klart at tilsagn ville ha blitt gitt.

## II

Endringene trer i kraft 1. juli 2001.

### 20. juni Nr. 733 2001

#### **Forskrift om endring i forskrift om omsetningsavgift på jordbruksvarer, og om overproduksjonsavgift på mjølk.**

Fastsett av Landbruksdepartementet 20. juni 2001 med heimel i lov av 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvarer § 5 og § 5a og kgl.res. av 7. mai 1999 nr. 434. Kunngjort 3. juli 2001.

## I

I forskrift av 29. juni 1999 nr. 763 om omsetningsavgift på jordbruksvarer, og om overproduksjonsavgift på mjølk blir det gjort følgjande endring:

§ 1 skal lyde:

Produsentar som omsetter jordbruksvarer, skal svara avgift etter desse satsane:

- |                                    |                      |
|------------------------------------|----------------------|
| a) <i>Mjølkk:</i>                  | 12 øre pr. liter     |
| b) <i>Kjøtt av storfe og kalv:</i> | maks. 250 øre pr. kg |
| c) <i>Kjøtt av sau og lam:</i>     | maks. 200 øre pr. kg |
| d) <i>Svinekjøtt:</i>              | maks. 250 øre pr. kg |
| e) <i>Egg:</i>                     | 90 øre pr. kg        |
| f) <i>Kjøtt av kylling:</i>        | 80 øre pr. kg        |
| g) <i>Kjøtt av kalkun:</i>         | 40 øre pr. kg        |

Omsetningsrådet sitt arbeidsutval fastsett omsetningsavgifta innafor maksimalsatsane i første ledd bokstav b, c og d.

Avgiftsplikta gjeld ikkje ved omsetning frå produsent til arbeidarar på garden eller i verksemda, eller ved oppfylling av kår- og forpaktarkontraktar.

## II

Endringa trer i kraft 1. juli 2001.

### 21. juni Nr. 734 2001

#### **Forskrift om endring i forskrift om stønad til dekning av utgifter til viktige legemidler og spesielt medisinsk utstyr.**

Fastsatt av Sosial- og helsedepartementet 21. juni 2001 med hjemmel i lov av 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 5–14. Kunngjort 3. juli 2001.

*I*

I forskrift av 18. april 1997 nr. 330 om stønad til dekning av utgifter til viktige legemidler og spesielt medisinsk utstyr gjøres følgende endringer:

§ 9 pkt. 17 ny bokstav j skal lyde:

Sykdomsliste:	Legemiddelgrupper:	Merknader:
17. Polyarthritis chronica og morbus Bechterew	j) Selektive COX2-hemmere	

§ 9 pkt. 35 ny bokstav c skal lyde:

Sykdomsliste:	Legemiddelgrupper:	Merknader:
35. Alvorlig symptomgivende cox- og gonarthrose	c) Selektive COX2-hemmere	

*II*

Endringene trer i kraft 1. juli 2001.

**22. juni Nr. 735 2001**

**Forskrift om endring i forskrift (Nr. 17) om avgiftsforvaltningen og avgiftskontrollen og om klagenemndas organisasjon og saksbehandling.**

Fastsatt ved kgl.res. 22. juni 2001 med hjemmel i lov av 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift § 6 og § 57. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 3. juli 2001.

*I*

I forskrift (Nr. 17) av 19. desember 1969 nr. 15 om avgiftsforvaltningen og avgiftskontrollen og om klagenemndas organisasjon og saksbehandling gjøres følgende endringer:

§ 16 skal lyde:

**§ 16.** Klagenemndas medlemmer og varamedlemmer oppnevnes for bestemt tid som fastsettes av Finansdepartementet ved oppnevningen.

Når det finnes påkrevet av hensyn til arbeidssituasjonen, kan det bestemmes at varamedlemmene skal tre inn i klagenemnda for å avlaste de faste medlemmene etter en ordning som fastsettes av Skattedirektoratet i samråd med nemndas leder.

§ 18, § 19 og § 20 skal lyde:

**§ 18.** Klagenemndas leder avgjør om en sak skal behandles skriftlig eller i møte. En sak skal likevel behandles i møte når minst to medlemmer av nemnda krever det.

Klagenemndas leder kan bestemme at Skattedirektoratet og klageren skal ha rett til å møte ved muntlig behandling i nemnda.

**§ 19.** Når klagenemnda behandler en sak i møte, føres møteprotokoll. Protokollen skal vise voteringen. De medlemmer som er enige i innstillingen, kan vise til denne. De øvrige skal grunngi stemmegivningen.

Ved skriftlig saksbehandling gir klagenemndas medlemmer ved påtegning uttrykk for voteringen og begrunnelsen for dette.

Nærmere rutiner for saksbehandlingen fastsettes av Skattedirektoratet i samråd med klagenemndas leder.

**§ 20.** Når klagenemnda har fattet vedtak, sender Skattedirektoratet så snart som mulig utskrift av vedtaket til klager, fylkesskattekontoret og Finansdepartementet.

§ 21 og § 22 oppheves.

*II*

Endringene trer i kraft straks.

**25. juni Nr. 736 2001****Forskrift om særskilte beskyttelsestiltak ved innførsel av levende svin og sæd, egg og embryo av svin fra Spania.**

Fastsatt av Statens dyrehelsetilsyn – Sentralforvaltningen 25. juni 2001 med hjemmel i lov av 8. juni 1962 nr. 4 om dyrehelse (husdyrloven) § 3 og § 8, jf. delegeringsvedtak av 4. januar 2001 nr. 171, jf. EØS-avtalen vedlegg I (Kvedtak 2001/457/EF). Kunngjort 3. juli 2001.

**§ 1. Formål og virkeområde**

Formålet med denne forskriften er å forebygge spredning av klassisk svinepest ved innførsel av levende svin og sæd, egg og embryo fra svin fra Spania.

**§ 2. Forbud**

Det er forbudt å innføre levende svin og sæd, egg og embryo av svin fra Spania.

**§ 3. Unntak**

Unntatt fra forbudet i § 2 er:

- 1) Levende svin som kommer fra områder i Spania utenfor Katalonia, og der driftsenheten dyrene kommer fra i løpet av de siste 30 dager ikke har mottatt levende svin. Dyrene skal ha oppholdt seg på driftsenheten de siste 30 dager eller siden fødselen, og skal transporteres direkte til driftsenhet eller slakteri uten å gå via oppsamlingssted.
- 2) Rånesæd fra råner oppstallet på rånestasjoner beliggende utenfor Katalonia og som oppfyller vilkårene i forskrift av 31. desember 1998 nr. 1487 om dyrehelsemessige betingelser for innførsel og utførsel av rånesæd.
- 3) Egg og embryo av svin fra dyr oppstallet på driftsenheter utenfor Katalonia.

Innførsel av levende svin etter første ledd nr. 1 er bare tillatt dersom Statens dyrehelsetilsyn og veterinærmyndighetene i eventuelle transitland er varslet av offentlig veterinærmyndighet i Spania 3 dager i forveien.

**§ 4. Tilleggskrav til helsesertifikat**

Ved innførsel av levende svin eller sæd, egg og embryo av svin etter § 3, skal det på foreskrevet helsesertifikat, jf. forskrift av 31. desember 1998 nr. 1490 om dyrehelsemessige betingelser for innførsel og utførsel av svin, forskrift av 31. desember 1998 nr. 1487 om dyrehelsemessige betingelser for innførsel og utførsel av rånesæd og forskrift av 31. desember 1998 nr. 1477 om dyrehelsemessige betingelser for innførsel og utførsel av sæd, eggceller og embryo av visse dyrearter, tilføyes at forsendelsen oppfyller kravene i denne forskrift, jf. Kvedtak 2001/457/EF.

**§ 5. Vask og desinfeksjon**

Kjøretøy brukt til transport av svin fra Spania, skal vaskes og desinfiseres etter hver transport. Transportøren skal legge frem dokumentasjon på at dette er gjort.

**§ 6. Straffebestemmelser**

Overtredelse av bestemmelsene i denne forskrift er straffbar, jf. husdyrloven § 19.

**§ 7. Ikrafttredelse**

Denne forskrift trer i kraft straks.

**25. juni Nr. 737 2001****Vedtak om endring i instruks om overvåking av og tiltak mot bovin spongiform encefalopati (BSE) ved nødslaktning og slaktning av storfe som avviker fra det normale samt ved slaktning av importert storfe og avkom etter importerte kyr.**

Fastsatt av Statens dyrehelsetilsyn og Statens næringsmiddeltilsyn 25. juni 2001 med hjemmel i lov av 8. juni 1962 nr. 4 om dyrehelse (husdyrloven) § 3 og lov av 10. januar 1997 nr. 9 om kjøttproduksjon § 20, jf. forskrift av 25. april 1994 nr. 320 om kjøttkontroll og frambud m.v. av ferskt kjøtt § 20, jf. EØS-avtalens vedlegg I kapittel I (Kvedtak 2000/764/EF). Kunngjort 3. juli 2001.

**I**

I instruks av 2. januar 2001 nr. 1 om overvåking av og tiltak mot bovin spongiform encefalopati (BSE) ved nødslaktning og slaktning av storfe som avviker fra det normale samt ved slaktning av importert storfe og avkom etter importerte kyr gjøres følgende endringer:

I hjemmelshenvisningen skal siste parentes lyde:

(Europaparlaments- og Rfo. (EF) 999/2001 vedlegg III)

I punktene 1.1 a, b og d og 1.2 erstattes aldersangivelsen 30 måneder med 24 måneder.

**II**

Endringene gjelder fra 1. juli 2001.

**26. juni Nr. 738 2001****Forskrift om tilvirkning av legemidler i apotek.**

Fastsatt av Sosial- og helsedepartementet 26. juni 2001 med hjemmel i lov av 2. juni 2000 nr. 39 om apotek § 7-1 første ledd, § 7-2 annet ledd og § 7-3 tredje ledd. Kunngjort 3. juli 2001.

*Kapittel 1. Alminnelige bestemmelser***§ 1. Virkeområde**

Forskriften gjelder tilvirkning av legemidler i apotek. Statens legemiddelverk kan sette som vilkår for tilvirkertillatelse til andre virksomheter som driver lignende tilvirkning at forskriften helt eller delvis skal gjelde tilsvarende.

**§ 2. Definisjoner**

I denne forskrift menes med:

- a) *Tilvirkning*: Fremstilling, pakking, ompakking, etikettering, ometikettering og frigivelse av legemidler, samt de nødvendige kontroller i forbindelse med disse aktiviteter. Alle operasjoner som inngår i produksjon og kontroll fra mottak av råvarer til godkjenning av ferdigprodukt, samt dispensering av ferdigprodukt eller råvare regnes som tilvirkning.
- b) *Resepturproduksjon*: Tilvirkning av legemiddel for det enkelte tilfelle.
- c) *Lagerproduksjon*: Tilvirkning av legemiddel til lager og som ikke er resepturproduksjon.
- d) *Resepturleieproduksjon*: Resepturproduksjon hvor legemidlet selges til andre selvstendige apotek.
- e) *Råvare*: Substans som anvendes i tilvirkningen.
- f) *Ferdigprodukt*: Legemiddel som har gjennomgått alle trinn i fremstillingen, og som er kontrollert og frigitt for bruk.
- g) *Mellomprodukt*: Produsert materiale som må gjennomgå en eller flere delprosesser for å bli ferdigprodukt.
- h) *Bulkprodukt*: Et produkt som må fylles, pakkes eller etiketteres for å bli ferdigprodukt.
- i) *Batch*: En definert mengde råvare, emballasje eller produkt som blir produsert i en prosess eller en serie prosesser, slik at det forventes å bli homogent.
- j) *Batchnummer*: En entydig betegnelse, f.eks. tallnummer, for en bestemt batch.
- k) *Sluttkontroll*: De kontroller som skal gjøres før ansvarlig farmasøyt godkjenner legemidlet for bruk.
- l) *Karantene*: Status til en vare som er adskilt fysisk eller på andre effektive måter, i påvente av en beslutning om frigivelse eller underkjennelse.
- m) *Kvalifisering*: Fremgangsmåte for å bevise at utstyr fungerer korrekt og gir forventede resultater.
- n) *Validering*: Bevis, i samsvar med prinsippene om GMP, at prosedyre, prosess, utstyr, materiale, aktivitet eller system gir forventede resultater.

**§ 3. Dispensasjon fra krav**

Statens legemiddelverk kan gjøre unntak fra krav i denne forskrift dersom dette tilsies av særlige grunner og anses nødvendig for å sikre en god og forsvarlig legemiddelforsyning.

*Kapittel 2. Tilvirkertillatelsen***§ 4. Generelt om tilvirkning**

Et apotek kan bare tilvirke legemidler dersom det har tilvirkertillatelse for gjeldende apotek.

Tilvirkertillatelse kreves ikke for enkel istandgjøring av legemidler som på grunn av begrenset holdbarhet må tilberedes rett før utlevering. Det samme gjelder for anbrudd og annen enkel istandgjøring av farmasøytiske spesialpreparater. Slike enkle istandgjøringer betraktes som en del av ekspedisjonsarbeidet og skal dokumenteres.

For tilvirkning av radiofarmaka kreves også tillatelse fra Statens strålevern.

**§ 5. Tilvirkertillatelsens omfang**

I den grad kravene i denne forskrift er oppfylt, kan tilvirkertillatelsen omfatte:

- a) resepturproduksjon,
- b) resepturleieproduksjon,
- c) lagerproduksjon, eller
- d) salg av egen lagerproduksjon til grossister eller andre apotek.

Tilvirkningens tillatte omfang skal fremgå av tillatelsen, herunder eventuelle begrensninger i hvilke legemiddelformer som skal kunne tilvirkes.

Tillatelsen skal gjelde for et bestemt apotek.

**§ 6. Vilkår**

Statens legemiddelverk kan sette vilkår for innvilgelse av tilvirkertillatelse etter første ledd dersom særlige grunner og hensynet til tilvirkningens art og omfang tilsier det.

**§ 7. Søknad om tilvirkertillatelse**

Søknad om tilvirkertillatelse skal sendes til Statens legemiddelverk.

I søknaden skal søkeren gi de opplysninger som er nødvendige for å vise at kravene til tilvirkertillatelse er oppfylt, herunder opplysninger om:

- a) hvilke legemiddelformer som ønskes produsert.
- b) hvilke legemiddelformer som ønskes produsert for lagerhold.
- c) hvilke legemiddelformer som ønskes solgt til andre apotek og grossister.
- d) oversikt over organisasjons- og ansvarsforhold knyttet til tilvirkningen, herunder opplysninger om hvem som søkes godkjent som kontrollfarmasøyt.
- e) opplysninger om innkjøp og kontroll av råvarer til bruk i legemiddeltilvirkningen.
- f) opplysninger om hvordan kvalitetskontroll av legemidler skal gjøres, herunder bruk av underleverandører av slike tjenester.
- g) opplysninger om de lokalene som skal benyttes ved tilvirkningen.

#### § 8. Godkjenning av kontrollfarmasøyt

Apotek med tilvirkertillatelse som nevnt i § 5 første ledd bokstavene b, c og d, skal ha kontrollfarmasøyt. Kontrollfarmasøyt og eventuell stedfortreder skal godkjennes av Statens legemiddelverk, og skal ha utdanning tilsvarende farmasøytisk kandidat.

#### § 9. Endring av tilvirkertillatelsen

Endring av tilvirkertillatelsens omfang og vilkår, herunder ved skifte av kontrollfarmasøyt, må godkjennes av Statens legemiddelverk.

#### § 10. Tilbakekall av tilvirkertillatelse

Statens legemiddelverk skal kalle tilbake hele eller deler av tilvirkertillatelsen:

- a) ved bevisst feilaktig eller mangelfull angivelse av sted for tilvirkning eller hvilke legemiddelformer som tilvirkes,
- b) ved vesentlig brudd på de krav som stilles til lokaler, teknisk utstyr og kontrollmuligheter ved tilvirkning av produktene, eller
- c) hvis tilvirkeren ikke lenger har til rådighet en godkjent kontrollfarmasøyt.

Statens legemiddelverk kan kalle tilbake eller endre tilvirkertillatelsen:

- a) hvis søkeren har gitt feilaktige opplysninger i søknaden om tilvirkertillatelse, eller har unnlatt å melde fra om endrede forutsetninger for tillatelsen,
- b) ved mislighold av vilkår som er satt til tilvirkertillatelsen,
- c) ved tilvirkning i andre lokaler eller av andre legemidler eller legemiddelformer enn de som omfattes av tillatelsen,
- d) ved mangelfull oppfyllelse av de krav som stilles i forskrift til virksomhetens personale og til å sette kontrollfarmasøyt i stand til å utføre sine plikter,
- e) ved manglende overholdelse av leveringsplikt,
- f) ved manglende underretninger om foretatt utskifting av kontrollfarmasøyt,
- g) ved mangelfull dokumentasjon eller attestasjon i henhold til de krav som stilles til tilvirkning av legemidler i apotek eller ved mangelfull etterlevelse av de tilvirkningsoperasjoner som følger av markedsføringstillatelse, eller
- h) ved mislighold av pålagte kontrollkrav.

Vedtak etter første og annet ledd kan være tidsbegrenset eller endelig.

#### § 11. Leveringsplikt

Avtale om resepturleieproduksjon må utformes slik at tilvirker er forpliktet til å levere ethvert legemiddel som omfattes av tilvirkertillatelsen. For legemiddelleveranse som haster, plikter resepturleieprodusenten å levere varen så snart som mulig, normalt innen neste virkedag.

### Kapittel 3. Kvalitetskrav, holdbarhetsmerking, reklamasjoner mv.

#### § 12. Kvalitetskrav og krav til sluttkontroll

Tilvirkning av legemidler skal skje i samsvar med bestemmelsene i kapittel 4 og bestemmelser i gjeldende farmakopé.

Legemidler tilvirket i apotek og råvarer som benyttes i produksjonen skal ha en kvalitet som er i overensstemmelse med bestemmelsene i gjeldende farmakopé.

Legemidlene skal underlegges en tilstrekkelig analytisk sluttkontroll. Ved resepturproduksjon er legemidler unntatt fra farmakopeens generelle krav til analytisk sluttkontroll. Slik tilvirkning skal undergis en kvalitetssikring som på annen måte sikrer overholdelsen av kvalitetskravene som stilles til legemidlene.

Produktkontroll i henhold til gjeldende farmakopé skal foretas ved tilvirkning av doserte legemidler hvor doseringsnøyaktighet og biologisk tilgjengelighet er viktige parametre.

Produkter med virkestoffer som er sterkt hygroskopiske eller som lett kan forvitne, bør kontrolleres, f.eks. ved tetthetsbestemmelse av oppløsninger.

Det skal utføres en kvantitativ bestemmelse av virkestoffer for følgende produktgrupper:

- a) Doserte legemidler, med unntak av stikkpiller, hvor et enkelt virkestoff inngår med mengder på 50 mg eller mindre.
- b) Stikkpiller.
- c) Triturasjoner, ekstrakter og diluenda av sterktvirkende stoffer.
- d) Fortynninger av syrer, ammoniakk o.l. til medisinsk bruk.

#### § 13. *Råvare- og emballasjekontroll*

Kvaliteten på råvarer som inngår i legemiddeltilvirkningen og kvaliteten på emballasje som har direkte kontakt med produktet, skal tilfredsstillende kravene i gjeldende farmakopé.

Ved anskaffelse av råvarer som er analysert og eventuelt påført identitetsgaranti av leverandør skal apoteket forvisse seg om at leverandøren har de nødvendige tillatelser for slik tilvirkning. Dersom slik tillatelse ikke foreligger skal apoteket på annen måte forvisse seg om at råvaren er av tilfredsstillende kvalitet.

#### § 14. *Holdbarhetsmerking*

Apoteket skal påføre opplysninger om holdbarhet på alle legemidler som de tilvirker. Holdbarhetstid fastsettes på grunnlag av det enkelte produkt kjemiske, fysiske og mikrobiologiske egenskaper. Legemidler skal tilfredsstillende farmakopékrav og eventuelle produktspesifikasjoner innenfor hele den fastsatte holdbarhetstid.

Ved resepturproduksjon kan holdbarheten maksimalt settes til seks måneder.

#### § 15. *Reklamasjoner og tilbakekalling av tilvirkede legemidler*

Apotek skal straks registrere og undersøke reklamasjoner på produkter som er tilvirket i apoteket eller innkjøpt fra andre apotek. Undersøkelsene skal dokumenteres. Feil eller kvalitetsmangler som kan gi helseskade skal meldes til Statens legemiddelverk. Meldeplikten gjelder også dersom det foreligger mistanke om feil.

Apotek skal ha et system som gjør det mulig å tilbakekalle legemidler omgående og på et hvert tidspunkt.

### *Kapittel 4. Krav til god tilvirkningspraksis*

#### § 16. *Generelle krav*

Etterlevelse av bestemmelsene i kapittel 4 skal tilpasses tilvirkningens omfang, egenart og risikoforhold, herunder omfanget av tilvirkertillatelsen.

Apotek med tilvirkertillatelse skal etablere et kvalitetssikringssystem som dokumenterer at virksomheten utøves i samsvar med denne forskrift.

Kvalitetssikringssystemet skal være basert på spesifikasjoner for råvarer, emballasje, mellomprodukter og ferdigvarer, på hovedforskrifter angående sammensetning, produksjon og kontroll av mellomprodukter og ferdigvarer, samt instruksjoner for prosedyrer angående utstyr, hygiene, produksjon og kontroll. Systemet skal dokumentere at tilsiktet produktkvalitet er oppnådd og kunne gi en direkte sporbarhet gjennom hele tilvirkningsprosessen, fra utgangsvare til ferdig produkt.

#### § 17. *Personalet*

Driftskonsesjonæren er ansvarlig for tilvirkning av legemidler i de apotek driftskonsesjonen omfatter.

Ved resepturproduksjon skal farmasøyt være ansvarlig for den enkelte tilvirkning.

Ved lagerproduksjon og resepturleieproduksjon skal normalt en farmasøytisk kandidat være ansvarlige for produksjonen. I særlige tilfeller kan person med annen faglig bakgrunn aksepteres av Legemiddelverket. Kontrollfarmasøyten skal frigi legemidlene for bruk.

Ansvarsområder og organisatoriske forhold skal være klarlagt i stillingsinstruksjoner.

Undervisning og oppfølging av de ansatte skal være tilstrekkelig til å sikre at produktene som tilvirkes oppnår planlagt kvalitet.

#### § 18. *Lokaler*

Lokalene skal være utformet og dimensjonert slik at risikoen for sammenblanding av produkter og for krysskontaminasjon er tilstrekkelig lav i forhold til tilvirkningens art og omfang.

Lokalene skal være tilstrekkelig belyst, oppvarmet og ventilert. Luftens renhetsgrad og utskiftingsfrekvens må tilpasses tilvirkningens art og omfang.

I apotek med tillatelse til resepturproduksjon skal produksjonslokalene være tydelig avgrenset mot de øvrige apoteklokaler på en måte som forhindrer forurensning av de tilvirkede legemidlene.

Apotek med tillatelse til lagerproduksjon og resepturleieproduksjon skal normalt ha sluser som atskiller produksjonslokalene fra de øvrige apoteklokalene. I slusene skal personalet kunne skifte arbeidstøy og rengjøre gods. Slusene skal ikke benyttes til andre formål enn de som naturlig hører til slusefunksjonen.

Lokalene skal være utformet og overflatebehandlet slik at alle hygieneinstruksjoner kan følges.

#### § 19. *Utstyr*

Utstyr skal være dimensjonert og utformet slik at det er velegnet til tilvirkning av de legemiddelformer som tilvirkertillatelsen omfatter. Utstyret skal være lett å rengjøre. Det skal finnes skriftlige prosedyrer for bruk, vedlikehold og kontroll av tilvirkningsutstyr. Periodiske kontroller skal dokumenteres.

Utstyr som benyttes til produksjon og kontroll skal være tilfredsstillende kvalifisert.

Aseptiske prosedyrer skal kontrolleres jevnlig.

Punktavsug og avtrekksskap som benyttes ved tilberedning av produkter som har stor risiko for kontaminasjon av omgivelsene bør plasseres utenfor tilvirkningslokalet.

#### § 20. *Hygiene*

Det skal finnes skriftlige hygieneinstrukser tilpasset apotekets aktiviteter og lokale forhold, herunder instruksjoner for rengjøring av lokaler og utstyr, håndtering av råvarer og produkter, personlig hygiene, hygienisk arbeidsteknikk, bruk av arbeidstøy og eventuell personslyse, samt forholdsregler ved smittsomme sykdommer.

Hygieneinstruksene skal regelmessig gjennomgås og følges opp av hele personalet.

#### § 21. *Dokumentasjon for lagerproduksjon*

Det skal utarbeides en hovedforskrift for hvert produkt og for hver batchstørrelse. Hovedforskriften skal bestå av preparasjonsforskrift, dispenseringsforskrift og kontrollforskrift. Hovedforskriften skal være entydig detaljert utformet og tilpasset det personalet som skal følge den. De ulike kontrollpunkter under fremstillingen skal tydelig angis, jf. § 23 om kvalitetskontroll.

Hovedforskriften skal være kontrollert og autorisert av ansvarshavende for produksjon og kontroll.

Arbeidsseddel for den enkelte batch skal være en kopi av den aktuelle del av hovedforskriften, laget slik at overføringsfeil elimineres. Arbeidsseddelen skal inneholde:

- a) produktets navn og batchnummer.
- b) detaljert fremstillingsforskrift.
- c) kontrollnummer for anvendte råvarer og emballasje.
- d) datoer for de ulike trinn i fremstillingen med signatur for operatør og eventuelt kontrollør.
- e) angivelse av utførte prosesskontroller, herunder utbyttekontroll og kontroll med etiketter.
- f) datert underskrift av produksjons ansvarlig.
- g) kjemiske, fysikalske og eventuelle mikrobiologiske analyseresultater.
- h) datert underskrift for frigivelse for salg av kontrollfarmasøyt.

Når tilvirkningen er en dispensering av råvare eller bulkprodukt, skal hovedforskriften bestå av dispenseringsforskrift og kontrollforskrift.

Det skal føres produksjonsjournal.

Dokumentasjonen oppbevares i minst ett år utover produktets holdbarhetstid, men likevel ikke mindre enn fem år. Hovedforskrifter som ikke lenger er i bruk, skal oppbevares like lenge som arbeidsseddel fra siste tilvirkning.

#### § 22. *Dokumentasjon for resepturproduksjon*

Det enkelte produkt skal fortløpende tildeles et kontrollnummer. Produktets kontrollnummer og holdbarhet skal fremgå av produktmerkingen.

All tilvirkning skal foregå i henhold til arbeidsseddel. Arbeidssedler for produkter fremstilt ved resepturproduksjon oppbevares i minst ett år.

Arbeidsseddelen skal inneholde:

- a) Kopi av resept eller hovedforskrift laget slik at overføringsfeil elimineres.
- b) Fullstendig fremstillingsforskrift, som gir uttrykk for den fremgangsmåte som er benyttet i fremstillingen. Viktige trinn i tilvirkningen skal være dokumentert.
- c) Eventuell steriliseringstid, steriliseringstemperatur og øvrige betingelser forbundet med fremstilling av sterile legemidler skal dokumenteres på arbeidsseddelen.
- d) Eventuelle beregninger, detaljert gjengitt.
- e) Kontrollnummer for anvendte råvarer.
- f) Dokumentasjon av avveining.
- g) Nøyaktig gjengivelse av produktmerking.
- h) Fremstillingsdato.
- i) Datert underskrift av den som har fremstilt produktet og, dersom produktet ikke er fremstilt av en farmasøyt, av den farmasøyt som godkjenner produkt. Ved resepturleieproduksjon skal kontrollfarmasøyt godkjenne produktet.

#### § 23. *Krav til produksjon*

- 1) Det skal foreligge skriftlige prosedyrer for alle generelle arbeidsoperasjoner, herunder produksjon av de vanlige legemiddelformer, anvendte steriliseringsmetoder og lignende.
- 2) Produksjonen skal foregå etter hovedforskriften, aktuelle prosedyrer eller instruksjoner.
- 3) Kritiske trinn i produksjonsprosessen skal valideres dersom dette tilsies av produksjonens art og omfang.
- 4) Under produksjonen skal tilvirkningskar og -utstyr være tydelig merket med produktets navn og batchnummer.
- 5) Alle avveininger skal dobbeltkontrolleres. Der veieutstyret med printer anvendes, kan kontroll av printerutskriften være en slik kontroll.
- 6) Det bør normalt bare arbeides med ett produkt av gangen i samme lokale. Dersom flere produkter likevel bearbeides samtidig, skal produksjonen skje på en slik måte at krysskontaminasjon og sammenblanding forhindres.
- 7) Før tilvirkningen begynner skal arbeidssone og utstyr være klargjort slik at det ikke finnes rester fra annen tilvirkning som kan føre til forveksling eller kontaminasjon. Klargjøringen skal dokumenteres. Det må vises

- særlig aktpågivenhet for å hindre forveksling under dispensering og etikettering ved lagerproduksjon.
- 8) Beholdere som inneholder mellomprodukter og bulkprodukter skal merkes med entydig navn og batchnummer, og oppbevares forsvarlig.
  - 9) Drogeekstraksjoner eller drogeblandinger må kun tilvirkes i egne lokaler der det ikke foregår annen type tilvirkning.
  - 10) Aseptisk fremstilte legemidler skal fremstilles under betingelser som gir nødvendig sikkerhet for at sterilitet oppnås i det ferdige produkt.
  - 11) Tilberedning av cytostatika skal foregå i eget rom og under betingelser som tar sikte på å beskytte både produktet og personalet.

#### § 24. *Kvalitetskontroll*

Apotek med tillatelse til lagerproduksjon og resepturleieproduksjon skal ha en etablert kvalitetskontrollfunksjon som kontrollfarmasøyt er ansvarlig for. Kontrollfarmasøyt er den eneste som kan frigi et produkt for bruk i produksjonen eller for salg.

Det skal føres en fortløpende journal over mottatte råvarer og den enkelte råvare skal tildeles et råvarekontrollnummer. Kontrollnummeret skal gjøre det mulig å tilbakespore varen til den enkelte råvarebatch hos leverandør og den identitetskontroll varen har gjennomgått.

Aseptisk arbeidsteknikk skal regelmessig kontrolleres ved å simulere en aseptisk fremstilling ved bruk av bakteriologisk næringsmedium.

Ved lagerproduksjon og resepturleieproduksjon gjelder følgende:

- a) Kontrollfarmasøyten er ansvarlig for mottakskontroll av råvarer, emballasje og etiketter. Varene skal holdes i karantene inntil de er frigitt for produksjon. Retningslinjer for dette skal finnes i egen instruks.
- b) Kvalitetskontrollen skal dessuten omfatte kontroll av produksjonen, kontrollanalyser (herunder prøvetaking), referanselager og oppfølging av reklamasjoner. Det er likevel ikke krav om referanselager ved resepturleieproduksjon.
- c) Der det kreves en kvantitativ, en mikrobiologisk eller eventuelt en annen sluttkontroll av et produkt, kan utenforstående laboratorier benyttes til analyseoppdrag. Dersom analyseoppdraget utføres av en ekstern part, må dette oppdraget skje i henhold til en skriftlig avtale. Avtalen må spesifisere partenes oppgaver og ansvar.
- d) Ved lagerproduksjon skal mengde ferdig produkt vurderes mot teoretisk utbytte, forbruk av råvarer, etiketter og emballasje. Ved store eller unormale avvik som kan være av betydning for kvaliteten av produktet, skal ikke produktet frigis for salg uten at det er funnet en tilstrekkelig forklaring på avviket.
- e) Når det tas ut referanseprøver av ferdigprodukter skal disse lagres ved korrekt oppbevaringstemperatur for produktet. Prøvene skal oppbevares like lenge som arbeidsseddelen.
- f) Før frigivelse for salg skal det ferdige produkt holdes atskilt i karantene.

### *Kapittel 5. Ikrafttredelse*

#### § 25. *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft 1. juli 2001.

### **26. juni Nr. 739 2001**

#### **Forskrift om opphevelse av forskrift om tilvirkning av legemidler i apotek.**

Fastsatt av Sosial- og helsedepartementet 26. juni 2001 med hjemmel i lov av 2. juni 2000 nr. 39 om apotek (apotekloven) § 7-1 første ledd, § 7-2 annet ledd og § 7-3 tredje ledd. Kunngjort 3. juli 2001.

#### *I*

Forskrift av 20. juli 1987 nr. 4004 om tilvirkning av legemidler i apotek oppheves.

#### *II*

Forskriften her trer i kraft 1. juli 2001.

### **28. juni Nr. 740 2001**

#### **Kunngjøring om at overenskomst, undertegnet i Stockholm 6. februar 2001, mellom Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om endring av konvensjonen mellom Norge, Danmark, Finland, Island og Sverige inneholdende internasjonal-privatrettslige bestemmelser om ekteskap, adopsjon og vergemål undertegnet i Stockholm den 6. februar 1931, gjelder med lovs kraft her i riket for Norges forbindelser med Finland og Sverige.**

Fastsatt 28. juni 2001 som gjeldende med lovs kraft her i riket med hjemmel i lov av 19. desember 1969 nr. 75 om gjennomføring av nordiske konvensjoner om visse internasjonal-privatrettslige forhold § 1, jf. kgl.res. av 2. februar 2001 nr. 725. Kunngjort av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 3. juli 2001.

*I*

Justisdepartementet kunngjør med dette at følgende overenskomst gjelder med lovs kraft her i riket for Norges forbindelser med Finland og Sverige:

Overenskomst mellom Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om endring av konvensjonen mellom Norge, Danmark, Finland, Island og Sverige inneholdende internasjonal-privatrettslige bestemmelser om ekteskap, adopsjon og vergemål undertegnet i Stockholm den 6. februar 1931.

Danmarks, Finlands, Islands, Norges og Sveriges regjeringer har kommet overens om følgende:

*Artikkel I*

I konvensjonen mellom Norge, Danmark, Finland, Island og Sverige undertegnet i Stockholm den 6. februar 1931 inneholdende internasjonal-privatrettslige bestemmelser om ekteskap, adopsjon og vergemål jamfør de endringer som framgår av overenskomsten om endring av konvensjonen undertegnet i Oslo 25. februar 2000 men som ennå ikke er trådt i kraft mellom statene, skal følgende endringer gjøres:

Artikkel 7 skal ha følgende ordlyd:

Krav om separasjon eller skilsmisse mellom ektefeller som er statsborgere og har bopel i en kontraherende stat, avgjøres i den stat hvor

1. ektefellene har sin bopel,
2. ektefellene sist hadde bopel samtidig og en av dem fortsatt er bosatt,
3. ektefellene er statsborgere,
4. saksøkte har sin bopel,
5. der en av ektefellene, ved felles krav, har sin bopel,
6. saksøker har sin bopel og hvor han har vært bosatt i minst ett år umiddelbart før inngivelse av kravet, eller
7. saksøker er statsborger og har sin bopel, forutsatt at saksøker har vært bosatt der i minst seks måneder umiddelbart før inngivelse av kravet.

Krav om skilsmisse på grunn av separasjon kan også avgjøres i den stat der separasjonen er meddelt.

Artikkel 8 skal ha følgende ordlyd:

I forbindelse med krav om separasjon eller skilsmisse kan samme eller annen myndighet også treffe avgjørelse om midlertidig opphevelse av samlivet og deling av formuen. Også spørsmål om foreldreansvar, hvor barnet skal bo fast og samvær kan avgjøres forutsatt

1. at barnet er ektefellenes felles barn, og
2. at barnet har sin bopel i den stat der kravet om separasjon eller skilsmisse behandles.

Dersom barnet ikke har sin bopel i den stat der kravet om separasjon eller skilsmisse behandles, kan spørsmål om foreldreansvar, hvor barnet skal bo fast og samvær bare behandles der om

1. barnet har sin bopel i en kontraherende stat,
2. barnet er ektefellenes felles barn og i det minste en av ektefellene har foreldreansvar for barnet,
3. ektefellene har godtatt at spørsmålet behandles i den stat der kravet om separasjon eller skilsmisse tas opp, og
4. det er til barnets beste at spørsmålet behandles i denne stat.

I saker om foreldreansvar, hvor barnet skal bo fast og samvær, skal kompetansen i første og annet ledd utøves i samsvar med Haagkonvensjonen av 25. oktober 1980 om de sivile aspektene ved internasjonal barne bortføring. Det skal tas særskilt hensyn til artikkel 3 og 16 i denne konvensjonen.

Til konvensjonen skal tilføyes en ny artikkel 8 a som skal lyde:

Om et spørsmål etter artikkel 7 eller 8 fremsettes for kompetente myndigheter i ulike kontraherende stater, mellom de samme parter, skal den myndighet der krav ble fremmet sist, etter eget tiltak avvise kravet til fordel for den myndighet der kravet ble fremsatt først.

Et spørsmål om separasjon og et spørsmål om skilsmisse skal ved anvendelse av første ledd anses for å være det samme spørsmålet.

Artikkel 9 skal ha følgende ordlyd:

Ved behandling av spørsmål etter artiklene 7 og 8 skal staten anvende den der gjeldende lov. Spørsmål om deling av formuen skal dog alltid avgjøres av den lov som etter artikkel 3 skal anvendes på ektefellenes formuesforhold.

Separasjon som er oppnådd i en av statene gir samme rett til skilsmisse i de andre statene, som om den var oppnådd der.

I en kontraherende stat hvor det ikke finnes regler om separasjon, men hvor skilsmisse i visse tilfeller er betinget av en forutgående betenkningstid, har ektefeller som er blitt separert i en annen kontraherende stat, og som deretter har levd atskilt i et tidsrom som svarer til betenkningstiden, og ikke har gjenopptatt samlivet, rett til å bli skilt uten forutgående betenkningstid.

Artikkel 22 skal ha følgende ordlyd:

Administrative og rettskraftige judisielle avgjørelser, som i en av statene er utferdiget i samsvar med artiklene 5, 7, 8, 11, 13, 14, 15, 19 eller 21, skal være gyldige i øvrige stater uten særskilt stadfestelse og uten prøving av avgjørelsens riktighet eller myndighetens kompetanse. Det samme gjelder rettskraftige judisielle avgjørelser som er

utferdiget i en av statene, og som går ut på ugyldighet eller omstøting av ekteskap mellom statsborgere i en kontraherende stat.

#### *Artikkel II*

For overenskomstens anvendelse på Færøyene og Grønland kan det danske justisdepartement etter forhandlinger med de øvrige kontraherende staters justisdepartementer fastsette slike unntak som de særskilte færøyske og grønlandske forholdene gir grunnlag for.

#### *Artikkel III*

De kontraherende statene kan slutte seg til denne overenskomsten gjennom

- a) å undertegne uten forbehold om ratifikasjon, eller
- b) å undertegne med forbehold om ratifikasjon sammen med etterfølgende ratifikasjon.

Ratifikasjonsdokumentene deponeres hos det svenske utenriksdepartementet.

Overenskomsten trer i kraft den første dagen i den måned, som begynner to måneder etter at alle de kontraherende stater har sluttet seg til overenskomsten. Det svenske utenriksdepartementet underretter de kontraherende stater om deponering av ratifikasjonsdokumentene og om tidspunktet for overenskomstens ikrafttreden.

#### *Artikkel IV*

Inntil denne overenskomsten trer i kraft kan hver kontraherende stat, i forbindelse med sin tilslutning til overenskomsten eller ved et senere tilfelle, avgi en erklæring om at overenskomsten skal gjelde i statens forbindelser med de øvrige kontraherende stater som har avgitt en tilsvarende erklæring. Erklæringen trer i kraft fjorten dager etter at den er deponert hos det svenske utenriksdepartementet.

#### *Artikkel V*

Originaleksemplaret til denne overenskomsten deponeres hos det svenske utenriksdepartementet som sender hver kontraherende stat en bekreftet kopi av denne.

Til bekreftelse på dette har de undertegnende bemyndigede representanter undertegnet denne overenskomsten.

Som skjedde i Stockholm den 6. februar 2001, i ett eksemplar på det danske, finske, islandske, norske og svenske språket, og så vidt angår de svenske språkene i to tekster, en for Finland og en for Sverige, i det alle tekster har samme gyldighet.

## *II*

Kunngjøringen gjelder fra 1. juli 2001.

### **29. juni Nr. 741 2001**

#### **Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser til lov av 15. juni 2001 nr. 42 om endringer i lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel (regulering av handel med varederivater).**

Fastsatt av Finansdepartementet 29. juni 2001 med hjemmel i lov av 15. juni 2001 nr. 42 om endringer i lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel (regulering av handel med varederivater) del III, jf. kgl.res. av 15. juni 2001 nr. 655. Kunngjort 3. juli 2001.

## *I*

### **§ 1. Ikrafttredelse**

Lov av 15. juni 2001 nr. 42 om endringer i lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel (regulering av handel med varederivater) trer i kraft 1. juli 2001.

### **§ 2. Overgangsbestemmelser**

Foretak som må ha tillatelse i henhold til lov av 17. november 2000 nr. 80 om børsvirksomhet m.m. som følge av lov av 15. juni 2001 nr. 42 om endringer i lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel (regulering av handel med varederivater), kan utøve virksomhet uten slik tillatelse inntil 1. mars 2002. Kredittilsynet kan sette frist for innsendelse av søknad.

Foretak som må ha tillatelse i henhold til lov av 19. juni 1997 nr. 79 kapittel 6 som følge av lov av 15. juni 2001 nr. 42 om endringer i lov av 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel (regulering av handel med varederivater), kan utøve virksomhet uten slik tillatelse inntil 1. mars 2002. Kredittilsynet kan sette frist for innsendelse av søknad.

## *II*

Vedtaket trer i kraft 1. juli 2001.

**29. juni Nr. 742 2001****Ikrafttredelse av lov av 15. juni 2001 nr. 41 om endringer i innskuddspensjonsloven, lov om foretakspensjon og enkelte andre lover (parallele ordninger mv.).**

Fastsatt av Finansdepartementet 29. juni 2001 med hjemmel i lov av 15. juni 2001 nr. 41 om endringer i innskuddspensjonsloven, lov om foretakspensjon og enkelte andre lover (parallele ordninger mv.) del VI, jf. kgl.res. av 15. juni 2001 nr. 654. Kunngjort 3. juli 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 41 om endringer i innskuddspensjonsloven, lov om foretakspensjon og enkelte andre lover (parallele ordninger mv.) del I og del II skal tre i kraft 1. juli 2001.

Lovens del III skal ha følgende bestemmelser om ikrafttredelse:

- Lov av 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) § 6–46 annet ledd bokstav b, § 6–46 annet ledd bokstav c og § 6–47 bokstav d skal tre i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2001.
- Lov av 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) § 6–46 første ledd ny bokstav f og § 6–46 annet ledd ny bokstav d skal tre i kraft 1. juli 2001 med virkning fra og med inntektsåret 2001.

Lovens del IV vedrørende endring i lov av 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet § 7–2 skal tre i kraft 1. juli 2001.

Lovens del IV vedrørende endring i lov av 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet § 13–1 og del V vedrørende endring i lov av 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. (kredittilsynsloven) skal tre i kraft 1. januar 2002.

**29. juni Nr. 743 2001****Ikrafttredelse av lov av 15. juni 2001 nr. 43 om endringer i lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel (tiltak mot ulovlig innsidehandel mv.).**

Fastsatt av Finansdepartementet 29. juni 2001 med hjemmel i lov av 15. juni 2001 nr. 43 om endringer i lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel (tiltak mot ulovlig innsidehandel mv.) del II, jf. kgl.res. av 15. juni 2001 nr. 656. Kunngjort 3. juli 2001.

Lov av 15. juni 2001 nr. 43 om endringer i lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel (tiltak mot ulovlig innsidehandel mv.) trer i kraft 1. juli 2001.

**1. juli Nr. 744 2001****Forskrift om informasjonssikkerhet.**

Fastsatt av Forsvarsdepartementet 1. juli 2001 med hjemmel i kgl.res. av 29. juni 2001 nr. 721, jf. lov av 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven) § 11 tredje ledd, § 12 andre ledd, § 13 fjerde ledd, § 14 fjerde ledd, § 15 fjerde ledd og § 16 andre ledd. Kunngjort 3. juli 2001.

*Kapittel 1. Alminnelige bestemmelser***§ 1–1. Formål og virkeområde**

Forskriften har samme formål og virkeområde som sikkerhetsloven.

Forskriften gjelder også for informasjon sikkerhetsgradert i samsvar med NATOs bestemmelser. Tilsvarende gjelder informasjon sikkerhetsgradert av annen internasjonal organisasjon, medlemsstat av slik organisasjon eller av fremmed stat, dersom Norge er forpliktet til å beskytte informasjonen. I tilfelle av motstrid går likevel bestemmelser i eller i medhold av sikkerhetsavtale foran bestemmelser i denne forskrift.

**§ 1–2. Definisjoner og forkortelser**

I forskriften forstås med:

1. *Dokument*; en logisk avgrenset informasjonsmengde som er lagret på et medium for senere lesing, lytting, fremføring eller overføring.
2. *Maskinlesbart lagringsmedium*; medium med informasjon lagret på en måte som gjør at den bare kan leses, lyttes til, fremføres eller overføres ved hjelp av maskinelt utstyr.
3. *Sikkerhetsgodkjenning*; avgjørelse om at et informasjonssystem i en virksomhet tillates brukt til behandling, lagring eller transport av sikkerhetsgradert informasjon.
4. *Spesialrom*; rom for ledelse eller kommunikasjon hvor det jevnlig presenteres informasjon gradert KONFIDENSIELT eller høyere.
5. *Registrert postsending*; postsending som det gis kvittering for ved innlevering og som utleveres mot kvittering.
6. *Kurerposttjeneste*; registrert postsending med særskilte sikkerhetstiltak som fraktes fra avsender til mottaker av person som er utpekt for dette formål og ved behov er sikkerhetsklarert.
7. *Kryptomateriell*; kryptodokumenter, kryptonøkler og kryptoutstyr.
8. *Kryptodokument*; operasjonsinstruks, brukerhåndbok, installasjonsmanual, kryptosikkerhetsinstruks, og annen dokumentasjon om kryptoutstyr etter avgjørelse av NSM.

9. *Kryptonøkkel*; manuell eller automatisk enhet i enhver form som benyttes til kryptering eller dekryptering.
10. *Kryptoutstyr*; enhet som er basert på symmetrisk eller asymmetrisk kryptoalgoritme og en kryptonøkkel eller et nøkkelpar, eller som anvendes for sikring av integritet eller tilgjengelighet.
11. *Symmetrisk kryptoalgoritme*; en matematisk funksjon som basert på en felles kryptonøkkel krypterer eller dekrypterer.
12. *Asymmetrisk kryptoalgoritme*; en matematisk funksjon basert på et kryptonøkkelpar der den ene nøkkelen benyttes til kryptering og den andre til dekryptering, hvorav den ene hemmeligholdes og den andre er offentlig.
13. *Kryptosystem*; system som består av like enheter av kryptonøkler og kryptoutstyr som blir brukt på en enhetlig måte til kryptering og dekryptering.

For øvrig gjelder definisjonene i sikkerhetsloven § 3 og forskrift om sikkerhetsadministrasjon § 1–2.

I denne forskrift forkortes:

1. Nasjonal sikkerhetsmyndighet; NSM.
2. Kravspesifikasjon for sikkerhet; KSS.
3. Nasjonal sikkerhetsmyndighets sertifiserte kryptoalgoritme; NSK.

## *Kapittel 2. Sikkerhetsgradering*

### *A. Omfanget av en sikkerhetsgradering*

#### **§ 2–1. Skadevurdering**

Den som utsteder informasjon skal på forhånd vurdere omfanget av eventuelt skadepotensiale dersom uvedkommende skulle få tilgang til informasjonen. Utsteder skal ut i fra vurderingen gradere i samsvar med sikkerhetsloven § 11 og dette forskriftskapittelet.

#### **§ 2–2. Spesielle merker**

Spesiell merking kan benyttes i tillegg til sikkerhetsgradering, dersom informasjonen er av en slik art at tilgangen ved autorisasjon skal begrenses ytterligere eller informasjonen skal håndteres i samsvar med særlige bestemmelser.

Bestemmelser om håndtering av informasjon og materiell merket KRYPTO, NSK eller CCI er fastsatt i kapittel 7.

#### **§ 2–3. Delgradering**

Dersom informasjonen består av deler med forskjellig beskyttelsesbehov, skal de enkelte deler graderes der det er praktisk mulig. Slik delgradering kan bestå i å angi forskjellige sikkerhetsgrader til vedlegg, kapitler, overskrifter, avsnitt, punkter eller lignende.

For å unngå unødig høy sikkerhetsgradering av journaler skal tittelen eller angivelsen av saksinnhold for et dokument gradert KONFIDENSIELT eller HEMMELIG ikke inneholde informasjon gradert høyere enn BEGRENSET. Tittelen eller angivelsen av saksinnhold for et dokument gradert BEGRENSET skal bare inneholde ugradert informasjon.

### *B. Varigheten av en sikkerhetsgradering*

#### **§ 2–4. Tidsbegrenset gradering**

Sikkerhetsgradering skal tidsbegrenses dersom beskyttelsesbehovet etter sikkerhetsloven § 11 første ledd er vesentlig kortere enn 30 år.

Normalt skal tidsangivelsene 2 eller 5 år benyttes. Andre tidsangivelser, herunder inntreden av bestemt begivenhet, kan benyttes dersom det er mer praktisk.

#### **§ 2–5. Automatisk avgradering**

Sikkerhetsgradering gjelder i 30 år fra utstedelsen, dersom ikke annet er angitt. Etter 30 år bortfaller graderingen automatisk.

Dersom det bes om innsyn i sikkerhetsgradert dokument utstedt før regler om unntak fra automatisk avgradering ble fastsatt ved kgl.res. av 7. oktober 1988 nr. 835, skal det vurderes om dokumentet skal unntas fra automatisk avgradering i samsvar med § 2–6. Vurderingen skal også foretas før dokumenter av tilsvarende art avleveres til Arkivverket.

#### **§ 2–6. Unntak fra automatisk avgradering**

Ved behov for beskyttelse av informasjon ut over 30 år, jf. sikkerhetsloven § 11, kan informasjonen unntas fra automatisk avgradering. Dette kan for eksempel være nødvendig ved beskyttelse av informasjon om forholdet til fremmede makter, kritisk infrastruktur, beredskapsplaner, kryptosikkerhet, og kilder og metoder i etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste. Ved unntak fra automatisk avgradering skal avgradering vurderes etter 40 år og deretter hvert 10. år.

### C. Forholdet til utenlandske og internasjonale sikkerhetsgrader

#### § 2–7. Gradering ved spredning internasjonalt

Informasjon som skal gis til fremmed stat, utenlandsk virksomhet eller internasjonal organisasjon i samsvar med § 3–2, skal påføres gradering og spesielle merker i samsvar med inngått sikkerhetsavtale.

#### § 2–8. Korresponderende sikkerhetsgrader

NSM fastsetter hvilke sikkerhetsgrader utstedt av fremmed stat eller internasjonal organisasjon som korresponderer med de norske sikkerhetsgradene i sikkerhetsloven § 11, jf. § 1–1 andre ledd.

### D. Omgradering og innsyn

#### § 2–9. Hva omgradering kan gå ut på

Omgradering kan foretas for å gi en informasjonsmengde høyere (oppgradering) eller lavere (nedgradering) sikkerhetsgrad, gjøre informasjonsmengden ugradert (avgradering), eller gi unntak fra automatisk ned- eller avgradering av informasjon.

#### § 2–10. Når omgradering skal vurderes

Omgradering skal vurderes ved

1. endret beskyttelsesbehov etter sikkerhetsloven § 11 første ledd,
2. mottak av varsel om antatt feil gradering etter § 2–12,
3. henvendelse om innsyn som nevnt i § 2–13,
4. behandling av informasjonen i tilknytning til en konkret sak,
5. tilfeller der tilsvarende informasjon er gjort kjent i Norge eller utlandet,
6. avlevering av dokumenter til Arkivverket i eller i medhold av arkivloven, og ved
7. andre tilfeller der det er grunn til å revurdere graderingen.

Arkivverket kan nekte å motta sikkerhetsgraderte dokumenter som ikke har vært gjenstand for vurdering etter første ledd nr. 5.

Ned- eller avgradering av maskinlesbare lagringsmedier som sikkerhetsgradert informasjon har vært lagret på, kan bare skje i samsvar med metode godkjent av NSM. Dersom det er dokumenter på lagringsmediet som er arkivverdige, kan dokumentene ikke endres eller tilintetgjøres uten at det foreligger gyldig avgjørelse om kassasjon i samsvar med bestemmelser gitt i eller i medhold av arkivloven.

#### § 2–11. Hvem som kan omgradere

Informasjon gradert med norsk sikkerhetsgrad kan bare omgraderes av virksomhet som har utstedt informasjonen, av virksomhet overordnet denne, eller av NSM. Overordnet virksomhet kan innenfor sin alminnelige instruksjonsmyndighet også instruere underordnede virksomhet til å omgradere. Informasjon gradert med utenlandsk sikkerhetsgrad kan bare omgraderes av den stat eller organisasjon som har utstedt informasjonen, med mindre det foreligger samtykke til omgradering fra vedkommende stat eller organisasjon.

Dersom den virksomhet som utstedte et sikkerhetsgradert dokument er nedlagt eller omorganisert, skal den virksomhet som har overtatt kildearkivet eller fagoppgavene foreta vurderinger og avgjørelser som ellers er tillagt utsteder.

I tillegg kan Riksarkivaren beslutte avgradering av dokument gradert HEMMELIG eller lavere som er avlevert til Arkivverket, når det må anses åpenbart at det ikke lenger er grunnlag for å gradere dokumentet i samsvar med sikkerhetsloven § 11 første ledd. Beslutningen kan først treffes etter at spørsmålet er forelagt avleverende virksomhet.

#### § 2–12. Underretning om behov for eller avgjørelse om omgradering

Mottaker av informasjon skal underrette utsteder dersom det antas at gitt gradering eller mangel på gradering er i strid med sikkerhetsloven § 11 første ledd.

Virksomhet som foretar omgradering skal underrette alle som har mottatt informasjonen om endringen.

#### § 2–13. Prosedyrer ved henvendelse om innsyn

Ved henvendelser om innsyn til utsteder av sikkerhetsgradert informasjon skal utsteder uten ugrunnet opphold vurdere om den samlede informasjonen eller deler av den kan avgraderes, jf. § 2–10. Innsyn skal gis i eventuell avgradert informasjon, med mindre det likevel foreligger hjemmel for unntak fra innsyn i eller i medhold av offentlighetsloven eller annen lovbestemmelse.

Er det en annen virksomhet enn utsteder som får henvendelsen om innsyn skal virksomheten som får henvendelsen uten ugrunnet opphold kontakte utsteder for vurdering av avgradering. Utsteder skal uten ugrunnet opphold gi tilbakemelding om informasjonen kan avgraderes. Dersom utsteder avgraderer informasjonen, kan virksomheten som har fått henvendelsen om innsyn gi innsyn i samsvar med første ledd andre punktum.

Virksomhetens leder kan i saker om enkeltvedtak autorisere en part for innsyn i informasjon gradert BEGRENSET, jf. forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b og e og § 19. Part som får innsyn i informasjonen skal gjøres oppmerksom på taushetsplikten etter sikkerhetsloven § 12 og signere en taushetserklæring.

### *Kapittel 3. Tilgang til sikkerhetsgradert informasjon*

#### **§ 3–1. Norsk virksomhet og personer i tjeneste for norsk virksomhet**

Forvaltningsorganer kan bare ved tjenstlig behov gis tilgang til eller selv tilvirke sikkerhetsgradert informasjon. Det enkelte departement autoriserer underordnede forvaltningsorganer som har behov for å håndtere sikkerhetsgradert informasjon, med angivelse av hvilken sikkerhetsgrad som er den høyeste organet kan håndtere. Forvaltningsorganer kan autorisere underordnede forvaltningsorganer innen rammen av egen autorisasjon. Fylkesmannen autoriserer fylkeskommunen og primærkommuner i vedkommende fylke.

Privat virksomhet kan bare gis tilgang til sikkerhetsgradert informasjon dersom det er i samsvar med offentlige interesser og ikke i strid med taushetsplikt. Anskaffelsesmyndigheten autoriserer leverandør av sikkerhetsgradert anskaffelse. Det departement som forvalter vedkommende sektor autoriserer private virksomheter som ikke er leverandører.

Person som vil kunne få tilgang til sikkerhetsgradert informasjon skal på forhånd sikkerhetsklareres og ved behov autoriseres, jf. sikkerhetsloven § 19. Personen har taushetsplikt og skal påse at uvedkommende ikke kan få tilgang til informasjonen, jf. sikkerhetsloven § 12.

#### **§ 3–2. Fremmede stater og internasjonale organisasjoner**

Fremmede stater og internasjonale organisasjoner kan bare gis tilgang til norsk sikkerhetsgradert informasjon dersom det er i samsvar med norske interesser og ikke er i strid med taushetsplikt. Det skal foreligge en sikkerhetsavtale med den aktuelle stat eller organisasjon om utveksling av informasjonen og sikkerhetsmessige forhold. Det kan innen forsvars- eller justissektoren gjøres unntak fra kravet til sikkerhetsavtale, dersom det ikke er praktisk mulig å inngå sikkerhetsavtale og det likevel er i Norges interesse å utlevere informasjonen. Ved utlevering skal det skriftlig henvises til den aktuelle sikkerhetsavtalen.

Folkerettslig bindende sikkerhetsavtaler og avtaler hvor den norske stat eller regjering står som part kan bare inngås etter fullmakt fra Kongen, Statsministeren eller Utenriksministeren. Sikkerhetsavtaler hvor Utenriksdepartementet, Justisdepartementet, Forsvarsdepartementet eller NSM står som part sammen med utenlandsk forvaltningsorgan på samme nivå kan inngås uten slik fullmakt, dersom avtalen ikke er folkerettslig bindende eller oppfyllelsen av avtalen ikke omfatter tiltak eller beslutninger som ligger utenfor det norske organs ansvarsfelt. Sikkerhetsavtaler hvor andre enn NSM står som part må før inngåelse forelegges NSM for uttalelse.

NSM skal ha oversikt over inngåtte sikkerhetsavtaler.

Før norsk sikkerhetsgradert informasjon blir gitt til representanter for fremmed stat eller internasjonal organisasjon, skal det forsikres om at deres identitet er korrekt og at de har fullmakt til å representere vedkommende stat eller organisasjon. Det enkelte departement skal for eget ansvars- og myndighetsområde gi instruks om nærmere sikkerhetsprosedyrer for godkjenning og gjennomføring av besøk fra representanter for fremmede stater eller internasjonale organisasjoner.

#### **§ 3–3. Opphør av behov for tilgang**

Virksomheten skal ha prosedyrer som ivaretar sikkerheten når personell fratrer, skifter stilling eller funksjon, eller av annen grunn ikke lenger har behov for tilgang til sikkerhetsgradert informasjon eller områder dette håndteres i. Personellet skal levere inn sikkerhetsgraderte dokumenter de er i besittelse av og nøkler, adgangskort og annet materiell som gir tilgang til sikkerhetsgradert informasjon. Virksomheten skal sørge for at personellet blir gjort oppmerksom på at taushetsplikten også gjelder etter fratreden eller skifte av stilling eller oppgaver, jf. sikkerhetsloven § 12.

### *Kapittel 4. Dokumentsikkerhet*

#### *A. Merking*

#### **§ 4–1. Påføring av høyeste aktuelle sikkerhetsgrad**

Et dokument skal merkes med den høyeste sikkerhetsgrad av informasjon som er i dokumentet.

Journaler skal merkes med den sikkerhetsgrad som tilsvarer høyeste gradering av opplysninger i journalen, f.eks. et dokumentets tittel eller annen saksangivelse, og med minimum følgende sikkerhetsgrader:

1. Journal for dokumenter gradert STRENGT HEMMELIG skal merkes STRENGT HEMMELIG.
2. Journal for dokumenter gradert KONFIDENSIELT eller HEMMELIG skal merkes BEGRENSET.
3. Journal for dokumenter med BEGRENSET som høyeste gradering kan være ugradert.

Et maskinlesbart lagringsmedium skal merkes med den høyeste sikkerhetsgrad av informasjon som er eller har vært lagret på mediet. Tidligere lagret informasjon kan ned- og avgraderes i samsvar med § 2–10 tredje ledd.

Arkivmidler og andre enheter som omgir sikkerhetsgraderte dokumenter eller maskinlesbare lagringsmedier skal merkes tydelig med innholdets høyeste sikkerhetsgrad.

Regler om merking av maskinbare i sikkerhetsgodkjente informasjonssystemer er fastsatt i § 5–9.

#### **§ 4–2. Plassering av og tilgjengelighet til sikkerhetsgradering**

På dokumenter av papir eller annet materiale med sider skal sikkerhetsgraden påføres lett synlig øverst og nederst på alle dokumentets sider. Dersom siste side er blank, er det tilstrekkelig med ett merke på midten.

I det enkelte dokument i et maskinlesbart lagringsmedium skal sikkerhetsgraden legges inn slik at den er lett

synlig eller hørbar ved maskinell avlesing, avspilling eller lignende. Sikkerhetsgraden skal også fremgå i navnet på dokumentet (datafilen) dersom dette er teknisk og praktisk mulig.

På maskinlesbare lagringsmedier skal sikkerhetsgraden plasseres slik at den er lett synlig.

#### § 4-3. Påføring av hjemler, delgradering og spesielle merker

I forbindelse med sikkerhetsgraden skal følgende henvisning påføres: «iht. sikkerhetsloven § 11 og § 12 jf. offentlighetsloven § 5 a». På dokumenter av papir eller annet materiale med sider er det tilstrekkelig at henvisningen påføres første side.

Ved delgradering skal de enkelte informasjonsmengders sikkerhetsgradering fremkomme av forkortelse i parentes til venstre for avsnittets første linje eller deloverskrift. Nasjonale sikkerhetsgrader forkortes henholdsvis SH, H, K og B. Ugradert forkortes U.

Benyttes spesielle merker for tilgang og håndtering, gjelder § 4-2 og § 4-6 tilsvarende.

#### § 4-4. Påføring av tidsbegrenset gradering, unntak fra automatisk nedgradering og omgradering

Dokumenter og maskinlesbare lagringsmedier med tidsbegrenset gradering skal ved sikkerhetsgraden påføres tekst «AVGRADERES etter...år» med angivelse av antall år.

Dokumenter og maskinlesbare lagringsmedier unntatt fra automatisk nedgradering (UFAN) skal ved sikkerhetsgraden påføres teksten «Unntatt fra automatisk nedgradering iht. sikkerhetsloven § 11».

For dokument av papir eller annet materiale med sider er det tilstrekkelig at teksten bare påføres første side.

Dersom dokument eller maskinlesbart lagringsmedium er gitt tidsbegrenset gradering eller er unntatt fra automatisk avgradering, skal dette også fremgå i referanse, saks- og dokumentnummer eller lignende som er påført dokumentet og av journalen. I referansen skrives henholdsvis «/2 år/», «/5 år/» eller annen tidsangivelse, eller «/UFAN/», foran arkivkoden.

Ved omgradering av utenlandsk gradert informasjon, jf. § 2-11, skal det vises til referansen for den korrespondanse med vedkommende stat eller organisasjon som gir samtykke til omgradering.

#### § 4-5. Påføring av avgradering ved avlevering til Arkivverket

Ved avlevering av et mindre antall avgraderte dokumenter eller maskinlesbare lagringsmedier til Arkivverket skal hver enkelt enhet påføres tekst «AVGRADERT Dato..... Sign.....» med angivelse av dato og signatur.

Ved avlevering av et større antall avgraderte dokumenter av papir eller maskinlesbare lagringsmedier er det tilstrekkelig at emballasjen påføres teksten nevnt i første ledd.

#### § 4-6. Merkingens farge

Merking påført i samsvar med § 4-1 til § 4-5 skal ha rød farge. For dokument av papir eller annet materiale med sider er det tilstrekkelig at rød farge bare påføres første og siste side. På maskinlesbare lagringsmedier skal rød farge benyttes, med mindre overflaten er av et materiale som gjør det vanskelig.

#### § 4-7. Sidenummer og eksemplarnummer

Sikkerhetsgraderte dokumenter av papir eller annet materiale med sider skal pagineres.

Dokumenter av papir eller annet materiale med sider som er gradert HEMMELIG eller STRENGT HEMMELIG og maskinlesbare lagringsmedier med tilsvarende sikkerhetsgrad, skal i tillegg påføres eksemplarnummer og hvor mange eksemplarer det er utstedt i. Dokumentets totale antall sider skal påføres hver side.

#### § 4-8. Påføring av registreringsnummer, vedlegg og adressater

Sikkerhetsgradert dokument skal påføres registreringsnummer (saksnummer og eventuelt dokumentnummer), dato for registreringen, og oversikt over alle vedlegg og adressater. På dokument av papir eller annet materiale med sider som er gradert HEMMELIG eller STRENGT HEMMELIG skal registreringsnummeret påføres hver side, herunder i vedlegg.

Maskinlesbart lagringsmedium skal påføres navn på eier (virksomheten), registreringsnummer (identifikasjonsnummer og eventuelt løpenummer) og dato for registrering i medieregisteret. Maskinlesbare lagringsmedier som er del av ut- eller inngående korrespondanse ved virksomheten skal påføres journalnummer med dato for registrering i arkivjournalen.

#### § 4-9. Sammenhefting

Består et papirdokument av flere sider skal sidene være sammenheftet.

### B. Journalføring

#### § 4-10. Forholdet til arkivloven med forskrifter

Bestemmelsene om journalføring og annen registrering i dette kapittelet gjelder i tillegg til bestemmelser om tilsvarende forhold i forskrift om offentlige arkiver.

#### § 4-11. Journalføring og annen registrering

Inn- og utgående sikkerhetsgraderte dokumenter ved en virksomhet skal journalføres.

Virksomhetens interne dokumenter gradert KONFIDENSIELT eller høyere skal journalføres.

Maskinlesbare lagringsmedier med informasjon gradert KONFIDENSIELT eller høyere ved en virksomhet skal registreres i et eget medieregister.

**§ 4–12. Opplysninger i journal- og arkivsystem**

Arkivjournalen skal inneholde opplysninger

1. som skal innføres i samsvar med forskrift om offentlige arkiver § 2–7 og § 3–10,
2. om dokumentenes graderingsnivå,
3. om hvem som har forestått eventuell tilintetgjøring av et dokument eller referanse til tilintetgjøringsbevis, og
4. om referanse til adressaters eventuelle kvittering for mottatt forsendelse.

**§ 4–13. Opplysninger i medieregistere**

Medieregisteret for maskinlesbare lagringsmedier skal inneholde opplysninger om

1. registreringsnummer med dato for registreringen,
2. type medium,
3. eventuell mottaker og avsender, herunder utlån,
4. angivelse av saksinnhold,
5. eventuell referanse til arkivjournal, og
6. opplysninger som nevnt i § 4–12 nr. 2 til 4.

**§ 4–14. Journalmedium**

Journalen skal føres elektronisk eller på papir.

Elektronisk journal skal tilfredsstille kravene i Noark-standarden eller annet system godkjent av Riksarkivaren. I tillegg skal det informasjonssystem som benyttes for elektronisk journal være sikkerhetsgodkjent for minimum samme sikkerhetsgrad som journalen i samsvar med kapittel 5.

Journal for STRENGT HEMMELIG på papir skal være innbundet.

**§ 4–15. Fysisk inndeling av arkivjournaler og medieregistre**

Ved journalføring av dokumenter i arkivjournal av papir skal det føres egen journal for dokumenter gradert STRENGT HEMMELIG, og en annen journal for HEMMELIG og KONFIDENSIELT. Dokumenter gradert BEGRENSET kan føres i egen journal, journal for ugraderte dokumenter (åpen journal) eller journal for dokumenter gradert HEMMELIG og KONFIDENSIELT. Dokumenter der bare vedlegg er sikkerhetsgradert skal journalføres i henhold til vedleggenes høyeste graderingsnivå.

Ved registrering av maskinlesbare lagringsmedier i medieregister av papir, skal det føres eget register for medier gradert STRENGT HEMMELIG og et annet register for medier med lavere sikkerhetsgrader.

**§ 4–16. Logisk inndeling av arkivjournaler og medieregistre**

Ved elektronisk journalføring skal det kunne lages logiske utdrag eller fysiske utskrifter etter tilsvarende inndeling som i § 4–15.

**§ 4–17. Offentlighetsjournal**

I den kopi av journalen som i samsvar med reglene om offentlighet i forvaltningen fremlegges for noen som ber om innsyn, skal det benyttes nøytrale kjennetegn, utelatelser eller overstrykninger av opplysninger som er sikkerhetsgradert.

**C. Forsendelse, intern ombringelse og medbringelse på reise****§ 4–18. Kapittelets anvendelsesområde**

Dette kapittelet gjelder sikkerhet ved fysisk forflytning av dokumenter.

Bestemmelser om sikkerhet ved elektronisk overføring av dokumenter er fastsatt i kapittel 5.

**§ 4–19. Forsendelsesmetode**

Dokument gradert STRENGT HEMMELIG skal sendes med kurer.

Dokument gradert HEMMELIG eller KONFIDENSIELT skal sendes med kurer eller som registrert postsending.

Dokument gradert BEGRENSET kan sendes som ordinær post.

Ved forsendelse av sikkerhetsgradert dokument til utlandet skal kurer benyttes, med mindre NSM har samtykket i annen forsendelsesmåte. Dokument gradert BEGRENSET kan likevel sendes som registrert postsending til og fra stater som er medlem av NATO og til og fra andre fremmede stater etter samtykke fra NSM.

Registrert postsending kan bare sendes med avsenders egen virksomhet, Statens postselskap, eller virksomheter som er godkjent av NSM for denne tjenesten og eventuelt leverandørklarert.

Nærmere bestemmelser om kurerposttjeneste er fastsatt i kapittel 8.

**§ 4–20. Emballering**

Forsendelsens emballasje, som f.eks. konvolutt, omslagspapir, eske eller kurersekk, skal være ugjennomsiktig. Emballasjen skal være av solid kvalitet slik at brekkasje ikke lett kan oppstå som følge av støt, press eller fuktighet. Emballasjen skal lukkes slik at ingen kan få innsyn i innholdet uten å måtte bryte emballasjen.

Dokument gradert KONFIDENSIELT eller høyere skal sendes i dobbel emballasje. Dobbelt emballasje skal også benyttes for dokument gradert BEGRENSET som sendes i samsvar med § 4–19 fjerde ledd andre punktum. Indre emballasje skal forsegles og merkes med sikkerhetsgrad på begge eller eventuelt alle sider. Ytre emballasje skal ikke opplyse om innhold eller merkes med sikkerhetsgrad.

Dokument gradert KONFIDENSIELT kan sendes i enkel emballasje når de bringes med eget bud ved

virksomheten. Innpakning skal ikke opplyse om innhold eller merkes med sikkerhetsgrad.

#### § 4-21. *Adressering*

Forsendelser til andre virksomheter skal adresseres med virksomhetens fulle navn og adresse. Ønsker avsenderen at forsendelsen bare skal åpnes av bestemte personer kan den indre innpakning adresseres til en bestemt stillingsinnehaver. Mottakeren plikter i så fall å sørge for at dokumentet uten opphold blir journalført ved arkiv.

#### § 4-22. *Oversiktsliste og kvittering for dokumenter*

Dersom flere dokumenter sikkerhetsgradert KONFIDENSIELT eller høyere sendes i samme forpakning, skal det vedlegges en liste med oversikt over dokumentene og deres sikkerhetsgrad. For dokumenter på maskinlesbare lagringsmedier er det tilstrekkelig at oversikten bare oppgir mediets navn fremfor det enkelte dokument i mediet.

I forsendelse med dokument gradert HEMMELIG eller STRENGT HEMMELIG skal det vedlegges en ugradert kvitteringsblankett, som mottakeren uten opphold skal returnere i kvittert stand. Kvitteringsblanketten skal ha kontrollnummer og angi hvert enkelt dokument journalnummer, eksemplarnummer og antall sider. Blanketten skal ikke inneholde sikkerhetsgradert informasjon som beskriver saksinnholdet i dokumentet. Avsender beholder gjenpart av kvitteringsblanketten inntil original er mottatt i retur i kvittert stand. Dersom kvitteringsblankett ikke returneres innen rimelig tid skal avsender etterlyse kvitteringen overfor mottaker.

#### § 4-23. *Medbringelse av sikkerhetsgradert dokument på reise*

Dokumenter gradert KONFIDENSIELT eller høyere kan ved reiser bare fjernes fra virksomheten etter tillatelse fra virksomheten. Liste over dokumentene skal deponeres i arkivet eller på den reisendes arbeidsplass. For maskinlesbare lagringsmedier skal det tas en kopi av mediet eller utskrift med oversikt over alle dokumenter gradert KONFIDENSIELT eller høyere. Kopien eller utskriften skal merkes med registreringsnummeret på mediet det stammer fra.

Sikkerhetsgraderte dokumenter skal ikke ekspederes som reisegods eller deponeres i bagasjeoppbevaring. På reiser innenlands kan likevel dokument gradert BEGRENSET deponeres i bagasjeoppbevaring, dersom det benyttes egen oppbevaringsenhet som avlases og emballasjen forsegles. Maskinlesbart lagringsmedium kan isteden for emballering beskyttes med passordsystem i maskinens programvare.

På reiser utenlands skal sikkerhetsgraderte dokumenter sendes som kurerpost i samsvar med kapittel 8.

Dokument gradert BEGRENSET behøver likevel ikke sendes som kurerpost på reiser utenlands, dersom person autorisert for informasjonen har det i personlig varetekt under hele reisen. Det samme gjelder dokument gradert KONFIDENSIELT, dersom personen har dokumentet i sin varetekt under hele reisen, det er mulig å deponere dokumentet ved norsk utenriksstasjon ved fremkomst, og reisen foregår til NATO-land eller land Norge har sikkerhetsavtale med. Dokumenter gradert BEGRENSET eller KONFIDENSIELT skal emballeres i dobbel konvolutt/forpaktning.

#### § 4-24. *Intern ombringelse*

Internt i en virksomhet skal sikkerhetsgradert dokument bringes rundt av personell autorisert for informasjonen eller bud utpekt for dette formål. Dersom det benyttes bud, skal sikkerhetsgraderte dokumenter være emballert. Ved ombringelse av dokumenter gradert KONFIDENSIELT eller høyere, skal budet være sikkerhetsklarert for høyeste sikkerhetsgrad i forsendelsen.

### *D. Utlån, mangfoldiggjøring og annen spredning*

#### § 4-25. *Rutiner ved saksbehandling og arkivtjeneste*

Sikkerhetsgraderte dokumenter skal bare utstedes eller kopieres i det antall som det tjenstlige behov tilsier. Det skal fremkomme av virksomhetens arkivplan hvor mange kopieksemplarer av journalpliktige dokumenter virksomheten arkivlegger. Det skal innen virksomheten benyttes rutiner som sikrer at sikkerhetsgraderte dokumenter bare gis til personell med nødvendig autorisasjon, herunder rutiner ved mottak og åpning av post og sirkulasjon av dokumenter.

Overlevering av sikkerhetsgraderte dokumenter kan bare skje innenfor rammen av mottakers autorisasjon. Dersom det i tilknytning til overleveringen oppstår tvil om et tjenstlig behov er tilstede, skal rekvirenten eller arkivet kontakte informasjonseier eller autorisasjonsansvarlig for å avklare forholdet.

#### § 4-26. *Utlånsregistrering*

Utlån av sikkerhetsgradert dokument, herunder ved fordeling til første gangs saksbehandling, skal registreres slik at gjenfinning kan skje.

Ved utlån av dokument gradert HEMMELIG eller STRENGT HEMMELIG skal låntager bekrefte mottaket med signatur. Ved retur skal arkivpersonell bekrefte innleveringen med sin signatur. Signaturene skal utstedes ved elektronisk metode godkjent av NSM eller føres på personens utlånskort.

Elektronisk oversendelse av elektronisk dokument anses ikke som utlån og det er derfor tilstrekkelig at oversendelsen bare registreres i samsvar med § 4-11 til § 4-13.

#### § 4-27. *Utlånskontroll*

Virksomheten skal innkreve utlånte dokumenter før personell avgår eller skifter stilling og ha rutiner som sikrer kontroll i slike tilfeller.

Sikkerhetsgradert dokument skal aldri beholdes av saksbehandler over lengre tid og skal returneres til arkivet snarest etter at saksbehandlingen er avsluttet. Dette gjelder likevel ikke sikkerhetsgraderte beredskapsplaner og instruksjoner som er nødvendige å ha umiddelbart tilgjengelig.

Arkiv og andre som fordeler sikkerhetsgraderte dokumenter skal innkreve forfalte utlån og restanser minimum hver sjetten måned.

Virksomhetens leder kan ved særlig behov gi dispensasjon fra krav om oppbevaring i arkivet for sikkerhetsgraderte dokumenter i spesielt utpekte sakstyper. Dispensasjon kan ikke gis for dokument gradert STRENGT HEMMELIG. Virksomheten skal ha oversikt over slike dispensasjoner.

Elektronisk oversendelse av et dokument anses ikke som utlån. Bestemmelser om kontroll og innkreving av dokumenter kommer derfor ikke til anvendelse i slike tilfeller.

#### § 4–28. *Spredning av informasjon på maskinlesbart lagringsmedium*

Ved formidling av sikkerhetsgradert informasjon ved hjelp av maskinlesbare lagringsmedier til andre virksomheter, skal det fortrinnsvis benyttes lagringsmedier som ikke er brukt tidligere.

#### § 4–29. *Gjenbruk av maskinlesbart lagringsmedium*

Maskinlesbart lagringsmedium gradert BEGRENSET eller KONFIDENSIELT som er brukt i et informasjonssystem kan gjenbrukes i et annet informasjonssystem som er sikkerhetsgodkjent for minst samme sikkerhetsgrad, dersom alle som kan få tilgang til lagringsmediet er autorisert for informasjonen på det eller lagringsmediet overskrives minst én gang med slettemetode godkjent av NSM.

#### § 4–30. *Mangfoldiggjøring av sikkerhetsgradert dokument*

Ved kopiering av sikkerhetsgradert dokument skal den som kopierer kontrollere at bare informasjonen som er ment å kopiere blir kopiert.

Dokument gradert konfidensielt eller høyere skal ikke kopieres uten at det enten registreres i journalen dokumentet er innført i, eget kopiregister eller på arkiveksemplaret. I virksomhetens arkivplan eller sikkerhetsinstruks skal det fremkomme hvilken registreringsmetode som benyttes. Registreringen skal inneholde opplysninger om antall kopier og mottaker av kopiene.

### *E. Tilintetgjøring, evakuering og rekonstruksjon*

#### § 4–31. *Arkivavgrensning og kassasjon som vilkår for tilintetgjøring*

Sikkerhetsgradert dokument skal ikke tilintetgjøres før det foreligger avgjørelse om arkivbegrensning eller kassasjon i samsvar av bestemmelser gitt i eller i medhold av arkivloven, med mindre § 4–35 tredje ledd andre punktum kommer til anvendelse.

Avgjørelse om kassasjon av dokument hos leverandør i forbindelse med sikkerhetsgradert anskaffelse kan bare fattes av anskaffelsesmyndigheten.

#### § 4–32. *Kontroll av tilintetgjøring*

Hele tilintetgjøringsprosessen skal skje under visuell kontroll av personer autorisert for informasjonen i dokumentet. Vedkommende skal forsikre seg om at dokumentet ikke kompromitteres og at tilintetgjøringen er fullstendig.

#### § 4–33. *Registrering i journal*

Tilintetgjøring av sikkerhetsgraderte dokumenter og maskinlesbare lagringsmedier som er journalført skal registreres i journalen de er innført i. Den som har utført tilintetgjøringen skal registrere utførelsen med angivelse av dato og signatur i tilknytning til referansen. Brukes tilintetgjøringsordre/-bevis skal det i tilknytning til referansen henvises til bevisets løpenummer.

#### § 4–34. *Tilintetgjøringsordre/-bevis*

Ved tilintetgjøring av dokument eller maskinlesbart lagringsmedium gradert HEMMELIG eller STRENGT HEMMELIG skal det utstedes tilintetgjøringsordre/-bevis. Ordrene/bevisene skal påføres løpenummer og oppbevares samlet i arkivet.

Ordren skal påføres referanse og gradering til de dokumenter som skal tilintetgjøres. Er ordren på papir skal teksten «Siste post» påføres etter siste linje. Den som kan godkjenne tilintetgjøringen i samsvar med § 4–31 skal signere ordren før tilintetgjøringen.

Beviset skal umiddelbart etter tilintetgjøringen dateres og signeres av to autoriserte personer som i hverandres påsyn har kontrollert tilintetgjøringen i samsvar med § 4–32.

#### § 4–35. *Evakuering og ekstraordinær tilintetgjøring ved nødsituasjoner*

Ved naturkatastrofer, beredskap eller andre akutte sikkerhetstruende nødsituasjoner skal virksomhetens leder vurdere evakuering og ekstraordinær tilintetgjøring av sikkerhetsgraderte dokumenter.

Dokumenter av betydning for virksomhetens videre rolle i forhold til rikets sikkerhet skal identifiseres, om mulig holdes samlet i lett transportable beholdere, og prioriteres ved evakuering.

Sikkerhetsgraderte dokumenter som det ikke er tid og ressurser til å evakuere skal kasseres i takt med utviklingen i samsvar med gjeldende kassasjonsregler. Er det umiddelbar fare for kompromittering av sikkerhetsgraderte dokumenter og det kan gi sikkerhetstruende virksomhet fordeler i en konflikt, skal tilintetgjøring foretas selv om

kravene til kassasjon ikke er oppfylt. De høyest sikkerhetsgraderte dokumenter og dokumenter som i en konflikt kan gi sikkerhetstruende virksomhet vesentlige fordeler skal prioriteres.

Dokumenter som ikke kan evakueres eller tilintetgjøres skal fortsatt sikres. Ytterligere sikkerhetstiltak skal gjennomføres utover minimumskravene dersom dette er nødvendig i henhold til forskrift om sikkerhetsadministrasjon § 3–4 og kapittel 4.

Virksomheten skal ha en plan for gjennomføring av evakuering og tilintetgjøring av dokumenter ved nødsituasjoner, som en del av instruksverket for sikkerhet eller beredskap. Planen skal opplyse om hvem som er ansvarlig for og metode ved hurtig og fullstendig tilintetgjøring av store mengder dokumenter under sterkt tidspress. Det skal i planen redegjøres for forholdet til stedlig politimyndighet og ulykkesledelse for å sikre sikkerhetsgradert informasjon på stedet.

#### **§ 4–36. Metoder for tilintetgjøring**

Sikkerhetsgradert dokument skal tilintetgjøres med metode som utelukker lesbar rekonstruksjon av informasjonen, f.eks. brenning, krysskutting, avmagnetisering, sliping eller knusing.

Tilintetgjøringsmetoden skal være godkjent av NSM. Godkjenning er ikke nødvendig ved bruk av krysskutting i biter på maksimalt 4 x 80 millimeter eller strimler med bredde på maksimalt 2 millimeter for BEGRENSET, biter på maksimalt 2 x 15 millimeter for KONFIDENSIELT eller HEMMELIG, og biter på maksimalt 0,8 x 12 millimeter for STRENGT HEMMELIG. Ved knusing av maskinlesbare lagringsmedier med optisk lagret informasjon er det tilstrekkelig med biter på maksimalt 4 x 60 millimeter.

Tjenesteleverandører kan bistå ved tilintetgjøring eller stille anlegg til disposisjon, med mindre bestemmelsene om personellsikkerhet eller sikkerhetsgraderte anskaffelser er til hinder for dette.

#### **§ 4–37. Rekonstruksjon**

Rettmessig rekonstruksjon av tapt informasjon gradert KONFIDENSIELT eller høyere på slettet, skadet eller tilintetgjort dokument, kan bare utføres i samsvar med metode godkjent av NSM og av virksomhet som er godkjent av NSM for slik tjeneste.

### *F. Kontroll og rapportering*

#### **§ 4–38. Anvendelsesområde for § 4–39 og § 4–40**

Kapittelet gjelder for dokumenter av papir.

Kapittelet gjelder også for maskinlesbare lagringsmedier som sådan, men ikke for det enkelte dokument som er lagret på lagringsmediet.

#### **§ 4–39. Kontrollmetode og rapporteringsrutiner**

Virksomhet med dokumenter og maskinlesbare lagringsmedier gradert STRENGT HEMMELIG skal kontrollere tilstedeværelsen ved opptelling hvert år. Opptellingen skal foretas på grunnlag av journal per 31. desember. Antallet og eventuelle uregelmessigheter i journalene skal innen utløpet av januar rapporteres til det departementet virksomheten er underlagt. Det enkelte departement skal rapportere en samlet oversikt til NSM innen utløpet av februar. Rapportene skal graderes HEMMELIG.

Virksomhet med dokumenter og maskinlesbare lagringsmedier gradert HEMMELIG eller lavere skal kontrollere dokumentenes tilstedeværelse ved stikkprøver.

Uregelmessigheter skal rapporteres i samsvar med forskrift om sikkerhetsadministrasjon.

Kryptodokumenter skal kontrolleres og rapporteres om i samsvar med denne forskrifts § 7–25 og § 7–41 til § 7–45.

#### **§ 4–40. Nærmere om krav til kontrollen**

Dokument og maskinlesbart lagringsmedium gradert HEMMELIG eller STRENGT HEMMELIG anses redegjort for ved fremleggelse av dokumentet, tilintetgjøringsbevis eller kvittering for overføring til annen virksomhet.

Dokument og maskinlesbart lagringsmedium gradert BEGRENSET eller KONFIDENSIELT anses redegjort for når dokumentet kan fremlegges eller gjøres rede for ved hjelp av journal, utlånskort eller kvittering.

## *Kapittel 5. Informasjonssystemssikkerhet*

### *A. Grunnleggende sikkerhetskrav*

#### **§ 5–1. Sikkerhetskonsept**

Virksomhet som eier et informasjonssystem som skal sikkerhetsgodkjennes, skal utarbeide et sikkerhetskonsept for systemet. I sikkerhetskonseptet skal faktorer som er avgjørende for sikkerhetsgodkjenningen beskrives. Relevante faktorer er bruksområde for systemet, informasjonens sikkerhetsgrad, klarering og autorisasjon for personell med tilgang, geografisk og fysisk plassering, inndeling i fysiske områder i samsvar med § 6–3 til § 6–6, forbindelser utenfor eget kontrollert område, sammenkobling med andre systemer og tempestrisiko. Sikkerhetskonseptet skal oppdateres ved endringer i relevante faktorer. Sikkerhetskonseptet danner grunnlaget for og inngår som del av KSS, jf. § 5–22.

**§ 5–2. Operasjonsmåte**

Basert på sikkerhetskonseptet for informasjonssystemet skal en av følgende operasjonsmåter benyttes:

1. *Dedikert operasjonsmåte*; når alle brukere er autorisert for all informasjon på informasjonssystemet og alt tilknyttet utstyr er godkjent for høyeste sikkerhetsgrad i systemet.
2. *Fellesnivå operasjonsmåte*; når alle brukere er sikkerhetsklarert for høyeste sikkerhetsgrad i systemet, men ikke alle er autorisert for all informasjon på systemet, og alt tilknyttet utstyr og forbindelser er godkjent for høyeste sikkerhetsgrad i systemet.
3. *Flernivå operasjonsmåte*; når det er informasjon gradert KONFIDENSIELT eller høyere i systemet, og det er tilknyttet utstyr eller forbindelser som ikke er godkjent for høyeste sikkerhetsgrad i systemet eller det er brukere som ikke er klarert for høyeste sikkerhetsgrad i systemet.
4. Annen operasjonsmåte godkjent av NSM.

**§ 5–3. Funksjonalitet og tillitsnivå**

Systemteknisk sikkerhet i informasjonssystemer i form av krav til funksjonalitet og tillit skal være i henhold til

1. NATO Trusted Computer System Evaluation Criteria (NTCSEC),
  2. Information Technology System Evaluation Criteria (ITSEC), eller
  3. Common Criteria for Information Technology Security Evaluation (CC).
- ITSEC og CC kan likevel bare legges til grunn dersom kravene som anvendes dekker valgt operasjonsmåte.

**§ 5–4. Sammenkobling av informasjonssystemer**

Forskjellige informasjonssystemer kan sammenkobles på følgende vilkår:

1. Det skal bare benyttes tjenester og protokoller, og foretas administrasjon av disse, som er nødvendig for å oppfylle de funksjonelle kravene til systemet.
2. Hvert sammenkoblet informasjonssystem skal ha en beskyttelse mot andre informasjonssystemer, og sikkerheten i det enkelte system skal bare baseres på mekanismer i vedkommende system.
3. Sikkerhetstiltak skal iverksettes på ulike nivåer i systemet, slik at beskyttelsen ikke er basert på bare en enkelt komponent.
4. Tilgang i henhold til tjenstlig behov skal ivaretas på tvers av de sammenkoblede systemer.

**§ 5–5. Datakommunikasjon og kryptering**

Sikkerhetsgradert informasjon skal sikres mot endring og mot at falsk informasjon kan innføres under overføring.

Ved kommunikasjon av sikkerhetsgradert informasjon utenfor eget kontrollert område skal det benyttes kryptering og dekryptering. Krypteringen skal gå ut på å omforme data slik at de ikke er rekonstruerbare for uvedkommende. Kryptert data skal kunne rekonstrueres ved dekryptering. Kryptering og dekryptering kan bare foretas med kryptoutstyr og metode for administrasjon av kryptonøkler godkjent av NSM.

Nærmere bestemmelser om administrativ kryptosikkerhet er fastsatt i kapittel 7.

Sikkerhetsgradert informasjon kan overføres ukryptert på kabeltype godkjent av NSM, dersom kablene i sin helhet ligger innenfor eget kontrollert område. Andre bestemmelser om kabelsystemer er fastsatt i forskriftens vedlegg 1 om tempestsikkerhet, jf. § 5–6.

**§ 5–6. Beskyttelse mot kompromitterende elektromagnetisk stråling (tempest)**

Informasjonssystem for KONFIDENSIELT eller høyere og informasjonssystem for BEGRENSET eller høyere i utenriktjenesten eller norskkontrollert område i utlandet, skal beskyttes mot at uvedkommende kan få tilgang til sikkerhetsgradert informasjon ved å motta og analysere kompromitterende elektromagnetisk stråling (tempest) fra informasjonssystemet.

Ved planlegging av bygg og anlegg skal det tas hensyn til nødvendig avstand mellom informasjonssystemer som skal separeres som ledd i tempestmottiltak. Forslag til planløsning skal godkjennes av NSM.

Nærmere bestemmelser er fastsatt i forskriftens vedlegg 1 om tempestsikkerhet.

**§ 5–7. Beskyttelse mot uønsket avlytting, innsyn og sporing ved bruk av kommunikasjons- og opptaksutstyr**

Informasjonssystemer og kommunikasjons- og opptaksutstyr skal sikres mot utnyttelse til uønsket avlytting eller innsyn i sperrede områder, sikrede konferanserom og spesialrom. Systemer og utstyret skal sikres uavhengig av om det er ment for håndtering av sikkerhetsgradert informasjon. Virksomhetens leder skal sørge for sikring av systemer og utstyr i beskyttet område dersom det etter en risikovurdering anses som nødvendig.

Ved presentasjon av sikkerhetsgradert informasjon hvor flere virksomheter er involvert, f.eks. under møte, konferanse, orientering eller undervisning, er det arrangøren som har ansvaret for at bestemmelsene i første ledd blir overholdt. Ved presentasjon av KONFIDENSIELT eller høyere skal arrangøren som minimum gi de tilstedeværende retningslinjer for bruk av personlig medbrakt informasjonssystem eller kommunikasjons- og opptaksutstyr.

I rom med kryptoutstyr eller med sentralutrustning for nettverkssystem skal det ikke være annet teknisk utstyr som medfører at uønsket personell må gis adgang ved vedlikehold, reparasjon eller kontroll. Dersom elektriske installasjoner og kabelsystem som ikke tilhører informasjonssystemet skal være i samme rom som informasjonssystemet, skal det godkjennes av NSM.

I rom i utlandet med informasjonssystemer for sikkerhetsgradert informasjon skal elektriske installasjoner og kabelsystem ikke installeres som skjult anlegg.

I tilfeller der posisjon eller bevegelse av personer eller mobile enheter er å anse som skjermingsverdig

informasjon, skal mobiltelefon, radiosendere eller andre systemer som sender ut signaler slås av eller kobles fra strømforsyning, med mindre det ut i fra en risikovurdering er et operativt behov for at systemene er i funksjon.

#### **§ 5–8. Beskyttelse mot tilsiktet ytre påvirkning**

I rom med kryptoutstyr eller med sentralutrustning for nettverkssystem skal det ikke være annet teknisk utstyr som kan true informasjonens eller systemets integritet eller tilgjengelighet, herunder signaler som kan innvirke på systemet.

### *B. Administrative sikkerhetskrav*

#### **§ 5–9. Mottaks- og integritetskontroll**

Ved mottak av maskinlesbare lagringsmedier eller elektronisk overførte data skal det kontrolleres at de ikke inneholder programvare som er ødeleggende eller på annen måte kan true sikkerheten.

#### **§ 5–10. Konfigurasjonskontroll**

Det skal utføres kontroll av den funksjonelle og fysiske sammensetningen av maskin- og programvare i et informasjonssystem, fra informasjonssystemet er sikkerhetsgodkjent og gjennom hele systemets levetid.

Endringer i godkjent konfigurasjon skal forelegges sikkerhetsansvarlig for informasjonssystemet. Vesentlige endringer i konfigurasjon av et informasjonssystem og enhver endring i konfigurasjon av en kryptoinstallasjon skal forelegges godkjenningsansvarlig for informasjonssystemet.

#### **§ 5–11. Merking**

Maskinvare i informasjonssystem, herunder sentralutrustning og periferutstyr, skal merkes «Sikkerhetsgodkjent for...» med angivelse av høyeste sikkerhetsgrad det er godkjent for. For merking av kryptoutstyr gjelder i tillegg § 7–17.

Inneholder maskinvaren eller utstyrskomponenter fastmonterte lagringsmedier skal maskinvaren eller komponenten merkes med lagringsmediets sikkerhetsgrad.

Transportable informasjonssystemer skal merkes diskret slik at merking ikke gjør systemet attraktivt for uvedkommende.

Regler om merking av maskinlesbare lagringsmedier er fastsatt i § 4–1 til § 4–8.

#### **§ 5–12. Anskaffelse**

Ved anskaffelse av informasjonssystem eller tjenester tilknyttet dette er den som foretar anskaffelsen ansvarlig for korrekt sikkerhetsgradering av grunnlagsmaterialet. Virksomheten skal forsikre seg om at systemet kan sikkerhetsgodkjennes for den høyeste sikkerhetsgraden som skal håndteres. Leverandøren skal dokumentere hvordan sikkerhetskravene oppfylles. Avvik fra eller tvil om oppfyllelse av sikkerhetskravene skal forelegges godkjenningsansvarlig for informasjonssystemet.

Sikkerhetsavtalen skal utformes slik at maskinlesbare lagringsmedier med sikkerhetsgradert informasjon ikke blir returnert til leverandøren.

Ved anskaffelse av kryptoutstyr eller tempestgodkjent utstyr skal utstyr og leverandør være godkjent av NSM.

Bestemmelsene i sikkerhetsloven kapittel 7 og forskrift om sikkerhetsgraderte anskaffelser gjelder for anskaffelsen dersom leverandøren skal få tilgang til eller produsere sikkerhetsgradert informasjon.

#### **§ 5–13. Vedlikehold og reparasjon**

Ved vedlikehold eller reparasjon av informasjonssystemer skal

1. personell ved behov inneha sikkerhetsklaring, kryptokvalifikasjon og autorisasjon,
2. leverandør ved behov leverandørklarerer og inngås sikkerhetsavtale med,
3. utstyr som kobles til informasjonssystemet være sikkerhetsgodkjent,
4. lagringsmedier i utstyr som kobles til informasjonssystemet være eid av virksomheten selv, og
5. fjerndiagnostikk bare foregå over kryptert forbindelse godkjent av NSM.

Virksomheten skal føre fortegnelse over aktuelt vedlikeholdspersonell med angivelse av eventuelle tillatelser nevnt i første ledd nr. 1.

#### **§ 5–14. Avhending**

Avhendelse av et informasjonssystem skal foregå på en måte som gir tillit til at sikkerhetsgradert informasjon ikke kan gjenvinnes.

For avgradering og tilintetgjøring av maskinlesbare lagringsmedier gjelder bestemmelsene i § 2–10 og § 4–31 til § 4–36. Etter at lagringsmedier er avgradert eller fjernet fra informasjonssystemet, kan informasjonssystemet avhendes. NSM kan i det enkelte tilfelle bestemme om og på hvilken måte lagringsmedier av en bestemt type teknologi kan avhendes.

### *C. Sikkerhetsgodkjenning av informasjonssystemer*

#### **§ 5–15. Gjennomføring**

Et informasjonssystem skal være sikkerhetsgodkjent før det kan benyttes til håndtering av sikkerhetsgradert informasjon.

Sikkerhetsgodkjenning av informasjonssystemet gjennomføres på grunnlag av sikkerhetskonseptet, valgt

operasjonsmåte, sikkerhetsdokumentasjonen og verifikasjon av sikkerhetstiltak.

Ved endringer i grunnlaget for sikkerhetsgodkjenningen skal eventuelt behov for ny godkjenning forelegges godkjenningsansvarlig.

Rapport om lokal sikkerhetsgodkjenning skal sendes til NSM.

Eier av informasjonssystemet skal budsjettere med og dekke alle kostnader ved godkjenningen.

#### **§ 5–16. Godkjenningsansvarlig**

NSM eller den NSM utpeker er godkjenningsansvarlig for

1. informasjonssystem for STRENGT HEMMELIG,
2. flernivå informasjonssystem,
3. fellesnivå informasjonssystem for HEMMELIG,
4. sammenkobling av informasjonssystemer med ulikt graderingsnivå,
5. sammenkobling av informasjonssystem for sikkerhetsgradert med system for ugradert,
6. informasjonssystem med forbindelse til utlandet, og
7. kryptosystemer og kryptoinstallasjoner.

Leder for vedkommende offentlige virksomhet er godkjenningsansvarlig for

1. dedikert informasjonssystem for HEMMELIG eller lavere gradering,
2. fellesnivå informasjonssystem for KONFIDENSIELT eller lavere gradering,
3. sammenkobling av informasjonssystemer på samme graderingsnivå som faller inn under nr. 1 eller nr. 2 i dette ledd, og
4. konfigurasjonsendringer som angitt i KSS.

Første og andre ledd gjelder også for informasjonssystemer i privat virksomhet.

Godkjenning av informasjonssystemer med operasjonsmåte som nevnt i § 7–1 første ledd nr. 4, gjennomføres i samsvar med det NSM bestemmer for vedkommende operasjonsmåte.

#### **§ 5–17. Midlertidig brukstillatelse**

Dersom det er særlig behov for å sette informasjonssystemet i prøvedrift før det er endelig utviklet, kan godkjenningsansvarlig gi midlertidig brukstillatelse før endelig godkjenning foreligger.

For å kunne gi midlertidig brukstillatelse skal det

1. foreligge en oversikt over sikkerhetskrav som ikke er oppfylt,
2. sannsynliggjøres at sikkerhetskravene kan oppfylles,
3. foreligge en plan som angir når systemet vil bli lagt frem for endelig sikkerhetsgodkjenning, og
4. fremlegges en vurdering for godkjenningsansvarlig med angivelse av hvordan avvik vil bli håndtert i perioden for prøvedrift.

#### **§ 5–18. Bruk av personlig eid utstyr**

Informasjonssystem og maskinlesbart lagringsmedium som er personlig eid skal ikke benyttes til håndtering av sikkerhetsgradert informasjon.

#### **§ 5–19. Sikkerhetsevaluering**

Følgende informasjonssystemer skal sikkerhetsevalueres:

1. Fellesnivå informasjonssystem for HEMMELIG eller høyere.
2. Flernivå informasjonssystemer.
3. Kryptoutstyr og metode for administrasjon av kryptonøkler.

Sikkerhetsevalueringen skal som teknisk vurdering søke å påvise om de systemtekniske sikkerhetstiltakene er tilstrekkelige, har nødvendig tillitsnivå, og er gjennomført i samsvar med systemtekniske krav i KSS.

Sikkerhetsevaluering kan utføres av NSM eller den NSM godkjenner for dette formål. Eier av informasjonssystemet skal budsjettere med og dekke alle kostnader ved sikkerhetsevalueringen.

#### **§ 5–20. Sertifisering**

Følgende informasjonssystemer skal sertifiseres:

1. Fellesnivå informasjonssystem for HEMMELIG eller høyere etter avgjørelse fra NSM i det enkelte tilfelle.
2. Flernivå informasjonssystemer.
3. Kryptoutstyr.

Sertifiseringen skal gå ut på å avgjøre om det kan gis typegodkjenning av et produkt eller system for håndtering av sikkerhetsgradert informasjon i et informasjonssystem eller del av dette. Sertifiseringen gis på grunnlag av en sikkerhetsevaluering og skal foreligge før sikkerhetsgodkjenning blir gitt.

NSM er sertifiseringsmyndighet.

#### **§ 5–21. Verifikasjon av sikkerhetstiltak.**

Som grunnlag for sikkerhetsgodkjenningen skal det foretas en verifikasjon av sikkerhetstiltak ved blant annet inspeksjon og testing.

## D. Sikkerhetsdokumentasjon

### § 5–22. *Kravspesifikasjon for sikkerhet (KSS)*

Virksomheten som eier informasjonssystemet skal sørge for at det utarbeides KSS for systemet. KSS skal danne grunnlag for felles forståelse mellom eier av informasjonssystemet og godkjenningsansvarlig, om at et informasjonssystem kan gis sikkerhetsgodkjenning for nærmere angitt sikkerhetsgrad og operasjonsmåte. Krav til sikkerhet som følge av § 5–1 til § 5–8 skal legges til grunn ved utarbeidelsen av KSS. KSS skal følge informasjonssystemet i hele dets levetid fra planlegging, etablering og drift til utfasing.

Følgende skal inngå i KSS:

1. Omsetting av sikkerhetskonseptet til kravformuleringer.
2. Beskrivelse av alle tiltak som bidrar til å sikre sikkerhetsgradert informasjon mot kompromittering, endring eller sletting, eller tiltak som hindrer innføring av uautoriserte data.
3. Beskrivelse av hvordan funksjonene er testet.
4. En vurdering av risikoer.
5. Angivelse av hvilke endringer som er akseptable innen rammen av gitt sikkerhetsgodkjenning.

NSM kan for det enkelte tilfelle fastsette særskilte bestemmelser som avviker fra denne paragrafen.

### § 5–23. *Sikkerhetsevaluering og sertifisering*

Sikkerhetsevaluering skal dokumenteres på den måten NSM bestemmer i det enkelte tilfelle.

I forbindelse med sertifisering skal sertifiseringsmyndigheten utstede et sertifikat og en sertifiseringsrapport.

### § 5–24. *Tempestrisikovurdering*

Tempestrisikovurderingen er en del av sikkerhetsdokumentasjonen.

### § 5–25. *Driftsinstruks*

Det skal utarbeides en driftsinstruks for informasjonssystemet som beskriver rutiner for sikker drift. Instruksjonen skal blant annet omhandle systeminstallasjon og -oppsett, brukeradministrasjon, tilgangskontroll, maskin- og programvarekonfigurasjon, systemovervåking, beredskapstiltak som f.eks. sikkerhetskopiering og tiltak mot ødeleggende programvare, og reservedrift. Både daglige og periodiske rutiner skal beskrives.

Driftsinstruksjonen inngår i grunnlaget for sikkerhetsgodkjenning av systemet. Instruksjonen skal holdes oppdatert i hele systemets levetid.

### § 5–26. *Brukerinstruks*

Det skal utarbeides en brukerinstruks for informasjonssystemet som beskriver rutiner for sikker bruk av systemet. Instruksjonen skal være kjent og tilgjengelig for brukerne.

## Kapittel 6. *Fysisk sikring mot ulovlig inntrenging*

### A. *Generelt om behandling og oppbevaring*

#### § 6–1. *Stedlige krav til behandling og oppbevaring*

Sikkerhetsgradert informasjon og sikkerhetsgodkjente informasjonssystemer skal behandles og oppbevares innenfor beskyttet eller sperret område. Informasjonen og systemene kan likevel være i personlig varetekt hos autorisert personell i kontrollert område eller forsendes eller medbringes utenfor kontrollert område i samsvar med § 4–18 til § 4–23 eller § 5–5.

Dersom et sikkerhetstiltak som er angitt i § 6–10 til § 6–12 ikke er mulig å gjennomføre, skal avviket kompenseres med tilstrekkelig vaktthold eller elektronisk overvåking.

#### § 6–2. *Forholdet til arkivloven med forskrifter*

For arkivlokaler gjelder bestemmelsene i dette kapittel i tillegg til forskrift om offentlige arkiver kapittel IV. Ved eventuell motstrid skal bestemmelsene som gir høyest grad av sikkerhet gå foran.

### B. *Inndeling i fysiske områder*

#### § 6–3. *Generelt om inndeling i områder*

Ved virksomheter hvor sikkerhetsgradert informasjon eller sikkerhetsgodkjente informasjonssystemer behandles eller oppbevares, skal det foretas en sikkerhetsmessig inndeling i fysiske områder i samsvar med § 6–4 til § 6–6. Områdene skal være klart definert og ha en synlig avgrensning.

#### § 6–4. *Kontrollert område*

Kontrollert område er et område som normalt omgir beskyttet eller sperret område. Kontrollert område kan være ute- eller inneområde som virksomheten eier, bruker eller på annen måte kontrollerer, herunder deler av bygning eller et område rundt virksomheten.

#### § 6–5. *Beskyttet område*

Beskyttet område er et område hvor det behandles eller oppbevares sikkerhetsgradert informasjon eller sikkerhetsgodkjente informasjonssystemer. Beskyttet område kan f.eks. være rom, bygning eller del av bygning.

**§ 6-6. Sperret område**

Sperret område er et område hvor adgang gir direkte tilgang til sikkerhetsgradert informasjon. Sperret område kan f.eks. være arkiv, operasjonsrom, kommunikasjonsrom eller serverrom.

**C. Sikring av de enkelte fysiske områder****§ 6-7. Kontrollert område**

Et kontrollert område skal etableres slik at virksomheten kan kontrollere aktiviteten og bortvise uvedkommende.

Dersom det ut i fra en risikovurdering anses å være høy sikkerhetsrisiko for virksomheten, skal kontroll med adgang og ferdsel foretas med fysisk avgrensning av området. Risikovurderingen skal utarbeides i samsvar med forskrift om sikkerhetsadministrasjon. Kontrollen skal sikre at bare personer med tjenstlig behov får adgang.

**§ 6-8. Beskyttet område**

Beskyttet område skal ha en fysisk avgrensning. Det skal etableres kontroll med adgangen til beskyttet område for å hindre personer uten tjenstlig behov adgang.

Dersom det er KONFIDENSIELT eller høyere i området, skal det føres tilsyn med området. Sikringstiltakene skal utformes slik at uvedkommende ikke får tilgang til området uten at det kan oppdages. Personell som gis permanent adgang, herunder vakter, vedlikeholdspersonell og rengjøringspersonell, være sikkerhetsklartert for minimum KONFIDENSIELT. Besøkende skal legitimere seg og registreres i protokoll eller lignende. Besøkende skal ledsages av personell med permanent adgang. Virksomhetens leder kan likevel i det enkelte tilfelle godkjenne besøk uten ledsagelse, dersom den besøkende er sikkerhetsklartert. Adgangskort og besøkskort skal benyttes, med mindre virksomheten er så liten at alle med permanent adgang kjenner hverandre av utseende. Adgangskort og besøkskort skal bæres synlig.

**§ 6-9. Sperret område**

Det skal etableres kontroll med adgangen til sperret område.

Personell som gis adgang skal være autorisert for informasjonen i området. Det skal foreligge en liste over personell som har permanent adgang. Beslutning om å gi permanent adgang skal tas av virksomhetens leder.

Personell uten autorisasjon kan få adgang dersom de legitimerer seg, registreres i protokoll eller lignende, ledsages av personell med permanent adgang, og sikkerhetsgradert informasjon låses ned eller tildekkes. Vakter, vedlikeholdspersonell eller rengjøringspersonell skal ikke gis permanent adgang.

Dersom det bare er BEGRENSET i området er det tilstrekkelig at området er avlåst. Dersom det er store mengder BEGRENSET, herunder lagringsmedier knyttet til sentralutrustning i et informasjonssystem, skal området sikres tilsvarende som for KONFIDENSIELT, jf. femte ledd.

Dersom det er KONFIDENSIELT eller høyere i området skal området sikres slik at uvedkommende ikke får adgang til området uten å etterlate spor. Dører og vinduer skal være forsterket mot innbrudd og avlåst med godkjent låsenhet. Vegger, gulv og tak skal være av solide materialer. Bygningsteknisk konstruksjon med lavere styrkegrad kan likevel benyttes dersom det føres tilsyn med området, f.eks. i form av elektronisk sikringsanlegg som nevnt i syvende ledd.

Dersom det er HEMMELIG i området skal området sikres i samsvar med godkjent spesifisering for hvelv. Hvelvdøren skal være utstyrt med to godkjente låsenheter hvorav minst en kombinasjonslås. Bygningsteknisk konstruksjon med lavere styrkegrad likevel benyttes dersom det føres tilsyn med området, f.eks. i form av elektronisk sikringsanlegg som nevnt i syvende ledd.

Dersom det er STRENGT HEMMELIG i området skal området sikres som hvelv, jf. sjetten ledd første og andre punktum. Det skal etableres permanent vakthold eller installeres et elektronisk sikringsanlegg. Et elektronisk sikringsanlegg skal som minimum dekke arealet rundt hvelvet og hvelvdøren og termineres i bemannet vakt der det skal foreligge plan for reaksjon. Beregnet maksimum reaksjonstid skal være kortere enn beregnet innbruddstid.

**D. Oppbevaring****§ 6-10. Oppbevaring av BEGRENSET**

Informasjon gradert BEGRENSET skal oppbevares i avlåst rom eller nedlåst i oppbevaringsenhet.

**§ 6-11. Oppbevaring av KONFIDENSIELT**

Informasjon gradert KONFIDENSIELT skal oppbevares i sperret område eller i godkjent oppbevaringsenhet plassert innenfor beskyttet område.

**§ 6-12. Oppbevaring av HEMMELIG og STRENGT HEMMELIG**

Informasjon gradert HEMMELIG eller STRENGT HEMMELIG skal oppbevares i et sperret område sikret i samsvar med § 6-9 henholdsvis sjetten og syvende ledd. Informasjon gradert HEMMELIG kan alternativt oppbevares i godkjent oppbevaringsenhet plassert innenfor beskyttet område. Informasjon gradert STRENGT HEMMELIG kan alternativt oppbevares i godkjent oppbevaringsenhet plassert innenfor et sperret område som er sikret i samsvar med § 6-9 femte ledd.

Dør til oppbevaringsenhet eller hvelv for HEMMELIG eller STRENGT HEMMELIG skal være utstyrt med to godkjente låsenheter, hvorav minst en kombinasjonslås. Døren skal ha tilstrekkelige sperremekanismer på hengselsiden. Oppbevaringsenheten skal veie minimum 300 kg eller være boltet fast til vegg eller gulv.

**§ 6–13. Oppbevaring av informasjonssystemer i utlandet**

For informasjonssystem i utlandet der sikkerhetsrisikoen er høy skal sikkerhetsgodkjente informasjonssystemer, når de ikke er i bruk, oppbevares i sperret område eller oppbevaringsenhet godkjent for samme sikkerhetsgrad som systemet er godkjent for.

**§ 6–14. Godkjenningsmyndighet for oppbevaringsenheter og hvelv**

NSM er godkjenningsmyndighet for oppbevaringsenhet eller spesifikasjon for hvelv som det er krav om godkjenning for i henhold til dette kapitlet.

**E. Låser, nøkler og kombinasjoner****§ 6–15. Bruksnøkler**

Nøkler, adgangskort og tilsvarende som gir adgang til kontrollert område skal bare være tilgjengelig for personell som har tjenstlig behov for adgang.

Nøkler, adgangskort og tilsvarende som gir adgang til beskyttet område skal bare være tilgjengelig for personell som er gitt permanent adgang.

Nøkler, adgangskort og tilsvarende som gir adgang til sperret område skal gis samme grad av beskyttelse som kreves for informasjonen de gir tilgang til. Dersom dette ikke er mulig kan oppbevaring skje i forseglett konvolutt eller lignende hos vakthavende personell eller i et fastmontert godkjent nøkkelskap med kombinasjonslås. Nøkkelskapet skal plasseres innenfor et beskyttet område. Nøkkelskapet skal om mulig ikke plasseres samme rom som oppbevaringsenheter med låsenheter som samsvarer med nøklene. Antallet nøkler som oppbevares i et nøkkelskap for flere brukere skal holdes på et minimum.

Dersom det ikke er praktisk mulig å oppbevare nøkler som gir adgang til sperret område i samsvar med tredje ledd, kan nøklene isteden oppbevares i personlig varetekt. Ved personlig varetekt skal nøkkelen være under kontroll av rette innehaver slik at eventuell kompromittering kan oppdages hurtig.

**§ 6–16. Kombinasjon og reservenøkkel**

Kombinasjonen til kombinasjonslås skal læres av autoriserte personer og ikke skrives ned i andre tilfeller enn nevnt i andre ledd. Kombinasjonen skal skiftes senest hver sjettede måned, når autorisert person med kjennskap til den slutter og ved eventuell kompromittering. Tidspunkt for skifte av kombinasjonen skal fremgå av oppslag på innsiden av oppbevaringsenheten eller hvelvdøren.

Virksomheten skal oppbevare reservenøkler og nedskrevet kombinasjon til hvelv og oppbevaringsenheter i en egen konvolutt. Konvoluttens beskaffenhet eller innlegg skal være av en slik art at gjennomsyn ved hjelp av sterkt lys eller fuktighet ikke er mulig. Konvolutten skal oppbevares i en annen oppbevaringsenhet eller hvelv med tilsvarende sikkerhetsnivå hos virksomheten.

Dersom virksomheten ikke har annen oppbevaringsenhet eller hvelv med tilsvarende sikkerhetsnivå, kan konvolutten deponeres ved en annen virksomhet som har dette. Konvolutten skal forsegles og påføres opplysning om hvilken oppbevaringsenhet eller hvelv den tilhører, navn på de personer som kan få konvolutten utlevert, og signaturen til den som er ansvarlig oppbevaringsenheten eller hvelvet.

**§ 6–17. Kontrollrutiner**

Utlevering og innlevering av nøkler skal registreres.

Virksomheten skal regelmessig gjennomføre optelling av nøkler i samsvar med låsplanen.

Ved tap eller kompromittering av nøkler eller sikkerhetsgradert informasjon om låssystemer skal det foretas reaksjon i samsvar med forskrift om sikkerhetsadministrasjon eller denne forskrifts § 7–41 til § 7–45.

Ved anskaffelse av låssystem skal det avtales rutiner med leverandør for å sikre mot uønsket kopiering, herunder ved etterbestilling av nøkler.

**§ 6–18. Godkjenningsmyndighet for låsenheter**

NSM er godkjenningsmyndighet for låsenheter som det er krav om godkjenning for i henhold til dette kapitlet.

**Kapittel 7. Administrativ kryptosikkerhet****A. Anvendelsesområde, motstrid og dispensasjon****§ 7–1. Anvendelsesområde, motstrid og dispensasjon**

§ 4–18 til § 4–35 gjelder ikke for kryptodokumenter som er gitt regnskapskode (RK) eller merket KRYPTO eller NSK. § 4–19 femte ledd og § 4–31 gjelder likevel.

Ved motstrid mellom bestemmelser i kapittel 6 og § 7–36 til § 7–41 går § 7–36 til § 7–41 foran.

NSM kan dispensere fra første ledd i § 7–14, § 7–15 og § 7–27, og § 7–29, § 7–30 andre ledd, § 7–33 fjerde ledd og § 7–36 til § 7–41.

**B. Myndighet, oppgaver og organisering innen administrativ kryptosikkerhet****§ 7–2. NSMs myndighet og oppgaver innen kryptosikkerhet**

NSM er nasjonal distribusjonsmyndighet for kryptomateriell med ansvar for distribusjon av kryptomateriell og

kontroll med regnskap, og «National Distributing Authority Norway (NDA)» i forhold til NATO.

NSM er leverandør av kryptosikkerhetstjenester til utenrikstjenesten, Politiets overvåkingstjeneste, Forsvaret og i forbindelse med den kommunikasjon virksomheter med totalforsvarsoppgaver må ha med Forsvaret av beredskapsmessige hensyn. NSM kan dispensere fra bestemmelsene i dette leddet.

NSM skal produsere kryptonøkler og utgi kryptodokumenter.

NSM skal utpeke virksomheter med myndighet til å gi kryptokvalifisering, jf. § 7–13 til § 7–16, og hovedforvalter for hver type kryptoutstyr.

Følgende skal godkjennes av NSM:

1. Kryptoutstyr, herunder NSK, til beskyttelse av sikkerhetsgradert informasjon. Formidles informasjon sikkerhetsgradert NATO SECRET eller COSMIC TOP SECRET, skal kryptosystemet i tillegg være godkjent av NATO. Informasjon merket ATOMAL, STRENGT HEMMELIG, KRYPTO, EKSKLUSIV eller tilsvarende skal behandles på separate systemer godkjent av NSM.
2. Anskaffelse av kryptomateriell for beskyttelse av sikkerhetsgradert informasjon.
3. Bruk av kryptoutstyr og kryptosystemer, og kryptosikkerheten i den enkelte virksomhet før virksomheten kan ta kryptomateriell i bruk.
4. Andre virksomheter enn NSM som skal levere kryptosikkerhetstjenester, herunder tredjepart for offentlige systemer for fordeling av kryptonøkler.
5. Virksomheter som skal utvikle kryptoutstyr.
6. Andre virksomheter som skal produsere kryptonøkler og kryptodokument. NSM bestemmer type av kryptonøkler og gyldighetsperiode for disse.

Dersom NSM godkjenner virksomhet som nevnt i femte ledd nr. 4 til 6, skal NSM inngå avtale med virksomheten om ansvar og sikkerhetsmessige forhold.

Oversikt over godkjent nasjonalt kryptoutstyr skal utgis av NSM. Oversikt over NATO-godkjent kryptoutstyr utgis av NATO Distribution and Accounting Agency (DACAN).

NSM skal kontrollere at bestemmelsene i denne forskrift følges. Periodiske inspeksjoner for dette formål skal foretas. Rapport fra inspeksjon skal oppbevares i minst fem år hos NSM, den inspiserte virksomheten og eventuelt overordnet virksomhet.

#### § 7–3. *Hovedforvalters ansvar for kryptoutstyr*

Hovedforvalter er ansvarlig for kryptoutstyret i dets levetid, herunder for reparasjon, vedlikehold, avhending og utgivelse av tekniske håndbøker.

#### § 7–4. *Overordnet virksomhets ansvar for underordnet virksomhet*

Overordnet virksomhet skal kontrollere at bestemmelsene i denne forskrift følges av underordnet virksomhet. Periodiske inspeksjoner for dette formål skal foretas. Rapport fra inspeksjon skal oppbevares i minst fem år ved NSM, den inspiserende virksomhet og den inspiserte virksomhet.

#### § 7–5. *Virksomhet som leverer kryptosikkerhetstjenester eller produserer kryptoutstyr*

Virksomhet som skal levere kryptosikkerhetstjenester i samsvar med sikkerhetsloven § 14 andre ledd andre punktum er ansvarlig for salg, utleie, installasjon og drift av kryptoutstyr, og for administrasjon av kryptonøkler. Virksomheten skal føre kontroll med kryptosikkerheten hos brukerne. Virksomhet som ikke er forvaltningsorgan skal være leverandørklarert for den høyeste sikkerhetsgradering av kryptonøkler som blir levert, likevel for minst KONFIDENSIELT.

Ved produksjon av kryptonøkler gradert KONFIDENSIELT eller HEMMELIG skal involvert personell ha kryptokvalifisering grad 1.

Lokaliteter hvor det utføres administrasjon av kryptonøkler og drift av kryptoutstyr skal være fysisk sikret for den høyeste sikkerhetsgrad kryptonøklerne har og minst som for KONFIDENSIELT.

Virksomhet som ikke er forvaltningsorgan og skal produsere kryptoutstyr hvor kryptoalgoritmer til NATO eller NSK inngår, skal på forhånd være leverandørklarert for HEMMELIG eller høyere.

#### § 7–6. *Plikt til å etablere kryptosikkerhetsorganisasjon*

Virksomhet som besitter kryptomateriell skal etablere en kryptosikkerhetsorganisasjon med kryptosikkerhetsleder og kryptoforvalter med stedfortredere, og etablere ordning for henting og levering av kryptomateriell med kurerpost.

Kryptosikkerhetspersonellet skal være faglig kvalifisert, herunder kryptokvalifisert, ha nødvendig myndighet i virksomheten og kunne ivareta funksjonen i minst ett år. Personellet skal ikke pålegges andre oppgaver i den utstrekning det fratras dem muligheten til å ivareta funksjonen i samsvar med gjeldende sikkerhetsbestemmelser. Bare personell som har vært fast ansatt i virksomheten i minst ett år kan utpekes til kryptosikkerhetsleder eller kryptoforvalter, med mindre NSM i det enkelte tilfelle samtykker i annet.

#### § 7–7. *Virksomhetens leder*

Virksomhetens leder er ansvarlig for at sikkerhetsbestemmelsene for kryptotjenesten blir fulgt i egen virksomhet, herunder:

1. Skriftlig utpeke kryptosikkerhetsleder og kryptoforvalter med stedfortredere.
2. Minimum en gang i året kontrollere utførelsen av kryptosikkerhetstjenesten.
3. Iverksette nødvendige tiltak for å redusere skadevirkning og rapportere til overordnet virksomhet ved

sikkerhetsbrudd, kompromittering, uautorisert endring eller utilgjengelighet av kryptoutstyr eller sikkerhetsgradert informasjon.

4. Snarest rapportere til NSM og klareringsmyndighet i tilfeller av fjerning eller uautorisert fravær av kryptoforvalter eller stedfortreder, og om nødvendig utpeke ny kryptoforvalter eller stedfortreder.

#### § 7–8. *Kryptosikkerhetsleder*

Kryptosikkerhetsleder skal føre daglig tilsyn med at sikkerhetsbestemmelsene for kryptotjenesten blir fulgt, herunder:

1. Sørgje for opplæring av personell som arbeider med kryptomateriell slik at de er kjent med instruksene til kryptoutstyr som er i bruk.
2. Gjøre virksomhetens leder oppmerksom på sikkerhetsgradert informasjon som er sendt eller mottatt i et kryptosystem som av kontrollerende myndighet er erklært kompromittert, uautorisert endret eller utilgjengelig.
3. Øyeblikkelig rapportere til virksomhetens leder enhver kjent eller mulig kompromittering, tap, uautorisert tilintetgjøring eller utilfredsstillende oppbevaring av kryptomateriell.
4. Utarbeide plan for tilintetgjøring og evakuering av kryptomateriell i samsvar med § 7–34 og sørge for at nødvendig utstyr er tilgjengelig for å gjennomføre planen.
5. Utarbeide lokal kryptosikkerhetsinstruks som skal godkjennes av virksomhetens leder, og etablere lokale løsninger og prosedyrer for krav angitt i lov eller forskrift skal følges.

#### § 7–9. *Kryptoforvalter*

Kryptoforvalter skal forvalte kryptomateriell ved virksomheten, herunder:

1. Motta, oppbevare og behandle alt kryptomateriell for å hindre tap og kompromittering.
2. Føre løpende kryptoregnskap over kryptomateriell og ha kontroll med hvor regnskapspliktig kryptomateriell befinner seg og hva det brukes til.
3. Utføre tilintetgjøring og sende tilintetgjøringsrapport i samsvar med pålagte krav.
4. Distribuere eller overføre kryptomateriell til autoriserte brukere.
5. Gjøre seg kjent med gjeldende planer for tilintetgjøring, evakuering og beskyttelse av kryptomateriell i tilfelle brann eller andre nødsituasjoner.
6. Etablere prosedyrer for å sikre kontroll med kryptonøkler og annet kryptomateriell som skal overbringes fra en person til en annen.
7. Øyeblikkelig rapportere til virksomhetens leder eller kryptosikkerhetsleder enhver kjent eller mulig kompromittering, tap, uautorisert tilintetgjøring eller utilfredsstillende oppbevaring av kryptomateriell.

Stedfortredende kryptoforvalter skal bistå kryptoforvalter i utførelsen av dennes oppgaver, og i dennes fravær overta ansvar og gjøremål. Stedfortredende kryptoforvalter har ikke ansvar for kryptomateriell når kryptoforvalter er til stede.

Ved fravær over 60 dager skal ny kryptoforvalter utpekes.

Etter et midlertidig fravær skal kryptoforvalter informeres av sin stedfortreder om alle forandringer i regnskapet. Er kryptomateriell overført eller tilintetgjort skal kryptoforvalter kontrollere dette har skjedd korrekt ved å sammenligne overførselen eller tilintetgjøringsrapporten med regnskapet.

Ved skifte av kryptoforvalter skal fratredende og tiltredende kryptoforvalter foreta optelling av alt registrert kryptomateriell i samsvar med regnskapet. Ved større virksomheter kan kontrollgrupper bistå i utførelsen av kontrollen under ledelse av kryptoforvalter. Fra- og tiltredende kryptoforvalter skal utferdige beholdningsoppgave som skal merkes «bytte av kryptoforvalter» og inneholde alt registrert kryptomateriell tiltredende kryptoforvalter blir ansvarlig for. Signert kopi av beholdningsoppgaven skal beholdes i lokalt regnskap og i tillegg sendes distribusjonsmyndigheten.

Etter å ha kvittert for kryptomateriellet har den nye kryptoforvalter ansvar for regnskapet. Ved mangler eller misligheter i kryptoregnskapet er likevel fratredende kryptoforvalter fortsatt ansvarlig inntil disse er rettet.

#### § 7–10. *Kryptobruker*

Bruker av kryptomateriell skal følge gjeldende bestemmelser for bruk, oppbevaring og tilintetgjøring av materiellet.

#### § 7–11. *Utdanning av kryptopersonell*

Kryptokvalifiserende myndighet skal gi generell opplæring i kryptosikkerhet for personell som skal ha tilgang til kryptomateriell og informasjon om sikkerhet ved kryptotjenesten.

Den enkelte virksomhet skal sørge for at operatører får opplæring i bruk av aktuelt kryptoutstyr.

Hovedforvalter skal sørge for opplæring av personell som skal utføre teknisk vedlikehold eller reparasjon av kryptoutstyr.

Leverandør av kryptosikkerhetstjenester skal i nødvendig utstrekning bistå i opplæringen.

NSM skal godkjenne programmer for opplæring nevnt i første og andre ledd. Opplæringsprogram for kryptosikkerhet skal revideres ved behov og minst hvert annet år. Uavhengig av endringer skal programmer fremsendes til NSM for godkjenning.

### C. Kryptoautorisasjon og kryptokvalifisering

#### § 7–12. Kryptoautorisasjon

For tilgang til kryptomateriell uten manipuleringsikring godkjent av NSM eller informasjon merket KRYPTO kreves kryptoautorisasjon. Kravet til kryptoautorisasjon gjelder i tillegg til krav om sikkerhetsklarering og autorisasjon etter de alminnelige bestemmelser for personellsikkerhet.

Kryptoautorisasjon kan gis av virksomhetens leder når sikkerhetsklarering og kryptokvalifisering foreligger. Ved utenlandstjeneste kan bare personell med diplomatisk status eller militært personell kryptoautoriseres, med mindre NSM samtykker i annet i det enkelte tilfelle. Blankett godkjent av NSM skal benyttes ved kryptoautoriseringen. Virksomheten skal føre oversikt over eget kryptoautorisert personell.

Virksomhetens leder behøver ikke kryptokvalifisering for å utøve kontroll i samsvar med § 7–7 nr. 2. Leder som ikke er kryptokvalifisert skal ikke ha tilgang til kryptonøkler i klartekst.

#### § 7–13. Kryptokvalifiserende myndighet

Kryptokvalifisering gis av NSM eller virksomhet som NSM utpeker.

#### § 7–14. Krav til kryptokvalifisering grad 2

Kryptokvalifisering grad 2 kan bare gis når personellet har tjenstlig behov, har sikkerhetsklarering for HEMMELIG/tilsvarende eller høyere, er norsk statsborger og har gjennomført opplæring som nevnt i § 7–11 første ledd.

Tjenstlig behov etter første ledd foreligger bare dersom det er nødvendig å gi personell tilgang til

1. kryptonøkler for testformål eller operativt bruk gradert til og med HEMMELIG,
2. å kryptere eller dekryptere mellom to forbindelsespunkter,
3. informasjon merket KRYPTO, eller
4. kryptoutstyr for det formål å reparere eller vedlikeholde utstyret.

#### § 7–15. Krav til kryptokvalifisering grad 1

Kryptokvalifisering grad 1 kan bare gis når personellet har tjenstlig behov, har sikkerhetsklarering for STRENGT HEMMELIG/tilsvarende, er norsk statsborger og har gjennomført opplæring som nevnt i § 7–11 første ledd.

Tjenstlig behov etter første ledd foreligger bare dersom det er nødvendig å gi personell tilgang til

1. kryptonøkler sikkerhetsgradert STRENGT HEMMELIG,
2. kryptonøkler for kryptering og dekryptering mellom flere enn to forbindelsespunkter,
3. å produsere kryptonøkler, eller
4. å operere kryptosystem godkjent for ATOMAL, STRENGT HEMMELIG, KRYPTO, EKSKLUSIV eller tilsvarende.

#### § 7–16. Tilbakekallelse av kryptokvalifisering

NSM eller kryptokvalifiserende myndighet kan tilbakekalle en kryptokvalifisering gitt til person som ikke lenger har tilfredsstillende kunnskaper eller ferdigheter i kryptosikkerhet. NSM skal umiddelbart underrettes om tilbakekallingen.

Sikkerhetsloven § 24 gjelder for kryptoautorisasjon så langt den passer.

### D. Distribusjon og forvaltning av kryptomateriell

#### § 7–17. Klassifisering og merking

Kryptomateriell skal identifiseres med en langtittel som beskriver innholdet eller utstyret, og en korttittel som skal brukes for regnskapsføring. Kryptomateriell kan også identifiseres med et annet navn enn korttittel. Korttittel eller annet navn bestemmes og tildeles av NSM. Individuell korttittel skal være ugradert. Langtittelen sikkerhetsgraderes etter sitt innhold.

Produsent av kryptoutstyr og kryptonøkler skal påføre dette entydige registreringsnummer.

I tillegg til identifikasjon med langtittel, korttittel og registreringsnummer, kan kryptomateriell identifiseres med alfabetiske eller numeriske utgaver.

Informasjon om kryptonøkler, kryptoalgoritmer, sikkerhetsspesifikasjoner om kryptosystemer og detaljer som omhandler egenskaper til kryptosystemer, skal merkes KRYPTO. Dette omfatter blant annet diagrammer og fotografier, informasjon om endringer av kryptosystemer, resultat av sikkerhetstester, detaljert nøkkelinformasjon og spesifikasjon av sikkerhetsstandarder for produksjon av kryptonøkler, og prosesser og metoder for å analysere kryptosystemer.

NSMs sertifiserte kryptoalgoritme skal merkes NSK.

Virksomhet som anskaffer kryptoutstyr kan overfor NSM foreslå klassifiseringen kontrollert kryptoutstyr (CCI) av spesifiserte ugraderte elektroniske eller akustiske komponenter eller utstyr, som tillates benyttet til håndtering av sikkerhetsgradert informasjon i informasjonssystemet. NSM avgjør klassifiseringen. Kontrollert kryptoutstyr tilsvarer NATOs betegnelse «Controlled Cryptographic Item» (CCI) og skal merkes CCI.

#### § 7–18. Distribusjon av kryptomateriell

NSM og virksomhet som leverer kryptosikkerhetstjenester skal påse at prosedyrer for sikker distribusjon, behandling, lagring, rapportering og regnskapsførsel er ivaretatt. Kryptomateriell fra NSM skal distribueres direkte

til brukere eller til en underordnet kryptodistribusjonsmyndighet for videre distribusjon til brukere. Virksomhet som leverer kryptosikkerhetstjenester som er godkjent av NSM kan etablere tilsvarende distribusjonskanaler.

Bestilling og avbestilling av kryptomateriell skal sendes tjenestevei til godkjenningmyndigheten. NSM og virksomhet som leverer kryptosikkerhetstjenester fordeler materiellet etter oppdrag fra godkjenningmyndigheten. Kryptonøkler til opplæring og testing skal bestilles direkte fra NSM eller virksomhet som leverer kryptosikkerhetstjenesten. Kryptonøklerne skal ikke brukes til andre formål enn opplæring og testing.

Nasjonale kryptonøkler skal bestilles minst tre måneder før de skal tas i bruk. NATOs kryptonøkler skal bestilles minst seks måneder før de skal tas i bruk.

#### § 7–19. Forsendelse

Materiell merket KRYPTO skal sendes med kurer.

Ved forsendelse til utlandet av materiell merket NSK eller CCI skal kurer benyttes. I andre tilfeller kan materiell merket NSK eller CCI også sendes med registrert postsending eller andre metoder godkjent av NSM. Benyttes andre forsendelsesmetoder enn kurer skal avsender varsle mottaker om forsendelsesmetode og når forsendelsen kan ventes mottatt. Mottaker skal underrette avsender hvis forsendelsen ikke mottas til avtalt tid eller det er grunn til å tro at forsendelsen kan ha vært utenfor kontroll.

Elektronisk overføring av kryptonøkler skal skje i system godkjent av NSM.

Sikkerhetsgradert kryptomateriell skal ved forsendelse emballeres i samsvar med § 4–20, med de unntak og tillegg som følger av femte og sjette ledd i paragrafen her.

Ved forsendelse skal materiell merket KRYPTO sendes i dobbel emballasje. Materiell merket NSK eller CCI skal emballeres som for dokumenter gradert KONFIDENSIELT. For materiell merket KRYPTO, NSK eller CCI skal adressering og merking påføres emballasjen som for dokumenter gradert KONFIDENSIELT. I tillegg skal indre emballasje merkes «ÅPNES AV KRYPTOFORVALTER» eller navn på utpekt person. Eventuelt overføringsnummer skal påføres indre og ytre emballasje.

Ved forsendelse av kryptomateriell som ikke er merket KRYPTO, NSK eller CCI skal indre emballasje merkes «ÅPNES AV KRYPTOFORVALTER». Overføringsnummer skal påføres indre og ytre emballasje. Ytre emballasje skal merkes med forsendelsesmetoden som anvendes, f.eks. «MED KURER» eller «REKOMMANDERT POSTSENDING».

#### E. Kryptoregnskap

##### § 7–20. Etablering av kryptoregnskap

Enhver virksomhet som mottar kryptomateriell skal føre kryptoregnskap. Før kryptoregnskap etableres skal virksomheten sende en skriftlig anmodning om dette til NSM, underordnet kryptodistribusjonsmyndighet eller leverandør av kryptosikkerhetstjenester, som skal inneholde

1. navn (tittel) og fullstendig adresse på virksomheten som anmoder om kryptoregnskap,
2. arten av kryptomateriell som skal installeres og tidspunktet virksomheten ønsker det i operativ drift,
3. bakgrunn og begrunnelse for å etablere kryptoregnskap,
4. beskrivelse og stadfesting av at minimumskravene til fysisk sikring for oppbevaring av kryptomateriell kan oppfylles,
5. navn og grad/stilling med fødselsnummer til personer som utpekes til kryptosikkerhetsleder, kryptoforvalter eller deres stedfortreder, og
6. signaturprøver til kryptoforvalter og dennes stedfortreder, undertegnet av virksomhetens leder.

Ved mottak av anmodningen kan NSM, underordnet kryptodistribusjonsmyndighet eller leverandør av kryptosikkerhetstjenester, etablere regnskapet og registrere åpningen av regnskapet og utpekingen av kryptoforvalter og dennes stedfortreder. Bekreftelse som stadfester etableringen av kryptoregnskapet skal sendes anmodende virksomhet.

##### § 7–21. Føring av kryptoregnskap

Kryptoregnskapet skal til enhver tid vise beholdningen av kryptomateriell.

Ved mottak av registrert kryptomateriell skal regnskapet uten opphold føres med angivelse av tittel, utgave, regnskapskode, antall og eventuelt registreringsnummer.

Dersom kryptomateriellet ikke har registreringsnummer og heller ikke behøver regnskapsføres med registreringsnummer, skal materiellet føres på regnskapsrapporten som ikke nummerert materiell med angivelsen «NN».

Ved overføring eller tilintetgjøring av registrert kryptomateriell skal materiellet føres ut av regnskapet og rapport sendes distribusjonsmyndigheten.

##### § 7–22. Regnskapskoder

I kryptoregnskapet skal det benyttes følgende regnskapskoder (RK) utgitt av NSM, som tilsvarer NATOs Account Legend Codes (ALC), med tilhørende plikter vedrørende regnskapsføring og rapportering:

1. *RK 1*: Materiellet skal regnskapsføres i alle distribusjonsledd med antall og registreringsnummer. Materiellet skal rapporteres.
2. *RK 2*: Materiellet skal regnskapsføres i alle distribusjonsledd med antall. Materiellet skal rapporteres.

3. *RK 3:* Materiellet skal regnskapsføres i alle distribusjonsledd med antall og registreringsnummer. Materiellet skal ikke rapporteres.
4. *RK 4:* Materiellet skal regnskapsføres i alle distribusjonsledd med antall. Materiellet kan i tillegg føres i det ordinære materiellregnskapet. Materiellet skal ikke rapporteres.
5. *RK 5:* Ikke i bruk.
6. *RK 6:* Elektroniske kryptonøkler skal regnskapsføres i alle distribusjonsledd med antall og registreringsnummer. Materiellet skal rapporteres.
7. *RK 7:* Elektroniske kryptonøkler som er lokalt distribuert skal regnskapsføres lokalt. Materiellet skal ikke rapporteres.

NSM bestemmer i samråd med hovedforvalter hvilke regnskapskoder som skal benyttes for det enkelte materiell. NSM kan dispensere fra bestemmelsene om regnskapsføring og rapportering.

#### § 7-23. *Mottak og utlån av kryptomateriell*

Ved mottak av kryptomateriell skal kryptoforvalter kontrollere at det er sendt på godkjent måte, at det ikke er brekkasje på ytre og indre emballasje og at innholdet stemmer med overføringsrapporten. Kryptoforvalter skal kvittere på originalen som skal returneres til avsender. Kvittert kopi skal oppbevares som bilag til lokalt regnskap i fem år. Kvittering kan skje elektronisk ved metode godkjent av NSM.

Ved utlån av kryptomateriell fra kryptoforvalter til andre innen virksomheten skal utlånskvisering benyttes. Brukere skal gjøres kjent med deres sikkerhetsmessige ansvar for materiellet inntil det er returnert til kryptoforvalter. Hvis brukere skal tilintetgjøre materiell skal de gjøres oppmerksom på bestemmelsene om tilintetgjøring i § 7-29 til § 7-34.

#### § 7-24. *Kontroll med mangfoldiggjøring*

Mangfoldiggjøring av kryptonøkler og informasjon om sikkerhet ved kryptotjenesten er bare tillatt dersom utsteder har angitt dette eller NSM samtykker. Utdrag og kopier skal gis samme sikkerhetsgrad som originalen.

Utdrag og kopier skal regnskapsføres lokalt inntil de er tilintetgjort og skal påføres et identifikasjonsnummer.

Utdrag av kryptonøkler skal ikke beholdes lenger enn nødvendig og under enhver omstendighet ikke lenger enn 12 timer etter endt kryptoperiode.

#### § 7-25. *Rapportering*

Ved regnskap over kryptomateriell skal det benyttes

1. overføringsrapport ved overføring av kryptomateriell fra ett kryptoregnskap til et annet,
2. mottaksrapport ved mottak av kryptomateriell der overføringsrapport mangler,
3. beholdningsrapport ved opptelling av fysisk beholdning av kryptomateriell, og
4. tilintetgjøringsrapport ved fysisk tilintetgjøring av kryptomateriell.

Underordnet kryptodistribusjonsmyndighet skal kontrollere rapporter fra virksomhetene og sende beholdningsrapport til NSM eller leverandør av kryptosikkerhetstjenester. Virksomheter som mottar kryptomateriell direkte fra NSM skal kontrollere beholdningen og sende beholdningsrapport til NSM.

Ved feil eller mangelfull rapportering skal den aktuelle distribusjonsmyndighet be om tilleggsrapport og iverksette andre nødvendige tiltak for å rette på forholdet.

Rapportering skal skje på fastlagt blankett eller elektronisk format godkjent av NSM.

#### § 7-26. *Sikkerhetsgradering av regnskap og rapporter*

Kryptoregnskap og beholdningsrapporter med oppgave over kryptonøkler skal graderes KONFIDENSIELT. NSM bestemmer for det enkelte tilfelle sikkerhetsgrad for informasjon om kryptonøklers gyldighetsperiode.

For øvrig skal regnskap og rapporter sikkerhetsgraderes etter sitt innhold, likevel minst BEGRENSET.

#### § 7-27. *Kontroll av beholdning*

Materiell klassifisert som RK 1, RK 2 eller RK 6 i samsvar med § 7-22, skal kontrolleres og rapporteres om minst hver sjettede måned. Beholdningsrapport skal utarbeides på grunnlag av kryptoregnskapet. Den fysiske tilstedeværelsen av materiellet skal kontrolleres mot beholdningsoppgaven.

Kontrollen skal utføres av kryptoforvalter sammen med et kryptoautorisert vitne. Dersom et kryptoautorisert vitne ikke er tilgjengelig, kan et vitne sikkerhetsklarert for HEMMELIG delta i kontrollen, men skal ikke gis tilgang til kryptonøkler i klartekst. Kryptoforvalteren og vitnet skal signere beholdningsrapporten. Rapporten sendes til distribusjonsmyndigheten. Kopi av rapporten skal inngå som bilag til lokalt kryptoregnskap og skal bevares i fem år.

Dersom en virksomhet flyttes skal kryptomateriellet kontrolleres mot kryptoregnskapet og beholdningsoppgaven før pakking. Etter ankomst til ny lokalisering skal innholdet kontrolleres mot beholdningsoppgaven.

#### § 7-28. *Avslutning av kryptoregnskap*

Opphører behovet for kryptoregnskap, skal virksomheten sende anmodning til distribusjonsmyndigheten om at regnskapet avsluttes og om at ordningen med kryptosikkerhetsleder og kryptoforvalter med stedfortredere opphører.

Kryptoforvalter og stedfortredende kryptoforvalter skal utføre fysisk opptelling av alt registrert kryptomateriell og sende beholdningsoppgave til den aktuelle distribusjonsmyndighet. Distribusjonsmyndigheten skal gi instruksjoner om overføring av materiellet. Foreligger det mangler ved kryptoregnskapet skal samme prosedyrer følges som ved sikkerhetstruende hendelser.

Når gjøremål fastsatt i første og andre ledd er utført skal kryptoregnskapet overføres til den aktuelle distribusjonsmyndighet.

#### *F. Tilintetgjøring*

##### **§ 7–29. Tilintetgjøring av kryptonøkler**

Kryptonøkler som har vært i bruk skal tilintetgjøres innen 12 timer etter endt gyldighetsperiode. Går gyldighetsperioden ut på en lørdag, søndag eller helligdag, skal tilintetgjøringen utføres første påfølgende virkedag. For kryptonøkler som består av flere segmenter med samme gyldighetsperiode skal det enkelte segment tilintetgjøres når det er lastet korrekt inn. Siste segment skal likevel beholdes i hele gyldighetsperioden.

Fullstendige utgaver som ikke har vært i bruk skal tilintetgjøres innen fem dager etter endt gyldighetsperiode.

Testnøkler og nøkler for undervisningsformål som ikke er merket KRYPTO skal tilintetgjøres når de ikke lenger skal brukes.

Ukryptert kryptonøkkel som er lastet inn i nøkkellader for overføring, lagring eller innlasting av kryptonøkler, skal beskyttes i samsvar med sikkerhetsgraden på kryptonøkkelen. Kryptonøkkelen skal tilintetgjøres innen 12 timer etter innlasting.

Kryptert kryptonøkkel som er lastet inn i nøkkellader kan ligge i nøkkelladeren i hele gyldighetsperioden, men skal tilintetgjøres innen 12 timer etter endt gyldighetsperiode.

##### **§ 7–30. Tilintetgjøring av kryptodokumenter**

Kryptodokumenter som er arkivverdige i henhold til arkivloven med forskrifter skal tilintetgjøres i samsvar med § 4–31.

Kryptodokumenter som ikke er arkivverdige skal tilintetgjøres innen 15 dager etter endt gyldighetsperiode.

##### **§ 7–31. Krav til personell som forestår tilintetgjøring**

Tilintetgjøring av kryptonøkler skal foretas av kryptoforvalter sammen med et kryptoautorisert vitne, normalt stedfortredende kryptoforvalter. Dersom et kryptoautorisert vitne ikke er tilgjengelig kan isteden et vitne sikkerhetsklart for HEMMELIG delta i tilintetgjøringen. Dersom kryptoforvalter eller dennes stedfortreder ikke er tilgjengelig innen fristen for tilintetgjøring, skal annet kryptoautorisert personell foreta tilintetgjøringen sammen med et vitne.

Ved mindre virksomheter hvor det i perioder bare er én kryptoautorisert person til stede, skal tilintetgjøring av kryptonøkler likevel utføres innen gjeldende frister. Årsaken til at bare én person har utført tilintetgjøringen skal anmerkes i listen for tilintetgjøring.

##### **§ 7–32. Metoder for tilintetgjøring**

Tilintetgjøring av maskinell enhet av kryptoutstyr og nøkkelladere skal utføres i samsvar med brukerinstruks gitt for det enkelte utstyr.

Kryptonøkler og informasjon om sikkerheten ved kryptotjenesten skal uansett tilintetgjøres som for STRENGT HEMMELIG i § 4–36.

Tilintetgjøring av annet kryptomateriell skal utføres i samsvar med metode i § 4–36 for materiellets sikkerhetsgrad.

##### **§ 7–33. Tilintetgjøringsrapport**

Ved tilintetgjøring av kryptomateriell skal det utferdiges tilintetgjøringsrapport. Tilintetgjøringsrapporten skal inneholde et løpenummer, kryptomateriellets tittel, utgave, antall og registreringsnummer. Rapporter på papir skal være påført teksten «Siste post» etter siste linje.

Etter tilintetgjøringen skal rapporten signeres av det personellet som har utført tilintetgjøringen og graderes KONFIDENSIELT.

Tilintetgjøringsrapporten skal sendes distribusjonsmyndigheten. Kopi av rapporten skal bevares som bilag i lokalt kryptoregnskap i fem år.

Ved tilintetgjøring av segmenter av kryptonøkler skal segmentlisten signeres av det personellet som har utført tilintetgjøringen. Segmentlisten skal oppbevares som bilag i lokalt kryptoregnskap i fem år.

##### **§ 7–34. Evakuering og ekstraordinær tilintetgjøring**

For evakuering og ekstraordinær tilintetgjøring av kryptomateriell gjelder bestemmelsene i § 4–35, med følgende unntak og tillegg:

1. Kravet om samling i lett transportable beholdere gjelder bare for kryptonøkler og kryptodokumenter.
2. Får virksomheten etter en evakuering igjen kontroll over området skal det foretas optelling av alt kryptomateriell. Ved mangler skal rapportering skje i samsvar med § 7–41 og § 7–45.
3. Ved ekstraordinær tilintetgjøring skal kryptonøkler tilintetgjøres først i følgende rekkefølge; nøkler med utgått gyldighetsperiode, gyldige nøkler og reservenøkler. Deretter skal kryptoutstyr merket KRYPTO, NSK eller CCI tilintetgjøres. Til slutt skal annet kryptomateriell tilintetgjøres. Tilintetgjøringsrapport skal om mulig sendes distribusjonsmyndigheten.

## G. Fysisk sikring

### § 7–35. Sikring av kryptomateriell

Kryptoutstyr som det stilles krav om kryptoautorisasjon for å bruke skal installeres i kryptorom. Det skal i tillegg opprettes sperret område.

Kryptoutstyr som det ikke stilles krav om kryptoautorisasjon for å bruke kan installeres i kontrollert område, kontorer eller private hjem, dersom det er beskyttet med manipulasjonssikring godkjent av NSM. Kravene til fysisk sikring fremgår av brukerinstruksen til det enkelte utstyr.

Kryptoutstyr med kryptonøkkel som tillates oppbevart i personlig varetakt skal være under personlig kontroll, nedlåst eller avlåst på godkjent måte, i samsvar med brukerinstruksen for det enkelte type utstyr.

Kryptoutstyr merket NSK eller CCI og som ikke er i bruk skal lagres tilsvarende som informasjon gradert KONFIDENSIELT.

### § 7–36. Sikring av kryptorom

Ved nybygg og ombygging av kryptorom skal det ikke fremgå av ugraderte tegninger eller lignende hva rommet skal nyttes til.

Mobile enheter kan benyttes som kryptorom dersom disse er godkjent av NSM.

Kryptorom skal sikres tilsvarende som sperret område med informasjon gradert KONFIDENSIELT. Rommet skal plasseres slik i bygningen at det oppnås størst mulig avstand til områder hvor det ikke utøves fysisk kontroll, og slik at tilstøtende rom og arealer kan kontrolleres og sikres. Plasseringen av kryptorom skal være godkjent av NSM.

Dersom det ikke er mulig å stille eget rom til disposisjon kan kryptotjenesten foregå i et rom som også blir benyttet til andre formål. Personell uten kryptoautorisasjon skal i så fall ikke ha adgang til rommet når kryptotjeneste utøves. Ordningen skal være godkjent av NSM.

Dører til kryptorom skal være av minimum 40 millimeter heltre eller tilsvarende styrkenivå og være forsvarlig montert. Dersom døren er utvendig hengslet, skal den sikres i bakkant.

Veggene skal gå fra gulv til fast tak og skal ikke kunne demonteres fra utsiden uten at det avsettes spor. I rom med nedsenket himling skal område mellom himling og tak være kontrollerbart.

Kryptorom skal om mulig ikke ha vinduer. Har rommet likevel vinduer skal vinduene være skjermet slik at de ikke slipper gjennom lys og sikret slik at det ikke er mulig å trenge inn i rommet uten å avsette spor.

Ventiler, kanaler og tilsvarende åpninger skal sikres mot inntrenging. Åpninger som er mindre enn 600 cm<sup>2</sup> skal ha installert lydfeller. Åpninger som er større enn 600 cm<sup>2</sup> skal i tillegg ha installert gitter eller overvåkingssystem som beskrevet i § 6–9 syvende ledd andre til fjerde punktum.

Helautomatiske ubemannede kryptorom skal sikres med spesielle tiltak etter anvisning fra NSM i hvert enkelt tilfelle.

### § 7–37. Adgangskontroll

Det skal gjennomføres kontroll med adgangen til kryptorom. For adgang kreves kryptoautorisasjon. Det skal foreligge en liste over personell som har permanent adgang. Listen skal signeres av virksomhetens leder. Bare én dør skal benyttes for inn- og utpassering. Andre dører skal være forsvarlig sikret mot inntrenging og skal bare kunne åpnes fra innsiden. Besøkende med tjenstlig behov kan få adgang dersom det er godkjent av virksomhetens leder og de ledsages av personell med permanent adgang. Besøkende skal legitimere seg og registreres i protokoll eller lignende besøksregister. Besøksregisteret skal bevares i minst ti år.

I områder hvor det oppbevares store mengder kryptonøkler eller hvor det kryptonøkler produseres eller administreres, skal det etableres adgangsrutiner som sikrer at det alltid er to kryptoautoriserte personer til stede samtidig.

### § 7–38. Oppbevaring

Kryptomateriell merket KRYPTO skal oppbevares som for informasjon gradert HEMMELIG.

Kryptonøkler merket NSK og gradert BEGRENSET skal oppbevares som for informasjon gradert HEMMELIG. Slike kryptonøkler kan likevel oppbevares som for KONFIDENSIELT dersom virksomheten ikke har oppbevaringsenhet for HEMMELIG.

Dersom personell uten kryptoautorisasjon skal ha tilgang til oppbevaringsenhet som inneholder materiell merket KRYPTO, skal personellet ha sikkerhetsklarering for minst HEMMELIG/tilsvarende og materiellet skal oppbevares i indre låsbar enhet som bare kryptoautorisert personell kan åpne.

Reservekryptonøkler skal oppbevares adskilt fra gyldige kryptonøkler.

### § 7–39. Låser og nøkler

Låsenheter som sikrer oppbevaringsenheter og rom med kryptomateriell skal være godkjent av NSM. Låsene skal ikke inngå i sentralt låssystem. Tap eller kompromittering av låser, nøkler eller kombinasjoner skal straks meldes til kryptosikkerhetsleder og virksomhetens leder.

Nøkler skal optelles minst hver sjettede måned. Dato og signatur fra den som utfører optellingen skal påføres kontrollskjema, kvittering eller lignende.

### § 7–40. Installasjon av kryptoutstyr

Kryptoutstyr skal beskyttes i samsvar med § 5–6 og vedlegg 1 og installasjonen skal godkjennes av NSM. Etter at

installasjonen er godkjent skal det ikke gjøres noen endringer, med mindre det innhentes ny godkjenning.

#### *H. Reaksjon ved sikkerhetstruende hendelser*

##### **§ 7–41. Typer sikkerhetstruende hendelser**

Operative og tekniske sikkerhetstruende hendelser i form av funksjonsfeil og produksjonsfeil på kryptoutstyr, og operatørfeil som har innvirkning på kryptosikkerheten, omfatter blant annet

1. bruk av kryptonøkkel som enten er kompromittert, tidligere brukt og ikke godkjent for gjenbruk, brukt til andre formål enn den er godkjent for, brukt utenfor den tidsperiode den er godkjent for, eller som ikke er godkjent av NSM,
2. avvik fra vedlikeholdsinstruks for et spesifikt kryptoutstyr,
3. utført eller forsøk på reparasjon eller vedlikehold foretatt av uautorisert personell,
4. bruk av forbindelse som ikke er kryptert for å omtale detaljer om feil og feilfunksjoner på kryptoutstyr,
5. forsøk på eller utført modifisering av kryptoutstyr uten godkjennelse, og
6. kompromitterende elektromagnetisk stråling (tempest) fra kryptoutstyr.

Personellmessige sikkerhetstruende hendelser i form av at personer med adgang til kryptomateriell kan ha innvirkning på sikkerheten til kryptomateriell, omfatter blant annet tilfeller der det kan være grunn til å revurdere en persons sikkerhetsklarering og tilfeller hvor det har foregått eller vært forsøk på ulovlig utlevering av informasjon om kryptomateriell.

Fysiske sikkerhetstruende hendelser i form av tap, tyveri, manipulering, uautorisert adgang eller innsyn vedrørende kryptomateriell, eller forsøk på slike handlinger, omfatter blant annet

1. kryptomateriell som er rapportert tilintetgjort, men hvor tilintetgjøring ikke har funnet sted,
2. kryptomateriell som ikke er fullstendig tilintetgjort og deretter forlatt uten tilsyn,
3. forsendelse av kryptomateriell utenfor godkjent distribusjonskanal,
4. kryptomateriell som ikke er korrekt pakket, mottatt med skadet emballasje, eller uforklarlig brekkasje av forsegling på kryptonøkler,
5. bruk av tilintetgjøringsmetoder som ikke er godkjent,
6. mangfoldiggjøring eller reproduksjon av kryptonøkler som ikke er godkjent av NSM eller andre virksomheter som produserer kryptonøkler,
7. brudd på eventuelle krav om tilstedeværelse av to personer samtidig for behandling av kryptomateriell,
8. forfalskning av kryptodokumenter eller kryptonøkler, og
9. manipulering eller inntrenging i et kryptosystem, konstatering av elektroniske overvåkings- eller opptaksanordninger nær et kryptosystem, eller utløsning av sikkerhetsmekanismer mot manipulasjon.

##### **§ 7–42. Generelt om rapporterings- og tiltaksplikt**

Alt personell som har tilgang til kryptomateriell skal gjøres oppmerksom på nødvendigheten av straks å rapportere sikkerhetstruende hendelser til kryptosikkerhetsleder. Kryptosikkerhetsleder skal rapportere videre til virksomhetens leder. Virksomheten skal omgående rapportere videre og iverksette umiddelbare tiltak som kan redusere mulige skadevirkninger.

Rapporten skal sendes i det format og med de opplysninger som NSM fastsetter som standard eller for det enkelte tilfelle.

##### **§ 7–43. Nærmere om rapportering**

Foreløpig rapport skal avgis ved sikkerhetstruende hendelser. Slik rapport skal avgis innen 24 timer dersom den omhandler kryptonøkler som er gyldige eller blir gyldige innen 15 dager, spionasje, manipulering eller sabotasje mot kryptomateriell, eller mangfoldiggjøring eller reproduksjon av kryptomateriell som ikke er godkjent av NSM. Rapport skal avgis innen 48 timer dersom den omhandler reservekryptonøkler som blir gyldige etter 15 dager eller kryptonøkler med utgått eller ikke angitt gyldighetsperiode, eller innen 72 timer dersom den omhandler andre sikkerhetstruende hendelser.

Utfyllende rapport skal avgis når det fremkommer ny viktig informasjon om et tidligere rapportert forhold.

Endelig rapport skal inneholde en sammenfatning av resultater om alle innhentede opplysninger og undersøkelser, og opplyse om tiltak som er gjennomført eller planlagt for å begrense muligheten for gjentakelse. Foreløpig rapport eller utfyllende rapport kan tjene som endelig rapport dersom den tilfredsstiller kravene til endelig rapport.

Foreløpig, utfyllende og endelig rapport skal sikkerhetsgraderes etter sitt innhold, og om mulig sendes elektronisk med kommunikasjonsmiddel godkjent for aktuell sikkerhetsgrad. Dersom elektroniske kommunikasjonsmidler ikke er tilgjengelig skal rapport om forhold som nevnt i § 7–41 første og andre ledd sendes i samsvar med § 7–19.

##### **§ 7–44. Adressater for rapportering av nasjonalt kryptomateriell**

Rapporter som gjelder nasjonalt kryptomateriell skal sendes til NSM eller annen virksomhet som leverer kryptosikkerhetstjenester. Kopi av rapporten skal sendes til overordnet virksomhet og virksomheten hvor den sikkerhetstruende hendelsen fant sted.

**§ 7–45. Adressater for rapportering av nasjonalt kryptomateriell**

Rapporter om forhold som nevnt i § 7–41 første og annet ledd vedrørende NATOs kryptomateriell skal sendes til den som er kontrollerende myndighet i henhold til NATOs publikasjon «AMSG 600». Ved forbindelse punkt til punkt er virksomhet som har kryptonøkkel med registreringsnummer 1 kontrollerende myndighet. Kopi av rapporten skal sendes til NATO Security and Evaluation Agency (SECAN), European Security and Evaluation Agency (EUSEC) og NSM.

Dersom rapporterende virksomhet ikke er kjent med hvem som er kontrollerende myndighet etter første ledd, skal rapport sendes til SECAN med kopi til EUSEC og NSM.

Dersom det er flere kontrollerende myndigheter for samme kryptomateriell, skal rapport sendes til SECAN og EUSEC med kopi til kontrollerende myndigheter og NSM.

Ved sikkerhetstruende hendelser hos kontrollerende myndighet skal rapport sendes til SECAN med kopi til EUSEC og NSM.

For rapporter om forhold som nevnt i § 7–41 tredje ledd vedrørende NATOs kryptomateriell, skal det for kryptomateriell hvor EUSEC er kontrollerende myndighet sendes rapport til EUSEC, med kopi til SECAN og NSM.

**Kapittel 8. Kurerposttjeneste****A. Hvem som kan utføre kurerposttjeneste****§ 8–1. Virksomhet som kan utføre kurerposttjeneste innenlands**

Kurerposttjeneste innen Norges grenser kan bare utføres av Forsvaret eller annen virksomhet godkjent av NSM for dette formål.

**§ 8–2. Virksomhet som kan utføre kurerposttjeneste utenlands**

Kurerposttjeneste i eller til fremmede stater kan bare utføres av utenriks tjenesten.

Kurerposttjeneste i eller til fremmede stater kan også utføres av Forsvaret eller andre virksomheter godkjent av NSM for dette formål, dersom tjenesten utføres i samsvar med NATOs bestemmelser eller andre overenskomster om forsvarssamarbeid.

**§ 8–3. Diplomatsk immunitet ved kurerposttjeneste utenlands**

Diplomatsk korrespondanse utført av utenriks tjenesten har en særlig beskyttelse i henhold til alminnelige folkerettslige regler. Wienkonvensjonen av 18. april 1961 nr. 1 om diplomatsk samkvem artikkel 27 og Wienkonvensjonen av 24. april 1963 nr. 1 artikkel 35 om konsulært samkvem gir detaljerte bestemmelser om henholdsvis den diplomatiske og konsulære postens ukrenkelighet. Norge har ratifisert begge konvensjonene. Kurerpost som sendes i samsvar med konvensjonenes bestemmelser skal ikke åpnes, tilbakeholdes eller på annen måte kontrolleres av fremmede stater.

Kurerpost sendt i samsvar med andre overenskomster enn Wienkonvensjonene medfører ikke diplomatsk immunitet for kurer eller kurerpost. Åpning foretatt av offentlige tjenestemenn, f.eks. politi og tollere, kan derfor skje i samsvar med nærmere angitte prosedyrer i den enkelte overenskomst.

**§ 8–4. Personer som kan utføre sending og mottak**

Alt arbeid i forbindelse med sending og mottak av kurerpost skal utføres av personell som er sikkerhetsklarert for aktuell sikkerhetsgrad. Bare særskilt utpekt personell skal ha tilgang til forseglingsutstyr. Forseglingsutstyret skal oppbevares minst som for informasjon gradert KONFIDENSIELT.

**§ 8–5. Personer som kan benyttes som kurer**

Som kurer kan bare benyttes person som er offentlig tjenestemann, ansatt i virksomhet godkjent av NSM for kurerposttjeneste, eller som er godkjent av Utenriksdepartementet, Forsvaret eller NSM.

Offentlige tjenestemenn og andre som reiser på oppdrag for staten og får sine reiseutgifter dekket av det offentlige, har plikt til ta med kurerpost.

Fast kurer skal være sikkerhetsklarert for STRENGT HEMMELIG og ha kurerposttjeneste som hovedoppgave.

Leilighetskurer skal være sikkerhetsklarert for KONFIDENSIELT eller høyere og kan utføre kurerfrakt i forbindelse med reise for annet formål.

**B. Klargjøring for sending****§ 8–6. Vurdering av mengde og reisetid**

Avsender skal for det enkelte kureroppdrag ta tilstrekkelig hensyn til vekt, antall kolli, mulighet for oppbevaring underveis, reisemåte, værforhold og tidspunkt for kurerpostens ankomst. Avsender skal varsle mottaker om når kurerpost kan ventes å være fremme.

**§ 8–7. Innholdsfortegnelse**

Innholdsfortegnelse for forsendelsen utfylles i tre eksemplarer. Ett eksemplar arkiveres hos avsender. De to resterende eksemplarene skal følge med sendingen. Innholdsfortegnelser skal nummereres fortløpende og inneholde opplysninger om hvem som er avsender og mottaker, avsendersted, dato for pakking og forsendelsens vekt. I innholdsfortegnelsen skal det føres hvilke dokumenter, maskinlesbare lagringsmedier eller materiell som er i

forsendelsen, med angivelse av registreringsnummer, benevnelse og sikkerhetsgrad. Det enkelte dokument som er på et maskinlesbart lagringsmedium behøver ikke fremgå av innholdsfortegnelsen.

#### **§ 8–8.** *Emballering, merking og kurerkonvolutt*

Avsender skal forsegle posten med to eksemplarer av innholdsfortegnelsen vedlagt. Emballering og merking skal utføres i samsvar med § 4–20 og § 4–21 eller § 7–19. Emballasjen skal merkes «MED KURER» eller med tilsvarende tekst på engelsk eller fransk ved forsendelse til utlandet. Emballasjen skal forsegles med plombe, sikkerhetstape eller annen metode slik at åpning av uvedkommende kan oppdages.

Avsender skal registrere forsendelsen og merke den med registreringsnummeret.

Kurerkonvolutt eller lignende merkelapp skal utstedes og være påført kurersendingens registreringsnummer, mottakers adresse og avsenders stempel eller segl. Konvolutten eller merkelappen skal ikke være påført sikkerhetsgradering.

#### **§ 8–9.** *Kurersertifikat*

For forsendelse til utlandet utstedes kurersertifikatet på fransk eller engelsk. Ved forsendelse til nordiske stater kan norsk benyttes isteden. Sertifikatene skal nummereres fortløpende av utsteder. I sertifikatet skal det gis opplysninger om forsendelsens registreringsnummer, kurerens navn, avsender, mottaker, og antall kolli eller vekt. Sertifikatet skal signeres av virksomhetens leder.

#### **§ 8–10.** *Instruering av kurer og kvittering*

Avsender eller andre som utnevner kurer skal instruere kureren om dennes alminnelige plikter og utstyre kureren med følgedokumenter. Følgedokumentene skal bestå av kurerkonvolutt eller lignende merkelapp, kurersertifikat for bemyndigelse av kureren, og om nødvendig fraktbrev.

Ved avlevering til kurer skal avsender innhente kvittering i henhold til kurersendingens registreringsnummer.

### *C. Kurerfrakten*

#### **§ 8–11.** *Antall kurerer*

Ved forsendelser som krever kurer er det tilstrekkelig at det benyttes én person som kurer.

Dersom én person alene vanskelig kan ha kontroll med den aktuelle forsendelsen til enhver tid, skal det benyttes minst to personer som kurer, f.eks. når forsendelsen er omfangsrik, består av flere kolli, har høy vekt eller fraktes over lange strekninger. Det samme gjelder når reiserute går gjennom områder særskilt utsatt for naturkatastrofer eller sikkerhetstruende hendelser som f.eks. omfattende kriminalitet eller fremmed etterretning.

#### **§ 8–12.** *Bevæpning*

Kurer kan ved særlig behov bevæpnes, dersom dette er godkjent av norsk politi og ikke er strid med overenskomst med eller rettsregler i den aktuelle staten.

#### **§ 8–13.** *Kurerens kontroll av kurerposten*

Kureren skal ved mottak av kurerpost kontrollere at antall kolli er i samsvar med det som er oppgitt i følgedokumentene og at emballasjen er intakt.

#### **§ 8–14.** *Gjennomføring av kurerreisen*

Kureren skal til enhver tid bære følgedokumentene på seg, adskilt fra forsendelsen og lett tilgjengelig.

Forsendelsen skal være i kurerens personlige varetekt under hele reisen. Er kurerposten av et omfang som gjør det upraktisk å ha kurerposten i personlig varetekt i en flycabin, kan kurerposten isteden plasseres i flyets lasterom. Ved plassering i flyets lasterom på innenlands reise, skal kureren kontrollere at luken er lukket og være siste person inn i flyet, og være første person ut av flyet etter landing for kontroll ved utlasting. Ved plassering i flyets lasterom på utenlands reise, skal annet personell som er særskilt utpekt, og ved behov sikkerhetsklarert, forestå mottaket og være til stede for å kontrollere at forsendelsen ikke åpnes ved eventuell mellomlanding eller bytte av fly.

Kureren skal passe på at forsendelsen ikke blir overtatt av andre eller gjennomlyst med røntgen i sikkerhetskontroller på flyplasser eller andre steder, med mindre rett til slik gjennomlysning følger av overenskomst med aktuelle stat. Ved vanskeligheter i sikkerhetskontroller skal kureren fremvise kurersertifikatet, men ikke gi det fra seg. Om nødvendig skal kureren be om å få snakke med kontrollørens foresatte.

Ved avvik fra fastsatt reisemåte eller beregnet tid eller ved sikkerhetstruende hendelser, skal kureren snarest mulig informere mottaker. Dersom mottaker ikke er tilgjengelig, skal avsender informeres isteden. Kureren skal om mulig tilintetgjøre kurerposten dersom det ikke på annen måte er mulig å forhindre at den kommer uvedkommende i hende.

### *D. Avlevering til mottaker*

#### **§ 8–15.** *Kontroll av mottakers identitet og innhenting av kvittering*

Er mottaker ukjent for kureren skal mottakers identitet kontrolleres før forsendelsen overleveres.

Kureren skal ved avlevering til mottaker innhente kvittering i henhold til registreringsnummeret som forsendelsen er merket med.

**§ 8–16. Rette mottaker**

Ved utenlands kurerpost skal forsendelsen bringes til utenriksstasjon eller utpekt kurerterminal. Utenriksstasjonen eller kurerterminalen skal sørge for overlevering eller videre forsendelse til adressat.

Ved innenlands kurerpost skal forsendelsen bringes direkte til oppgitt adressat ved virksomheten.

Dersom det ikke er oppgitt nærmere adressat ved virksomheten eller adressaten ikke er tilstede, skal forsendelsen leveres til kurerterminal, arkivet eller annen som er særskilt utpekt. Alternativ mottaker kan åpne ytre emballasje og levere forsendelsen videre med indre emballasje intakt til adressaten. Forsendelsen skal i mellomtiden oppbevares som for HEMMELIG.

**§ 8–17. Mottakers kontroll av og kvittering for kurerposten**

Mottaker av kurerpost skal overta følgedokumentene og kontrollere at antall kolli er i samsvar med det som er oppgitt i følgedokumentene. Mottaker skal også kontrollere at emballasjen er intakt, herunder at den ikke er skadet eller manipulert med, og at innholdet er i samsvar med innholdsfortegnelsen.

Mottaker skal kvittere på begge eksemplarene av innholdsfortegnelsen, hvorav ett eksemplar arkiveres hos mottaker og ett returneres til avsender. Dersom mottaker ikke selv er endelig adressat skal forsendelsen videreformidles til adressaten.

**§ 8–18. Mottakers reaksjon ved kompromittering**

Får mottaker informasjon om kompromittering av kurerpost eller mistanke om dette, skal avsender og adressat snarest mulig informeres. Mottaker skal i samarbeid med avsender og adressat foreta nødvendige forebyggende tiltak og undersøkelser for å klarlegge hendelsesforløpet. Rapportering skal skje i samsvar med forskrift om sikkerhetsadministrasjon eller denne forskrifts § 7–41 til § 7–45.

**Kapittel 9. Sikring av konferanserom med mer mot uønsket avlytting og innsyn****A. Krav om sikring av rom og varsling for eventuell teknisk sikkerhetsundersøkelse****§ 9–1. Romplassering, sikring og godkjenning**

Presentasjon av KONFIDENSIELT eller høyere i konferanserom eller spesialrom kan bare finne sted dersom rommet er plassert innenfor beskyttet område. Presenteres HEMMELIG eller STRENGT HEMMELIG skal rommet i tillegg sikres permanent i samsvar med § 9–3 til § 9–10.

Presentasjon av KONFIDENSIELT eller høyere i konferanserom eller spesialrom utenfor beskyttet område kan bare finne sted etter samtykke fra NSM i det enkelte tilfelle. Rommet skal i så fall sikres midlertidig i samsvar med § 9–11.

Presentasjon av sikkerhetsgradert informasjon i konferanserom eller spesialrom i norsk kontrollert område i utlandet kan bare finne sted etter at rommet er godkjent av NSM for dette formål og sikret som nevnt i første og andre ledd med henvisninger.

**§ 9–2. Varsling og vurdering av behovet for teknisk sikkerhetsundersøkelse**

Virksomheten skal varsle NSM ved

1. etablering og etterkontroll av permanent sikrede konferanserom eller spesialrom,
2. presentasjon av KONFIDENSIELT eller høyere i konferanserom eller spesialrom utenfor beskyttet område,
3. mistanke om ulovlig avlytting eller innsyn i rom for presentasjon av sikkerhetsgradert informasjon, og
4. brudd på § 9–3 til § 9–10.

Varslet skal sikkerhetsgraderes etter sitt innhold og minst BEGRENSET.

NSM avgjør etter en risikovurdering i det enkelte tilfelle om teknisk sikkerhetsundersøkelse skal gjennomføres.

**B. Permanent sikring av rom****§ 9–3. Generelle krav**

Rommet skal sikres mot innsyn og lydgjennomgang.

Et sikret rom skal ikke benyttes til andre formål enn nevnt i § 9–1 dersom det kan svekke sikkerheten.

**§ 9–4. Rommets plassering**

Rommet skal plasseres i beskyttet området og om mulig slik at tilstøtende lokaler og områdene over og under rommet kan kontrolleres. Dersom slik plassering ikke er praktisk mulig på grunn av byggets beskaffenhet eller størrelse, kan rommet likevel plasseres annet sted innenfor det beskyttede området.

**§ 9–5. Lydisolasjon og fysiske avgrensing**

Vegger, tak og gulv i det sikrede rommet skal ikke brukes til fremføring av rør, kabler, skorsteiner eller kanaler utover det som er nødvendig for selve rommet.

Rommet skal ha en lyddemping som tilfredsstiller den standard NSM bestemmer skal gjelde for lyddemping.

Nødvendige kanaler og lignende skal utstyres med lydfeller som monteres inne i rommet eller like utenfor.

Paneler, himling og gulvbelegg skal være av en slik art at de ikke helt eller delvis kan løsnes uten at det vises. Nedfelte himlinger skal utstyres med en eller flere plomberte luker som muliggjør kontroll.

**§ 9-6. Adkomstveier og vinduer**

Uvedkommende skal hindres adgang ved avlåsning eller annen adgangskontroll til området. Bare særskilt utpekt personell skal få adgang til rommet uten ledsagelse.

Dører skal lydisoleres på samme nivå som rommet for øvrig, f.eks. ved bruk av dobbelte dører, polstring eller tetningslister. Ytre dør som har hengsler på utsiden skal sikres i bakkant og ha lås godkjent av NSM i forhold til den høyeste sikkerhetsgrad som behandles i rommet. Bare utpekt personell skal ha tilgang til nøkler til rommet.

Vinduer skal lydisoleres på samme nivå som rommet for øvrig og innsyn under ulike lysforhold skal hindres. Gardiner skal være ugjennomsiktige ved bruk av lampelys. Vinduene skal monteres slik at forsering utenfra lett kan oppdages. Det skal i sikringen tas hensyn til lokal risikovurdering av blant annet muligheten for innbrudd og rettet avlyttingsutstyr mot vinduer.

Nøkler til rommet skal oppbevares i henhold til høyeste sikkerhetsgrad på informasjonen som presenteres i rommet.

**§ 9-7. Inventar**

Rommet skal møbleres etter sin funksjon og supplering eller utlån av møbler skal ikke finne sted.

Benyttes det hjelpemidler, f.eks. tavle, lerret eller fremvisere, skal hjelpemidlene anskaffes spesielt for rommet.

Inventar eller hjelpemidler som er nytt eller har vært til vedlikehold eller reparasjon skal sikkerhetsundersøkes før det kan bringes inn i rommet.

**§ 9-8. Elektriske installasjoner og informasjonssystemer**

Dersom oppvarming ikke kan gjøres i forbindelse med ventilasjon, skal oppvarmingen skje elektrisk.

**§ 9-9. Tilstøtende lokaler**

Innredning i og bruk av tilstøtende lokaler skal om mulig være kontrollerbart av virksomheten som disponerer rommet som skal sikres. Tilstøtende lokaler skal ikke ha en funksjon som medfører at uvedkommende jevnlig kan oppholde seg der. Vegg i tilstøtende lokaler som vender mot rommet skal være lett å kontrollere og ikke ha fastmontert inventar.

**§ 9-10. Prosedyrebeskrivelse**

Det skal foreligge instruks for ansvarlige brukere av rommet som angir rutiner for låsing, oppbevaring av nøkler, beskyttelse mot innsyn, drift av eventuelle ventilasjonssystemer og forbud mot å bringe inventar inn eller ut av rommet.

**C. Midlertidig sikring av rom****§ 9-11. Midlertidig sikret rom**

Virksomheten som arrangerer møtet eller leder aktiviteten skal velge lokale ut i fra en risikovurdering basert på risikofaktorer som

1. bygningens beliggenhet og naboer,
2. behov for vakthold og andre fysiske sikringstiltak,
3. behov for sikkerhetskontroll av personer med tilknytning til lokalet, og om nødvendig sikkerhetsklarering,
4. lokalets størrelse i relasjon til formålet,
5. innsyn, lydisolasjon og muligheten for kontroll med tilstøtende lokaler, og
6. interiør og utstyr som i særlig grad vil komplisere sikringen.

Når virksomheten har varslet NSM i samsvar med § 9-2, skal NSM gi anvisninger på nødvendige forberedelser og gjennomføring av ytterligere sikkerhetstiltak.

**Kapittel 10. Tekniske sikkerhetsundersøkelser****§ 10-1. Hensikten med tekniske sikkerhetsundersøkelser**

Hensikten med tekniske sikkerhetsundersøkelser (TSU) er å ved forebyggende kontrollvirksomhet og sikkerhetstiltak påvise sikkerhetsmessig sårbarhet som kan utnyttes til uønsket avlytting og innsyn som beskrevet i sikkerhetsloven § 16, avdekke og motvirke forsøk på uønsket avlytting og innsyn, og gi NSM grunnlag for å gi råd eller pålegg om hvordan slik sårbarhet kan reduseres eller fjernes.

**§ 10-2. Iverksettelse av tekniske sikkerhetsundersøkelser**

En virksomhet eller dennes overordnede virksomhet kan skriftlig anmode NSM eller den NSM har bemyndiget om TSU av lokaler, gjenstander eller annen eiendom som virksomheten råder over. Dersom anmodningen rettes til bemyndiget organ, skal kopi av anmodningen sendes NSM.

NSM kan også iverksette TSU på eget initiativ.

Virksomhetens leder skal være skriftlig orientert før TSU gjennomføres, med mindre særlige grunner av sikkerhetsmessig art foreligger.

Politiets overvåkingstjeneste skal på forhånd orienteres av NSM om TSU, med mindre TSU gjennomføres i Forsvaret eller særlige grunner av sikkerhetsmessig art foreligger.

**§ 10-3. Hvem som kan utføre tekniske sikkerhetsundersøkelser**

TSU i Forsvaret og i utenriksstjenesten kan bare utføres av NSM. For øvrig kan NSM generelt eller for det enkelte

tilfelle fastsette at en bestemt type TSU kan utføres av virksomhet som bemyndiges av NSM for dette formål. Privat virksomhet som bemyndiges skal inneha leverandørklarering for HEMMELIG eller høyere.

Personell som av NSM benyttes til TSU skal inneha sikkerhetsklarering og være autorisert for STRENGT HEMMELIG/tilsvarende. Personell i virksomheter som er bemyndiget av NSM til å utføre TSU skal inneha sikkerhetsklarering og være autorisert for HEMMELIG/tilsvarende. Personell som benyttes til TSU av kryptorum, kryptoinstallasjoner og kryptoutstyr skal inneha kryptokvalifisering for minimum grad 2. NSM er autorisasjonsmyndighet for personell som skal utføre TSU. Personellet skal ha gjennomført særskilt opplæring i TSU i samsvar med opplæringsprogram godkjent av NSM.

NSM kan fastsette faglige og andre relevante krav til virksomheter som bemyndiges for gjennomføring av TSU og for personell som skal utføre TSU.

#### **§ 10-4. Adgangsbegrensning**

Den som skal utføre TSU kan etter samråd med virksomhetens leder fastsette adgangsbegrensning til områder hvor TSU skal utføres.

#### **§ 10-5. Rapportering og etterarbeide**

Virksomhet som har utført TSU skal skriftlig rapportere til virksomhetens leder om resultatet. Er det en virksomhet bemyndiget av NSM som har stått for gjennomføringen, skal kopi av rapporten sendes til NSM.

Dersom det ved TSU oppstår mistanke om kompromittering av sikkerhetsgradert informasjon, skal dette rapporteres i samsvar med forskrift om sikkerhetsadministrasjon eller denne forskrifts § 7-41 til § 7-45.

Virksomhet som utfører TSU skal føre register over alle gjennomførte undersøkelser. Registeret skal som minimum inneholde opplysninger om hva som var gjenstand for TSU, tidsrom for gjennomføringen, ansvarshavende og medvirkende personell, sikkerhetsbrudd, og mistanke om eller avdekking av uønsket avlytting eller innsyn eller forsøk på dette.

#### **§ 10-6. Skjermingsbehov**

Informasjon om utstyr, teknikker og kapasiteter for gjennomføring av TSU skal sikkerhetsgraderes etter sitt innhold og minst BEGRENSET.

NSM kan bestemme at nærmere bestemt utstyr som benyttes til TSU skal være å anse som skjermingsverdige objekter.

### *Kapittel 11. Monitoring av og inntrenging i informasjonssystemer*

#### **§ 11-1. Hensikten med monitoring**

Monitoring er et forebyggende sikkerhetstiltak som har til hensikt å avdekke om det lagres, behandles eller kommuniseres informasjon med høyere sikkerhetsgrad eller skjermingsverdi enn det systemet er godkjent for. Avdekkingen skal danne grunnlag for å kunne fastslå hvorvidt tiltak skal iverksettes for å hindre at informasjon med høy sikkerhetsgrad eller skjermingsverdi håndteres i systemet.

#### **§ 11-2. Hensikten med inntrengingstesting**

Inntrengingstesting er et forebyggende sikkerhetstiltak som ved å utprøve motstandskraften i informasjonssystemene har til hensikt å kontrollere om sikkerhetsgradert informasjon blir beskyttet i samsvar med sikkerhetsloven med forskrifter. Utprøvingen innebærer å teste at tekniske mekanismer oppfyller gjeldende krav og avdekke andre svakheter som gjør sikkerhetsgradert informasjon sårbar. Resultatet av utprøvingen skal gi grunnlag for NSMs anbefaling av tiltak for beskyttelse av sikkerhetsgradert informasjon.

#### **§ 11-3. Kapittelets anvendelsesområde**

Kapittelets bestemmelser om monitoring gjelder ikke virksomhetens egen aktivitetsovervåking som ledd i driftsadministrasjon eller for å ivareta sikkerheten i egne informasjonssystemer. Bestemmelsene gjelder heller ikke for kommunikasjonskontroll som politiet kan iverksette som etterforskningssteg i visse straffesaker.

Kapittelets bestemmelser om inntrengingstesting gjelder ikke for sikkerhetstesting som ledd i utvikling eller drift av informasjonssystemer som virksomhetene selv utfører.

#### **§ 11-4. Iverksettelse av kontrollene**

Monitoring eller inntrengingstesting kan bare iverksettes i virksomheter som sikkerhetsloven gjelder for.

Monitoring eller inntrengingstesting kan iverksettes av NSM i virksomheter som anmoder om dette. En virksomhet kan også anmode om monitoring eller inntrengingstesting i dennes underlagte virksomheter.

NSM kan også selv ta initiativ til monitoring eller inntrengingstesting ved å be om samtykke.

Anmodning eller annen form for samtykke skal skje skriftlig. Samtykke kan bare gis av virksomhetens leder. Dersom virksomheten har et styre med administrativ myndighet kan også styret gi samtykke. Det skal fremgå klart hvorvidt anmodningen eller samtykket gjelder monitoring, inntrengingstesting eller begge deler.

Før monitoring eller inntrengingstesting iverksettes, skal virksomheten informere alle ansatte og andre direkte berørte om at kontrollene kan iverksettes, hensikten med og varigheten av kontrollene, og at det er NSM som skal utføre kontrollene. I tillegg skal det før monitoring informeres om hvordan avlest eller avlyttet informasjon blir behandlet, og før inntrengingstesting hvordan avdekkede avvik skal følges opp.

Virksomheten skal tilrettelegge, herunder koordinere med nettleverandør, for gjennomføring av kontrollene.

**§ 11-5. Hvem som kan utføre kontrollene**

Monitoring eller inntrengingstesting, herunder bearbeiding og analyse av materiale fra kontrollene, kan bare gjennomføres av personell tilhørende NSM eller som for dette formål står under ledelse av NSM.

Vernepliktige mannskaper skal ikke benyttes til å utføre kontrollene.

Personellet skal ha sikkerhetsklarering for STRENGT HEMMELIG/tilsvarende og ved behov ha kryptokvalifisering grad 1. Nødvendige autorisasjoner skal gis av NSM.

Personellet skal ha gjennomført særskilt opplæring i monitoring eller inntrengingstesting i samsvar med opplæringsprogram godkjent av NSM.

NSM fastsetter faglige og andre relevante kvalifikasjonskrav til personell som kan utføre kontrollene.

**§ 11-6. Gjennomføring av kontrollene og håndtering av informasjon**

Informasjon fra monitoring eller inntrengingstesting kan kopieres til lagringsmedium dersom dette er nødvendig for gjennomføring av analyse. Slike lagringsmedier skal sikkerhetsgraderes etter sitt innhold, likevel minimum BEGRENSET.

Kopiert informasjon som ikke lenger skal anvendes for analyseformål skal tilintetgjøres i samsvar med § 4-31 til § 4-36.

Informasjonen skal tilintetgjøres innen tre måneder etter innsamlingen. Informasjonen kan likevel bevares lenger enn tre måneder, dersom bevaringen er nødvendig for oppfølging av avdekkede sikkerhetstruende hendelser eller av hensyn til kontrollvirksomheten til Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste.

**§ 11-7. Krav om avbrytelse av monitoring**

Kan det ved monitoring fastslås at kommunikasjonen som avleses eller avlyttes bare er av privat karakter, blir formidlet til eller fra andre enn virksomheter som loven gjelder for, eller til eller fra virksomheter som ikke har gitt samtykke, skal monitoringen umiddelbart avbrytes.

**§ 11-8. Rapportering og etterarbeid**

Etter endt monitoring eller inntrengingstesting skal NSM gi rapport om resultatet til den som har anmodet om eller på annen måte samtykket i kontrollen. Dersom kontrollen er gjennomført ved en virksomhet som er underordnet virksomheten som har samtykket, skal rapporten i tillegg gis til lederen eller styret for den underordnede virksomheten. Ved oppdrag som varer over lengre tid kan rapportering skje periodisk, likevel minst månedlig.

Rapporten skal ikke inneholde informasjon om annet enn forhold av betydning for forebyggende sikkerhet, jf. § 11-1, § 11-2 og § 11-7.

Grove sikkerhetsbrudd som avdekkes ved kontrollene skal i tillegg rapporteres i samsvar med forskrift om sikkerhetsadministrasjon eller denne forskrifts § 7-41 til § 7-45.

NSM skal føre register over all monitoring og inntrengingstesting. Registeret skal som minimum inneholde opplysninger om hvilket informasjonssystem som har vært gjenstand for kontroll, tidsrom for kontrollen, ansvarshavende og medvirkende personell, og statistiske data om gjennomførte kontroller og avdekkede brudd på bestemmelser.

**§ 11-9. Prosedyrebeskrivelse**

NSM skal utarbeide instruks for hvordan den praktiske utførelsen av monitoring og inntrengingstesting skal foregå for å være i samsvar med bestemmelsene i dette kapitlet.

**Kapittel 12. Ikrafttredelse****§ 12-1. Ikrafttredelse**

Denne forskrift trer i kraft 1. juli 2001.

**Rettelser.**

Det som er rettet er satt i kursiv.

**Nr. 2/2001 (i diverse BSL C-forskrifter av 20. desember 2000).**

I følgende forskrifter skal datoen 20. desember 2000 erstattes med *1. juli 2001*:

1. Forskrift av 20. desember 2000 nr. 1632 om overgangsordning for elever som har påbegynt utdanning (BSL C 2-0a).
2. Forskrift av 20. desember 2000 nr. 1634 om soloflygingsbevis (BSL C 2-2a).
3. Forskrift av 20. desember 2000 nr. 1635 om privatflygersertifikat for fly og helikopter (PPL-A/H) (BSL C 2-3a).
4. Forskrift av 20. desember 2000 nr. 1636 om trafikkflygersertifikat for fly og helikopter (CPL-A/H) (BSL C 2-4a).

5. Forskrift av 20. desember 2000 nr. 1637 om trafikkflygersertifikat ATPL for fly og helikopter (ATPL-A/H) (BSL C 2–5a).
6. Forskrift av 20. desember 2000 nr. 1640 om utstedelse, forlengelse og gjenutstedelse av rettigheter på klasse og type (fly/helikopter) tilknyttet flygersertifikat/bevis (BSL C 2–1a).

**Nr. 2/2001 s. 100 (i forskrift av 20. desember 2000 nr. 1644 om ICAO flyteknikersertifikat i avionikk – Xf (C 7–12a)).**

Parentes i forskriftens tittel skal lyde:

(BSL C 7–12a).

Punkt 9 annet ledd skal lyde:

Fra samme tidspunkt oppheves forskrift av 3. november 1981 om flyteknikersertifikat avionikk type 1 (Xf-sertifikat), BSL C 7–12 med bilagene 1, 2 og 3.

**Nr. 5/2001 s. 557, 565 og 577 (i forskrift av 20. desember 2000 nr. 1673 om generelle bestemmelser om utstedelse av luftfartssertifikater (BSL C 1– 1a)).**

Punkt 5.3.2 skal lyde:

Prøver til flytelefonistsertifikat avholdes i henhold til BSL C 5–2a.

Punkt 5.3.4 skal lyde:

Teori- og praktiske prøver til flyteknikersertifikater avholdes i henhold til BSL C kap. 7.

Punkt 14 nr. 5 skal lyde:

Forskrift av 14. november 1994 nr. 1294 om luftfartssertifikater og -bevis, om oppmelding til og avleggelse av prøver med tilhørende bilag (BSL C 1–8 med bilagene 1, 2 og 3).

Punkt 2.2 i vedlegg 5 til punkt 9 skal lyde:

Den praktiske delen skal omfatte minst 10 timer *instruksjon hos* en godkjent instruktør etter godkjent program, se pkt. 4.

**Nr. 5/2001 (i diverse BSL C-forskrifter av 20. desember 2000).**

I følgende forskrifter skal datoen 20. desember 2000 erstattes med 1. juli 2001:

1. Forskrift av 20. desember 2000 nr. 1674 om flygeskoler, registrerte fasiliteter (RFs) for flygende personell (BSL C 10–1a).
2. Forskrift av 20. desember 2000 nr. 1675 om instrumentbevis for fly og helikopter (IR-A/H) (BSL C 2–6a).

**Nr. 5/2001 s. 584 (i forskrift av 20. desember 2000 nr. 1675 om instrumentbevis for fly og helikopter (IR-A/H) (BSL C 2–6a)).**

Punkt 5 siste ledd skal lyde:

Elever som velger å følge BSL C 2–6 og/eller 2–10 og 10–1, men som ikke har fullført utdanningen og fått utstedt nasjonalt sertifikat innen 30. juni 2002 (fly) og 31. desember 2002 (helikopter) må oppfylle kravene i BSL JAR-FCL 1 og/eller 2 før FCL-*instrumentrettighet* kan utstedes (jf. BSL C 2–1a).

**Nr. 7/2001 s. 905 (i lov av 15. juni 2001 nr. 78 om endringer i lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. og i einskilde andre lover).**

§ 61 andre ledd tredje til femte punktum skal lyde:

Vedtak etter § 87 første punktum i saker etter § 6 første til fjerde ledd første punktum kan ankast til lagmannsretten når det gjeld rettsbruk og sakshandsaming. Det same gjeld for vedtak etter § 62 femte og sjette ledd i saker der *jordskifteretten* held skjønn etter § 6 første til tredje ledd. I saker som nemnt i § 6 b andre ledd første punktum kan rettsbruken, sakshandsaminga og erstatningsutmålinga ankast til lagmannsretten.

**Oversikt over rettelser som er inntatt i 2001-årgangen**

År	Feil i hefte nr.	Side	Gjelder	Se rettelse i nr.
1998	18	1313	Forskrift nr. 929	4
2000	25	2385	Forskrift nr. 1101	2
2000	28	2732	Forskrift nr. 1267	1
2000	29	2766	Forskrift nr. 1276	2
2000	29	2795	Forskrift nr. 1300	2
2000	32	3187	Forskrift nr. 1408	4
2000	32	3194	Forskrift nr. 1410	4
2000	33	3301	Forskrift nr. 1434	1
2000	33	3435	Forskrift nr. 1545	1
2000	35	3512	Forskrift nr. 1582	1
2000	37	3876	Forskrift nr. 1622	3
2001	2	146	Forskrift nr. 153	3
2001	2	160	Forskrift nr. 163	3
2001	2	85	Forskrift nr. 1632	8
2001	2	88	Forskrift nr. 1634	8
2001	2	88	Forskrift nr. 1635	8
2001	2	89	Forskrift nr. 1636	8
2001	2	90	Forskrift nr. 1637	8
2001	2	94	Forskrift nr. 1640	8
2001	2	98	Forskrift nr. 1644	8
2001	2	100	Forskrift nr. 1644	8
2001	3	333	Forskrift nr. 263	4
2001	5	557	Forskrift nr. 1673	8
2001	5	565	Forskrift nr. 1673	8
2001	5	577	Forskrift nr. 1673	8
2001	5	584	Forskrift nr. 1674	8
2001	5	584	Forskrift nr. 1675	8
2001	7	905	Lov nr. 78	8

# B-blad

Returadresse:

Lovdata  
Postboks 41 Sentrum  
N-0101 Oslo

## NORSK LOVTIDEND

Avd. I Lover og sentrale forskrifter  
Avd. II Regionale og lokale forskrifter

Utgever: Justis- og politidepartementet  
Redaksjon: Stiftelsen Lovdata

### Manuskripter for kunngjøring

Manuskripter sendes i ett eksemplar med kunngjøringsskjema til Lovdata:

Med E-post: [ltavd1@lovdata.no](mailto:ltavd1@lovdata.no) for avdeling I  
[ltavd2@lovdata.no](mailto:ltavd2@lovdata.no) for avdeling II

Elektronisk: Se Lovdatas hjemmesider ([www.lovdata.no](http://www.lovdata.no)).

Med post: Norsk Lovtidend  
Postboks 41, Sentrum  
0101 Oslo

### Bestilling av abonnement

Med post: Samme adresse som over.  
Elektronisk: Se Lovdatas hjemmesider.

		<b>Norge</b>	<b>Norden</b>	<b>Verden</b>
Abonnement koster for	Avd. I	kr 820	kr 1180	kr 1340
	Avd. I og II	kr 1030	kr 1570	kr 1810

Innholdet i heftene vil bli kunngjort fortløpende på Lovdatas hjemmesider – [www.lovdata.no](http://www.lovdata.no)  
- også en versjon av den trykte utgaven av heftet i PDF-format vil være tilgjengelig.

På de samme sidene finnes ajourførte versjoner av lovene og sentrale og lokale forskrifter.

Samlemapper: Det vil bli sendt ut etiketter for bruk på ringpermer.

Alle andre henvendelser om Norsk Lovtidend kan rettes til:

Lovdata  
Postboks 41, Sentrum  
0101 Oslo

Tlf. 23 35 60 00  
Fax 23 35 60 01  
E-post: [lovtid@lovdata.no](mailto:lovtid@lovdata.no)